

DOGAĐAJI

iz

PAVLOVOG ŽIVOTA

OD GĐE E. G. WHITE

I. izdanje.

„Meni, najmanjem od svih svetih, dana je ta milost da među poganima propovijedam neistraživo Kristovo bogatstvo.“ — *Efe. 3:8*

2023.

Uneseno u skladu s Odlukom Kongresa, godine 1883.,
OD GĐE. E. G. WHITE,
U uredu Kongresnog Knjižničara, Washington, D. C.

DOGAĐAJI IZ PAVLOVOG ŽIVOTA
OD GĐE E. G. WHITE

Naslov izvornika:
SKETCHES FROM THE
LIFE OF PAUL
BY MRS. E. G. WHITE
1883.

Prijevod s engleskog:
BOJAN MIRKOVIĆ

Redaktura, lektura i korektura:
MATO TOKIĆ, IVANA TOKIĆ

Grafičko oblikovanje, prijelom i dizajn naslovnice:
MATO TOKIĆ, BOJAN MIRKOVIĆ

Urednik:
MATO TOKIĆ

Vlastito izdanje
MATO TOKIĆ
Vuka, 2023.

Copyright © Mato Tokić, 2023.

www.dobravijest.com

ISBN 978-953-8520-02-0

PREDGOVOR

Svi koji su čitali Kristov život kao što je predstavljen u tomovima dva i tri od „Velike Borbe“, dočekat će još jednu knjigu od istog pisca koja obrađuje na sličan način život i rad apostola Pavla. Među mnogim vrijednim djelima o Pavlovom životu, ova knjiga zauzima svoje posebne mjesto. Povijesna priča je prikazana na jasan i povezan način, od vremena kada se Pavao prvi put bavio crkvom kao progonitelj, dok nije „prinijet“ kao voljna žrtva za cilj koji je on naučio voljeti više od svog vlastitog života. Osim toga, iz njegovog rada i patnji, te iz pouke koju je dao crkvama pod svojim starateljstvom, izvlače se praktične moralne pouke za današnju crkvu. To je karakteristična osobina knjige, i to je ono što je čini posebno vrijednom.

Pisac ove knjige, pošto je primio posebnu pomoć od Božjeg Duha, u stanju je rasvijetliti Pavlova učenja i njihovu primjenu na naše vlastito vrijeme, kao što nijedni drugi autori nisu spremni uraditi. Ona nije dopustila sebi da je odvuku u stranu da raspravlja o teorijama, ili da se upušta u nagađanje. Nikakav tuđi materijal nije unijet. Prema tome mnogo toga što je sadržano u drugim knjigama, što je zanimljivo radoznalima, a ima određenu vrijednost, ali što je ipak malo više od teorije, ne nalazi mjesto u ovom djelu.

* Ellen White je napisala serijal Duh Proroštva od četiri knjige koje sve imaju podnaslov Velika Borba. Ovdje su spomenute druga i treća knjiga iz tog serijala. - prim. prev.

Naravno u knjizi ove veličine ogromna količina pouka sadržanih u Pavlovim poslanicama mogla bi se uzeti u obzir samo djelomično. Neke od njih nisu spomenute, druge su prošle s jednostavnim spominjanjem, a nijedna od njih nije potpuno analizirana. Ipak, dovoljno njih je spomenuto, da omoguće čitatelju da uđe u duh koji je potakao velikog apostola. A ako će pažljivo čitanje ove knjige navesti čitatelja da se uhvati za nadu koja je održavala Pavla u njegovom radu i iskušanjima, i pomoći mu da se bori u dobroj borbi vjere, cilj njenog objavljivanja će biti ostvaren.

IZDAVAČI

SADRŽAJ

POGLAVLJE I—SAVAO PROGONITELJ Rana Obuka—Revnost za Hebrejsku Religiju—Unaprijed stvorena Mišljenja o Mesiji—Dan Pedesetnice—Hrom izliječen kod Hrama—Širenje Evanđelja—Savao protiv Stjepana—Stjepanovo Suđenje i Mučenička Smrt—Savao Član Sanhedrina—Progonstvo Vjernika 11

POGLAVLJE II—SAVLOVO OBRAĆENJE Osvjedočenja za Stjepanovu Smrt—Pokorava se Utjecaju Svećenika i Poglavara—Ovlaštenje od Prvosvećenika—Putovanje u Damask—Vizija i Glas—Tužan Ulazak u Damask—Ananija—Krštenje..... 21

POGLAVLJE III—PAVAO ZAPOČINJE SVOJU SLUŽBU Propovijedanje u Damasku—Povlačenje u Arabiju—Povratak u Damask—U Sinagogi—Zavjera za Ubojstvo Pavla—Bijeg iz Damaska—Posjeta Jeruzalemu—Nepovjerenje od Braće—Razgovor s Petrom—Pavlova Vizija u Hramu—Služba Neznabošcima—Druga Zavjera za njegovo ubojstvo—Bijeg—Evanđelje među Neznabošcima 30

POGLAVLJE IV—RUKOPOLOŽENJE PAVLA I BARNABE Barnaba u Antiohiji—Dobiva Pomoć od Pavla—Antiohija Važan Centar—Ime „Kršćanin“—Pavao i Barnaba rukopoloženi—Misija na Cipru—Elim Vračar—Perga—Markovo Napuštanje—Antiohija u Pizidiji—Protivljenje Hebreja—Pavao se okreće Neznabošcima—Protjeran iz Grada 36

POGLAVLJE V—PROPOVIJEDANJE MEĐU NEZNABOŠCIMA Ikonija—Spletke Hebreja—Listra—Izlječenje Hromog—Idolopokloničko Obožavanje ponuđeno Pavlu i Barnabi—Obraćanje Neznabošcima—Pavao kamenovan—Timotej	46
POGLAVLJE VI—HEBREJ I NEZNABOŽAC Povratak u Siriju—Rad u Antiohiji—Judaistički Učitelji—Sukob u Crkvi—Pavao i Barnaba poslani u Jeruzalem—Apostolski Sabor—Obredni Zakon—Jakovljeva Odluka—Petar u Antiohiji—Njegovi Ustupci Judaizmu—Otvoren Ukor	54
POGLAVLJE VII—ZATVARANJE PAVLA I SILE Pavao i Sila u Listri—Timotej, Pavlov Suradnik—Njegovo Obrezanje i Rukopoloženje—Rad u Filipi—Zli Duh istjeran—Pavao i Sila pritvoreni—Tamnica i Klade—Potres—Obraćanje Tamničara—Odlazak iz Filipe	62
POGLAVLJE VIII—PROTIVLJENJE U SOLUNU Propovijedanje Solunjanima—Krist će ponovo doći—Neznabošci Primaju Vjeru—Zavist Hebreja—Napad na Jasonovu Kuću—Bježanje Apostola	69
POGLAVLJE IX—PAVAO U BEREJII ATENJANI Iskrenost Berejaca—Pavao ponovo Progonjen—Nastavlja za Atenu—Prijestolnica Neznaboštva—Umjetnost i Učenje među Atenjanima—Pavao na Marsovom Brežuljku	73
POGLAVLJE X—PAVAO U KORINTU Korint Centar Trgovine—Idolopoklonstvo i Porok—Hebreji Istjerani iz Rima—Akvila i Priscila—Pavao u Radionici—Drugačija Metoda Propovijedanja—Zloba Hebreja—Druga Vizija—Galion—Poraz Hebreja—Nastavljen Boravak u Korintu	82
POGLAVLJE XI—POSLANICA SOLUNJANIMA Vijesti iz Soluna—Prva Poslanica—Drugi Kristov Dolazak—Uskrsnuće—Dužnost Budnosti—Upozorenje protiv Neposlušnosti—Druga Poslanica—Pavlovo Učenje Pogrešno Shvaćeno—Dan Gospodnji ipak Budućnost—Besposleno Čekanje Ukoreno	91
POGLAVLJE XII—APOLON U KORINTU Apolon u Efezu—Njegova	

Kultura i Rječitost—Znanje o Radu Ivana Krstitelja—Prima Pouku u vjeri Kristovoj—Posjeta Korintu—Uspjeh Njegovog Rada—Podjele u Crkvi—Duh Suparništva ukoren od Pavla—Pavao i Apolon u Skladu..... 98

POGLAVLJE XIII—PAVAO U EFEZU Položaj i Značaj Efeza—Učenici Ivana Krstitelja—Sinagoga—Tiranova Škola—Obožavanje Dijane—Efeška Magija—Pavlova Čuda—Egzorcisti nadjačani—Spaljivanje Knjiga—Moderno Vračarstvo..... 106

POGLAVLJE XIV—PAVLOVA ISKUŠENJA I POBJEDE Tri godine u Efezu—Namjeravano Putovanje u Jeruzalem i Rim—Efeški Praznik—Efekt Pavlog Propovijedanja—Dimitrije i Srebrnari—Pobuna u Teatru—Govor Gradskog Službenika—Pavao odlazi iz Efeza—Rad i Opasnost Radi Krista 115

POGLAVLJE XV—PAVAO KORINĆANIMA Iskušenja okružuju Obraćanje iz Neznaboštva—Pismo iz Korinta—Nesloga, Idolopoklonstvo, Čulnost u Crkvi—Tit poslan u Korint—Poslanica Korinćanima..... 122

POGLAVLJE XVI—DRUGA POSLANICA KORINĆANIMA Pavlova Zabrinutost—Kratak Boravak u Troadi—Ide u Filipu—Velikodušnost Filipljana—Skupljanja za siromašne Svete u Jeruzalemu—Pavlov Susret s Titom—Dobar Posao u Korintu—Drugo Pismo Korinćanima..... 140

POGLAVLJE XVII—PAVAO PONOVO POSJEĆUJE KORINT Približavanje Gradu—Sukobljene Emocije—Suprotnost s prethodnim Putovanjem—Suosjećanje Suradnika—Tri Mjeseca u Korintu—Pismo Crkvi u Rimu—Otpadništvo u Galaciji—Izaslanici Judaizma—Pismo Galaćanima 149

POGLAVLJE XVIII—PAVLOVO POSLJEDNJE PUTOVANJE U JERUZALEM Priprema za Plovidbu—Ubilačka Zavjera—Promjena Planova—Putovanje u Filipu—Troada—Eutih—Plovidba u Milet—Oproštajno Obraćanje Efeškim Starješinama—Patara—Kršćani u Tiru—Cezareja—Filip Evandelistita—Upozorenja na Opasnost—Dolazak u Jeruzalem 158

POGLAVLJE XIX—SASTANAK SA STARJEŠINAMA Doček od Braće—Sastanak Starješina—Pavlov Izvještaj o svom Radu—Predrasuda protiv njege—Nepromišljen Savjet—Neopravdani Ustupak	168
POGLAVLJE XX—PAVAO ZATVORENIK Nazarejska Zakletva—Pavao Prepoznat u Hramu—Gnjev Mnoštva—Klaudije Lizija—Govor na Stepenicama—Zatvorenik u Barakama—Pred Sanhedrinom—Vizija u Dvorcu—Hebrejska Zavjera—Pavlov Nećak—Putovanje u Cezareju—Pismo od Lizija Feliksu	174
POGLAVLJE XXI—SUĐENJE U CEZAREJI Pavao pred Feliksom—Tertulov Govor—Jasna Obrana—Suđenje Odgođeno—Pavlovo Obraćanje pred Feliksom i Druzilom—Dvije Godine u Zatvoru—Feliks Sklonjen s Funkcije	189
POGLAVLJE XXII—PAVAO SE POZIVA NA CEZARA Porcije Fest—Čestit Upravitelj—Hebreji Zahtijevaju Pavla—Fest Odbija—Drugo Suđenje u Cezareji—Pozivanje na Cezara	199
POGLAVLJE XXIII—OBRAĆANJE PRED AGRIPOM Agripina Posjeta Cezareji—Želi čuti Pavla—Veličanstveni Skup—Pavao Predstavlja Krista i Uskrsnuće—Festovo Nevjerovanje—Agripa „zamalo uvjeren“—Pavlova Nedužnost Utvrđena—Pismo Cezaru....	204
POGLAVLJE XXIV—PLOVIDBA I BRODOLOM Pavao plovi za Italiju—Opasnosti Plovidbe—Ponašanje Rimskih Vojnika prema Zatvorenici—Kratak Boravak u Sidonu—Nepovoljni Vjetrovi—Zadržani u Dobrim Pristaništima—Mjesto za prezimiti—Susret s Olujom—Gonjeni Burom—Bijeg iz Brodoloma na Maltu—Ljubaznost Stanovnika—Zmija—Tri Mjeseca na Otoku—Bolesnik izliječen.....	211
POGLAVLJE XXV—DOLAZAK U RIM Plovidba od Malte do Puteolija—Zadržavanje s Braćom—Pozdrav na Apijevom Forumu—Ulazak u Rim—Ljubaznost Carevog Stražara—Izlaganje Iskustva Hebrejskim Vođama—Zahtjevi Evanđelja—Hebreji se Protive	219

POGLAVLJE XXVI—BORAVAK U RIMU Odbađanje Pavlovog Sudjenja—Dvije Godine u Rimu—Briga o Crkvama—Pavlovi Pomoćni- ci—Obraćanje Onezima—Pismo Filemonu—Rimski Robovi—Temelj Rop- stva Narušen	226
POGLAVLJE XXVII—CEZAREVO DOMAĆINSTVO „Nije mnogo Plemenitih Pozvano“—Neronov Karakter i Vladanje—Napredovanje Evandjelja Pavlovim okovima—Kršćani na Cezarevom Dvoru—Sluge u Nereligioznim Porodicama—Danielov Primjer—Poslušnost nije Nemo- guća	234
POGLAVLJE XXVIII—PAVAO NA SLOBODI Obnovljeni naponi da se ubije Pavao—Pomoć druge Cezareve Žene—Neronova Zvjerstva—Pavlovo Neočekivano Oslobođanje—Odlazak iz Rima—Spaljivanje Grada—Neron Poticatelj—Optužuje Kršćane—Progonstvo Vjernika	243
POGLAVLJE XXIX—POSLEDNJE UHIĆENJE Pavao optužen za poticanje na Spaljivanje Rima—Aleksandar Kovač—Himenej i Aleksan- dar—Njihovo Otpadništvo—Drugo Putovanje u Rim—Promjena u Gra- du—Napuštanje Prijatelja—Lukine Usluge—Oneziforove Posjete	246
POGLAVLJE XXX—PAVAO PRED NERONOM Suprotnost između Pavla i Nerona—Optužbe protiv Pavla—Njegova Obrana—Još jednom uzdiže Kristov križ—Neron osvjedočen—Odbacivanje Svjetla—Raz- vrat—Ustanak—Pokušaji Samoubojstva—Smrt.....	251
POGLAVLJE XXXI—PAVLOVO POSLEDNJE PISMO Pavao šalje po Timoteja—Diktira Poučno Pismo—Njegovo Zaduženje—„Propovijedaj Riječ“—Radnici u Crkvi	258
POGLAVLJE XXXII—PAVLOVO I PETROVO MUČENIŠTVO Oni sv- jedoče za Krista u Rimu—Šimun Mag—Petar zatvoren—Bičevan i Raza- pet—Pavao osuđen na odrubljivanje glave—Krist njegova Utjeha—Obećanja za Progonjene—Njegovo Svjedočanstvo na Samrti.....	266

DOGAĐAJI

iz

PAVLOVOG ŽIVOTA

POGLAVLJE I

SAVAO PROGONITELJ

MEĐU najgorčnijim i najnemilosrdnijim progoniteljima Kristove crkve, podigao se najsposobniji branitelj i najuspješniji vjesnik evanđelja. S apostolskim bratstvom odabrane dvanaestorice, koji su pratili Krista od njegovog krštenja i čak do njegovog uznesenja, bio je ubrojen jedan koji nikada nije vidio Gospoda dok je boravio među ljudima, a koji je čuo da je njegovo ime izgovarano samo u nevjerici i nepoštovanju. Međutim ispod sljepila i netrpeljivosti zelota i Farizeja, Neograničena Mudrost je prepoznala srce odano istini i dužnosti. A glas s Neba učinio je da se on sam čuje iznad buke ponosa i predrasude. U javnom objavljivanju evanđelja, Božansko Proviđenje će ujediniti s revnošću i posvećenošću Galilejskih seljaka, vatrenu

snagu i intelektualnu silu rabina iz Jeruzalema. Da vodi borbu protiv neznabožačke filozofije i Hebrejskog formalizma, odabran je onaj koji je osobno bio svjedok ponižavajuće moći neznabožačkog obožavanja, i podnio je duhovni jaram farizejske strogoće.

Savao iz Tarsa je bio Hebrej, ne samo po porijeklu, već i po snažnijim vezama doživotne obuke, patriotske posvećenosti, i religijske vjere. Iako Rimski građanin, rođen u neznabožačkom gradu, bio je obrazovan u Jeruzalemu od strane najistaknutijih rabina, i marljivo je bio poučavan o svim zakonima i tradicijama Očeva. Tako je on dijelio, u najvećoj mjeri, nade i težnje, visok ponos i nepokornu predrasudu, svoje nacije. On izjavljuje za sebe da je bio „Hebrej od Hebreja, po Zakonu farizej, po revnosti progonitelj crkve, po pravednosti koja je u Zakonu besprijekoran“. Hebrejske vođe su na njega gledale kao na mladog čovjeka koji puno obećava, i gajene su velike nade u vezi njega kao sposobnog i revnog branitelja drevne vjere.

Ono što mu je bilo zajedničko sa svojom nacijom je to da je Savao gajio nadu o Mesiji koji će vladati kao zemaljski knez, koji će slomiti Rimski jaram s Izraelskog vrata, i uzdići ga do prijestolja univerzalnog carstva. On nije imao osobno znanje o Isusu Nazarećaninu, ni o njegovoj misiji, ali je spremno upijao u um prezir i mržnju rabina prema onome koji je bio toliko daleko od ispunjenja njihovih ambicioznih nada; a nakon Kristove smrti, on se željno udružio sa svećenicima i poglavarima u progonstvu njegovih sljedbenika kao zabranjene i omrznute sekte.

Hebrejske vođe su pretpostavljale da će se Kristovo djelo završiti s njim; da će se kada se njegov glas više ne bude čuo, uzbuđenje ugasiti, a narod će se vratiti doktrinama i tradicijama ljudi. Međutim umjesto toga, oni su bili svjedoci čudesnih prizora na dan Pedesetnice. Učenici su, obdareni do tada nepoznatom silom i energijom, propovijedali Krista velikom mnoštvu koje se iz svih dijelova svijeta okupilo na praznik. Znaci i čuda su potvrdili njihove riječi; a u

samom uporištu Judaizma, tisuće su otvoreno objavili svoju vjeru u Isusa Nazarećanina, raspetog zločinca, kao obećanog Mesiju.

Kratko vrijeme nakon događaja na Pedesetnici, silno čudo, učinjeno od apostola, ispunilo je sav Jeruzalem s uzbuđenjem. Bogalj koji je bio hrom od svog rođenja izliječen je od Petra i Ivana u prisustvu ljudi, na samom zemljištu hrama. Ovo zadivljujuće izlječenje je sprovedeno u Isusovo ime, apostoli su izjavili da se on uzdigao u nebesa, i od tada je dodijelio silu svojim sljedbenicima; a oni su neustrašivo optužili Hebreje za zločin njegovog odbacivanja i ubojstva. Veliki broj ljudi je primio doktrine propovijedane od apostola. Mnogi od najodlučnijih protivnika nisu mogli vjerovati, iako su odbili priznati, da je Isus ustao iz mrtvih. Međutim, oni se nisu pokajali za svoj užasan zločin njegovog ubojstva. Kada se sila s Neba spustila na apostole na tako neobičan način, strah je zadržavao svećenike i starješine od nasilja; ali njihova ogorčenost i zloba su bili nepromijenjeni. Pet tisuća je već otvoreno izjavilo svoju vjeru u Krista; a oboje, farizeji i saduceji su odlučili među sobom da ako ovi novi učitelji budu pušteni da neobuzdano nastave, njihov vlastiti utjecaj bit će u većoj opasnosti nego kada je Isus bio na zemlji. Ako su jedan ili dva govora apostola mogli proizvesti tako čudesne rezultate, svijet će uskoro povjerovati u Krista, a utjecaj svećenika i poglavara bit će izgubljen. Oni su zato uhvatili apostole, i bacili ih u zatvor, očekujući da ih uplaše i ušutkaju. Međutim učenik koji se jednom u kukavičluku odrekao svog Gospoda, sada je hrabro objavio silu uzdignutog Spasitelja. Uzalud su poglavari naredili da više ne govori u to ime. Njihove prijetnje su bile nemoćne, i na kraju, suzdržavajući se od nasilja zbog straha od ljudi, pustili su apostole na slobodu.

Naredni događaji su poslužili samo da povećaju njihove strahove i njihovu mržnju. Sila kojom su apostoli i dalje objavljivali evanđelje, čuda koja su činili u Isusovo ime, svakodnevno dodavanje obraćenika crkvi, jedinstvo i sklad koji su prožimali vjersko tijelo, brza i užasna manifestacija božanske presude u slučaju Ananije i Safire — sve su to

zapazile Hebrejske vođe i navaljivali su s još odlučnijim naporima da slome moćnu herezu. Ponovo su apostoli bili uhvaćeni i utamničeni, i Sanhedrin je bio pozvan da presudi njihov slučaj. Veliki broj učenih ljudi je pozvan zajedno sa savjetom, i oni su se zajedno savjetovali što da urade s ovim ometačima mira. Međutim Gospodnji anđeo je noću otvorio zatvorska vrata, i izveo je njegove sluge, dajući im opet naredbu da u hramu objavljuju riječi života. Veliko je bilo čuđenje svećenika i poglavara kada su, okupivši se u zoru da izreknu presudu nad zatvorenicima, primili izvještaj da su zatvorska vrata bila snažno zabravljena i da je stražar bio postavljen pred njima, ali da su apostoli osobno bili tajanstveno izbačeni, i da već propovijedaju u hramu.

Još jednom ih pozivajući pred savjet, prvosvećenik ih je ljutito podsjetio na upozorenje koje su primili, i optužio ih je da nastoje da svale na Hebreje Isusovu krv. Nisu bili toliko voljni da ponesu krivicu za Isusovo ubojstvo kao onda kada su vikali sa srozanom ruljom, „Krv njegova na nas i na djecu našu“!

Petar i njegova braća su ponovili svoju prethodnu tvrdnju, da oni radije moraju poslušati Boga nego ljude. I zatim su optuženi postali optužitelji, a pošto su bili pokrenuti Božjim Duhom, oni su dostojanstveno optužili za Kristovo ubojstvo svećenike i poglavare koji su sačinjavali savjet. Ovi službenici su se sada toliko razbjesnili da su odlučili da bez daljnjeg suđenja, uzmu zakon u svoje vlastite ruke, i ubiju zatvorenike. Oni bi odmah sproveli svoje ubilačke zamisli da nije bilo mirnog i razumnog savjeta Gamaliela, koji ih je upozorio da se čuvaju sprovođenja nasilnih mjera prije nego što se karakter pokreta kojem se protive potpuno ne razvije, kako se ne bi našli u nesretnoj situaciji da se bore protiv Boga. Učenost i visoki položaj ovog istaknutog rabina dali su težinu njegovim riječima. Svećenici nisu mogli negirati razumnost njegovih stavova. Veoma nevoljno su oslobodili svoje zatvorenike, nakon što su ih izudarali sa šibama, i naložili im iznova i iznova da ne propovijedaju više u Isusovo ime ili će svojim životima platiti kaznu za svoju drskost.

Međutim kazne i prijetnje su bile isto tako zanemarene. Apostoli „tada odoše ispred Sanhedrina radujući se što se nađoše dostojnima podnijeti sramotu za ime njegovo. I svaki su dan u Hramu i po kućama neprestano poučavali i evanđeljem propovijedali Isusa Krista“. Usprkos svom protivljenju, „broj učenika se množio“.

A sada se odigrao niz događaja, koji su, iako se činilo da donose samo poraz i gubitak Kristovom cilju, rezultirali njegovom pobjedom, dajući svijetu jedan od najplemenitijih primjera Kršćanske vjere, te pridobijajući iz redova njegovih protivnika njihovog najaktivnijeg i najuspješnijeg prvaka. Većina ranih vjernika je bila odsječena od porodice i prijatelja vatrenom netrpeljivošću Hebreja. Mnogi od obraćenika su bili otjerani s posla i prognani iz svojih kuća, jer su se založili za Kristov cilj. Bilo je neophodno pružiti tom velikom broju, okupljenom u Jeruzalemu domove i sredstva za uzdržavanje. Oni koji su imali novac i posjede rado su ih se odrekli da izađu u susret postojećem vanrednom stanju. Njihova sredstva su položena pred noge apostola, koji su ih rasporedili svakom čovjeku prema njegovim potrebama.

Među vjernicima nije bilo samo onih koji su bili Hebreji po rođenju i govorili Hebrejski jezik, već i stanovnika drugih država, koji su koristili Grčki jezik. Između ove dvije grupe dugo je postojalo nepovjerenje, pa čak i neprijateljstvo; a iako su njihova srca sada bila omekšana i ujedinjena Kršćanskom ljubavlju, ipak su se stare ljubomore lako raspaljivale. Tako se desilo da kako se broj učenika povećao, „helenisti stadoše gundati na Hebreje“. Razlog pritužbe je bilo navodno zapostavljanje grčkih udovica kod raspodjele novca izdvojenog za siromašne. Takva nejednakost bi bila suprotna duhu evanđelja, i poduzete su brze mjere da se ukloni svaka prilika za nezadovoljstvo. Sazivajući sastanak vjernika, apostoli su naglasili da je došlo vrijeme kada će oni biti oslobođeni od zadatka raspodjele siromašnima, i od sličnog tereta, kako bi mogli ostati slobodni da propovijedaju Krista. „Zato pronađite, braćo“, rekli su, „među sobom

sedmoricu ljudi s dobrim svjedočanstvom, punih Duha Svetoga i mudrosti, koje ćemo postaviti nad ovom dužnošću, a mi ćemo se posvetiti molitvi i službi Riječi“. Postupilo se po ovom savjetu i sedam odabranih ljudi su bili svečano izdvojeni za svoje dužnosti molitvom i polaganjem ruku.

Postavljanje sedmorice je bilo veoma blagoslovljeno od Boga. Crkva je napredovala brojčano i u snazi, „pa je i veliko mnoštvo svećenika prihvaćalo vjeru“. Ovaj uspjeh je stigao zbog osigurane veće slobode apostolima i zbog revnosti, i sile pokazane od sedam đakona. Činjenica da su ova braća bila rukopoložena za posebno djelo, nije ih isključivala iz poučavanja vjere. Naprotiv, oni su bili potpuno osposobljeni da poučavaju istinu, i uključili su se u posao s velikom revnošću i uspjehom.

Najistaknutiji među sedmoricom je bio Stjepan, koji, „je pun vjere i sile, činio u narodu velika čudesa i znake“. Iako Hebrej po rođenju, govorio je Grčki jezik, i bio je upoznat s običajima i ponašanjima Grka. On je stoga našao priliku da objavi evanđelje u sinagogama Grčkih Hebreja. Učeni rabini i doktori zakona su se upuštali u javne rasprave s njim, samouvjereni očekujući laku pobjedu. Međutim „nisu se mogli oduprijeti mudrosti i duhu kojim je govorio“. Ne samo da je govorio silom Svetog Duha, nego je i bilo jasno da je on proučavatelj proročanstava, te da je učen po svim pitanjima zakona. Iskusno je branio istine za koje se zalagao, te je potpuno porazio svoje protivnike.

Svećenici i poglavari koji su bili svjedoci čudesnog pokazivanja sile koja je pratila Stjepanovu službu, bili su ispunjeni gorkom mržnjom. Umjesto da se pokore težini dokaza koje je predstavio, odlučili su da ušutkaju njegov glas tako što će ga osuditi na smrt. Oni su u nekoliko prilika podmitili Rimske vlasti da bez primjedbe prijeđu preko slučajeva u kojima su Hebreji uzeli zakon u svoje vlastite ruke, i sudili, osudili i pogubili zatvorenike prema svom nacionalnom običaju. Stjepanovi neprijatelji nisu sumnjali da mogu ići tim putem bez

opasnosti po sebe. Odlučili su da riskiraju posljedice bez obzira na sve okolnosti, i zato su uhvatili Stjepana i izveli ga pred Sanhedrinski sud na suđenje.

Učeni Hebreji iz okolnih država su pozvani s namjerom da pobiju argumente optuženog. Savao je isto bio prisutan, i preuzeo je vodeću ulogu protiv Stjepana. Iznio je težinu rječitosti i logike rabina da ih nametne na slučaj, da bi uvjerio ljude da je Stjepan propovijedao prijevarne i opasne doktrine. Međutim on se u Stjepanu susreo s nekim tko je poput njega visoko obrazovan, i s nekim tko je imao potpuno razumijevanje Božje namjere u širenju evanđelja drugim narodima.

Svećenici i poglavari nisu nadvladali jasnu, smirenu Stjepanovu mudrost, iako su bili žestoki u svom protivljenju. Odlučili su da ga učine primjerom, i dok bi oni tako zadovoljili svoju osvetničku mržnju, spriječili bi i druge, preko straha, da usvoje njegovo vjervanje. Lažni svjedoci su unajmljeni da svjedoče kako su ga čuli da govori bogohulne riječi protiv hrama i zakona. Rekli su, „Jer čuli smo ga gdje govori da će onaj Isus Nazarećanin razvaliti ovo mjesto i izmijeniti običaje koje nam predade Mojsije“.

Dok je Stjepan stajao licem u lice sa svojim sucima, da odgovara zbog zločina za hulu, sveta svjetlost je zasijala na njegovom licu. „I svi koji su sjedili u sanhedrinu uperiše pogled u njega pa opaziše da mu je lice kao lice anđela.“ Oni koji su uzvisivali Mojsija mogli su vidjeti na licu zatvorenika istu svetu svjetlost koja je isijavala na licu tog drevnog proroka. Mnogi koji su promatrali osvjetljeno Stjepanovo lice zadržali su i pokrili su svoja lica; ali tvrdoglavo nevjerovanje i predrasuda se nisu nikada pokolebali.

Stjepan je ispitivan u vezi istinitosti optužbi protiv njega, i iznio je svoju obranu jasnim, uzbuđenim glasom koji je odzvanjao sudskom dvoranom. Nastavio je da prelazi povijest odabranog Božjeg naroda, riječima koje su očarale skup. Pokazao je temeljno znanje Hebrejskog uređenja, i njegovog duhovnog tumačenja koje se sada pokazalo

preko Krista. Pojasnio je svoju vlastitu odanost Bogu i Hebrejskoj vjeri, dok je pokazao da zakon u koji su se oni pouzdali za spasenje nije mogao sačuvati Izrael od idolopoklonstva. Povezao je Isusa Krista s cijelom Hebrejskom poviješću. Ukazao je na Salomonov hram, i na riječi obojice, Salomona i Izaije: „Ali ne prebiva Svevišnji u rukotvorenim hramovima“. „Nebo mi je prijestolje, a zemlja podnožje nogama mojim. Kakvu ćete mi kuću sagraditi, govori Gospod, ili što je mjesto počinka moga? Nije li ruka moja sve to načinila?“ Mjesto najvećeg obožavanja Boga je bilo na Nebu.

Kada je Stjepan došao do ove pojedinosti, nastala je galama među ljudima. Zatvorenik je čitao svoju sudbinu na licima pred njim. Primijetio je otpor na koji su naišle njegove riječi, koje su izgovorene diktiranjem Svetog Duha. Znao je da daje svoje posljednje svjedočanstvo. Kada je povezao Isusa Krista s proročanstvima, te govorio o hramu na način na koji jest, svećenik je, glumeći da je užasom pogođen, pokidao svoju odoru. Ovaj čin je bio znak za Stjepana da će njegov glas uskoro biti ušutkan zauvijek. Iako je upravo bio u sred svoje propovijedi, naglo ju je završio iznenada prekidajući lanac povijesti, i okrenuvši se prema svojim razbješnjelim sucima, rekao je, „Tvrdovrati i neobrezanih srca i ušiju! Vi se uvijek opirete Duhu Svetome — kako vaši oci, tako i vi! Kojega od proroka ne prognaše oci vaši? I pobiše one koji su nagovijestili o dolasku Pravednika kojeg ste vi sada izdajice i ubojice. Vi koji primiste Zakon po uredbama anđeoskim, a ne održaste ga“.

Zbog ovoga su svećenici i poglavari bili van sebe od bijesa. Više su ličili na divlje grabljivce nego na ljudska bića. Pojurili su prema Stjepanu, škrugućuci svojim zubima. Međutim on se nije uplašio; očekivao je to. Njegovo lice je bilo mirno, i svjetlilo je anđeoskom svjetlošću. Nije se plašio razbješnjelih svećenika i uzbuđene rulje. Prizor oko njega je nestao iz njegovog vida; Nebeske kapije su bile odškrinute, a Stjepan je, gledajući unutra, vidio slavu Božjih dvorova, i Krista, kako upravo ustaje sa svog prijestolja, stajući spreman da podrži svog slugu, koji će uskoro mučenički biti ubijen za njegovo

ime. Kada je Stjepan objavio slavan prizor koji se otvorio pred njim, to je bilo više nego što su njegovi progonitelji mogli podnijeti. Začepili su svoje uši, da ne bi mogli čuti njegove riječi, i povikavši iz sveg glasa pojurili su bijesno složno prema njemu. „I dok su kamenovali Stjepana, on je pozivao i govorio: ‘Gospode Isuse, primi duh moj!’ Onda savi koljena i povika snažnim glasom: ‘Gospode, ne uzmi im ovo za grijeh’! I to rekavši, usnu“. Zahtijevalo se od svjedoka koji su ga optužili da prvi bace kamenje. Ove osobe su ostavile svoju odjeću kod Savlovih nogu, koji je aktivno sudjelovao u raspravi, te je pristao na zatvorenikovu smrt.

Stjepanova mučenička smrt je ostavila dubok utisak na sve koji su joj bili svjedoci. Bilo je to bolno iskušenje za crkvu, ali je za posljedicu imalo Savlovo obraćenje. Vjera, ustrajnost, i slavljenje mučenika nisu se mogli izbrisati iz njegovog sjećanja. Božji pečat na njegovom licu, njegove riječi, koje su doprle do same duše onih koji su ih čuli, ostale su u sjećanju promatrača, i svjedočile su o istini onoga što je propovijedao.

Nije bila izglasana nikakva zakonska presuda protiv Stjepana; ali su Rimske vlasti bile potkupljene velikim sumama novca da ne bi istraživale slučaj. Činilo se da je Savao bio prožet pomahnitalom revnošću na mjestu događanja Stjepanovog suđenja i smrti. Činilo se da je ljut na svoja vlastita tajna osvjedočenja da je Stjepan bio počašćen od Boga u samom trenutku kad je bio omalovažen od ljudi. Nastavio je progoniti Božju crkvu, loveći ih, hvatajući ih u njihovim kućama, i predavao ih je svećenicima i poglavarima u tamnice i smrt. Njegova revnost da nastavi s progonoštvom predstavljala je užas Kršćanima u Jeruzalemu. Rimske vlasti se nisu posebno potrudile da zaustave okrutno djelo, i potajno su pomagali Hebrejima kako bi ih umirili, i osigurali njihovu naklonost.

Savao je bio vrlo cijenjen od Hebreja zbog njegove revnosti u progonu vjernika. Nakon Stjepanove smrti, izabran je da bude član Sanhedrinskog suda, uzevši u obzir ulogu koju je odigrao tom

prilikom. Ovaj učeni i revni rabin je bio moćno oruđe u ruci Sotone da sprovodi njegovu pobunu protiv Božjeg Sina; ali će on uskoro biti uposlen da izgradi crkvu koju je sada rušio. Moćniji od Sotone je odabrao Savla da zauzme mjesto mučenika Stjepana, da propovijeda i pati za njegovo ime, te da nadaleko i naširoko proširi radosne vijesti o spasenju kroz njegovu krv.

POGLAVLJE II

SAVLOVO OBRAĆENJE

SAVLOV um je bio jako uznemiren Stjepanovom pobjedonosnom smrću. Bio je uzdrman u svojoj predrasudi; ali mišljenja i argumenti svećenika i poglavara su ga uvjerili da je Stjepan bio hulnik; da je Isus Krist kojeg je on propovijedao bio varalica, i da oni koji služe u svetim službama moraju biti u pravu. Budući da je bio čovjek odlučnog uma i snažne namjere, postao je jako ogorčen u svom suprotstavljanju Kršćanstvu, nakon što je jednom u potpunosti odlučio u svom umu da su stavovi svećenika i književnika bili ispravni. Njegova revnost ga je navodila da dobrovoljno sudjeluje u progonstvu vjernika. Činio je da sveti ljudi budu dovlačeni pred sudove, i da budu zatvarani ili osuđeni na smrt bez dokaza bilo kakvog prekršaja, osim njihove vjere u Isusa. Sličnog karaktera, iako u drugačijem pravcu, je bila revnost Jakova i Ivana, kada bi oni pozvali vatru s neba da proguta one koji su omalovažavali i ismijavali njihovog Učitelja.

Savao se spremao svojim poslom na put za Damask; ali je bio odlučan da ostvari dvostruku namjeru, tražeći, dok je putovao, sve vjerne u Kristu. Za tu svrhu nabavio je pisma od prvosvećenika da čita u sinagogama, koja su ga ovlašćivala da uhvati sve one koji su bili osumnjičeni da su vjernici u Isusa, te da ih pošalje glasnicima u Jeruzalem, da tamo budu osuđeni i kažnjeni. On se uputio svojim putem, pun snage i energije zrelosti i plamena pogrešne revnosti.

Kad su se umorni putnici približili Damasku, Savlove oči su zadovoljno mirovale na plodnoj zemlji, prelijepim vrtovima, plodnim

voćnjacima, i hladnim potocima koji su tekli žuboreći usred svježeg, zelenog šipražja. Bilo je jako osvježavajuće gledati takav prizor nakon dugog, zamornog putovanja preko opustošenog područja. Dok je Savao, sa svojim suputnicima, gledao i divio se, iznenada je svjetlost sjajnija od sunca zasijala oko njega, „pade na zemlju pa začu glas koji mu govoraše: ‘Savle, Savle, zašto me progoniš?’ A on reče: ‘Tko si ti, Gospode?’ A Gospod reče: ‘Ja sam Isus kojega ti progoniš! Teško ti se protiv bodila ritati’“!

Prizor je bio jedan od najvećih zabuna. Savlovi suputnici su bili pogođeni užasom, te skoro oslijepjeni jačinom svjetla. Oni su čuli glas, ali nikog nisu vidjeli, te je za njih sve bilo nerazumljivo i tajanstveno. Međutim Savao je, ležeći ispružen na zemlji, razumio riječi koje su bile izgovorene, i jasno je vidio pred sobom Božjeg Sina. Jedan pogled na to veličanstveno Biće, utisnuo je njegov lik zauvijek na dušu pogođenog Hebreja. Riječi su sa strašnom silom pogodile njegovo srce ravno u metu. Poplava svjetla se slila u zamračene odaje njegovog uma, otkrivajući njegovo neznanje i grešku. Uvidio je da je zapravo činio Sotonino djelo, dok je zamišljao sebe da revno služi Bogu u progonu Kristovih sljedbenika.

Uvidio je svoju grešku u oslanjanju svoje vjere na uvjeravanja svećenika i poglavara, čija im je sveta služba davala veliki utjecaj nad njegovim umom, te je učinila da vjeruje da je priča o uskrснуću bila lukava izmišljotina Isusovih učenika. Sada kada je Isus otkriven Savlu, Stjepanova propovijed se prisilno nametnula njegovom umu. Te riječi koje su svećenici proglasili hulom, sada su mu se pokazale kao istinite. U tom trenutku predivnog osvjetljenja, njegov um je djelovao s izvanrednom brzinom. Prolazio je kroz proročku povijest, i vidio je da je odbacivanje Isusa od Hebreja, njegovo raspeće, uskrснуće, i uznesenje bilo pretkazano od proroka, te je dokazivalo da je On obećani Mesija. Sjetio se Stjepanovih riječi: „Evo, gledam nebesa otvorena i Sina Čovječjega gdje stoji zdesna Bogu“, i znao je da je umirući svetac gledao u carstvo Slave.

Kakvo otkriće je sve ovo bilo progonitelju vjernika! Jasna, ali strašna svjetlost mu je provalila u dušu. Krist mu se otkrio kao netko tko je došao na zemlju u ispunjenju svoje misije, pa je odbačen, maltretiran, osuđen, i raspet od onih koje je došao da spasi, i kao netko tko je ustao iz mrtvih, i uznio se na nebesa. U tom strašnom trenutku on se sjetio da je sveti Stjepan bio žrtvovan njegovim pristankom; i da je njegovim posredstvom mnogo vrijednih svetaca našlo svoju smrt u okrutnom progonstvu.

„I drščući i čudeći se, reče: ‘Gospode, što hoćeš da učinim?’ A Gospod će njemu: ‘Ustani i uđi u grad pa će ti se reći što ti valja činiti’“. Nikakve sumnje nije bilo u Savlovom umu da je ovo bio pravi Isus Nazarećanin koji mu je govorio, te da je On zaista dugo iščekivani Mesija, Utjeha i Iskupitelj Izraela. Sada je taj Isus, koji je, dok je poučavao na zemlji, govorio u parabolama svojim slušateljima, koristeći poznate predmete da slikovito prikaže svoje značenje, usporedio Savlovo djelo, progona Kristovih sljedbenika, s ritanjem protiv bodila. Te silne riječi su slikovito prikazale činjenicu da bi bilo nemoguće bilo kojem čovjeku da zaustavi daljnji napredak Kristove istine. Nastavit će marširati do uspjeha i pobjede, dok će svaki trud da se zaustavi rezultirati povredom suprotstavljenog. Progonitelj će, na kraju, patiti tisuću puta više nego oni koje je progonio. Prije ili kasnije njegovo vlastito srce će ga osuditi; on će otkriti da se, zaista, ritao protiv bodila.

Spasitelj je govorio Savlu preko Stjepana, čije jasno zaključivanje iz Pisama nije moglo biti osporeno. Učeni Hebrej je vidio lice mučenika kako isijava svjetlost Kristove slave, i kako izgleda kao lice anđela. On je bio svjedok njegovog suzdržavanja prema svojim neprijateljima, i njegovog opraštanja njima. On je dalje bio svjedok smjelosti i radosne rezigniranosti drugih vjernika u Isusa dok su bili mučeni i povređivani, od kojih su se neki odrekli svojih života s radošću za dobrobit svoje vjere.

Cijelo ovo svjedočanstvo je glasno pozivalo Savla, i nametalo je osvjedočenje na njegov um; ali njegova obrazovanost i predrasude,

njegovo poštovanje prema svećenicima i poglavarima, i njegov ponos popularnosti, podupirali su ga da se pobuni protiv glasa savjesti i protiv Božje milosti. On se čitavih noći opirao protiv osvjedočenja, i uvijek je tu stvar završavao priznavanjem svog vjerovanja da Isus nije Mesija, da je varalica, a njegovi sljedbenici zalučeni fanatici.

Sada je Krist govorio Savlu svojim vlastitim glasom: „Savle, Savle, zašto me progoniš“? A pitanje, „Tko si ti, Gospode“? je odgovoreno istim glasom, „Ja sam Isus, koga ti progoniš“. Ovdje Krist poistovjećuje sebe sa svojim napaćenim ljudima. Savao je, progoneći Kristove sljedbenike, udario direktno protiv Gospoda Neba. Isus je izjavio da udarajući njegovu braću na zemlji, Savao je udario protiv njihovog Poglavara i Predstavnika na Nebu. Lažno ih optužujući i svjedočeći protiv njih, on je lažno optužio i svjedočio protiv Spasitelja svijeta. Ovdje se jasno vidi da Krist pati u osobi svojih svetih.

Kada se blistava slava povukla, i Savao se podigao sa zemlje, pronašao je sebe potpuno lišenog vida. Sjaj Kristove slave je bio previše jak za njegov smrtni pogled, i kada je uklonjen, crnilo noći se spustilo na njegov vid. Vjerovao je da je njegovo sljepilo kazna od Boga zbog njegovog okrutnog progonstva Isusovih sljedbenika. Pipao je okolo u užasnoj tami, a njegovi suputnici su ga, u strahu i čuđenju, vodili pod rukom u Damask.

Koliko je drugačiji bio njegov ulazak u grad od onog što je očekivao! U ponosnom zadovoljstvu se približio Damasku, očekujući da po svom dolasku bude pozdravljen hvalama i aplauzom zbog časti koju mu je dodijelio prvosvećenik, i zbog velike revnosti i prodornosti koje je pokazao tražeći vjernike, da ih odvede kao zarobljenike u Jeruzalem, da tamo budu osuđeni, i kažnjeni bez milosti. On je odlučio da njegovo putovanje treba biti okrunjeno uspjehom; a njegov hrabri i ustrajan duh se nije plašio nikakve teškoće ni opasnosti u izvršavanju tog cilja. On je odlučio da nijedan Kršćanin neće pobjeći njegovoj budnosti; raspitivat će se kod muškaraca, žena, i djece u vezi s njihovom vjerom, i vjerom onih s kojima su oni bili povezani; ulazit

će u kuće, s autoritetom da uhvati njihove ukućane, i da ih pošalje kao zatvorenike u Jeruzalem.

Međutim koliko je bio promijenjen prizor od onog koji je očekivao! Umjesto da ima vlast i da prima čast, on je sam praktično bio zatvorenik, budući da je lišen vida, i zavisn od vođenja njegovih suputnika. Besspomoćan, i mućen kajanjem, osjećao je da je on osobno pod osudom smrti, i nije znao kako će dalje Gospod upravljati s njim.

Odveden je u kuću učenika Jude, i tamo je ostao, u samoći, proučavajući čudno otkriće koje je pokvarilo sve njegove planove, i promijenilo čitav tok njegovog života. Proveo je tri dana u potpunom sljepilu, ispunjavajući to užasno vrijeme razmišljanjem, pokajanjem, i iskrenom molitvom, niti je jeo niti pio tijekom cijelog tog vremena. S gorčinom se sjećao Stjepana, i dokaza koji je dao podržanog od sile koja je viša nego ona na zemlji. Razmišljao je s užasom o svojoj vlastitoj krivici što je dozvolio sebi da bude kontroliran zlobom i predrasudom svećenika i poglavara, zatvarajući svoje oči i uši protiv najupadljivijeg dokaza, i neumorno je poticao na progon vjernika u Kristu.

Bio je u usamljenoj izolaciji; nije imao komunikaciju s crkvom; jer su oni bili upozoreni o namjeri njegovog putovanja u Damask od vjernika u Jeruzalemu; i vjerovali su da glumi kako bi bolje sproveo svoj plan njihovog progona. Nije imao želju obratiti se neobraćenim Hebrejima; jer je znao da oni ne bi slušali ili obraćali pažnju na njegove izjave. Činilo se da je potpuno odsječen od ljudskog suosjećanja; te je razmišljao, i molio se s potpuno slomljenim i pokajničkim duhom.

Ta tri dana su bila kao tri godine slijepom i savješću pogođenom Hebreju. On nije bio početnik u Pismima, i u svojoj tami i samoći sjetio se stihova koji su se odnosili na Mesiju, te je pratio proročanstva, sa sjećanjem izoštranim osvjedočenjem koje je zaokupilo njegov um. Postao je začuđen svojim prethodnim sljepilom razumijevanja, i sljepilom Hebreja uopćeno, u odbacivanju Isusa kao obećanog Mesije. Sve mu se sada činilo jasnim, te je znao da su predrasuda i

nevjerovanje ono što je pomračilo njegova opažanja, i sprječavalo ga da prepozna u Isusu Nazarećaninu Mesiju iz proročanstva.

Ovo predivno Savlovo obraćenje pokazalo je na zadivljujući način čudesnu Kristovu silu u osvjedočenju čovječjeg uma i srca. Savao je zaista vjerovao da imati vjeru u Isusa znači zapravo odbaciti Božji zakon i službu žrtvenih prinosa. On je vjerovao da je Isus sam zanemarivao zakon, i da je učio svoje učenike da sada nema nikakvog djelovanja. Vjerovao je da je njegova dužnost da teži svojom najvećom silom da iskorijeni uznemirujuću doktrinu da je Isus bio Knez života, i sa savjesnom revnošću je postao ustrajan progonitelj Kristove crkve.

Međutim Isus, čije ime od svih drugih je najviše mrzio i prezirao, pokazao se Savlu, u namjeri da ga zaustavi u njegovoj ludoj karijeri, i da bi napravio, od ovog najbeznadežnijeg podanika, oruđe kojim će se odnijeti evanđelje Neznabošcima. Savao je bio nadvladan ovim otkrićem, i primijetio je da je suprotstavljanjem Isusu Nazarećaninu, postavio sebe protiv Iskupitelja svijeta. Nadvladan osjećajem svoje krivice, uzviknuo je, „Gospode, što hoćeš da učinim“? Isus ga nije tada i tamo obavijestio o djelu koje mu je dodijelio, već ga je poslao po uputstva samim učenicima koje je tako gorko progonio.

Čudesna svjetlost koja je osvijetlila Savlovu tamu bila je Gospodnje djelo; ali je isto bilo posla koji se trebao uraditi za njega od strane Kristovih učenika. Odgovor na Savlovo pitanje je, „Ustani i uđi u grad pa će ti se reći što ti valja činiti“. Isus je poslao ispitujućeg Hebreja svojoj crkvi, da pribavi od njih znanje svoje dužnosti. Krist je izvršio djelo otkrivenja i osvjedočenja; i sada je pokajnik bio u stanju da uči od onih koje je Bog rukopoložio da poučavaju njegovu istinu. Tako je Isus dao potvrdu autoritetu svoje organizirane crkve, i povezao je Savla sa svojim predstavnicima na zemlji. Svjetlost nebeskog osvjetljenja je lišila Savla vida; ali Isus, veliki Iscjelitelj, nije ga odmah izliječio. Svi blagoslovi izviru iz Krista, ali on je sada utvrdio crkvu kao svog predstavnika na zemlji, i njoj je pripadalo djelo usmjeravanja pokajanog grešnika na put života. Sami ljudi koje

je Savao namjeravao ubiti će biti njegovi učitelji u religiji koju je prezirao i progonio.

Savlova vjera je bila žestoko testirana tijekom tri dana posta i molitve u Judinoj kući, u Damasku. On je bio potpuno slijep, i u potpunoj tami uma u vezi s tim što se traži od njega. Bio je upućen da ide u Damask, gdje će mu biti rečeno što da radi. U svojoj neizvjesnosti i nevolji on je iskreno zavapio Bogu. „A u Damasku bješe neki učenik po imenu Ananija. I njemu Gospod reče u viđenju: ‘Ananija!’ A on reče: ‘Evo me, Gospode!’ A Gospod će njemu: ‘Ustani, pođi u ulicu zvanu Ravna i u kući Judinoj potraži Taržanina po imenu Savao. Jer on, eno, moli i u viđenju vidje čovjeka po imenu Ananija kako uđe i položi na njega ruku da bi progledao’”.

Ananija je jedva mogao povjerovati u riječi anđela glasnika, jer se Savlovo gorko progonoštvo svetih u Jeruzalemu proširilo nadaleko i naširoko. Usudio se raspravljati; rekao je, „Gospode, čuo sam od mnogih o tom čovjeku, kolika je zla učinio svetima tvojim u Jeruzalemu. On i ovdje ima vlast od svećeničkih glavara da sveže sve koji pozovu ime tvoje“. Međutim zapovijed Ananiji je bila neodložna: „Pođi, jer on mi je posuda izabrana da ponese ime moje pred neznabošce i kraljeve i sinove Izraelove“.

Učenik, poslušan naputku anđela, potražio je čovjeka koji je do samo nedavno iznosio prijetnje protiv svih koji su vjerovali u Isusovo ime. Obratio mu se: „Savle, brate! Gospod me poslao, Isus koji ti se ukaza na putu kojim si dolazio, da progledaš i napuniš se Duha Svetoga. I odmah mu s očiju spade nešto kao ljuske pa učas progleda. Ustade i bi kršten“.

Krist ovdje daje primjer svog načina djelovanja za spasenje ljudi. On je mogao direktno učiniti sve ovo djelo za Savla; ali to nije bilo u skladu s njegovim planom. Njegovi blagoslovi trebaju doći preko sredstava koje je on rukopoložio. Savao je imao nešto da učini u smislu priznanja onima o čijem ubojstvu je on razmišljao; a Bog je imao odgovoran posao za ljude koje je ovlastio da djeluju u njegovo ime.

Savao je postao učenik učenika. U svjetlu zakona on vidi sebe kao grešnika. On vidi da je Isus, kojeg je u svom neznanju smatrao varalicom, autor i temelj religije Božjeg naroda od vremena Adama, i finišer vjere sada tako jasne njegovom prosvjetljenom vidu; branitelj istine i ispunitelj proročanstava. Gledao je na Isusa kao na nekoga tko poništava Božji zakon; ali kada je njegov duhovni vid bio dotaknut Božjim prstom, naučio je da je Krist bio začetnik cijelog Hebrejskog sistema žrtava; da je on došao na svijet zbog hitne namjere da obrani Očev zakon; i da je u njegovoj smrti tipski zakon sreo svoj antitip. U svjetlu moralnog zakona, za koji je vjerovao da ga on sam revno drži, Savao je vidio sebe kao grešnika nad grešnicima. Pokajao se, to jest, umro je grijehu, postao je poslušan Božjem zakonu, prakticirao je vjeru u Isusa Krista kao svog Spasitelja, krstio se, i propovijedao je Isusa isto tako iskreno i revno kao i kada ga je nekada odbacivao.

Iskupitelj svijeta ne odobrava iskustvo i sprovođenje u religijskim stvarima nezavisno od svoje organizirane i priznate crkve. Mnogi imaju zamisao da su oni odgovorni samo Kristu za svoju svjetlost i iskustvo, nezavisno od njegovih priznatih sljedbenika na zemlji. Međutim u povijesti Savlovog obraćenja, su nam data važna načela, koja uvijek trebamo imati na umu. On je doveden direktno u Kristovo prisustvo. On je taj kojeg je Krist namijenio za najvažniji posao, onaj koji će biti njegova „posuda izabrana“; ipak on mu nije osobno predao pouke istine. On je zaustavio njegov pravac i osvjedočio ga; ali kada je upitan od njega, „Što hoćeš da učinim“? Spasitelj ga je povezoao s svojom crkvom, i pustio ih je da ga oni upute što da radi.

Isus je prijatelj grešnika; njegovo srce je dirnuto njihovim jadom; on ima svu moć, i na Nebu i na zemlji; ali poštuje sredstva koja je rukopoložio za prosvjetljenje i spasenje ljudi; on upućuje grešnika k crkvi, koju je on učinio sredstvom svjetlosti svijetu.

Savao je bio učeni učitelj u Izraelu; ali, dok je bio usred svoje slijepe greške i predrasude, Krist mu se otkrio, i zatim ga je povezoao sa svojom crkvom, koja je svjetlost svijetu. U ovom slučaju Ananija

predstavlja Krista, te također predstavlja Kristove propovjednike na zemlji, koji su postavljeni da djeluju u njegovo ime. U Kristovo ime, Ananija je dodirnuo Savlove oči da one mogu primiti vid. U Kristovo ime, on je položio ruke na njega, i moleći se u Kristovo ime, Savao je primio Svetog Duha. Sve je urađeno imenom i ovlaštenjem Kristovim; ali crkva je sredstvo komunikacije.

POGLAVLJE III

PAVAO ZAPOČINJE SVOJU SLUŽBU

PAVAO je bio kršten od Ananije u rijeci Damask. On se zatim okrijepio hranom, te je odmah krenuo propovijedati Isusa vjernicima u gradu, istim onima iz Jeruzalema koje je izdvojio s namjerom da ih ubije. On je također poučavao u sinagogama da je Isus koji je ubijen zaista Božji Sin. Njegovi argumenti iz proročanstva su bili toliko uvjerljivi, a njegovi naponi su bili toliko podržani Božjom silom, da su suprotstavljeni Hebreji bili zbunjeni i nemoćni da mu odgovore. Pavlovo rabinsko i farizejsko obrazovanje se sada koristilo za dobre svrhe u propovijedanju evanđelja, i u podržavanju cilja za koji je nekada koristio svaki napor da ga uništi.

Hebreji su bili potpuno iznenađeni i zbunjeni Pavlovim obraćenjem. Bili su svjesni njegovog položaja u Jeruzalemu, i znali su što je njegov glavni posao u Damasku, te da je bio naoružan dozvolom od prvosvećenika, koja ga je ovlašćivala da uhvati vjernike u Isusa, i da ih pošalje kao zatvorenike u Jeruzalem; ipak sada su ga gledali kako propovijeda Isusovo evanđelje, osnažujući one koji su već bili njegovi učenici, te neprestano stvarajući nove obraćenike u vjeru kojoj se on nekada tako revnosno suprotstavljao. Pavao je pokazao svima koji su ga čuli da njegova promjena vjere nije bila iz nagona niti iz fanatizma, već je došla s nagomilanim dokazima.

Dok je radio u sinagogama, njegova vjera je jačala; njegova revnost u održavanju toga da je Isus Božji Sin se povećala, usprkos žestokom suprotstavljanju Hebreja. Nije mogao ostati dugo u Damasku, jer

nakon što su se Hebreji oporavili od svog iznenađenja zbog njegovog divnog obraćenja i kasnijih službi, oni su se odlučno okrenuli od nagomilanih dokaza koji su tako iznijeti u korist Kristove doktrine. Njihova iznenađenost zbog Pavlovog obraćenja se promijenila u snažnu mržnju prema njemu, kao onu koju su oni pokazali protiv Isusa.

Pavlov život je bio u opasnosti, te je primio naredbu od Boga da napusti Damask na neko vrijeme. Otišao je u Arabiju; i tamo je, u relativnoj samoći, imao veliku priliku da se druži s Bogom, i za razmišljanje. Želio je biti sam s Bogom, tražeći svoje vlastito srce, da produbi svoje pokajanje, i da se pripremi molitvom i proučavanjem da sudjeluje u poslu koji mu se činio preveliki i previše važan za njega da se u to upusti. On je bio apostol, ne izabran od ljudi, već izabran od Boga, i jasno je naglašeno da je njegov posao među Neznabošcima.

Dok je bio u Arabiji nije komunicirao s apostolima; tražio je Boga iskreno svim svojim srcem, odlučan da se ne odmori dok ne bude sigurno znao da je njegovo pokajanje prihvaćeno, a njegov veliki grijeh oprosteno. Nije htio odustati od borbe dok ne bude imao uvjerenje da će Isus biti s njim u njegovoj nadolazećoj službi. On će uvijek nositi sa sobom u tijelu znake Kristove slave, u svojim očima, koje su bile oslijepljene nebeskim svjetlom, a on je također želio da sa sobom stalno nosi uvjerenje Kristove podržavajuće milosti. Pavao je došao u blisku vezu s Nebom, a Isus je razgovarao s njim, i utvrdio ga je u njegovoj vjeri, darujući mu svoju mudrost i milost.

Pavao se sada vratio u Damask, te je hrabro propovijedao u Isusovo ime. Hebreji nisu mogli izdržati mudrost njegovih argumenata, i zato su se savjetovali zajedno da ušutkaju njegov glas na silu — jedini argument koji je preostao za propadajući cilj. Odlučili su da ga ubiju. Apostol je bio upoznat s njihovom namjerom. Vrata grada su bila pažljivo čuvana, danju i noću, da bi spriječili njegov bijeg. Zabrinutost je učenike privukla Bogu u molitvi; bilo je malo spavanja među njima, jer su bili zauzeti smišljajući načine i sredstva

za bijeg izabranog apostola. Konačno su smislili plan kojim je on pušten s prozora, i spušten preko zida noću u korpi. Pavao je uspio pobjeći na ovaj ponižavajući način iz Damaska.

On je sad nastavio k Jeruzalemu, želeći da se tamo upozna s apostolima, a posebno s Petrom. Bio je jako željan da upozna Galilejskog ribara koji je živio, molio se, i razgovarao s Kristom na zemlji. S čežnjom u srcu je želio da upozna glavnog apostola. Kada je Pavao ušao u Jeruzalem, gledao je s promijenjenim stavovima grad i hram. On je sada znao da je osvetnička Božja presuda visila nad njima.

Žaljenje i bijes Hebreja zbog Pavlovog obraćenja nisu imali granica. Međutim on je bio čvrst kao stijena, a laskao je sebi da kada bude prenio svoje divno iskustvo svojim prijateljima, da će oni promijeniti svoju vjeru kao što je on učinio, te povjerovati u Isusa. On je bio strogo savjestan u svom suprotstavljanju Kristu i njegovim sljedbenicima, a kada je zaustavljen i osvjedočen o svom grijehu, odmah je napustio svoje zle puteve, i ispovijedao je Isusovu vjeru. On je sada potpuno vjerovao da kada njegovi prijatelji i bivši suradnici čuju okolnosti njegovog čudesnog obraćenja, i vide koliko se on promijenio od ponosnog Farizeja koji je progonio i predavao smrti one koji su vjerovali u Isusa kao Božjeg Sina, oni će isto postati osvjedočeni u svoj grijeh, i pridružiti će se redovima vjernika.

Pokušao je osobno da se pridruži svojoj braći, učenicima; ali je bila velika njegova žalost i razočaranje kada je otkrio da oni neće da ga prime kao jednog od njih. Oni su se sjetili njegovih ranijih progonestava, i sumnjali su da glumi ulogu kako bi ih prevario i ubio. Istina je, da su oni čuli za njegovo divno obraćenje, ali kako se on odmah povukao u Arabiju, a oni nadalje nisu čuli ništa jasno o njemu, nisu vjerovali u glasinu o njegovoj velikoj promijeni.

Barnaba, koji je velikodušno doprinio svojim sredstvima da se podrži Kristov cilj, i da olakša potrebe siromašnih, upoznao se s Pavlom kada se on protivio vjernicima. On je sada istupio naprijed i obnovio je to poznanstvo, čuo je Pavlovo svjedočanstvo u vezi

s njegovim čudesnim obraćenjem, i njegovim iskustvom iz tog vremena. On je potpuno vjerovao i prihvatio Pavla, uzeo ga je za ruku, i poveo u prisustvo apostola. Ispričao je njegovo iskustvo koje je upravo čuo, — da se Isus osobno pokazao Pavlu dok je bio na svom putu za Damask; da je razgovarao s njim; da se Pavlu povratio njegov vid kao odgovor na Ananijine molitve, i da je nakon toga tvrdio u gradskim sinagogama, da je Isus Božji Sin.

Apostoli više nisu oklijevali; nisu se mogli oduprijeti Bogu. Petar i Jakov, koji su u to vrijeme bili jedini apostoli u Jeruzalemu, dali su desnu ruku zajedništva nekada žestokom progonitelju njihove vjere; a on je sada bio isto toliko voljen i poštovan koliko su ga se ranije plašili i izbjegavali ga. Ovdje su se sreli dva velika karaktera nove vjere — Petar, jedan od odabranih Kristovih suputnika dok je on bio na zemlji, i Pavao, Farizej, koji je, od Isusovog uznesenja, sreo njega licem u lice, i razgovarao s njim, a također ga je vidio u viziji, i prirodi njegovog djela na Nebu.

Ovaj prvi razgovor je imao velike posljedice za obojicu ovih apostola, ali je bio kratkog trajanja, jer je Pavao bio željan nastaviti s poslom svog Učitelja. Ubrzo se glas koji se toliko revno raspravljao sa Stjepanom, čuo u istoj sinagogi neustrašivo objavljujući da je Isus Božji Sin — zalažući se za isti cilj za koji je Stjepan umro da ga obrani. On je ispričao svoje vlastito čudesno iskustvo, i sa srcem punim čežnje za svojom braćom i bivšim suradnicima, iznio je dokaze iz proročanstva, kao što je Stjepan učinio, da je Isus, koji je bio raspet, bio Božji Sin.

Međutim Pavao je pogrešno procijenio duh svoje Hebrejske braće. Isti gnjev koji se razbuktao nad Stjepanom zadesio je i njega. On je vidio da se mora razdvojiti od svoje braće, a tuga je ispunila njegovo srce. On bi se voljno odrekao svog života, ako bi na takav način oni mogli biti dovedeni do znanja o istini. Hebreji su počeli da kuju planove da mu oduzmu život, a učenici su ga požurivali da napusti Jeruzalem; međutim on je oklijevao, nevoljan da napusti mjesto, i željan da malo duže radi na svojoj Hebrejskoj braći. On je imao toliko

aktivnu ulogu u Stjepanovom žrtvovanju da je bio duboko željan ukloniti mrlju hrabrim branjenjem istine koja je koštala Stjepana njegovog života. Ličilo mu je na kukavičluk bježanje iz Jeruzalema.

Dok se Pavao, podnoseći sve posljedice takvog koraka, iskreno molio Bogu u hramu, Spasitelj mu se pokazao u viziji, govoreći, „Požuri i brzo izađi iz Jeruzalema jer neće primiti tvoje svjedočanstvo o meni“! Pavao je čak i tada oklijevao da napusti Jeruzalem bez da uvjeri svojeglave Hebreje u istinu svoje vjere; mislio je da, čak i kada bi njegov život bio žrtvovan za istinu, ne bi bilo dovoljno da riješi zastrašujući izvještaj koji je držao protiv sebe za Stjepanovu smrt. Odgovorio je, „Gospode, oni znaju da sam ja bacao u tamnice i tukao po sinagogama one koji vjeruju u tebe. A kad se prolijevala krv Stjepana, svjedoka tvojeg, i sam sam tamo stajao i odobravao njegovo pogubljenje i čuvao haljine onih koji ga ubijahu“. Međutim odgovor je bio još odlučniji nego ranije: „Pođi, jer ja ću te poslati daleko k neznabošcima“!

Kada su braća saznala za Pavlovu viziju, i za to kako je Bog brinuo o njemu, njihova zabrinutost za njega se povećala. Oni su ubrzali njegov tajni bijeg iz Jeruzalema, plašeći se da ga Hebreji ne ubiju. Pavlov odlazak je na neko vrijeme obustavio nasilno suprotstavljanje Hebreja, a crkva je imala period mira, u kojem su mnogi dodati broju vjernika.

Krist je zapovjedio svojim učenicima da idu i uče sve nacije; ali prethodna učenja koja su primili od Hebreja učinila su teškim za njih da potpuno shvate riječi svog Učitelja, i zato su bili spori da djeluju po njima. Oni su sebe zvali Abramovom djecom, i smatrali su se nasljednicima božanskog obećanja. Tek nekoliko godina nakon Gospodnjeg uznesenja su njihovi umovi bili dovoljno prošireni da jasno razumiju namjeru Kristovih riječi, da oni trebaju raditi za obraćenje Neznabožaca kao i Hebreja. Njihovi umovi su bili posebno pozvani na ovaj dio djela od samih Neznabožaca, od kojih su mnogi prihvatili Kristovu doktrinu. Ubrzo nakon Stjepanove smrti, i posljedičnog

raseljavanja vjernika po Palestini, Samarija je bila jako uzburkana. Samarjani su prihvatili vjernike ljubazno, i pokazali su spremnost da čuju za Isusa, koji im je, u svom prvom javnom radu, propovijedao s velikom silom.

Neprijateljstvo koje je postojalo između Hebreja i Samarjana se smanjilo, i nije se više moglo reći da oni nisu imali posla jedni s drugima. Filip je napustio Jeruzalem, i propovijedao je uskrslog Iskupitelja u Samariji. Mnogi su povjerovali i primili su Kršćansko krštenje. Filipovo propovijedanje je bilo obilježeno s toliko velikim uspjehom, i toliko ih se mnogo okupilo u Kristovo stado, da je on konačno poslao u Jeruzalem po pomoć. Učenici su sada shvatili Kristovu misao, kada je rekao, „Bit ćete mi svjedoci i u Jeruzalemu, i po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje“.

Nakon ovih događaja, obraćenje Etiopskog uškopljenika pod Filipovim propovijedanjem, Petrova vizija u Jopi, izljevanje Svetog Duha na Kornelija i njegovo domaćinstvo, poslužili su da uvjere apostole i vodeću braću u Jeruzalemu, da je Bog dao Neznabošcima pokajanje za život. Tako se pripremao put za Pavla da započne svoju misiju.

POGLAVLJE IV

RUKOPOLOŽENJE PAVLA I BARNABE

APOSTOLI i učenici koji su napustili Jeruzalem tijekom žestokog progona koji je divljao tamo nakon Stjepanovog mučeništva, propovijedali su Krista u okolnim gradovima, ograničavajući svoj rad na Hebreje i Grčke Hebreje. „A ruka Gospodnja bješe s njima pa veliki broj povjerovala i obrati se Gospodu.“ Kada su vjernici u Jeruzalemu čuli dobre vijesti, oni su se radovali; a Barnaba, „čovjek čestit i pun Duha Svetoga i vjere“ je poslan u Antiohiju, metropolu Sirije, da pomogne tamo crkvi. On je tamo radio s velikim uspjehom. Kako se posao povećavao, potražio je i dobio Pavlovu pomoć; i dvojica učenika su radila zajedno godinu dana u tom gradu, poučavajući ljude, povećavajući broj vjernika u Kristovoj crkvi.

Antiohija je imala i veliku Hebrejsku i Neznabožačku populaciju; bila je veliko utočište za ljubitelje dokolice i zadovoljstva, zbog blagotvornosti svog lokaliteta, svog prelijepog vidika, i bogatstva, kulture, i otmjenosti koji su bili tamo skoncentrirani. Njena rasprostranjena trgovina ju je učinila mjestom od velikog značaja, gdje su se mogli naći ljudi svih nacionalnosti. Bio je to zbog toga grad luksuza i grijeha. Božja osveta je konačno došla na Antiohiju, zbog zlobe njenih stanovnika.

Tu su učenici prvi put nazvani Kršćanima. To ime im je dato jer je Krist bio glavna tema njihovog propovijedanja, učenja, i razgovora. Oni su stalno prepričavali događaje iz njegovog života, tijekom vremena u kojem su njegovi učenici bili blagoslovljeni njegovim

vlastitim društvom. Oni su se neumorno zadržavali na njegovim učenjima, njegovim čudima liječenja bolesnih, istjerivanja demona, i podizanja mrtvih u život. S drhtavim usnama i suznim očima su govorili o njegovoj patnji u vrtu, njegovoj izdaji, suđenju i pogubljenju, uzdržavanju i poniznosti s kojima je on podnosio uvrede i mučenje koje su mu nametnuli njegovi neprijatelji, te o božanskom sažaljenju s kojim se on molio za one koji su ga progonili. Njegovo uskrsnuće i uznesenje, te njegovo djelo na Nebu kao Posrednika za palog čovjeka, bili su za njih radosne teme. Neznabošci ih mogu potpuno nazivati Kršćanima, pošto su oni propovijedali Krista, i preko njega su upućivali svoje molbe Bogu.

U gusto naseljenom gradu Antiohiji, Pavao je otkrio izvrsno polje za rad, gdje su njegovo učenje, mudrost, i revnost, udruženi, držali veliki utjecaj nad stanovnicima i redovnim posjetiocima tog grada kulture.

U međuvremenu djelo apostola je bilo skoncentrirano na Jeruzalem, gdje su se Hebreji svih jezika i zemalja došli pokloniti kod hrama tijekom određenih praznika. U takvim prilikama apostoli su propovijedali Krista s nepokolebljivom hrabrošću, iako su znali da su čineći tako njihovi životi bili u stalnoj opasnosti. Nastalo je mnogo obraćenika vjeri, a ovi su, razilazeći se svojim kućama u različitim dijelovima države, raširili sjemena istine kroz sve narode, i među svim slojevima društva.

Petar, Jakov, i Ivan su se osjećali sigurnim da ih je Bog postavio da propovijedaju Krista među svojim sunarodnjacima kod kuće. Međutim Pavao je primio svoju dužnost od Boga, dok se molio u hramu, i njegovo široko misionarsko polje mu je bilo pokazano s izvanrednom jasnoćom. Da bi ga pripremio za njegov opsežan i važan posao, Bog ga je doveo u blisku vezu sa sobom, i otvorio je pred njegovim razdraganim pogledom tračak nebeske ljepote i slave.

Bog je razgovarao s pobožnim prorocima i učiteljima u Antiohijskoj crkvi. „A dok su jednom vršili službu Gospodnju i postili,

reče Duh Sveti: ‘Hajde, odvojite mi i Barnabu i Savla za djelo na koje sam ih pozvao’.“ Ovi apostoli su zato bili posvećeni Bogu na najdostojanstveniji način postom i molitvom i polaganjem ruku; te su poslani naprijed u svoje polje rada među Neznabošce.

Pavao i Barnaba su obojica radili kao Kristovi propovjednici, a Bog je obilno blagoslovio njihove napore; međutim nijedan od njih nije bio prije toga formalno rukopoložen službi evanđelja molitvom i polaganjem ruku. Oni su sada bili ovlašteni od crkve, ne samo da uče istinu, nego da krste, i organiziraju crkve, budući da su postavljeni s punim crkvenim ovlaštenjem. Ovo je bilo važan period za crkvu. Iako je pregradni zid razdvajanja između Hebreja i Neznabožaca bio srušen Kristovom smrću, puštajući Neznabošce da imaju potpune prednosti evanđelja, ipak zavjesa još nije bila pokidana s očiju mnogih vjernih Hebreja, te oni nisu mogli jasno razaznati do kraja što je ukinuo Božji Sin. Djelo je sada trebalo biti nastavljeno sa silom među Neznabošcima, i treba da rezultira učvršćivanjem crkve velikim prikupljanjem duša.

Apostoli su, u ovom svom posebnom djelu, trebali biti izloženi sumnji, predrasudi, i ljubomori. Kao prirodna posljedica njihovog napuštanja isključivosti Hebreja, njihova doktrina i stavovi će biti podložni optužbi za herezu; a njihova ovlaštenja da budu propovjednici evanđelja će biti dovođena u pitanje od mnogih revnih, vjernih Hebreja. Bog je predvidio sve ove poteškoće kojima će njegove sluge biti podvrgnute, i u svom mudrom providenju, učinio je da budu postavljeni s neupitnim ovlaštenjem od uspostavljene Božje crkve, da njihovo djelo bude iznad izazova.

Braća u Jeruzalemu i Antiohiji su bili detaljno upoznati sa svim pojedinostima ovog božanskog postavljanja, i naročito djela poučavanja Neznabožaca, koje je Gospod dao ovim apostolima. Njihovo rukopoloženje je bilo otvoreno priznanje njihove božanske misije, kao glasnika posebno izabranih od Svetog Duha za posebno djelo. Pavao svjedoči u svojoj Poslanici Rimljanima, da on smatra ovo

sveto postavljanje kao novu i važnu epohu u svom životu; on naziva samog sebe, „Pavao, sluga Isusa Krista, pozvan za apostola, određen za evanđelje Božje“.

Rukopoloženje polaganjem ruku, je u kasnije vrijeme, bilo jako zloupotrijebljeno; neopravdana važnost je dodana činu, kao da onima koji prime takvo rukopoloženje odmah dolazi sila, koja ih osposobljava za bilo koje i svako propovjedničko djelo, kao da vrlina leži u činu polaganja ruku. Mi imamo, u povijesti ova dva apostola, samo jednostavan zapis o polaganju ruku, i njegov utjecaj na njihovo djelo. Obojica, Pavao i Barnaba su već primili svoju dužnost od Boga osobno; a obred polaganja ruku nije dodao nikakvu novu milost ili doslovnu osposobljenost. Samo je postavljao pečat crkve na Božje djelo — priznata forma imenovanja za postavljenu službu.

Ova forma je bila značajna Hebrejima. Kada je Hebrejski otac blagoslovio svoju djecu, polagao je svoje ruke s poštovanjem na njihove glave. Kada je životinja bila određena za žrtvu, ruka onoga koji je postavljen svećeničkim ovlaštenjem je bila položena na glavu žrtve. Tako da, kada su Antiohijski propovjednici položili svoje ruke na apostole, oni su, tim djelom, tražili od Boga da im dodjeli svoj blagoslov, u njihovoj posvećenosti naročitom djelu za koje ih je Bog odabrao da čine.

Apostoli su započeli svoju misiju, vodeći sa sobom Marka. Otišli su u Seleuciju, a odande su otplovili na Cipar. U Salamini su propovjedali Hebrejskim sinagogama. „A kad prođoše otok do Pafa, nađoše nekog vračara, lažnog proroka, Hebreja, kojem ime bješe Barisus, koji bješe s prokonzulom Sergijem Pavlom, čovjekom razboritim. Ovaj dozva Barnabu i Savla pa zatraži da čuje riječ Božju. Ali suprotstavljao im se Elim Vračar (tako se naime prevodi njegovo ime), nastojeći prokonzula odvratiti od vjere“.

Budući da je prokonzul bio čovjek od ugleda i utjecaja, vračar Elim, koji je bio pod Sotoninom kontrolom, je gledao da ga lažnim izvještajima i raznim lukavim prijeverama okrene protiv apostola i uništi

njihov utjecaj nad njim. Kao što su se čarobnjaci na faraonovom dvoru suprotstavili Mojsiju i Aronu, tako se i ovaj vračar suprotstavio apostolima. Kada je prokonzul poslao po apostole, da bi mogao biti poučen u istinu, Sotona je bio prisutan sa svojim slugom, gledajući da pokvari Božju namjeru, te da spriječi ovog utjecajnog čovjeka da prihvati Kristovu vjeru. Sotonin agent je jako ometao djelo apostola. Tako pali neprijatelj uvijek radi na poseban način da spriječi osobe od utjecaja, koje bi bile od velike koristi za cilj, prihvaćanjem Božje istine.

Međutim Pavao, u sili Svetog Duha, je ukorio zlog varalicu. On „upre pogled u njega pa reče: ‘O sine đavolski, pun svake prijevare i svake prepredenosti, neprijatelju svake pravednosti, nećeš li prestati iskrivljavati ravne puteve Gospodnje? I evo sada ruke Gospodnje na tebe: bit ćeš slijep i na neko vrijeme nećeš vidjeti sunca’. I učas pade na njega mrak i tama pa je, tumarajući, tražio nekoga tko bi ga vodio za ruku. Tada prokonzul, vidjevši što se dogodilo, povjerova zanesen naukom Gospodnjim“.

Vračar je zatvorio svoje oči za dokaze istine, i svjetlost evanđelja, pa je stoga Gospod, u svom pravedničkom gnjevu, učinio da njegove prirodne oči budu zatvorene, uskraćujući mu svjetlost dana. Ovo sljepilo nije bilo trajno, već samo neko vrijeme, da ga upozori da se pokaje, i da traži oprost od Boga kojeg je tako uvrijedio. Zbrka u koju je taj čovjek doveden, sa svom svojom hvalisavom moći, učinila je da sve njegove suptilne vještine budu beskorisne protiv Kristovog učenja. Činjenica da je bio primoran da pipa u sljepilu, dokazala je svim promatračima da su čuda koja su apostoli činili, a koje je Elim proglasio kao da su lukava prijevara, zapravo učinjena Božjom silom. Prokonzul je bio uvjeren u učenje koje su poučavali apostoli, i prihvatio je Kristovo evanđelje.

Elim nije bio školovan čovjek, ipak bio je posebno osposobljen da čini Sotonino djelo. Oni koji propovijedaju Božju istinu bit će primorani da se suoče s lukavim neprijateljem u mnogim različitim oblicima. Ponekad je u ličnosti učenog, a često u ličnosti neukog čovjeka, kojeg

je Sotona poučio da bude njegovo uspješno sredstvo u varanju duša i u činjenju bezakonja. Dužnost je Kristovog službenika da stoji vjerno na svom položaju, u strahu Božjem i u sili njegove snage. Tako on može dovesti u zabunu Sotoninu vojsku, i pobijediti u Gospodnje ime.

Pavao i njegova grupa su sada nastavili svoje putovanje, idući u Pergu, u Pamfiliji. Njihov put je bio zamoran, naišli su na poteškoće i nestašice, i bili su salijetani opasnostima sa svih strana, što je uplašilo Marka, koji nije bio naviknut na poteškoće. Kako su se još veće teškoće predosjećale, on je postao obeshrabren, i odbio je nastaviti dalje, baš u vrijeme kada su njegove usluge bile najpotrebnije. On se u skladu s tim vratio u Jeruzalem, miru i udobnosti svog doma.

Marko nije otpao od Kršćanske vjere; ali poput mnogih mladih propovjednika, povukao se od poteškoća, i više je volio udobnost i sigurnost doma nego putovanja, službe, i opasnosti misionarskog polja. Ovo napuštanje je učinilo da ga Pavao nepovoljno prosuđuje nepovoljno i strogo dugo vremena. On je sumnjao u postojanost njegovog karaktera, i u njegovu posvećenost Kristovom cilju. Markova majka je bila obraćenik u Kršćansku religiju, a njen dom je bio utočište učenicima. Tamo su oni uvijek imali sigurnu dobrodošlicu, i vrijeme odmora, tijekom kojeg su se mogli oporaviti od posljedica žestokih progonstava koja su ih svuda napadala u njihovim službama.

Tokom jedne od tih posjeta apostola njegovoj majci Marko je predložio Pavlu i Barnabi da bi im se on trebao pridružiti na njihovom misionarskom putu. On je bio svjedok čudesne sile koja je pratila njihovu službu; osjetio je Božju naklonost u svom vlastitom srcu; vidio je vjeru svoje majke stavlenu na probu i iskušanu bez kolebanja; bio je svjedok čuda učinjenih od apostola i onoga što je stavilo Božji pečat na njihovo djelo; sam je propovijedao Kršćansku vjeru, i žudio je da se potpuno posveti djelu. On se, kao suputnik apostola, radovao uspjehu njihove misije; ali su ga strah i obeshrabrenje nadvladali kod suočavanja s nestašicom, progonstvom, i opasnošću; te je potražio privlačnosti doma u vrijeme kada su njegove usluge bile najpotrebnije apostolima.

U budućem periodu bila je oštra rasprava između Pavla i Barnabe u vezi s Markom, koji je još bio željan da se posveti djelu službe. Ta rasprava je učinila da se Pavao i Barnaba razidu, drugi je pratio svoja osvjedočenja, i poveo je Marka sa sobom u svom djelu. Pavao nije mogao, u to vrijeme, da na bilo koji način opravda Markovu slabost da ih napusti i djelo koje su započeli, zbog lakoće i tišine doma; i uvjeravao je da je netko s toliko malo izdržljivosti bio nepogodan za evanđeosku službu, koja je zahtijevala strpljenje, samoodricanje, hrabrost, i vjeru, sa spremnošću da se čak i život žrtvuje ako zatreba.

Barnaba je, s druge strane, težio k tome da opravda Marka, koji je bio njegov nećak, zbog njegovog neiskustva. Bio je željan da on ne napusti službu, jer je on vidio u njemu vještine dobrog radnika u Kristovom cilju. Pavao se poslije pomirio s Markom i primio ga je kao suradnika. On ga je također preporučio Kološanima kao nekog tko je „suradnik na kraljevstvu Božjem“ i vlastita utjeha njemu, Pavlu. Ponovo, ne dugo pred svoju smrt, on je govorio o Marku kao o nekom tko mu je od koristi u službi.

Nakon Markovog napuštanja, Pavao i Barnaba su posjetili Antiohiju u Pizidiji, a na Šabat su ušli u sinagogu, i sjeli; „I nakon čitanja Zakona i Proroka starješine sinagoge pošalju glas k njima govoreći: ‘Ljudi, braćo, ima li među vama kakva riječ utjehe za narod, govorite’“! Pošto je tako bio pozvan da govori, „A Pavao usta, dade znak rukom i reče: ‘Ljudi, Izraelci i vi koji se Boga bojite, čujte’“! On je zatim nastavio da opisuje povijest načina na koji je Gospod radio s Hebrejima od vremena njihovog izbavljenja iz egipatskog ropstva, i kako je Spasitelj bio obećan iz Davidovog potomstva. On je onda propovijedao Isusa kao Spasitelja ljudi, Mesiju iz proročanstva.

Kada je završio, i Hebreji su napustili sinagogu, Neznabošci su još ostali, i zamolili su da im iste riječi budu govorene sljedećeg Šabatnog dana. Apostoli su privukli veliku zainteresiranost u tom mjestu, među Hebrejima i Neznabošcima. Oni su ohrabрили vjernike i obraćenike da čvrsto stoje u svojoj vjeri, te da nastave u Božjoj

milosti. Zainteresiranost da čuju riječi apostola je bila toliko velika da se cijeli grad okupio sljedećeg Šabatnog dana. Međutim sada, kao i u Kristovo vrijeme, kada su Hebrejski svećenici i poglavari vidjeli mnoštvo koje se okupilo da čuje novo učenje, bili su pokrenuti zavišću i ljubomorom, i huljenjem su se suprotstavljali riječima apostola. Njihova stara netrpeljivost i predrasuda su se također pokrenuli, kada su primijetili veliki broj Neznabožaca kako se miješaju s Hebrejima na skupu. Nisu mogli podnijeti da Neznabošci trebaju uživati vjerske prednosti jednako s njima samima, već su se tvrdoglavo držali zamisli da je Božji blagoslov bio rezerviran isključivo za njih. Ovo je uvijek bio veliki grijeh Hebreja, koji je Krist, u nekoliko prilika, ukorio.

Slušali su, jednog Šabatnog dana, s velikim zanimanjem učenja Pavla i Barnabe, koji su propovijedali Isusa kao obećanog Mesiju; a na sljedeći Šabatni dan, zbog mnoštva Neznabožaca koji su se isto okupili da ih čuju, oni su se pokrenuli u gnjevnoj ogorčenosti, riječi apostola su bile iskrivljene u njihovim umovima, a oni nisu bili osposobljeni da vagaju dokaze koji su im predstavljeni. Kada su saznali da je Mesija kojeg su propovijedali apostoli bio svjetlo Neznabošcima, kao i slava svom narodu Izraelu, bili su van sebe od bijesa, te su koristili najuvredljiviji jezik za apostole.

S druge strane, Neznabošci su se neizmjerne radovali što ih je Krist prepoznao kao Božju djecu, i sa zahvalnim srcima su slušali propovijedanu riječ. Apostoli su sada jasno prepoznali svoju dužnost, i djelo koje je Bog tražio od njih da rade. Oni su se bez oklijevanja okrenuli k Neznabošcima, propovijedajući im Krista, ostavljajući Hebreje njihovoj netrpeljivosti, sljepoći uma, i tvrdoći srca. Pavlov um bio je dobro pripremljen da donese ovu odluku, okolnostima koje su pratile njegovo obraćenje, njegovom vizijom u hramu u Jeruzalemu, njegovim postavljanjem od Boga da propovijeda Neznabošcima, te uspjehom koji je već okrunio njegove napore među njima.

Kada su se Pavao i Barnaba okrenuli od Hebreja koji su ih ismijavali, obratili su im se odvažno, govoreći, „Vama je najprije trebalo govoriti riječ Božju; ali kako je vi odbacujete i sami sebe ne smatrate dostojnima vječnoga života, obraćamo se, evo, neznabošcima. Jer ovako nam je zapovjedio Gospod: Postavio sam te za svjetlo neznabošcima, da budeš na spasenje do kraja zemlje“.

Ovo okupljanje Neznabožaca u Božjoj crkvi je bilo zabilježeno perom nadahnuća, ali je bilo slabo shvaćeno. Hoša je rekao, „A sinova Izraelovih bit će po broju kao pijeska morskog što se izmjeriti ni prebrojati ne može. I dogodit će se, na mjestu gdje im je rečeno: ‘Vi niste moj narod’, da će im se reći: ‘Vi ste sinovi Boga živoga’“. I opet, „I posijati ću je za sebe na zemlji, i smilovati ću se onoj koja nije zadobila milosrđe; i nenarodu svojem reći ću: ‘Ti si moj narod’, a on će reći: ‘Bože moj’“.

Tokom Kristovog života na zemlji on je gledao kako da izvuče Hebreje iz njihove isključivosti. Obraćanje stotnika, i Sirofeničanke, su bili slučajevi njegovog direktnog djela izvan priznatih ljudi Izraela. Sada je došlo vrijeme za aktivno i stalno djelo među Neznabošcima, od kojih su cijele zajednice primile evanđelje s radošću, i slavili su Boga zbog svjetlosti razumne vjere. Nevjerovanje i zloba Hebreja nisu odvratili Božju namjeru; jer se novi Izrael kalemio na staro drvo masline. Sinagoge su bile zatvorene za apostole; ali privatne kuće su iznenada postale dostupne za njihovo korištenje, a također su javne građevine Neznabožaca bile korištene da se u njima propovijeda Božja riječ.

Hebreji, međutim, nisu bili zadovoljni sa zatvaranjem svojih sinagoga apostolima, već su željeli da ih protjeraju s tog područja. Da bi ovu namjeru sproveli u djelo gledali su da potaknu predrasudu određenih posvećenih i cijenjenih žena, koje su imale veliki utjecaj u vladi, a također i na muškarce od utjecaja. Oni su ovo ostvarili suptilnim lukavstvima, i lažnim izvještajima. Ove osobe od dobrog ugleda su se žalile vlastima na apostole, a oni su u skladu s tim prognani s tog područja.

U toj prilici apostoli su pratili Kristovo uputstvo: „I koji god vas ne prime i ne poslušaju vas, izlazeći odatle otresite prah ispod svojih nogu, njima za svjedočanstvo. Zaista, kažem vam, podnošljivije će biti Sodomi i Gomori u dan suda nego gradu onom“. Apostoli nisu bili obeshrabreni ovim protjerivanjem; sjetili su se riječi svog Učitelja: „Blagoslovljeni bili kad vas zbog mene izvrijeđaju i prognaju, pa lažuci izreknu svaku opaku riječ protiv vas! Radujte se i kličite, jer velika je na nebesima plaća vaša! Ta proroke su tako prognali prije vas“!

POGLAVLJE V

PROPOVIJEDANJE MEĐU NEZNABOŠCIMA

APOSTOLI su zatim posjetili Ikoniju. Ovo mjesto je bilo veliko utočište za hedoniste i osobe koje nisu imale neki određeni cilj u životu. Populacija se sastojala od Rimljana, Grka i Hebreja. Apostoli su ovdje, kao u Antiohiji, prvo otpočeli rad u sinagogama za svoj vlastiti narod, Hebreje. Susreli su se s primjetnim uspjehom; mnoštvo Hebreja i Grka je prihvatilo Kristovo evanđelje. Međutim ovdje, kao i u prethodnim mjestima gdje su apostoli radili, nevjerni Hebreji su započeli nerazumno protivljenje protiv onih koji su prihvatili pravu vjeru i koliko je god to bilo u njihovoj moći utjecali su na Neznabošce protiv njih.

Apostoli se, međutim, nisu lako odvrćali od svog djela, jer su mnogi svakodnevno prihvaćali Kristovo učenje. Išli su vjerno nasuprot protivljenju, zavisti i predrasudi. Čuda su svakodnevno činjena od apostola preko Božje sile i svi čiji umovi su bili otvoreni za dokaze su bili pod utjecajem uvjeravajuće sile tih stvari.

Ta rastuća popularnost Kristovog učenja je pokrenula nevjerne Hebreje na novo protivljenje. Bili su ispunjeni zavišću i mržnjom i bili su odlučni da odmah zaustave rad apostola. Otišli su vlastima i predstavili su njihov rad u najlažnijem i najpretjeranijem svjetlu, navodeći službenike da se plaše da je cijeli grad bio u opasnosti poticanja na pobunu. Oni su izjavljivali da se veliko mnoštvo vezivalo za apostole i sugerirali su da je to zbog tajnih i opasnih planova.

Kao posljedica tih optužbi, učenici su neprestano dovođeni pred vlasti; ali u svakom slučaju oni su se toliko sposobno branili pred

ljudima, da iako su magistrati imali predrasudu protiv njih zbog lažnih izjava koje su čuli, nisu se usudili osuditi ih. Nisu mogli a da ne priznaju da su učenja apostola bila proračunata da učine ljude moralnim, zakonu poslušnim građanima.

Nepriistrani Hebreji i Grci su zauzeli stav da bi moral i dobar red u gradu bili poboljšani, ako bi apostolima bilo dozvoljeno da ostanu i rade tu. U prilikama kada su apostoli bili izvedeni pred vlasti, njihova obrana je bila toliko jasna i razborita, a izjava koju su dali o svom učenju je bila toliko smirena i opširna, da se značajan utjecaj podigao u njihovu korist. Učenje koje su oni propovijedali je dobilo veliki publicitet i bilo je iznijeto pred mnogo veći broj nepristranih slušatelja nego ikada ranije u tom mjestu.

Hebreji su uvidjeli da su njihovi naponi da pokvare djelo apostola bili uzaludni i da su samo doprinijeli dodavanju većeg broja novoj vjeri. Bijes Hebreja se zbog toga povećao do te mjere da su oni odlučili prijeći granice na neki način. Uzburkali su najgore strasti neuke, bučne rulje stvarajući zbrku koju su pripisali naporima apostola. Zatim su se pripremili da iznesu posebno snažnu lažnu optužbu, te da zadobiju pomoć magistrata u izvršenju svojih namjera. Odlučili su da apostoli ne trebaju imati priliku da se brane; nego da se moć rulje treba umiješati, da zaustavi njihov rad kamenujući ih do smrti.

Prijatelji apostola, iako nevjernici, upozorili su ih o planovima zlobnih Hebreja i nagovarali su ih da se ne izlažu bespotrebno njihovom gnjevu, već da bježe da sačuvaju svoje živote. Oni su u skladu s tim napustili Ikoniju u tajnosti i ostavili su vjerne i suparničke strane da se bore za sebe, vjerujući da će Bog donijeti pobjedu Kristovom učenju. Međutim oni nikako nisu za stalno napustili Ikoniju, namjeravali su se vratiti, kada se tada razbješnjelo uzbuđenje bude stišalo, da završe djelo koje su započeli.

* Rimski politički dužnosnici. - prim. prev.

Oni koji se pridržavaju i poučavaju obavezujuće zahtjeve Božjeg zakona često u nekom stupnju, primaju sličan onakav tretman kao apostoli u Ikoniji. Oni se često susreću s oštrim protivljenjem od propovjednika i ljudi koji stalno odbijaju Božju svjetlost i lažnim prikazivanjem i lažima, zatvaraju sva vrata preko kojih bi glasnici istine mogli imati pristup ljudima.

Apostoli su zatim otišli u Listru i Derbu, likaonske gradove. Oni su bili nastanjeni Neznabošcima, praznovjernim ljudima; ali među njima je bilo duša koje bi čule i prihvale Kristovo učenje. Apostoli su odabrali da rade u tim gradovima jer se tamo ne bi susreli s Hebrejskom predrasudom i progonstvom. Oni su se sada susreli s potpuno novim elementom, neznabožačkim praznovjerjem i idolopoklonstvom.

Apostoli su, u svom poslu, susreli klase ljudi i sve vrste vjera i religija. Bili su suočeni s Hebrejskom netrpeljivošću i netolerancijom, vračarstvom, bogohuljenjem, nepravednim magistratima, koji su voljeli sprovesti svoju moć, lažnim pastirima, praznovjerjem i idolopoklonstvom. Dok su ih progono i protivljenje susretali na svakom koraku, njihovi napori su i dalje bili okrunjeni pobjedom i obraćenici su svakodnevno bili dodavani vjeri.

U Listri nije bilo Hebrejske sinagoge, iako je ondje u mjestu bilo nekoliko Hebreja. Tamo je Jupiterov hram zauzimao upadljivo mjesto. Pavao i Barnaba su se zajedno pojavili u gradu, poučavajući Kristovu doktrinu s velikom silom i rječitosti. Ovi lakovjerni ljudi su vjerovali da su oni bogovi sišli s Neba. Kada su apostoli okupili ljude oko sebe i objasnili im svoje čudno vjerovanje, obožavatelji Jupitera su gledali da povežu ova učenja, koliko god su bili u mogućnosti, sa svojom vlastitom praznovjernom vjerom.

Pavao im se obratio grčkim jezikom, predstavljajući im za njihovo razmatranje takve teme koje bi ih navodile do ispravne spoznaje Njega koji bi bio predmet njihovog obožavanja. On je usmjerio njihovu pažnju na nebeski svod, na sunce, mjesec i zvijezde, na

prelijepi redosljed smjenjujućih godišnjih doba, na silne planine čiji vrhovi su bili prekriveni snijegom, na drveće velikog rasta i na razna čuda prirode, koja su pokazivala umijeće i preciznost skoro izvan ograničenog shvaćanja. Preko ovih vidljivih djela Svemoćnog, apostoli su navodili umove neznabožaca na razmišljanje o velikom Umu univerzuma.

On im je zatim rekao o Božjem Sinu, koji je došao s Neba na naš svijet jer je volio čovječje sinove. Njegov život i služba su bili predstavljeni pred njima; njegovo odbacivanje od onih koje je došao spasiti, njegovo suđenje i raspeće od zlobnih ljudi; njegovo uskrsnuće iz mrtvih da završi svoj posao na zemlji i njegovo uznesenje na Nebo da bude čovječji Zastupnik u prisustvu Stvoritelja svijeta. S Božjim Duhom i silom, Pavao i Barnaba su objavili Kristovo evanđelje.

Kad je Pavao ispričao Kristova djela liječenja bolesnih, primijetio je bogalja čije oči su bile uprte u njega i koji je prihvatio i povjerovao u njegove riječi. Pavlovo srce je suosjećalo s bolesnim čovjekom, čiju vjeru je on prepoznao i on se željno držao za nadu da on može biti izliječen od tog Spasitelja, koji je, iako se uznio na Nebo, i dalje bio čovjekov Prijatelj i Ljekar, imajući više moći nego kada je bio na zemlji.

U prisustvu tog idolopokloničkog skupa, Pavao je zapovjedio bogalju da se uspravi na svoje noge. Do tada je bio sposoban samo biti u sjedećem položaju; ali on se sada čvrsto držao vjerom za Pavlove riječi i odmah je poslušao njegovu zapovijed i prvi put u svom životu je stao na svoje noge. Snaga je došla s tim trudom vjere i on koji je bio bogalj hodao je i skakao kao da nikada nije iskusio bolest.

Ovo djelo učinjeno na bogalju je bilo čudo za sve promatrače. Stvar im je toliko bila poznata a izlječenje tako potpuno, da s njihove strane nije bilo prostora za skepticizam. Svi likaonci su bili uvjereni da je natprirodna sila pratila rad apostola i povikali su s velikim entuzijazmom da su bogovi u obliku ljudi sišli dolje među njih s Neba. Ovo vjerovanje je bilo u skladu s njihovim tradicijama da su bogovi

posjećivali zemlju. Stvorili su zamisao da su velika neznabožačka božanstva Jupiter i Merkur, bili u njihovom prisustvu u osobama Pavla i Barnabe. Za prvog su vjerovali da je Merkur; jer je Pavao bio aktivan, revan, brz i elokventan s riječima upozorenja i ukora. Za Barnabu se vjerovalo da je Jupiter, otac bogova, zbog njegove dostojanstvene pojave, njegovog dostojanstvenog držanja, te blagosti i dobročinstva koji su bili izraženi na njegovom licu.

Vijesti o čudesnom izlječenju bogalja su se ubrzo proćule po cijelom tom području, dok se sveopće uzbuđenje nije pokrenulo i svećenici iz hrama bogova su se pripremili da počaste apostole, kao posjetitelje iz nebeskih dvorova, da im žrtvuju životinje i da im prinesu darove od vijenaca i dragocjenih stvari. Apostoli su tražili mjesto da se povuku i odmore u privatnom smještaju, kada je njihovu pažnju privukao zvuk muzike i oduševljena vika velikog mnoštva koje je došlo na vrata kuće gdje su oni boravili.

Kada su ovi Božji propovjednici utvrdili uzrok ove posjete i njeno prateće uzbuđenje, bili su ispunjeni gnjevom i užasom. Poderali su svoju odjeću i utrćali među mnoštvo da zaustave daljnja dešavanja. Pavao je glasnim odzvanjajućim glasom koji se uzdigao iznad buke mnoštva, zahtijevao njihovu pažnju, a kad se galama iznenada utišala, upitao je:

„Ljudi, što to radite? I mi smo smrtni ljudi kao i vi! Propovijedamo vam evanđelje da se od tih ispraznosti obratite k Bogu živom, koji stvori nebo i zemlju i more i sve što je u njima; koji je u prošlim naraštajima pustio sve narode da idu svojim putevima. Ipak ne ostavi sebe bez svjedoka: čineći dobro, dajući nam kišu s neba i vremena plodonosna, puneći hranom i radošću srca naša.“

Ljudi su slušali Pavlove riječi s vidljivim nestrpljenjem. Njihovo praznovjerje i oduševljenje su bili toliko veliki prema apostolima da su bili neradi priznati svoju grešku, a da im njihova očekivanja i namjere budu pokvarene. Bez obzira što su apostoli jasno negirali božanstvo koje im je pripisano od neznabožaca, a Pavao je nastojao

da usmjeri njihove umove k pravom Bogu kao jedinom predmetu vrijednom obožavanja, i dalje je bilo izuzetno teško odvratiti ih od njihove namjere.

Rasuđivali su da su svojim vlastitim očima gledali čudesnu silu primijenjenu od apostola, da su vidjeli bogalja koji nikada prije toga nije koristio svoje zglobove, kako je skakao i radovao se u savršenom zdravlju i snazi kroz primjenu čudesne sile koju su posjedovali ovi stranci. Međutim, poslije dosta uvjeravanja od Pavla i objašnjavanja što je prava misija apostola, ljudi su nevoljno navedeni da odustanu od svoje namjere. Međutim, nisu bili zadovoljni i odveli su žrtvene životinje u velikom razočaranju, što njihove tradicije o božanskim bićima koja posjećuju zemlju nisu mogle biti osnažene ovim primjerom njihove naklonosti dolaženjem da im se daruju posebni blagoslovi, koji bi uzdigli njih i njihovu religiju u mišljenju svijeta.

I sada je čudna promjena došla na nestalne, lako razdražljive ljude, zato što njihova vjera nije našla utočište u pravom Bogu. Suprotstavljeni Antiohijski Hebreji, čijim su utjecajem apostoli otjerani s te obale, ujedinjeni s određenim Hebrejima iz Ikonije, pratili su put apostola. Čudo učinjeno nad bogaljem i njegov utjecaj na one koji su mu bili svjedoci, pokrenulo je njihovu zavist i navelo ih je da odu do mjesta apostolske službe i ubace svoju lažnu verziju u to djelo. Oni su negirali da Bog ima bilo kakvog udjela u tome i tvrdili su da je ostvareno preko demona kojima su ti ljudi služili.

Isti sloj je prethodno optužio Spasitelja da je izgonio demone silom kneza demona, odbacili su ga kao varalicu i oni su sada donijeli isti nerazumni bijes na njegove apostole. Koristeći laži nadahnuli su ljude iz Listre duhom ogorčenja kojim su oni sami bili potaknuti. Tvrđili su da su temeljno upoznati s prošlošću i vjerom Pavla i Barnabe, te su toliko lažno predstavili njihove karaktere i djela da su neznabožački idolopoklonici, koji su bili spremni obožavati apostole kao božanska bića, njih sada smatrali gorim od ubojica i da će Bogu i ljudskoj vrsti učini dobru stvar tko god ih ukloni s ovog svijeta.

Oni koji ovih dana vjeruju i podučavaju istine Božje Riječi susreću se sa sličnim protivljenjem neprincipijelnih osoba koje neće prihvatiti istinu i koje se ne ustručavaju pretjerivati, pa čak i da šire najjadnije neistine kako bi uništile utjecaj i zaštitile se od onih koje je Bog poslao svijetu s upozorenjem. Dok jedan sloj izmišlja neistine i širi ih, drugi sloj je toliko zaslijepljen Sotoninim prijevarama da ih prihvaća kao riječi istine. Oni su u klopci zakletog neprijatelja, dok laskaju sebi da su oni Božja djeca. „I zbog toga će im Bog poslati djelotvornu zabludu da povjeruju laži, da budu osuđeni svi koji nisu povjerovali istini, nego su sebi ugodili u nepravdnosti“.

Razočaranje koje su iskusili idolopoklonici u odbijanju prednosti prinošenja žrtava apostolima, pripremilo ih je da se okrenu protiv ovih Božjih propovjednika s revnošću koja je bila približna oduševljenju s kojim su ih uzdizali kao bogove. Zlobni Hebreji nisu oklijevali zlo-upotrijebiti praznovjerje i lakovjernost ovih neznabožičkih naroda da sprovedu svoje okrutne zamisli. Potakli su ih da silom napadnu apostole i naložili su im da ne daju Pavlu priliku govoriti, navodeći da ako uradi tako da će općiniti ljude.

Listriani su jurnuli prema apostolima s velikim zanosom i gnjevom. Nasilno su bacali kamenje i Pavao, modar, izudaran i malaksao, osjećao je da je došao njegov kraj. Stjepanova žrtva se jasno pokazala u njegovom umu i okrutni udio koji je imao tom prilikom. Pao je na zemlju očevidno mrtav i razbješnjela rulja je vukla njegovo neosjetljivo tijelo kroz vrata grada i bacila ga je ispod zidova. Apostol spominje ovaj događaj u kasnijem nabranju svojih patnji za dobrobit istine: „Tripit sam bio šiban, jednom kamenovan, tripit doživio brodolom, noć i dan proveo na dubokom moru. Često na putovanjima, u nevoljama od rijeka, u nevoljama od razbojnika, u nevoljama od sunarodnjaka, u nevoljama od neznabožaca, u nevoljama u gradu, u nevoljama u pustinji, u nevoljama na moru, u nevoljama među lažnom braćom“.

Učenici su stajali oko Pavlovog tijela, oplakujući njega za kojeg su mislili da je mrtav, kada je on iznenada podigao svoju glavu i podigao

se na svoje noge s hvalom Bogu na svojim usnama. Učenicima se ovo činilo kao uskrsnuće iz mrtvih, Božje čudo da sačuva život Svog vjernog sluga. Oni su se radovali neizrecivom radošću zbog njegovog oporavka i hvalili su Boga s obnovljenom vjerom u učenje koje su propovijedali apostoli.

Ovi učenici su bili novi obraćenici u vjeru preko Pavlovih učenja i stajali su nepokolebljivo bez obzira na lažno predstavljanje i zlobno progonoštvu Hebreja. Zapravo, nerazumno protivljenje tih zlih ljudi je samo utvrdilo ovu posvećenu braću u Kristovu vjeru i vraćanje Pavla u život činilo se da je stavilo Božji pečat na njihovo vjerovanje.

Timotej je bio obraćen preko Pavlove službe i bio je svjedok patnji apostola tijekom ove prilike. Stajao je kod njegovog očevito mrtvog tijela i vidio ga je kako ustaje, izudaran i pokriven krvlju, ne s jaucima i gundanjem na svojim usnama, već s hvalom Isusa Krista, što mu je bilo dopušteno da pati zbog njegovog imena. U jednoj od Pavlovih poslanica Timoteju on upućuje na svoje osobno razumijevanje ovog događaja. Timotej je postao najvažnija pomoć Pavlu i crkvi. On je bio vjeran suputnik apostola u njegovim iskušenjima i radostima. Timotejev otac bio je Grk; ali njegova majka je bila Hebrejka i bio je temeljno poučen Hebrejskom religijom.

POGLAVLJE VI

HEBREJ I NEZNABOŽAC

SLJEDEĆEG dana nakon Pavlovog kamenovanja, apostoli su napustili grad, prema Kristovom napatku „A kad vas budu progonili u ovom gradu, bježite u drugi“. Otišli su za Derbu, gdje je njihov rad bio blagoslovljen, mnoge duše su bile navedene da prihvate istinu. Međutim obojica, i Pavao i Barnaba su se ponovo vratili da posjete Antiohiju, Ikoniju i Listru, polja rada gdje su se susreli s tolikim protivljenjem i progonstvom. U svim ovim mjestima je bilo mnogo duša koje su vjerovale u istinu; a apostoli su osjećali da je njihova dužnost ojačati i ohrabriti svoju braću koja su bila izložena poniženju i oštrom protivljenju. Bili su odlučni da čvrsto privežu djelo koje su započeli, kako se ne bi razvezalo. Crkve su bile ispravno organizirane u prethodno spomenutim mjestima, starješine su postavljene u svakoj crkvi, a ispravan red i sistem su utvrđeni tamo.

Pavao i Barnaba su se ubrzo nakon toga vratili u Antiohiju u Siriji, gdje su opet radili neko vrijeme; i mnogi Neznabošci su tamo prihvatili Kristovu doktrinu. Međutim određeni Hebreji iz Judeje su pokrenuli sveopće zaprepaštenje među vjerujućim Neznabošcima raspravom o pitanju obrezanja. Tvrdili su, s velikim uvjerenjem, da se nitko ne može spasiti bez obrezanja i držanja cijelog ceremonijalnog zakona.

Ovo je bilo važno pitanje i neko koje je utjecalo u velikoj mjeri na crkvu. Pavao i Barnaba su se spremno suočili s tim i usprotivili se uvođenju te teme Neznabošcima. Njima su se protivili u ovome

vjerujući Hebreji iz Antiohije, koji su bili naklonjeni stavu onih iz Judeje. Stvar je rezultirala velikom raspravom i nedostatkom sklada u crkvi, dok konačno Antiohijska crkva, shvaćajući da bi među njima moglo doći do podjele zbog bilo koje daljnje rasprave o toj temi, nije odlučila poslati Pavla i Barnabu, zajedno s nekim odgovornim ljudima iz Antiohije, u Jeruzalem, da iznesu stvar pred apostole i starješine. Tamo su se trebali sastati s predstavnicima drugih crkava, i s onima koji su došli da sudjeluju nadolazećim godišnjim praznicima. U međuvremenu treba se prekinuti sa svakom raspravom dok se konačna odluka ne donese od odgovornih ljudi iz crkve. Ta odluka zatim treba biti opće prihvaćena od raznih crkava po zemlji.

Apostoli su, putujući do Jeruzalema, pozvali braću iz gradova kroz koje su prolazili, i potakli ih pričom o svom iskustvu u Božjem djelu, i obraćenju Neznabožaca u vjeru. Nakon što su stigli u Jeruzalem, predstavnici iz Antiohije su pričali skupu crkava o uspjehu koji je pratio službu s njima, i o zabuni koja je nastala iz činjenice da određeni obraćeni farizeji izjavljuju kako Neznabožački obraćenici moraju biti obrezani i držati Mojsijev zakon da bi bili spašeni.

Hebreji generalno nisu bili spremni napredovati toliko brzo koliko je Božje providenje otvorilo put. Bilo im je očigledno iz rezultata rada apostola među Neznabošcima, da će obraćenici među drugim ljudima uveliko nadmašiti Hebrejske obraćenike; i da ako zabrane i obredi Hebrejskog zakona ne budu obavezni kod njihovog prihvaćanja Kristove vjere, nacionalne osobitosti Hebreja, koje su ih razlikovale od svih drugih ljudi, konačno će nestati među onima koji su prihvatili istine evanđelja.

Hebreji su se ponosili na svoje božanski uspostavljene službe; i zaključili su da pošto je Bog jednom odredio Hebrejski način bogoslužnja, bilo je nemoguće da On ikada odobri promjenu u bilo kojoj od njegovih pojedinosti. Odlučili su da se Kršćanstvo mora povezati s Hebrejskim zakonima i obredima. Bili su spori da primijete kraj onome što je ukinuto Kristovom smrću, i da shvate

da su svi njihovi žrtveni prinosi samo ukazivali na smrt Božjeg Sina, u kojem je tip sreo svoj antitip, ostavljajući bezvrijednim božanski uspostavljene obrede i žrtve Hebrejske religije.

Pavao se ponosio svojom farizejskom strogoćom, ali nakon što mu se Krist otkrio na putu za Damask, Spasiteljeva misija, i njegovo vlastito djelo u obraćenju Neznabožaca, bili su jasni njegovom umu; i on je potpuno shvaćao razliku između žive vjere i mrtvog formalizma. Pavao je i dalje tvrdio da je jedan od Abramove djece, i držao je deset zapovijedi po slovu i po duhu isto vjerno kao što je to uvijek činio prije svog obraćenja u Kršćanstvo. Međutim znao je da tipski obredi moraju uskoro svi zajedno prestati, jer se dogodilo ono čega su oni bili sjenka, i svjetlost evanđelja je širila svoju slavu na Hebrejsku religiju, dajući novi značaj njenim drevnim obredima.

Pitanje obraćenja je bilo žustro raspravljeno na skupu. Neznabožački obraćenici su živjeli u zajednici idolopoklonika. Žrtve i prinosi su činjeni beznačajnim idolima, od strane ovih neukih i praznovjernih ljudi. Svećenici ovih bogova su rasprostranjeno trgovali prinosima koji su im donošeni; a Hebreji su se plašili da će Neznabožački obraćenici dovesti Kršćanstvo na loš glas kupovinom ovih stvari koje su bile prinošene idolima, te tako na neki način odobriti idolopokloničko klanjanje.

Također, Neznabošci su imali običaj da jedu meso životinja koje su bile udavljene; dok su Hebreji bili božanski poučeni u vezi s tim koju hranu treba jesti. Bili su pažljivi, u ubijanju zvijeri, kako bi krv potekla iz tijela, inače se to nije smatralo zdravim mesom. Bog je dao ove naloge Hebrejima sa svrhom očuvanja njihovog zdravlja i snage. Hebreji su smatrali grijehom korištenje krvi kao dio prehrane. Smatrali su da je krv život; i da je prolivanje krvi posljedica grijeha.

Neznabošci su, nasuprot tome, prakticirali hvatanje krvi koja je tekla od prinijete žrtve, te su je pili, ili su je koristili za pripremanje svoje hrane. Hebreji nisu mogli promijeniti običaje kojih su se toliko dugo držali, a koje su usvojili pod posebnim Božjim naputkom. Tako

da, kako su tada stvari stajale, ako bi Hebrej i Neznabožac došli da jedu s istog stola, prvi bi bio potresen i uvrijeđen navikama i manirima drugog.

Neznabošci, a posebno Grci, bili su ekstremno bludni; i mnogi su, prihvaćanjem Kršćanstva, ujedinili istinu sa svojim neposvećenim prirodoma, te su nastavili praktimirati bludničenje. Hebrejski Kršćani nisu mogli tolerirati takav nemoral, koji se čak nije ni smatrao kriminalnim od strane Grka. Hebreji su, zbog toga, smatrali veoma ispravnim da obrezanje, i svetkovanje obrednog zakona, budu dati Neznabožackim obraćenicima kao test njihove iskrenosti i posvećenosti. Vjerovali su da će ovo spriječiti pristupanje crkvi onih koji su se vodili samo običnim osjećanjem, ili koji su prihvatili vjeru bez pravog obraćenja srca, a koji bi nakon toga mogli osramotiti cilj nemoralom i ispadima.

Pitanja koja su tako iznijeta na razmatranje zbora činilo se da predstavljaju nepremostive poteškoće, gledano u bilo kojem svjetlu. Međutim Sveti Duh je, zapravo, već riješio ovaj problem, odlukom od koje je zavisio napredak, pa čak i opstanak, Kršćanske crkve. Blagodat, mudrost, i posvećeno rasuđivanje dati su apostolima da riješe problematično pitanje.

Petar je rasuđivao da je Sveti Duh riješio stvar spuštajući se jednakom silom na neobrezane Neznabošce i na obrezane Hebreje. Ispričao je svoju viziju, u kojoj mu je Bog pokazao platno ispunjeno svim vrstama četveronožnih životinja, i naredio mu je da ubije i jede; ono što je on odbio, tvrdeći da on nikada nije jeo ono što je pogano i nečisto, Bog je rekao, „Što je Bog očistio, ti ne zovi poganim“.

On je ispričao jasno tumačenje ovih riječi, koje su mu date skoro odmah njegovim pozivanjem da ode do Neznabožackog stotnika, i da ga uputi u Kristovu vjeru. Ova poruka je pokazala da Bog nije poštovatelj osoba, već da prihvaća i priznaje one koji ga se plaše, i koji čine pravednost. Petar je ispričao za svoje čuđenje, kada je, pričajući riječi istine Neznaboščima, bio svjedok toga kako Sveti Duh obuzima

njegove slušatelje, Hebreje i Neznabošce. Ista svjetlost i slava koji su se pokazali na obrezanim Hebrejima, sijali su također na licima neobrezanih Neznabožaca. Ovo je bilo Božje upozorenje da on ne treba gledati na jednog kao na lošijeg od drugog; jer krv Isusa Krista može očistiti od svake nečistoće.

Petar je već jednom ranije tako rasuđivao, na sličan način, sa svojom braćom, vezano za obraćenje Kornelija i njegovih prijatelja i svog zajedništva s njima. Tom prilikom on je ispričao kako se Sveti Duh spustio na njih i rekao je, „Ako je dakle isti dar Bog dao njima kao i nama koji povjerasmo u Gospoda Isusa Krista, tko sam bio ja da bih to mogao zabraniti Bogu“? Sada je, s istim žarom i silom, rekao, „I Bog, Poznavalac srca, posvjedoči za njih dajući Duha Svetoga njima kao i nama. I nije pravio nikakve razlike između nas i njih: vjerom očisti srca njihova. Što dakle sada iskušavate Boga stavljajući učenicima na vrat jaram kojega ni oci naši ni mi ne mogosmo nositi“?

Ovaj jaram nije bio zakon deset zapovijedi, kao što oni koji se protive obavezujućim zahtjevima zakona tvrde; već je Petar mislio na obredni zakon, koji je učinjen bezvrijednim i poništenim Kristovim raspećem. Ovo Petrovo obraćanje je dovelo skup do stanja u kojem su mogli da razumno saslušaju Pavla i Barnabu, koji su ispričali svoje iskustvo rada među Neznabošcima. „Tada sve mnoštvo ušuti i slušaše Barnabu i Pavla koji su propovijedali kolike je znake i čudesa Bog preko njih učinio među neznabošcima“.

Jakov je prihvatio njegovo svjedočanstvo s odlukom — da je Bog osmislio da uvede Neznabošce da uživaju sve prednosti Hebreja. Sveti Duh je vidio dobrim da ne nameće obredni zakon Neznabožackim obraćenicima; a apostoli i starješine su, nakon pažljivog istraživanja predmeta, vidjeli stvar u istom svjetlu, i njihov um je bio kao um Božjeg Duha. Jakov je predsjedavao na skupu, a njegova konačna odluka je bila, „Zato ja smatram da ne treba dodavati onima koji se iz neznaboštva obraćaju k Bogu“.

Ovo je okončalo raspravu. U ovom slučaju imamo pobijanje doktrine koje se drži Rimokatolička Crkva — da je Petar bio glava crkve. Oni koji, kao pape, tvrde da su njegovi nasljednici, nemaju osnova za svoje zahtjeve. Ništa u Petrovom životu ne odobrava te takozvane tvrdnje. Da su navodni Petrovi nasljednici oponašali njegov primjer, oni ne bi zauzeli nikakav autoritativni položaj, već položaj jednak s položajem svoje braće.

Jakov je, u ovom slučaju, čini se bio izabran da riješi stvar iznijetu pred skup. Njegovo je mišljenje da obredni zakon, a posebno obred obrezanja, ne budu nikako nametnuti Neznabošcima, niti da im se preporučuju. Jakov je gledao da na svoju braću utisne činjenicu da Neznabošci, okretanjem Bogu iz idolopoklonstva, čine veliku promjenu u svojoj vjeri; te zato treba biti toliko pažljiv da se njihovi umovi ne uznemiravaju sa zbunjujućim i sumnjivim pitanjima, kako ne bi bili obeshrabreni u praćenju Krista.

Neznabošci, međutim, ne trebaju preuzeti nikakav tijek koji bi se značajno sukobio sa stavovima njihove Hebrejske braće, ili koji bi mogao stvoriti predrasudu u njihovim umovima protiv njih. Apostoli i starješine su se zato dogovorili da pouče Neznabošce po slovu da se uzdržavaju od mesa ponuđenog idolima, od bluda, od udavljenog, i od krvi. Od njih se zahtijevalo da drže zapovijedi, i da žive svete živote. Neznabošci su uvjeravani da ljudi koji su im nametali obrezanje nisu bili ovlašteni od apostola da čine tako.

Pavao i Barnaba su im bili preporučeni kao ljudi koji su riskirali svoje živote za Gospoda. Juda i Sila su poslani s tim apostolima da usmeno objave Neznabošcima odluku skupa: „Jer Duh Sveti i mi nađosmo za dobro ne stavljati na vas nikakva većeg bremena osim ovog što je potrebno: uzdržavati se od mesa žrtvovanog idolima, i krvi i udavljenoga i bludništva. Budete li se od toga čuvali, dobro ćete činiti“. Četiri Božje sluge su poslani u Antiohiju s poslanicom i porukom, koje su okončale svaku raspravu; jer je to bio glas najvišeg autoriteta na zemlji.

Skup koji je riješio ovaj slučaj bio je sastavljen od osnivača Hebrejskih i Neznabožackih Kršćanskih crkava. Starješine iz Jeruzalema, te zamjenici iz Antiohije, bili su prisutni; a najutjecajnije crkve su bile predstavljane. Skup nije tvrdio nepogrešivost u svojim prosuđivanjima, već je djelovao po nalogima prosvjetljenog rasuđivanja, i s dostojanstvom crkve ustanovljene božanskom voljom. Vidjeli su da je Bog osobno riješio ovo pitanje dajući naklonost Neznabošcima Svetim Duhom; a na njima je ostavljeno da prate savjete Duha.

Cijelo tijelo Kršćana nije pozvano glasati o tom pitanju. Apostoli i starješine — ljudi od utjecaja i rasuđivanja — sačinili su i izdali dekret, koji je odmah zatim opće prihvaćen od Kršćanskih crkava. Nisu svi, međutim, bili zadovoljni, ovom odlukom; bila je grupa lažne braće koja je preuzela na sebe da se upusti u djelo svojom vlastitom odgovornošću. Oni su se upustili u gundanje i u pronalaženje mana, predlažući nove planove, te gledajući da pokvare djelo iskusnih ljudi koje je Bog rukopoložio da poučavaju Kristovu doktrinu. Crkva je od početka imala da se suočava s takvim preprekama, i uvijek će ih imati do kraja vremena.

Jeruzalem je bio prijestolnica Hebreja, i tamo su se nalazili najveća isključivost i netrpeljivost. Hebrejski Kršćani koji su živjeli u blizini hrama su prirodno dozvolili svojim umovima da se vrate na izražene prednosti Hebreja kao nacije. Kada su vidjeli da se Kršćanstvo udaljava od obreda i tradicija Judaizma, te uvidjeli da će izražena svetost s kojom su Hebrejski običaji bili uspostavljeni uskoro nestati u svjetlu nove vjere, mnogi su postali ogorčeni na Pavla, kao na onog koji je, u velikoj mjeri, izazvao ovu promjenu. Čak ni svi učenici nisu bili spremni da voljno prihvate odluku skupa. Neki su bili revni za obredni zakon, i gledali su na Pavla s nepovjerenjem, jer su mislili da su njegova načela labava u odnosu na obaveze Hebrejskog zakona.

Kada je Petar, u kasnije vrijeme, posjetio Antiohiju, djelovao je u skladu sa svjetlom koje mu je dato s Neba, i s odlukom skupa. On je nadvladao svoju prirodnu predrasudu toliko da je sjeo za stol s

Neznabožačkim obraćenicima. Međutim kada su određeni Hebreji koji su bili najfanatičniji za obredni zakon došli iz Jeruzalema, on je promijenio svoje ponašanje prema obraćenicima iz poganizma u tako izraženom stupnju da je to ostavilo najbolniji utisak na njihove umove. Priličan broj je pratio Petrov primjer. Čak je i Barnaba bio pod utjecajem ovog nepromišljenog poteza apostola; a crkvi je prijetila podjela. Međutim Pavao, koji je vidio štetu učinjenu crkvi kroz dvoličnost učinjenu od Petra, javno ga je ukorio zato što je tako zamaskirao svoje prave osjećaje.

Petar je vidio u kakvu je zabludu upao, i odmah ju je krenuo ispravljati koliko god je moguće. Bog, koji zna kraj od početka, dozvolio je Petru da pokaže ovu slabost karaktera, kako bi on uvidio da nema ništa u njemu čime bi se mogao hvaliti. Bog je isto vidio da će u vremenu koje dolazi neki biti toliko zalučeni da pripišu Petru i njegovim pretvarajućim nasljednicima, uzvišene prednosti koje pripadaju samo Bogu; a ova povijest apostolove slabosti treba ostati kao dokaz njegove ljudske pogrešivosti, te činjenice da on nikako ne stoji iznad nivoa drugih apostola.

POGLAVLJE VII

ZATVARANJE PAVLA I SILE

U DRUŠTVU Sile, Pavao je opet posjetio Listru, gdje je on bio pozdravljen kao bog od strane neznabožaca; gdje su usprotivljeni Hebreji pratili njegov put, i lažnim prikazivanjima okrenuli poštovanje ljudi u uvredu, maltretiranje, i odlučnost da ga ubiju. Ipak mi ga opet nalazimo na mjestu njegove prethodne opasnosti, vodeći tamo računa o plodovima svog rada.

Otkrio je da obraćenici u Krista nisu bili uplašeni nasilnim progonstvom apostola; već su, suprotno tome, bili utvrđeni u vjeri, vjerujući da se dolazi do Kristovog kraljevstva kroz iskušenja i patnje.

Pavao je otkrio da je Timotej bio blisko vezan za njega vezama Kršćanskog jedinstva. Ovaj čovjek je bio poučen u Sveta Pisma od svog djetinjstva, te obrazovan za strogo religiozan život. On je bio svjedok Pavlovih patnji tijekom njegove ranije posjete Listri, i veze Kršćanskog suosjećanja su čvrsto vezale njegovo srce za srce apostola. Pavao je u skladu s tim razmišljao da je najbolje da povede Timoteja sa sobom da mu pomaže u njegovom radu.

Ekstremna Pavlova opreznost pokazala se ovim činom. Odbio je Markovu pratnju, jer se nije usudio vjerovati mu u vanrednom stanju. Međutim u Timoteju je vidio nekog tko je potpuno cijenio posao u službi, koji je poštovao njegov položaj, i nije bio užasnut očekivanjem patnje i progonstva. Ipak nije se upustio u to da prihvati Timoteja, neiskusnog mladića, bez temeljnog raspitivanja o njegovom životu i karakteru. Nakon što je potpuno zadovoljio sebe po tim pitanjima,

Pavao je prihvatio Timoteja kao svog suradnika i sina u evanđelju.

Pavao je, sa svojom obično dobrom procjenom, učinio da se Timotej obreže; nije da je Bog to zahtijevao, već kako bi uklonio iz umova Hebreja prepreku Timotejevoj službi. Pavao je trebao raditi od mjesta do mjesta u sinagogama, te tamo propovijedati Krista. Ako bi se znalo da je njegov suputnik neobrezan poganin, djelo obojice bi bilo veoma ometano predrasudom i netrpeljivošću ljudi. Apostol se svuda susretao s olujom progonstva. Čeznuo je da dovede Hebreje u Kršćanstvo, i gledao je, koliko god je bilo u skladu s vjerom, da ukloni svaki izgovor za protivljenje. Ipak iako je napravio toliki ustupak zbog Hebrejske predrasude, njegova vjera i učenja su objavljivali da obrezanje ili neobrezanje ne znače ništa, već je Kristovo evanđelje bilo sve.

U Filipi je, Lidija, iz grada Tijatire, čula apostole, i njeno srce je bilo otvoreno da primi istinu. Ona i njeno domaćinstvo su se obratili i krstili, te je preklinjala apostole da u njenoj kući budu kao u svom domu.

Dan za danom, kako su išli moliti se, pratila ih je žena s gatarskim duhom, vičući, „Ovi su ljudi sluge Boga Svevišnjega! Oni nam objavljuju put spasenja!“ Ova žena je bila posebno Sotonino sredstvo; i, kao što su demoni bili uznemireni Kristovim prisustvom, tako je i zlom duhu koji ju je opsjeo bilo nelagodno u prisustvu apostola. Sotona je znao da je njegovo carstvo napadnuto, i izabrao je ovaj način da se suprotstavi djelu Božjih propovjednika. Riječi preporuke od ove žene su štetile cilju, odvrćajući umove ljudi od istina koje su im predstavljene, te su stavljale na loš glas djelo čineći da ljudi vjeruju da su ljudi koji govore u Duhu i Božjoj sili potaknuti istim duhom kao ova Sotonina izaslanica.

Apostoli su trpjeli ovo protivljenje nekoliko dana; onda je Pavao, pod nadahnućem Božjeg Duha, naredio zlom duhu da napusti ženu. Sotona je tako dočekan i ukoren. Trenutna i nastavljena šutnja žene je svjedočilo da su apostoli Božje sluge, i da je demon

prihvatio da jesu, i poslušao je njihovu naredbu. Kada je žena bila lišena demonskog duha, i došla sebi, njeni gospodari su bili zabrinuti za svoj posao. Vidjeli su da je prošla svaka nada da će dobiti novac od njenih gatanja i vraćanja, te su shvatili da ako apostolima bude dozvoljeno da nastave svoje djelo, njihov vlastiti izvor zarade će ubrzo biti potpuno prekinut.

Silna galama se stoga digla protiv Božjih slugu, jer su mnogi bili zainteresirani da steknu novac sotonskim prijevarama. Izveli su Pavla i Silu pred magistrata s optužbom da „Ovi ljudi uznemiruju naš grad. Hebreji su i šire običaje koje nama koji smo Rimljani nije dopušteno prihvaćati ni vršiti“.

Sotona je pokrenuo gnjev među ljudima. Duh rulje je prevladao, i bio je odobren od vlasti, koje su, svojim vlastitim rukama, strgnule odjeću s apostola, te naredile da budu izbičevani. „A pošto im zadaše mnogo udaraca, baciše ih u tamnicu zapovjedišu tamničaru da ih strogo čuva. On ih, primivši takvu zapovijed, baci u unutrašnju tamnicu i noge im stavi u klade“.

Apostoli su ostavljeni u jako bolnom stanju. Njihova razderana i krvava leđa su bila u dodiru s grubim kamenim podom, dok su njihove noge bile podignute i brzo svezane u klade. U tom neugodnom položaju oni su trpjeli ekstremno mučenje; ipak nisu jaukali niti se žalili, već su razgovarali i ohrabivali jedan drugog, i hvalili Boga zahvalnim srcima što su se našli vrijednima da trpe sramotu zbog njegovog dragog imena. Pavao se prisjetio progonstva u kojem je on pomogao, tereteći Kristove učenike, a bio je vjerno zahvalan što su se njegove oči otvorile da vide, i njegovo srce da osjeti, slavne istine evanđelja Božjeg Sina, te što je bio privilegirani da propovijeda doktrinu koju je nekada prezirao.

Tamo u gustoći tame i usamljenosti tamnice, Pavao i Sila su se molili, i pjevali pjesme hvale Bogu. Drugi zatvorenici su s čuđenjem čuli glas molitve i hvale kako proizlazi iz unutrašnjeg zatvora. Navikli su se da čuju vriske i jauke, kletve i psovke, prekidajući u noći tišinu

zatvora; ali nikada ranije nisu čuli riječi molitve i hvale kako se dižu iz te mračne ćelije. Stražari i zatvorenici su se čudili tko su ovi ljudi, koji, hladni, gladni, i izmučeni, mogu i dalje da se raduju i radosno razgovaraju jedan s drugim.

U međuvremenu magistrati su se vratili svojim kućama čestitajući sebi zbog toga što su umirili galamu, svojim brzim i odlučnim mjerama. Međutim na svom putu kući čuli su potpunije o karakteru i djelu ljudi koje su osudili na bičevanje i zatvor. Također su vidjeli ženu koja je bila oslobođena Sotonskog utjecaja, i koja je predstavljala jako problematičan predmet za njih. Bili su osjetno pogođeni promjenom na njenom licu i ponašanju. Postala je tiha, mirna, i povratio joj se razum. Bili su ljuti na sebe kada su otkrili da su po svoj prilici kaznili dvojicu nedužnih ljudi strogom kaznom Rimskog zakona za najgore kriminalce. Odlučili su da će ujutro narediti da budu tajno oslobođeni, te sigurno ispraćeni iz grada, van opasnosti nasilja od rulje.

Međutim dok su ljudi bili okrutni i osvetoljubivi, ili kriminalno nemarni po pitanju dostojanstvenih odgovornosti koje su im pripale, Bog nije zaboravio biti zahvalan Svojim slugama u patnji. Anđeo s Neba je poslan da oslobodi apostole. Kad se približio Rimskom zatvoru, zemlja se zatresla pod njegovim nogama, cijeli grad se zatresao potresom, a zatvorski zidovi su se zatresli kao trska na vjetru. Teška zaključana vrata su se širom otvorila; lanci i okovi su pali s ruku i nogu svakog zatvorenika.

Zatvorski čuvar je s čuđenjem čuo molitve i pjevanje zatvorenih apostola. Kada su bili uvedeni, vidio je njihove otečene i krvave rane, i osobno je pričvrstio njihove noge u sredstva mučenja. Očekivao je čuti ogorčeno naricanje, jauke i kletve; ali gle! Njegove uši su bile pozdravljene radosnom hvalom. On je zaspao s ovim zvucima u svojim ušima; ali ga je probudio potres, i drhtanje zatvorskih zidova.

Nakon što se probudio vidio je sva zatvorska vrata otvorena, i njegova prva pomisao je bila da su zatvorenici pobjegli. Sjetio se s kakvim izrazitim zaduženjem su mu bili povjereni zatvorenici noć

prije toga, i osjećao je sigurnim da će smrt biti kazna za njegovo očigledno nevjerstvo. Povikao je u ogorčenju svog duha da je bolje za njega da umre svojom vlastitom rukom nego da se podvrgne sramotnom pogubljenju. Spremao se da se ubije, kada je Pavao povikao glasno, „Ne čini sebi nikakva zla! Jer svi smo ovdje“!

Surovost s kojom se tamničar ophodio prema apostolima nije pokrenula njihovu ljutnju, inače bi ga oni pustili da se ubije. Međutim njihova srca su bila ispunjena Kristovom ljubavlju, te nisu gajili nikakvu mržnju prema svojim progoniteljima. Tamničar je bacio svoj mač, i zatražio je svjetlo. Požurio je u unutrašnju tamnicu, te je pao pred Pavla i Silu, moleći za njihov oprostaj. Zatim ih je izveo van i pitao ih je, „Gospodo, što mi valja činiti da se spasim“?

Drhtao je zbog Božjeg gnjeva koji se pokazao u potresu; bio je spreman umrijeti od vlastite ruke zbog straha od kazne Rimskog zakona, kada je mislio da su zatvorenici pobjegli; ali sada su sve te stvari imale malo značaja za njega u usporedbi s novim i čudnim strahom koji je uzdrmao njegov um, i njegovom željom da posjeduje taj mir i radost koje su pokazali apostoli pod svojom ekstremnom patnjom i zlostavljanjem. Vidio je da se svjetlost Neba oslikava na njihovim licima; znao je da je Bog posredovao na čudesan način da spasi njihove živote; a riječi žene opsjednute od moći gatanja došle su u njegov um s izrazitom silom. „Ovi su ljudi sluge Boga Svevišnjega! Oni nam objavljuju put spasenja!“

Vidio je svoje vlastito bijedno stanje nasuprot stanju apostola, i s dubokom poniznošću i poštovanjem zamolio ih je da mu pokažu put života. „A oni rekoše: ‘Vjeruj u Gospoda Isusa Krista, i spasit ćeš se — ti i dom tvoj’! I progovoriše riječ Gospodnju njemu i svima u domu njegovom“. Tamničar je zatim oprao rane apostolima, te ih je služio; i krstili su ga. Posvećujući utjecaj se proširio među zatvorenicima u zatvoru, a srca svih su bila otvorena da prime istine izgovorene od apostola. Oni su također bili uvjereni da ih je živi Bog, kojem su ovi ljudi služili, čudesno oslobodio iz ropstva.

Građani su se jako uplašili od potresa. Kada su ujutro stražari obavijestili magistrata što se desilo u zatvoru, oni su se uznemirili, i poslali su službenike da oslobode apostole iz zatvora. „Ali Pavao im kaza: ‘Nas, koji smo rimski građani, neosuđene su javno išibali i bacili u tamnicu, a sad da nas potajno izbace? Nipošto, nego neka sami dođu i izvedu nas’“!

Pavao i Sila su osjećali da kako bi održali dostojanstvo Kristove crkve, ne smiju se povinovati protuzakonitom načinu koji su predložili Rimski magistrati. Apostoli su bili Rimski građani, i bilo je nezakonito bičevati Rimljanina, osim za najsravniji zločin, ili ga lišiti njegove slobode bez poštenog suđenja i osude. Bili su javno bačeni u zatvor, te su sada odbili biti tajno pušteni, bez pravog priznanja od strane magistrata.

Kada je ovo prenijeto vlastima, oni su se uznemirili iz straha da će se apostoli žaliti caru zbog njihovog nezakonitog ophođenja, te učiniti da magistrati izgube svoje položaje. Oni su u skladu s tim posjetili zatvor, ispričali su se apostolima zbog svoje nepravde i okrutnosti, i osobno su ih ispratili iz zatvora, te molili ih da napuste grad. Tako se Gospod našao svojim slugama u njihovoj najgoroj situaciji.

Magistrati su ih molili da odu, jer su se plašili njihovog utjecaja na narod, i sile Neba koja je posredovala u ime tih nedužnih ljudi koji su bili nezakonito izbičevani i zatvoreni. Djelujući prema načelima koja im je dao Krist, apostoli nisu nametali svoje prisustvo tamo gdje nije bilo poželjno. Povinovali su se zahtjevu magistrata, ali nisu požurili sa svojim odlaskom pre naglo. Otišli su radujući se iz zatvora u Lidijinu kuću, gdje su upoznali nove obraćenike u Kristovu vjeru, te ispričali kako je sve Bog divno postupao s njima. Ispričali su svoje noćno iskustvo, i obraćenje čuvara zatvora i zatvorenika.

Apostoli nisu gledali na svoj rad u Filipi kao na nešto uzaludno. Tamo su se susreli s velikim protivljenjem i progonstvom; ali posredovanje Providjenja u njihovo ime, te obraćenje tamničara i svih u njegovom domu, je i više nego nadoknadilo za sramotu i patnje koje

su izdržali. Filipljani su vidjeli duh religije Isusa Krista predstavljen u ponašanju i pribranosti uma apostola. Apostoli su mogli pobjeći kada je potres otvorio njihova zatvorska vrata i olabavio njihove okove; ali to bi bilo priznanje da su kriminalci, što bi bila sramota za Kristovo evanđelje; tamničar bi bio izložen smrtnoj kazni, a sveopći utjecaj bi bio loš. Kako je bilo, Pavao je kontrolirao oslobođene zatvorenike toliko savršeno da nitko nije pokušao pobjeći.

Filipljani su jedino mogli priznati plemenitost i velikodušnost apostola u njihovom načinu djelovanja, posebno u uzdržavanju da se pozovu na višu silu protiv magistrata koji su ih progonili. Vijesti o njihovom nepravednom zatvaranju i čudesnom izbavljenju, su se razglasile po cijelom tom području, te su doveli apostole i njihovu službu u pažnju velikog broja do kojeg se inače ne bi moglo doprijeti.

Pavlov rad u Filipi doveo je do osnivanja tamošnje crkve, čije se mnoštvo stalno povećavalo. Njegov primjer revnosti i posvećenosti, iznad svega, njegova spremnost stradanja radi Krista, izvršilo je dubok i trajan utjecaj na obraćenike u vjeru. Oni su jako cijenili dragocjene istine za koje je apostol žrtvovao toliko mnogo, i dali su sebe, sa svesrdnom posvećenošću, cilju njihovog Iskupitelja.

Ova crkva nije izbjegla progonstvo. Pavao kaže, u svojoj poslanici Filipljanima: „Jer vama je dato za Krista ne samo da u njega vjerujete nego da za njega i trpite, imajući istu borbu kakvu vidjeste u meni, a sad čujete da je u meni“. Ipak takva je bila njihova nepokolebljivost u vjeri da on izjavljuje: „Zahvaljujem Bogu svojem za svako sjećanje na vas, dok se uvijek u svakoj svojoj molitvi za sve vas s radošću molim, zbog vašeg udjela u evanđelju od prvog dana sve dosad“.

POGLAVLJE VIII

PROTIVLJENJE U SOLUNU

NAKON napuštanja Filipe, Pavao i Sila su otišli u Solun. Tamo su bili privilegirani da se obrate velikom broju ljudi u sinagogi, s dobrim učinkom. Njihovo pojavljivanje je nosilo dokaz njihovog prethodnog sramnog tretmana, i zahtijevalo je objašnjenje onoga što su podnijeli. Oni su to učinili bez uzdizanja sebe, već su veličali Božju milost, koja im je donijela njihovo izbavljenje. Apostoli su, međutim, osjećali da nemaju vremena da se zadržavaju na svojim vlastitim patnjama. Bili su zaduženi Kristovom porukom, i duboko revni u njegovom djelu.

Pavao je učinio proročanstva u Starom Zavjetu u vezi s Mesijom, i usuglašavanje tih proročanstava sa životom i učenjima Krista, jasnim u umovima svih među njegovim slušateljima, koji bi prihvatili dokaz na tu temu. Krist je u svojoj službi otvorio umove svojih učenika za Starozavjetna pisma; „A počevši od Mojsija i od svih proroka, tumačio im je što u svim Pismima stoji o njemu“. Petar je, propovijedajući Krista, iznio svoj dokaz iz Starozavjetnih pisama, počevši od Mojsija i proroka. Stjepan je pratio isti način, a Pavao je pratio te primjere, dajući nadahnuti dokaz u vezi s misijom, patnjom, smrću, uskrsnućem, i uznesenjem Krista. On je jasno dokazao njegov identitet s Mesijinim, preko svjedočanstva Mojsija i proroka; te je pokazao da je Kristov glas bio taj koji je govorio preko proroka i patrijarha od vremena Adama do tog vremena.

Pokazao je koliko im je bilo nemoguće objasniti pashu bez Krista kao što je otkriveno u Starom Zavjetu; te kako bakrena zmija

podignuta u pustinji simbolizira Isusa Krista, koji je podignut na križ. Naučio ih je da bi sve njihove religijske službe i obredi bili bezvrijedni ako bi oni sada odbacili Spasitelja, koji im se otkrio, i koji je predstavljen u tim obredima. Pokazao im je da je Krist ključ koji otključava Stari Zavjet, i daje pristup njegovim bogatim blagima.

Tako je Pavao propovijedao Solunjanima tri uzastopna Šabata, dajući im argumente iz Pisama, o životu, smrti, i uskrsnuću Krista. Pokazao im je da očekivanje Hebreja u vezi s Mesijom nije bilo u skladu s proročanstvom, koje je proreklo da Spasitelj dolazi u poniznosti i siromaštvu, da bude odbačen, prezren, i ubijen.

Objavio je da će Krist doći drugi put u sili i velikoj slavi, i uspostaviti svoje kraljevstvo na zemlji, pokorivši sve vlasti, i vladajući nad svim narodima. Pavao je bio Adventista; predstavio je važan događaj o drugom Kristovom dolasku s takvom silom i argumentima da je ostavljen dubok utisak, koji nikada neće proći, na umove Solunjana.

Imali su jaku vjeru u drugi Kristov dolazak, i jako su se plašili da neće doživjeti da vide događaj. Pavao ih, međutim, nije ostavio s utiskom da će Krist doći u njihovo vrijeme. On ih je uputio na dolazeće događaje koji se moraju odigrati prije nego što dođe to vrijeme. Pišući im poslije, upozorio ih je, „da se brzo ne pokolebate u svom umu niti uznemirite ni nekim duhom ni nekom riječju ni nekom tobože našom poslanicom, kao da je već tu dan Kristov. Neka vas nitko ne zavede ni na koji način; jer taj dan neće doći ako najprije ne dođe otpad i otkrije se Čovjek grijeha, Sin propasti“.

Pavao je predvidio da postoji opasnost da njegove riječi budu pogrešno protumačene, i da će neki tvrditi da je on, posebnim otkrićem, upozorio ljude o skorom Kristovom dolasku. Znao je da bi ovo izazvalo zabunu u vjeri; jer razočaranje obično donosi nevjeru. On je zato upozorio braću da ne prihvaćaju takvu poruku kao da dolazi od njega.

U svojoj poslanici Solunjanima, Pavao ih podsjeća na svoj način rada među njima. 1. Solunjanima 2:1-4. On izjavljuje da nije gledao

da pridobije duše preko laskanja, prijevare, ili lukavstva. „Nego kako je Bog prosudio povjeriti nam evanđelje, tako govorimo; ne kao da ugađamo ljudima, nego Bogu koji ispituje srca naša.“ Pavao je ukorio i upozorio svoje obraćenike s vjernošću oca prema svojoj djeci, dok ih je, istovremeno, njegovao nježno kao što bi naklonjena majka svoje dijete.

Kada su Hebreji vidjeli da su apostoli bili uspješni u pridobivanju velikih zajednica; da su mnogi prihvaćali njihove doktrine — među njima i vodeće žene u gradu, te mnoštva Neznabožaca — ispunili su se zavišću i ljubomorom. Ti Hebreji tada nisu imali naklonost Rimske vlasti, jer su pokrenuli pobunu u prijestolnici nedugo prije tog vremena. Na njih se gledalo sa sumnjom, i njihova sloboda je bila, u nekoj mjeri, ograničena. Sada su vidjeli priliku da iskoriste okolnosti kako bi za sebe zadobili naklonost, i da istovremeno, ponize apostole i obraćenike u Kršćanstvo.

To su krenuli raditi predstavljanjem da vođe nove doktrine podižu galamu među ljudima. Oni su u skladu s tim pokrenuli strasti beskorisne rulje lukavo smišljajući laži, te su ih potakli da učine bučan napad na Jasonovu kuću, privremeni dom apostola. Oni su to učinili s gnjevom koji je više nalikovao gnjevu divljih zvijeri nego ljudi. Dobili su upute od Hebreja da izvedu van Pavla i Silu, i odvuku ih do vlasti, optužujući ih da stvaraju svu ovu galamu, te da podižu pobunu.

Kada su, međutim, provalili u kuću, otkrili su da apostoli nisu bili tamo. Prijatelji koji su shvatili što će da se dogodi, brzo su ih izveli iz grada, a oni su se uputili k Bereji. U svom ludom razočaranju što nisu našli Pavla i Silu, rulja je zgrabila Jasona i njegovog brata, te ih odvukla pred vlasti s pritužbom: „Oni što su svijet uzbunili, ti su i ovamo došli. Jason ih je primio. A svi oni rade protiv carskih odredaba govoreći da postoji drugi kralj — Isus“.

Hebreji su protumačili da Pavlove riječi znače da će Krist doći drugi put u ovom naraštaju, i da će vladati zemljom kao kralj nad

svim narodima. Optužba protiv apostola je iznijeta s toliko odlučnosti da su je magistrati odobrili, te su stavili Jasona u okove da održe mir, pošto se Pavao i Sila nisu mogli pronaći. Progonitelji Hebreji su laskali sebi da su svojim postupkom prema Kršćanima povratili povjerenje magistrata, te uspostavili svoju reputaciju odanih građana, dok su istovremeno, ugađali svojoj zlobi prema apostolima, i prebacili su na obraćenike u Kršćanstvo sumnju koja je do tada bila na njima.

U svojoj prvoj Poslanici Solunjanima, Pavao kaže, „Jer evanđelje naše nije k vama došlo samo u riječi nego i u sili i u Duhu Svetom i u mnogostrukoj punini. Takvi smo, kao što znate, bili među vama radi vas. I vi postadoste sljedbenici naši i Gospodnji: prihvatiste Riječ u nevolji velikoj s radošću Duha Svetoga, tako da postadoste uzori svima vjerujućima u Makedoniji i Ahaji“.

Oni koji propovijedaju nepopularnu istinu u naše vrijeme, susreću se s odlučnim otporom, kao i apostoli. Oni ne trebaju očekivati povoljnije prihvaćanje od većine navodnih Kršćana nego što je Pavao očekivao od svoje Hebrejske braće. Postojat će jedinstvo suprotstavljenih elemenata protiv njih; jer koliko god da različite organizacije mogu biti drugačije jedne od drugih u svojim mišljenjima i religijskoj vjeri, njihove snage su ujedinjene u gaženju četvrte zapovijedi Božjeg zakona.

Oni koji sami ne prihvate istinu su najrevniji u tome da je drugi ne prime; a nema manjka onih koji ustrajno stvaraju laži, i uspaljuju niske strasti ljudi kako bi učinili da Božja istina nema nikakav utjecaj. Međutim Kristovi glasnici moraju se naoružati budnošću i molitvom, te koračati naprijed s vjerom, čvrstinom, i hrabrošću, i da u Isusovo ime, ustraju u svom poslu, kao i apostoli. Oni moraju oglašiti ton upozorenja svijetu, poučavajući prijestupnike zakona što je grijeh, i upućujući ih na Isusa Krista kao na njihov veliki i jedini lijek.

POGLAVLJE IX

PAVAO U BEREJI I ATENI

U BEREJI je Pavao ponovo započeo svoje djelo idući u Hebrejsku sinagogu da propovijeda Kristovo evanđelje. On kaže o njima, „Ovi su ipak bili plemenitiji od onih u Solunu. Oni primiše Riječ sa svom spremnošću pa su danomice istraživali Pisma, je li to tako. Zato mnogi od njih povjerovali, nemalo uglednih grčkih i žena i muževa“.

Kod iznošenja istine, oni koji iskreno žele biti ispravni bit će pokrenuti da marljivo pretražuju Pisma. Ovo će proizvesti rezultate slične onima koji su pratili rad apostola u Bereji. Međutim oni koji su propovijedali istinu u tim vremenima susreli su se s mnogima koji su bili suprotnost Berejcima. Oni ne mogu osporiti doktrinu koja im je prikazana, a ipak pokazuju potpunu nevoljnost da istraže dokaze ponuđene u korist tog učenja, te pretpostavljaju da čak iako je to istina da nije bitno da li će je prihvatiti kao takvu ili ne. Oni misle da su njihova stara vjera i običaji dovoljno dobri za njih. Međutim Gospod, koji šalje svoje ambasadore s porukom svijetu, držat će ljude odgovornima zbog načina na koji se ophode prema riječima njegovih slugu. Bog će suditi svima prema svjetlu koje im je predstavljeno, bez obzira da li im je jasno ili nije. Njihova dužnost je da istraže kao što su Berejci uradili. Gospod govori preko proroka Hošee: „Narod moj propada jer je bez znanja. Budući da si ti znanje odbacio, i ja odbacujem tebe“.

Umovi Berejaca nisu bili suženi predrasudom, te su bili voljni istražiti i primiti istine koje su propovijedali apostoli. Kada bi ljudi

našeg vremena pratili primjer plemenitih Berejaca, u svakodnevnom pretraživanju Pisama, te u uspoređivanju poruka koje su im iznijete s onim što je tamo zapisano, bilo bi tisuće odanih Božjem zakonu gdje danas ima jedan. Međutim mnogi koji izjavljuju da vole Boga nemaju želju prijeći sa zablude na istinu, i drže se ugodnih bajki posljednjih dana. Zabluda zasljepljuje um i odvodi od Boga; ali istina daje svjetlost umu, i život duši.

Bezvjerni Hebreji iz Soluna, ispunjeni ljubomorom i mržnjom prema apostolima, te ne zadovoljavajući se što su ih otjerali od njihovog rada među Solunjanima, pratili su ih u Bereju, te su opet pokrenuli raspaljive strasti niže klase da im učine nasilje. Učitelji istine su ponovo bili otjerani iz svog polja rada. Progonstvo ih je pratilo iz grada u grad. Ovo brzo povlačenje iz Bereje lišilo je Pavla prilike koju je očekivao, da ponovo posjeti braću u Solunu.

Iako protivnici Kristove doktrine nisu mogli prekinuti njeno stvarno napredovanje, oni su i dalje uspjeli učiniti djelo apostola neizmjereno teškim. Bog je, u svom providenju, dopustio Sotoni da spriječi Pavla da se vrati Solunjanima. Ipak vjerni apostol je neprestano napredovao kroz protivljenje, sukob, i progonstvo, da izvrši Božju namjeru onako kako mu je otkrivena u viziji u Jeruzalemu: „Pođi, jer ja ću te poslati daleko k neznabošcima“!

Pavao je iz Bereje otišao u Atenu. Pratili su ga na njegovom putovanju neki od Berejaca koji su nedavno uvedeni u vjeru, i koji su bili željni naučiti više od njega o načinu života. Kada je apostol stigao u Atenu, poslao je nazad ove ljude s porukom Sili i Timoteju da mu se odmah pridruže u tom gradu. Timotej je došao u Bereju prije Pavlovog odlaska, i ostao je sa Silom da nastavi djelo koje je tako dobro tamo započeto, te da pouči nove obraćenike načelima njihove svete vjere.

Atena je bila sjedište mnogoboštva. Pavao se ovdje nije susreo s neukim, lakovjernim narodom, kao u Listri; već je sreo narod poznat po svojoj inteligenciji i obrazovanju. Kipovi njihovih bogova i heroja

iz prošlosti i poezije učinjenim bogovima mogli su se vidjeti na sve strane; dok su veličanstvena arhitektura i slike također predstavljali nacionalnu slavu i popularno obožavanje poganskih božanstava.

Čula ljudi su bila očarana ljepotom i slavom umjetnosti. Svetilišta i hramovi, u koje su bili uključeni neizrecivi troškovi, pokazivali su svoje otmjene građe na svakom koraku. Oružane pobjede, i djela proslavljenih ljudi, bili su ovjekovječeni skulpturama, žrtvenicima, i pločama. Sve te stvari su činile ovaj čuveni grad ogromnom umjetničkom galerijom. A dok je Pavao gledao ljepotu i raskoš koji su ga okruživali, i vidio grad natrpan idolima, njegov duh se uznemirio ljubomorom za Boga, kojeg je vidio obeščašćenim sa svih strana.

Njegovo srce je bilo u dubokoj žalosti za građanima te veličanstvene prijestolnice, koji su se, bez obzira na svoju intelektualnu veličinu, odali idolopoklonstvu. Pavao nije bio prevaren raskošju i ljepotom onoga na čemu su njegove oči počivale, niti materijalnom mudrošću i filozofijom koji su ga okruživali u ovom velikom središtu znanja. Primijetio je da je ljudska umjetnost dala sve od sebe da učini grijeh božanskim i da učini laži privlačnim veličanjem sjećanja na one čiji su cijeli životi bili posvećeni navođenju ljudi da odbace Boga.

Moralna priroda apostola je bila toliko svjesna privlačnosti nesveskih stvari, da su radost i raskoš onog blaga koje nikada neće nestati zaokupili njegov um, i učinili bezvrijednim zemaljsku raskoš i slavu s kojima je bio okružen. Kada je ugledao veličanstvenost grada, sa svojim skupim izumima, shvatio je njegovu zavodljivu moć nad umovima ljubitelja umjetnosti i nauke. U njegov um je bila duboko utisnuta važnost djela koje je bilo pred njim u Ateni. Njegova samoća u ovom velikom gradu gdje Bog nije bio obožavan bila je nesnosna; te je žudio za suosjećanjem i pomoći svojih suradnika. Što se tiče ljudskog zajedništva, osjećao je da je potpuno izoliran. U svojoj poslanici Solunjanima on izražava svoje osjećaje ovim riječima: „ostati u Ateni sam“.

Pavlov posao je bio donijeti vijesti o spasenju ljudima koji nisu imali inteligentno razumijevanje Boga i njegovih planova. On nije putovao s namjerom da razgleda, niti da zadovolji nezdravu želju za novim i čudnim predjelima. Njegova utučenost uma je bila izazvana na prvi pogled nepremostivim preprekama koje su se postavile protiv njegovog dopiranja do umova Atenjana. Ožalošćen idolopoklonstvom vidljivim svuda oko njega, on je osjetio svetu revnost za cilj svoga Učitelja. Potražio je svoju Hebrejsku braću, i u njihovoj sinagogi u Ateni, objavio je Kristovu doktrinu. Međutim glavni Pavlov posao u tom gradu je bio da se pozabavi poganizmom.

Religija Atenjana, kojom su se mnogo hvalili, bila je bezvrijedna, jer je bila lišena znanja o pravom Bogu. Sastojala se, u velikom dijelu, od obožavanja umjetnosti, i od niza razuzdanih zabava i praznika. Falila joj je vrlina prave dobrote. Prava religija daje ljudima pobjedu nad samima sobom; ali religiji samo od intelekta i ukusa nedostaju osobine neophodne da uzdignu svog imaoca iznad zala njegove prirode, i da ga povežu s Bogom. Na samom kamenju oltara u Ateni ovaj veliki nedostatak je bio izražen natpisom, „Nepoznatom Bogu“. Da; iako su se hvalili svojom mudrošću, bogatstvom, i umijećem u umjetnosti i nauci, učeni Atenjani nisu mogli a da ne priznaju da im je veliki Vladar univerzuma bio nepoznat.

Činilo se da su važni ljudi u gradu bili gladni tema za raspravu, u kojima bi oni dobili priliku da pokažu svoju mudrost i govorničke vještine. Dok je čekao da se Sila i Timotej nađu s njim, Pavao nije bio besposlen. „Raspravljao je tako u sinagogi s Hebrejima i pobožnima, a na trgu svaki dan s onima koji bi se tamo zatekli.“ Važnim Atenjanima nije trebalo dugo vremena da pronađu ovog jedinstvenog učitelja, koji je predstavljao ljudima tako nove i čudne doktrine.

Neki od onih koji su se ponosili stupnjom svoje intelektualne kulture ušli su u razgovor s njim. Ovo je uskoro privuklo gomilu slušatelja oko njih. Neki su bili spremni da ismijavaju apostola kao nekog tko je mnogo ispod njih, društveno i intelektualno, te su rekli

s podsmjehom među sobom, „Što bi ovaj brbljavac htio reći? Drugi ipak: ‘Čini se da je propovjednik tuđih bogova’. Jer im je evanđeljem propovijedao Isusa i uskrsnuće“.

Stoici i Epikurejci su se sukobili s njim; ali oni, a i svi drugi koji su se susreli s njim, uskoro su vidjeli da on ima obilje znanja čak većeg od njihovog vlastitog. Njegova intelektualna snaga je zapovijedala poštovanje i pažnju od intelektualnijih i učenijih; dok su njegovo iskreno, logičko razmišljanje, i njegova moć govorništva, držali publiku na okupu. Tako je apostol stajao neustrašivo, suočavajući se sa svojim protivnicima na njihovom vlastitom terenu, povezujući logiku s logikom, te filozofiju s filozofijom.

Podsjetili su ga na Sokrata, velikog filozofa, koji je osuđen na smrt jer je bio prethodnik čudnih bogova. Pavlu je savjetovano da ne ugrožava svoj život na isti način. Međutim apostolov govor je prikovao pažnju ljudi; a njegova netaknuta mudrost je zapovijedala njihovo poštovanje i divljenje. Nije bio ušutkan naukom ili ironijom filozofa; te nakon što su razmijenili mnogo riječi s njim, i zadovoljili se s tim da je on odlučan da ispuni svoj zadatak među njima, i ispriča svoju priču bez obzira na sve opasnosti, odlučili su da mu daju poštenu priliku da priča narodu.

U skladu s tim su ga proveli do Marsovog brežuljka. Ovo je bilo najsvetije mjesto u cijeloj Ateni, i sjećanja i asocijacije u vezi s njim bili su takvi da su činili da se na njega gleda sa praznovjernim strahopoštovanjem i s naklonošću, što je kod nekih značilo strah. Ovdje je, najjavniји sud pravde bio dugo održavan odlučujući o kriminalnim slučajevima, te rješavajući teška religijska pitanja. Suci su sjedile na otvorenom zraku, na stolicama isklesanim u stijeni, na platformi koja se uzdizala redom kamenih stepenica iz doline ispod. Na maloj udaljenosti bio je hram bogova; a svetišta, kipovi, i gradski oltari su se mogli u potpunosti vidjeti.

Ovdje, daleko od buke i meteža pretrpanih prolaza, te od zbrke različitih rasprava, apostol se mogao čuti bez prekidanja; jer raskalašen,

lakomislen društveni sloj nije mario pratiti ga na ovo mjesto od najvećeg poštovanja. Oko njega su se ovdje okupili pjesnici, umjetnici, i filozofi, — književnici i mudraci Atene, — koji su mu se ovako obratili: „Možemo li saznati kakva je to nova doktrina što je ti govoriš? Jer nekim čudnim stvarima puniš nam uši. Željeli bismo zato saznati što bi to moglo biti“.

Apostol je stajao mirno i prisebno u tom času svečane odgovornosti, oslanjajući se na božansko uvjerenje, smišljeno za takav trenutak kao što je ovaj, „Jer dat će vam se u onaj čas što ćete govoriti“. Njegovo srce je bilo opterećeno ovom važnom porukom, a riječi koje su sišle s njegovih usana uvjerile su njegove slušatelje da on nije bio besposlen brbljivac: „Ljudi, Atenjani! U svemu ste, kako vidim, veoma praznovjerni. Prolazeći naime i promatrajući vaše svetinje, našoh i oltar na kojem je napisano: Nepoznatom Bogu. Koga dakle ne znajući poštujete, tog vam ja propovijedam“. Sa svom njihovom inteligencijom i općim znanjem, oni su bili u neznanju o pravom Bogu. Natpis na njihovom oltaru je pokazivao snažne žudnje duše za većim svjetlom. Oni su vapili za Vječnošću.

Apostol je nastavio s iskrenom i gorljivom rječitošću: „Bog koji stvori svijet i sve što je na njemu, on koji je Gospodar neba i zemlje, ne prebiva u rukotvorenim hramovima niti ga ljudske poslužuju ruke, kao da bi što trebao on koji svima daje život i dah i sve. I od jedne krvi stvori svaki ljudski narod da prebiva po svem licu zemlje pošto postavi granice unaprijed postavljenim vremenima i granice prebivanja njihovog, da traže Gospoda ne bi li ga kako napipali i našli, iako nije daleko ni od jednog od nas“.

Tako je, na najupečatljiviji način, s rukom ispruženom prema hramu natrpanom idolima, Pavao izlio teret svoje duše, te iskusno razotkrio zablude religije Atenjana. Najmudriji od njegovih slušatelja su bili zadivljeni dok su slušali njegove argumente. Njegove riječi nisu mogle biti osporene. Pokazao je da je upoznat s njihovim umjetničkim djelima, njihovom književnošću, i njihovom religijom.

Pokazujući na njihove kipove i idole, on im je objavio da se Bog ne može usporediti s oblicima ljudskog izuma. Umjetnička djela ne mogu, ni u najmanjem smislu, predstaviti slavu vječnog Boga. Podsjetio ih je da njihovi kipovi nemaju ni dah ni život. Oni su bili kontrolirani ljudskom moći; mogli su se pomjerati samo kako ih ljudske ruke pomjeraju; a oni koji su im se klanjali bili su u svakom smislu nadmoćniji od onog čemu se klanjaju. Pokazujući na plemenite primjerke muškosti oko njega, izjavio je, „Ako smo dakle rod Božji, ne smijemo smatrati da je božanstvo slično zlatu ili srebru ili kamenu — umjetničkoj tvorevini i čovječjoj zamisli“.

Čovjek je stvoren po obličju ovog vječnog Boga, blagoslovljen intelektualnom snagom, te savršenim i simetričnim tijelom. Nebesa nisu dovoljno velika da obuhvate Boga; koliko bi ga manje mogli obuhvatiti ti hramovi napravljeni rukama. Pavao se, pod nadahnućem svoje teme, uzdigao iznad shvaćanja idolopokloničkog skupa, i gledao je da privuče njihove umove izvan ograničenja njihove lažne religije kako bi ispravio poglede na pravo Božanstvo, koje su oni okarakterizirali kao „Nepoznatog Boga“. Ovo Biće, koje im je on sada objavio, bilo je nezavisno od čovjeka, bez potrebe da bilo što od ljudskih ruku doda svojoj sili i slavi.

Ljudi su bili zaneseni divljenjem Pavlovoj rječitosti. Epikurejci su krenuli disati slobodnije, vjerujući da je davao snagu njihovom stavu, da sve ima svoje porijeklo pukom slučajnošću; i da su određena načela vladanja upravljala svemirom. Međutim njegova sljedeća rečenica ih je namrštila. On je potvrdio Božju stvaralačku silu, i postojanje njegovog vladajućeg providenja. Objavio im je pravog Boga, koji je živi centar vladavine.

Ovaj božanski Vladar je, u mračnom dobu svijeta, olako prešao preko neznabožackog idolopoklonstva; ali sada im je poslao svjetlost istine, preko svog Sina; te je zahtijevao od svih ljudi pokajanje na spasenje; ne samo od siromašnih i poniznih, već i od ponosnog filozofa, i knezova zemlje. „Jer je odredio dan u koji će suditi svijetu po

pravdi, po čovjeku kojeg odredi pruživši garanciju svima uskrsnuvši ga iz mrtvih.“

Dok je Pavao tako govorio o uskrsnuću mrtvih, njegov govor je bio prekinut. Neki su se rugali; drugi su uzeli njegove riječi s rezervom, govoreći, „Opet ćemo te o tome slušati“. Tako se završio rad apostola u Ateni; jer su se Atenjani uporno držali svog idolopoklonstva, te su se okrenuli od svjetla prave i razumne religije. Kada su ljudi potpuno zadovoljni sa svojim vlastitim dostignućima, malo što se treba očekivati od njih. Visoko obrazovani, i hvalisavi svojim učenjem i otmjenošću, Atenjani su stalno sve više postajali iskvareni, te su imali manje želje za bilo što bolje od konfuznih tajni idolopoklonstva.

Mnogi koji su slušali Pavlove riječi bili su uvjereni u predstavljene istine, ali ne bi se ponizili da priznaju Boga, i da prihvate plan spasenja. Nikakvo umijeće riječi, nikakva sila argumenta, ne mogu obratiti grešnika. Božji Duh i sila jedini mogu primijeniti istinu na srce nepokajanog. Za Atenjane se može reći, „Jer je riječ o križu onima koji propadaju ludost, a nama je koji se spašavamo sila Božja“.

U njihovom ponosu intelekta i ljudske mudrosti može se naći razlog zašto je poruka evanđelja imala tako malo uspjeha među tim ljudima. Naš Spasitelj se raduje što je Bog sakrio pitanja od vječnog interesa od mudrih i umnih, a otkrio ih je bebama po znanju. Svi svjetovno mudri ljudi koji dolaze Kristu kao siromašni, izgubljeni grešnici, postat će mudri u spasenju; ali oni koji dolaze kao istaknuti ljudi, veličajući svoju vlastitu mudrost, bit će neuspješni u primanju svjetlosti i znanja koje samo on može dati.

Pavlov rad u Ateni nije bio potpuno uzaludan. Dionizije, jedan od najistaknutijih građana, te neki drugi, postali su obraćenici u Kršćanstvo i pridružili su mu se. Riječi apostola, te opis njegovog stava i okruženja, zabilježeni perom nadahnuća, prenosit će se kroz sve buduće naraštaje, noseći svjedočanstvo o njegovom neuzdrmanom pouzdanju, njegovoj hrabrosti u samoći i nevolji, i o pobjedi koju je zadobio za Kršćanstvo, čak i u samom srcu poganizma.

Nadahnuće nam je dalo ovaj uvid u život Atenjana, sa svim njihovim znanjem, otmjenošću, i umjetnošću, a ipak potonulim u grijeh, da bi se moglo vidjeti kako je Bog, preko svog sluga, ukorio idolopoklonstvo, i grijehe ponositih, uobraženih ljudi. Pavlove riječi su postale sjećanje na taj događaj, i daju bogatstvo znanja crkvi. On je bio u položaju gdje je lako mogao govoriti ono što bi razljutilo njegove ponosne slušatelje, te ga dovelo u poteškoću. Da je njegov govor bio direktan napad na njihove bogove, i na važne ljude u gradu koji su bili pred njim, bio bi u opasnosti da ga zadesi Sokratova sudbina. Međutim on je pažljivo odvratio njihove umove dalje od neznabožačkih božanstava, otkrivajući im pravog Boga, kojeg su oni nastojali obožavati, ali koji im je bio nepoznat, što su i oni sami priznali javnim natpisom.

POGLAVLJE X

PAVAO U KORINTU

PAVAO nije čekao u Ateni svoju braću, Silu i Timoteja, već je poslavši im poruku da ga prate, odmah otišao u Korint. Tu je ušao u drugačije polje rada od onog koje je napustio. Umjesto radoznalih i kritički nastrojenih učenika filozofskih škola, došao je u kontakt s radnom, raznolikom populacijom velikog centra trgovine. Grci, Hebreji, i Rimljani, s putnicima iz svake zemlje, miješali su se u njegovim natrpanim ulicama, željni posla i zadovoljstva, imajući malo misli ili briga izvan poslova sadašnjeg života.

Korint je bio jedan od vodećih gradova, ne samo u Grčkoj, već i u svijetu. Smješten na uskom komadu zemlje između dva mora, upravljao je trgovinom istoka i zapada. Njegov položaj je bio skoro neprobojan. Velika tvrđava od kamena, koja se podizala nenadano i uspravno iz ravnice do visine od 200 stopa iznad nivoa mora, bila je jaka prirodna obrana za grad i njegove dvije morske luke. Korint je sada bio još napredniji od Atene, koja je nekada bila vodeća. Oba su iskusila teške preokrete; ali se prvi uzdigao iz svojih ruševina, te je bio daleko uznapredovao od svog prethodnog napretka, dok drugi nije dostigao svoju prethodnu veličanstvenost. Atena je bila priznati centar umjetnosti i učenja; Korint, sjedište vlade i trgovine.

Ovaj veliki trgovački grad je bio u direktnoj vezi s Rimom, dok su Solun, Efez, Aleksandrija, i Antiohija imali svi lak pristup, bilo kopnom ili vodom. Tako se ukazala prilika za širenje evanđelja. Jednom uspostavljeno u Korintu, moglo se lako prenijeti svim dijelovima svijeta.

Ipak apostol je na svakom koraku vidio ozbiljne prepreke za napredovanje svog djela. Grad se skoro potpuno odao idolopoklonstvu. Venera je bila omiljena boginja; a veliki broj razuzdanih žena je bio angažiran u vezi s obožavanjem ovog vladajućeg božanstva, s namjerom privlačenja ljubitelja popularnog poroka. Korinćani su postali upadljivi, čak i među Neznabošcima, po svom velikom nemoralu.

Sada je bilo Hebreja u mnogo većem broju u Korintu, nego ikada ranije. Ovom narodu je vlast uglavnom bila naklonjena, i ophodila se prema njemu s mnogo uvažavanja. Međutim već neko vrijeme oni su postajali uobraženi i neposlušni, te nakon što su odbacili i raspeli Krista, svjetlost svijeta, pratili su svoje vlastito mračno shvaćanje, još otvorenije su pokazivali svoju zlobu i mržnju prema vlastima koje su vladale nad njima, te su se ponosno hvalili kraljem Hebreja koji će doći s velikom silom, zbaciti njihove neprijatelje, i uspostaviti veličanstveno kraljevstvo. Oni su u očekivanju ovog nejasnog vjerovanja odbacili Spasitelja. Isti zloban duh koji ih je potakao u njihovom progonstvu Božjeg Sina naveo ih je da se pobune protiv Rimske vlasti. Neprestano su stvarali propagande i pobune, dok konačno nisu bili protjerani iz Rima zbog svog nemirnog duha. Mnogi od njih su pronašli utočište u Korintu.

Među Hebrejima koji su se tu nastanili bilo je mnogo onih koji su bili nedužni za zla koja su prevladavala među njima kao narodom. Iz tog sloja su bili Akvila i Priscila, koji su se kasnije istakli kao vjernici u Krista. Pavao, pošto se upoznao s karakterom ovih izvrsnih osoba, nastanio se s njima; a pošto je u svojoj mladosti naučio njihov zanat pravljenja šatora, koji su se mnogo koristili u toj toploj klimi, radio je taj posao da bi se održavao.

Hebreji su bili poučeni od Boga, preko njegovog sluga Mojsija, da obučavaju svoju djecu marljivim navikama. Taj narod je tako bio potaknut da gleda na lijenost kao na veliki grijeh, i od sve njihove djece se zahtijevalo da nauče neki zanat kojim bi, po potrebi, mogli održavati se. Oni koji bi zanemarili da tako postupe smatrani su

kao da odbacuju Gospodnji napatuk. Rad se smatrao uzdižućim u svojoj prirodi, a djeca su bila naučena da kombiniraju religiju i posao. U Kristovo vrijeme, Hebreji, iako bogati i dalje su pratili svoj drevni običaj.

Pavao je bio visoko obrazovan, i divili su mu se zbog njegove genialnosti i rječitosti. Bio je odabran od svojih zemljaka da bude član Sanhedrina, te je bio rabin izrazitih sposobnosti; ipak njegovo obrazovanje se nije smatralo potpunim, dok nije odradio pripravnički staž za neki koristan zanat. Radovao se što je bio u mogućnosti da fizičkim radom sebe uzdržava, a često je izjavljivao da je svojim vlastitim rukama zadovoljavao svoje potrebe. Dok je u gradu stranaca, neće biti dužan nikome. Kada su se njegova sredstva potrošila za napredovanje Kristovog cilja, on se uhvatio svog zanata kako bi osigurao sredstva za život.

Nijedan čovjek koji je ikada živio nije bio revniji, energičniji, i samopožrtvovaniji Kristov učenik nego što je bio Pavao. On je bio jedan od najvećih učitelja na svijetu. Prošao je morima, te putovao nadaleko i naširoko, dok nije veći dio svijeta naučio s njegovih usana priču o Kristovom križu. Imao je žarku želju dovesti umirućeg čovjeka do spoznaje istine preko Spasiteljeve ljubavi. Njegova cijela duša je bila uključena u djelo službe; ali postavio je sebe da radi ovaj ponizni zanat kako ne bi bio na teretu crkvama koje su bile pritisnute siromaštvom. Iako je pokrenuo mnoge crkve, odbio je da ga one uzdržavaju, plašeći se da bi njegova korisnost i uspjeh Kristovog propovjednika mogli biti oštećeni sumnjama da je on propovijedao evanđelje zbog dobitka. Uklonio je od svojih neprijatelja svaku priliku da ga pogrešno predstave, i da tako umanje silu njegove poruke.

Kao radnik u evanđelju, Pavao je mogao tražiti da ga uzdržavaju, umjesto da izdržava sebe; ali bio je voljan da se odrekne tog prava. Iako slabog zdravlja, tijekom dana je radio u službi Kristovom cilju, a onda je teško radio veći dio noći, a često i svu noć, kako bi mogao

imati za svoje i za potrebe drugih. Apostol je također davao primjer Kršćanskoj službi, veličajući i poštujući rad. Dok je tako propovijedao i radio, predstavio je najviši tip Kršćanstva. Kombinirao je poučavanje sa svojim poslom; a dok je teško radio s onima iz njegovog zanata, poučavao ih je u vezi s putem spasenja. Nastavljajući tim tijekom, imao je pristup mnogima do kojih inače ne bi mogao donijeti.

Kada propovjednici osjećaju da podnose velike poteškoće i oskudice u Kristovom cilju, neka u mašti posjete radionicu apostola Pavla, imajući na umu da dok ovaj odabrani Božji čovjek oblikuje platno, on radi za kruh koji je pravedno zaradio svojim radom kao Kristov apostol. Na zahtjev službe, on bi se suočio s najnasilnijim protivnicima, te bi utišao njihovo ponosno hvalisanje, i onda bi nastavio svoj ponizni posao. Njegovi revnost i rad trebaju biti ukor lijenosti ili sebičnoj dokolici Kristovog propovjednika. Na svaki rad koji će donijeti dobrobit čovječanstvu ili unaprijediti Božji cilj, treba gledati s poštovanjem.

Propovijedajući evanđelje u Korintu, apostol je usvojio drugačiji način djelovanja od onog koji je obilježio njegov rad u Ateni. Dok je bio u ovom drugom mjestu, prilagodio je svoj stil karakteru svoje publike; a mnogo njegovog vremena je bilo posvećeno razgovoru o prirodnoj religiji, povezujući logiku s logikom, i nauku s naukom. Međutim kada je prostudirao vrijeme i rad koje je tamo posvetio izlaganju Kršćanstva i shvatio da njegov stil poučavanja nije donio mnogo ploda, odlučio se za drugačiji plan rada ubuduće. Odlučio je da izbjegava detaljne argumente i rasprave o teorijama koliko god je moguće, te je poticao grešnike na doktrinu spasenja kroz Krista. U svojoj poslanici Korintskoj braći, on je poslije opisao svoj način rada među njima: —

„A ja, braćo, kad dođoh k vama, ne dođoh s uzvišenim govorom ili mudročću propovijedati vam svjedočanstvo Božje, jer odlučih ne znati među vama ništa drugo osim Isusa Krista, i to raspetoga. I ja sam bio s vama u slabosti i u strahu i u velikom drhtanju. A moj

govor i propovijedanje moje ne bješe u uvjerljivim riječima ljudske mudrosti, nego u dokazivanju Duha i sile, da vjera vaša ne bude u mudrosti ljudskoj, nego u sili Božjoj.“

Tu je apostol dao najuspješniji način obraćanja duša iz neznanja i tame zablude, u svjetlost istine. Kada bi propovjednici pažljivije pratili Pavlov primjer u ovoj pojedinosti, vidjeli bi kako veći uspjeh prati njihove napore. Ako bi svi koji propovijedaju riječ i doktrinu učinili da im prva stvar bude da budu čisti u srcu i životu, i da se bliže povežu s Nebom, njihovo učenje bi imalo veću silu da osvjeđoči duše.

Kada je Krist bio na zemlji, Hebreji po svojoj zemlji su bili obaviješteni da prate njegovo kretanje, jer njihova religija nije bila sigurna tamo gdje se njegov utjecaj osjećao. On je neprestano praćen od uhoda, koji su hvatali svaku riječ i djelo koje bi mogli upotrijebiti protiv njega. Pavao se morao susretati s istim duhom protivljenja i slijepe predrasude. Prvo je propovijedao u sinagogi, iznoseći argumente iz Mojsija i proroka, pokazujući kakve grijeh je Gospod najteže kažnjavao u stara vremena, te da su gundanje i pobuna bili najmučniji zločin koji je navlačio Božje nezadovoljstvo na njegov odabrani narod.

Vodio je svoje slušatelje unazad kroz tipove i sjenke obrednog zakona do Krista, — do njegovog raspeća, njegovog svećenstva, i svetinje njegove službe, — velikog predmeta koji je bacao svoju sjenku unazad na Hebrejsko doba. On je, kao Mesija, bio Antitip svih žrtvenih prinosa. Apostol je pokazao da će prema proročanstvima i uopćenom očekivanju Hebreja, Mesija biti iz Abrahamove i Davidove loze. On je zatim pratio njegovo porijeklo od velikog patrijarha Abrahama do carskog psalmiste. Dokazao je iz Pisma kakvi trebaju biti karakter i djela obećanog Mesije, a također i njegov doček i tretman na zemlji, kao što su svjedočili sveti proroci. On je zatim pokazao da su se ova predviđanja također ispunila u životu, službi, i smrti Isusa, te da je on stoga zaista bio Iskupitelj svijeta.

Najuvjerljiviji dokaz je dat da je evanđelje samo razvoj Hebrejske vjere. Krist je došao za posebnu dobrobit nacije koja je gledala na njegov dolazak kao na dovršenje i slavu Hebrejskog sistema. Apostol je zatim nastojao približiti njihovim savjestima činjenicu da samo pokajanje zbog njihovog odbacivanja Krista može spasiti naciju od predstojeće propasti. On je ukorio njihovo neznanje u vezi s značenjem tih Pisama što je bilo njihovo glavno hvalisanje i veličanje da ih oni potpuno razumiju. On je razotkrio njihovu svjetovnost, njihovu ljubav prema položaju, titulama, i pokazivanju, te njihovu pretjeranu sebičnost.

Međutim Hebreji iz Korinta su zatvorili svoje oči pred svim dokazima tako jasno predstavljenim od apostola, te su odbili slušati njegove molbe. Isti duh koji ih je naveo da odbace Krista, ispunio ih je žestinom i bijesom protiv Pavla. Oni bi okončali njegov život, da Bog nije čuvao svog slugu, kako bi on mogao raditi svoje djelo, i nositi poruku evanđelja Neznabošcima.

„Ali pošto su se oni protivili i hulili, otrese haljine pa im reče: ‘Krv vaša na glavu vašu — ja sam čist. Od sada ću ići k neznabošcima’. I otišavši odande, dođe u kuću nekog čovjeka po imenu Just, koji je poštovao Boga, čija kuća bješe tik uz sinagogu.“ Sila i Timotej su se pridružili Pavlu, i oni su sada zajedno radili za Neznabošce.

Pavao nije opterećivao sebe ni svoje obraćenike obredima i običajima Hebreja, s njihovim različitim formama, tipovima, i žrtvama; jer je prepoznao da je savršena i konačna žrtva prinijeta smrću Božjeg Sina. Sada je došlo razdoblje jasnije svjetlosti i znanja. Iako je rano Pavlovo obrazovanje zaslijepilo njegove oči za ovo svjetlo, te ga vodilo da se oštro protivi Božjem djelu, ipak je Kristovo ukazivanje njemu dok je bio na svom putu za Damask promijenilo čitav pravac njegovog života. Njegov karakter i djela su sada postali naročiti primjer karaktera i djela njegovog božanskog Gospoda. Njegovo poučavanje je vodilo um ka aktivnijem duhovnom životu, koji je nosio vjernika iznad običnih obreda. „Jer žrtva ti nije mila ako ti je

dajem, paljenicom ti se ne ugađa. Žrtve su Bogu duh slomljen; srce slomljeno i skrušeno, Bože, nećeš prezreti !“

Apostol nije radio da bi očarao publiku govorničkom vještinom, niti da bi zaokupio um filozofskim raspravama, koje bi ostavile srce netaknutim. On je propovijedao Kristov križ, ne s radničkom rječitosti, već s Božjom milošću i silom; a njegove riječi su dotakle narod. „A Krisp, upravnik sinagoge, povjerova u Gospoda zajedno sa svim domom svojim. I mnogi od Korinćana koji su slušali vjerovali i krstili se.“

Osjećaji mržnje s kojima su mnogi Hebreji gledali na apostola sada su bila pojačana. Krispovo obraćenje i krštenje je imalo učinak da razdraži umjesto da uvjeri te tvrdoglave protivnike. Nisu mogli iznijeti argumente da pokažu da on ne govori istinu, a uslijed nedostatka takvog dokaza, pribjegli su prijevari i zlobnom napadu.

Hulili su na istinu i na ime Isusa Nazarećanina. Nijedna riječ nije bila previše oštra, nijedna zamisao previše niska, za njih da je upotrebe u svom slijepom bijesu i protivljenju. Nisu mogli poreći da je Krist činio čuda; ali oni su izjavili da ih je on činio preko Sotonine moći; te su sada drsko tvrdili da su čudesna Pavlova djela ostvorena istim sredstvom.

Oni koji propovijedaju nepopularnu istinu u naše vrijeme često su suočeni od navodnog Kršćanskog svijeta s protivljenjem sličnim onom koje je iznijeto protiv apostola od nevjernih Hebreja. Mnogi koji se najuzvišenije izjašnjavaju, i koji trebaju biti nositelji svjetlosti svijetu, najoštriji su i najnerazumniji u protivljenju djelu odabranih Božjih sluga. Nezadovoljni tim da za sebe biraju zablude i bajke, oni izvrću Pisma od pravog značenja da prevare druge i spriječe ih da prihvate istinu.

Iako je Pavao u nekoj mjeri bio uspješan, ipak je bio veoma umoran od onoga što je vidio i čuo u iskvarenom gradu Korintu. Sumnjao je u razumnost podizanja crkve od građe koju je tamo našao. Smatrao je Korint veoma neizvjesnim poljem rada, te je odlučio da ga napusti.

Izopačenost među Neznabošcima kojoj je bio svjedok, te prezir i uvrede koje je primio od Hebreja, veoma su namučile njegov duh.

Dok je razmišljao da napusti grad radi perspektivnijeg polja rada, i bio jako željan da sazna što mu je dužnost u ovom slučaju, Gospod mu se pokazao u noćnoj viziji, i rekao, „Ne boj se, nego govori i nemoj šutjeti! Jer ja sam s tobom, i nitko te neće napasti da ti naudi. Jer ja imam mnogo naroda u ovom gradu“. Pavao je razumio da je ovo naredba da ostane u Korintu, i uvjerenje da će Gospod uvećati posijano sjeme. Osnažen i ohrabren, nastavio je tu raditi s velikom revnošću i upornošću godinu i šest mjeseci. Velika crkva je došla pod barjak Isusa Krista. Došli su neki od najraspuštenijih Neznabožaca; a mnogi iz tog sloja su bili istinski obraćenici, i postali su obilježje Božje milosti i efikasnosti Kristove krvi da čisti od grijeha.

Uvećan Pavlov uspjeh u predstavljanju Krista narodu, pokrenuo je nevjerne Hebreje na još odlučnije protivljenje. Podigli su se u bučnu zajednicu, i doveli su ga pred sudsku stolicu Galiona, koji je tada bio prokonzul u Ahaji. Očekivali su, kao i u prethodnim prilikama sličnog karaktera, da vlasti budu na njihovoj strani; a glasnim i bijesnim glasom su iznijeli svoje pritužbe protiv apostola, govoreći, „Ovaj nagovara ljude da protiv zakona poštuju Boga“.

Prokonzul, zgrožen netrpeljivošću i samopravednošću optužujućih Hebreja, odbio je da se pozabavi optužbom. Kada je Pavao zaustio da govori u samoobrani, Galion ga je obavijestio da to nije potrebno. Zatim, okrenuvši se k bijesnim optužiteljima, rekao je, „Da je u pitanju kakva nepravda ili zločin, o Hebreji, saslušao bih vas po dužnosti. Ali ako je to pitanje o riječi i imenima i tom vašem zakonu, vidite sami. Jer ja u tome ne želim biti sudac'. I otjerao ih je iz sudnice“.

Odlučujući Galionov postupak otvorio je oči bučnoj gomili koja je podržavala Hebreje. Prvi put tijekom Pavlovog rada u Europi, rulja je stala na stranu propovjednika istine; i pred samim očima prokonzula, i bez njegovog miješanja, narod je nasilno napao najutjecajnije

tužitelje apostola. „Tada svi Grci uhvatiše Sostena, upravnika sinagoge, i stadoše ga tući pred sudnicom. A Galion za to ništa nije mario.“

Galion je bio čovjek od poštenja, i nije postao naivčina ljubomornih i spletkarećih Hebreja. Za razliku od Pilata, odbio je učiniti nepravdu onome za koga je znao da je nedužan čovjek. Hebrejska religija je bila pod zaštitom Rimske vlasti; a Pavlovi tužitelji su mislili da ako uspiju da mu podmetnu optužbe o kršenju zakona njihove religije, on će vjerojatno biti predan u njihove ruke za kaznu kakvu oni misle da je pogodna. Tako su se nadali da će ostvariti njegovu smrt.

Grci i Hebreji su željno iščekivali Galionovu odluku; a njegovo brzo odbacivanje slučaja, kao nečega što nije od javnog interesa, bilo je znak za Hebreje da se povuku, zbunjeni i razbješneli, a za rulju da napadne starješinu sinagoge. Čak i neuka rulja nije mogla a da ne primijeti nepravedni i osvetnički duh koji su Hebreji pokazali u svom napadu na Pavla. Tako je Kršćanstvo ostvarilo značajnu pobjedu. Da je u to vrijeme apostol bio otjeran iz Korinta zbog zlobe Hebreja, cijela zajednica obraćenika u Kristovu vjeru bi bila stavljena u veliku opasnost. Hebreji bi nastojali da iskoriste prednost koju su zadobili, kao što je bio njihov običaj, čak i do istrebljenja Kršćanstva na tom području.

Zabilježeno je da je Pavao radio godinu i šest mjeseci u Korintu. Njegovi naponi, međutim, nisu bili isključivo vezani za taj grad, već se on poslužio lakom povezanošću kopna i vode s okolnim gradovima, te je radio u njima i preko pisma i vlastitim trudom. Učinio je Korint svojim štabom, a njegov dug ostanak i uspješna služba tu, su mu dali utjecaj u inozemstvu kao i kod kuće. Tako je nekoliko crkava podignuto naporima apostola i njegovih suradnika. Odsustvo Pavla iz crkava pod njegovom brigom bilo je djelomično nadomješteno uvjerljivim i silnim porukama, koje su opće prihvaćene kao Božja riječ njima preko njegovog poslušnog sluga. Ove poslanice su se čitale u crkvama.

POGLAVLJE XI

POSLANICA SOLUNJANIMA

Dok je Pavao još uvijek bio u Korintu, radeći u riječima i doktrini, a također i u radionici, Sila i Timotej su došli iz Makedonije. Zadovoljstvo susreta s ovom dvojicom suradnika mu je dalo svježu revnost i hrabrost da podnese neprestano rastuće protivljenje, koje je jako ometalo njegov rad. Sam apostol je priznao da je bio u Korintu „u slabosti i u strahu i u velikom drhtanju“, ali Bog, „koji tješi ponizne“, utješio ga je dolaskom njegovih prijatelja. Bog planira da suradnici u evanđelju imaju svoja srca zajedno blisko povezana okovima Kršćanske ljubavi, kako bi njihovo prisustvo jako radovalo i ohrabrialo jedne druge.

Pavao je poslao Timoteja da ponovo posjeti mjesta njegovog prethodnog rada, te da utvrdi i uspostavi crkvu u Solunu. Timotejev izvještaj je bio ohrabrujući i osvježio je Pavlov duh. Tako je bio potaknut da piše ovoj voljenoj braći. Date su nam njegova prva i druga poslanica crkvi. Njegovo srce je u ljubavi bilo privučeno onima koji su prihvatili Kristovo učenje, što ih je izložilo do tada njima nepoznatom poniženju i progonstvu.

Postojao je još jedan razlog za Pavlovu poruku toj braći. Neki novi koji su uvedeni u vjeru upali su u zablude u vezi s onima koji su umrli otkad su se ovi obratili. Nadali su se da će svi biti svjedoci drugog Kristovog dolaska; ali bili su u velikoj tuzi kako su vjernici jedan po jedan padali pod vlast smrti, čineći nemogućim za njih da promatraju taj željeni događaj, Kristov dolazak na nebeskim oblacima.

Neki, koji su upali u zabludu da će Krist doći u njihovo vrijeme, upili su fanatičnu zamisao da je hvale vrijedno pokazivati svoju vjeru odustajući od svakog posla i povlačeći se da besposleno čekaju veliki događaj za koji su mislili da je blizu. Drugi su prezirali dar proroštva, uzdižući sve druge darove iznad toga.

Pavao je pisao crkvi u Solunu, pozdravljajući ih i prizivajući u njihovo ime blagoslov Boga i Gospoda Isusa Krista. Podsjetio ih je na svoj vlastiti rad među njima i na njihovo prihvaćanje riječi, na odvratanje od idola „da biste služili Bogu živom i istinitom te iščekivali s nebesa Sina njegovog kojeg podiže iz mrtvih, Isusa, koji nas izbavlja od gnjeva što dolazi“.

On dalje ukazuje na svoj rad i na rad svojih suradnika među njima, podsjećajući ih na hrabrost kojom su im propovijedali evanđelje, u sred protivljenja, maltretiranja i obeshrabrenja, „ne kao da ugađamo ljudima, nego Bogu koji ispituje srca naša“.

Pavao se zatim potrudio obavijestiti svoju Solunsku braću u vezi s pravim stanjem mrtvih. On priča o njima kao da spavaju, u besvjesnom stanju: „A ne bih htio, braćo, da budete u neznanju o onima koji su usnuli, da se ne žalostite kao i ostali koji nemaju nade. Jer ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, tako će Bog i one koji usnuše u Isusu dovesti zajedno s njim... Jer sam Gospod — na zapovijed, na glas arkanđela i na zvuk trube Božje — sići će s neba. I prvo će uskrsnuti mrtvi u Kristu, zatim ćemo mi živi, preostali, zajedno s njima biti poneseni na oblacima u susret Gospodu, u zrak. I tako ćemo stalno biti s Gospodom. Zato tješite jedni druge ovim riječima“.

Prijatelji umrlih pravednih ne trebaju tugovati kao oni koji su izgubili svoje voljene i nemaju nadu u Isusu Kristu i koji se ne raduju besmrtnoj budućnosti iza uskrsnuća pravednih. Pavao se obratio Solunjanima kao onima koji su se okrenuli od upražnjavanja neznabožackog idolopoklonstva ka Kristovoj službi. Nejasne neznabožacke ideje u vezi sa stanjem mrtvih su manje ili više pomiješane s novom vjerom. Međutim oni koji su jasno vidjeli istinu

uskrsnuća iz mrtvih u učenju koje je Pavao propovijedao, bili su veoma utješeni. Radosna nada koju su tako primili, da će pravedni mrtvi ustati iz svojih grobova u sveti, sretni besmrtni život, bila je u izrazitoj suprotnosti s njihovim prethodnim neznabožačkim idejama o smrti. Jer su vjerovali da ne postoji budući život, da nema sretnog susreta s onima koje su voljeli i izgubili na zemlji.

Solunjani su se željno uhvatili za zamisao da Krist dolazi promijeniti vjerne koji su bili živi, te da ih dovede k sebi. Oni su pažljivo čuvali živote svojih prijatelja, kako ovi ne bi umrli, i izgubili blagoslov koji su očekivali prilikom dolaska svog Gospoda. Međutim, jednog za drugim, smrt je obarala njihove voljene; a sahranjivali su ih daleko od svog pogleda sa strahom i drhtanjem. Svi njihovi preci su bili tako sahranjivani, i s mukom su Solunjani posljednji put gledali lica svojih mrtvih, ne očekujući više ikada da će ih ponovo vidjeti u budućem životu.

Primanje Pavlove poslanice je za njih bio veliki događaj. Slanje prepiski između prijatelja se jako rijetko dešavao u ta vremena. Velika je radost bila u crkvi kada se poslanica otvorila i pročitala. Kakva im je utjeha pružena tim riječima koje otkrivaju pravo stanje mrtvih. Pavao im je tu pokazao da oni koji budu živi kada Krist bude došao neće se sresti sa svojim Gospodom prije onih koji su zaspali u Isusu. Jer će glas Arkandela i Božja truba doprijeti do zaspalih, a mrtvi u Kristu će ustati prvi, prije nego što živi budu dotaknuti besmrtnošću. „Zatim ćemo mi živi, preostali, zajedno s njima biti poneseni na oblacima u susret Gospodu, u zrak. I tako ćemo stalno biti s Gospodom. Zato tješite jedni druge ovim riječima.“

Teško možemo razumjeti nadu i radost koja su ovim uvjerenjem dati mladoj crkvi u Solunu. To pismo, koje je došlo od njihovog oca u evanđelju, vjerovali su u njega i njegovali ga, a njihova srca su u ljubavi išla k onome koji im je donio to dragocjeno svjetlo istine. On im je govorio ranije o ovim stvarima; ali su se u to vrijeme njihovi umovi hvatali za njih nova i nenadmašna učenja, te nije bilo iznenađujuće

što jačina nekih stavova nije bila jasno utisnuta u njihove umove. Međutim oni su bili gladni istine, a Pavlova poslanica je njihovim dušama dala novu nadu i snagu, čvršću vjeru u, i dublju naklonost za, Iskupitelja koji je preko svoje smrti izveo na svjetlost život i besmrtnost.

Tama koja je okruživala grob mrtvih je bila rastjerana; jer su oni sada znali da će njihovi voljeni prijatelji biti uskrsnuti iz groba, i uživati besmrtni život u Božjem carstvu. Novi sjaj je sada okrunio Kršćansku vjeru, i vidjeli su novu slavu u životu, patnjama, smrti i uskrsnuću Krista.

Pavao je napisao, „Jer ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, tako će Bog i one koji usnuše u Isusu dovesti zajedno s njim“. Mnogi tumače ovaj stih da znači da će usnuli biti dovedeni s Kristom s Neba; ali Pavao je zamislio da se to razumije na takav način da kao što je Krist podignut iz mrtvih, tako će i Bog podići usnule svete sa sobom iz njihovih grobova, i uzet će ih sa sobom na Nebo. Dragocjene li utjehe! Slavne li nade! Ne samo za crkvu u Solunu, nego i za sve prave Kršćane koji žive na zemlji.

Pavao je prije toga potpuno analizirao temu vezanu za znakove vremena, pokazujući koji će se događaji odigrati prije otkrivanja Božjeg Sina na nebeskim oblacima, tako da nije smatrao neophodnim da ponovo naširoko ulazi u te pojedinosti tom prilikom. Međutim, on je jasno ukazao na svoja prethodna učenja vezana za tu temu „A o vremenima i razdobljima, braćo, nije potrebno pisati vam. Jer i sami dobro znate da dan Gospodnji tako dolazi kao lopov u noći. Jer kad budu govorili: ‘Mir i sigurnost’!, tada će na njih iznenada navaliti propast“.

Nemarni i nevjerni zatvaraju svoje oči pred dokazima koje je Krist dao da upozori ljude na svoj dolazak. Gledaju da utišaju svako razumijevanje, dok, se u isto vrijeme, znaci vremena ispunjavaju, a svijet žuri k vremenu otkrivanja čovječjeg Sina na nebeskim oblacima. Međutim oni koji prime svjetlo istine onako kako sija na njihovim

stazama, nisu u mraku pa da ih ovaj veliki događaj zadesi nespremljene. Pavao uči da bi bilo grešno biti ravnodušan prema znacima koji prethode drugom Kristovom dolasku. One koji trebaju biti krivi zbog ovog zanemarivanja, on naziva sinovima noći i tame. On ovim riječima ohrabruje pažljive i budne: „Ali vi, braćo, niste u tami, da bi vas onaj dan kao lopov mogao zaskočiti. Svi ste vi sinovi svjetla i sinovi dana. Nismo od noći niti od tame. Zato ne spavajmo kao i ostali, nego bdimo i trijezni budimo“.

Učenja apostola na ovu temu su posebno važna za crkvu u naše vrijeme. Iznad svih drugih, koji žive toliko blizu velikom kraju, trebaju biti trijezni i budni. Budan Kršćanin je radni Kršćanin, koji gleda revno da pročisti svoj život, i da radi sve što je u njegovoj moći za Božji cilj. Kako se njegova ljubav za svog Iskupitelja povećava, tako se povećava i njegova ljubav prema njegovim bližnjim. On ima teška iskušenja, kao što ih je imao i njegov Učitelj; te poput njega, on je u nekoj mjeri čovjek tuge, žaleći zbog gadosti koje se čine na zemlji. Međutim ova žalost ne žesti njegovu narav, niti uništava njegov umni mir. Njegove patnje, ako se dobro nose, usavršavaju i pročišćavaju njegovu prirodu. On je tako doveden u bližu zajednicu s Kristom; i ukoliko je on, kroz žestoko opiranje, učesnik u Kristovim patnjama, također će biti učesnik u njegovoj utjesi, i konačno će imati udjela u njegovoj slavi.

Pavao je nastavio svoje opominjanje crkve: „A molimo vas, braćo, da priznajete one koji se trude među vama i predvode vas u Gospodu i opominju vas, i iznad svega ih s ljubavlju cijenite zbog djela njihovih. Budite u miru među sobom“!

Solunjani su bili jako ljuti na osobe koje su dolazile među njih s fanatičnim idejama i doktrinama. Crkva je bila ispravno organizirana, i službenici su bili postavljeni da djeluju kao propovjednici i đakoni. Međutim neki nisu bili pokorni onima koji su držali autoritativne položaje u crkvi. Usijane, samovoljne osobe su tvrdile da ne samo da imaju pravo na osobno rasuđivanje, već i da imaju pravo da ih se

javno sluša u nametanju svojih stavova crkvi. Pavao je stoga, iskreno privlačio pažnju svoje braće k poštovanju i popuštanju koji sljeduju onima koji imaju autoritet u crkvi, a kojima su povjerene odgovornosti povezane s tim.

Opominjao je Solunjane da ne preziru dar proročanstva, i naložio je pažljivo rasuđivanje u pravljenju razlika između lažnih i pravih izjava: „Duha ne gasite! Proroštva ne prezirite! Sve ispitujte, dobro zadržavajte“! On se moli da ih Bog u potpunosti posveti, da njihov „duh i dušu i tijelo, besprijekornim sačuva za dolazak Gospoda našeg, Isusa Krista“; i na kraju, dodaje uvjerenje, „Vjeran je onaj koji vas poziva, on će to i učiniti“.

U ovoj Prvoj Poslanici Solunjanima, Pavlova učenja u vezi s drugim Kristovim dolaskom su bila u savršenom skladu s njegovim ranijim uputstvima crkvi. Ipak njegove riječi su pogrešno shvaćene od neke Solunske braće. Razumjeli su da izražava nadu da će on sam doživjeti da bude svjedok Spasiteljevog dolaska. Ovo vjerovanje je poslužilo da uveća njihov entuzijazam i uzbuđenje. Oni koji su prije toga zapostavljali svoje brige i dužnosti, sada su smatrali da ih apostol podržava; zato su postali još ustrajniji nego ranije u nametanju svojih pogrešnih stavova.

U svom drugom pismu ovoj crkvi, Pavao je gledao ispraviti njihova pogrešna shvaćanja, te da iznese pred njih svoj pravi stav. On izražava svoje uvjerenje u njihovo Kršćansko poštenje, i svoju zahvalnost Bogu što se njihova vjera nije umanjila, i što je bilo ljubavi u izobilju jednih prema drugima, te prema cilju njihovog božanskog Učitelja. On također naglašava da ih on predstavlja drugim crkvama kao preporučeni primjer strpljive i ustrajne vjere koja hrabro podnosi progonstvo i nevolju koju im donosi protivljenje Božjih neprijatelja. On ih nosi unaprijed do nade za odmor od svih njihovih briga i neprivjeka, kada će se Gospod Isus otkriti, „u ognju plamenom i uzvratiti osvetom onima koji ne poznaju Boga i koji se ne pokoravaju evanđelju Gospoda našeg Isusa Krista“.

On je zatim pokazao da se trebaju odigrati veliki događaji u budućnosti, kao što je prorečeno u proročanstvu, prije nego što Krist treba doći. Apostol je rekao: „Da se brzo ne pokolebate u svom umu niti uznemirite ni nekim duhom ni nekom riječju ni nekom tobože našom poslanicom, kao da je već tu dan Kristov. Neka vas nitko ne zavede ni na koji način; jer taj dan neće doći ako prvo ne dođe otpad i otkrije se Čovjek grijeha, Sin propasti“. Papska sila, toliko jasno opisana od proroka Daniela, tek je trebala da se podigne, i da vodi rat protiv Božjeg naroda, i da gazi njegov zakon. Dok ta sila ne izvrši svoje smrtonosno i bogohulno djelo, bilo bi uzaludno za crkvu očekivati dolazak svog Gospoda.

Tako je Pavao poništio argumente onih koji su ga predstavljali kao nekoga tko uči da je Kristov dan blizu. Naložio je svojoj braći da ne zanemaruju svoje dužnosti i da se ne prepuštaju besposlenom čekanju. Nakon svojih gorućih očekivanja skorog izbavljenja, doza svakodnevnog života i protivljenja s kojima moraju očekivati da se s njima susretnu, izgledat će dvostruko neugodni. On ih je stoga opominjao da budu postojani u vjeri. Njihovo djelo je bilo određeno od Boga; a svojom vjernom privrženosti istini trebali su ponijeti drugima svjetlost koju su primili. Naložio im je da ne budu umorni od činjenja dobra, te ih je uputio na svoj vlastiti primjer marljivosti u zemaljskim stvarima dok je radio s neumornim žarom u Kristovoj stvari. Ukorio je one koji su se odali lijenosti i besciljnom uzbuđenju, te je naložio „neka s mirom rade i svoj kruh jedu“. Također je naložio crkvi da odvoji iz svoje zajednice one koji bi ustrajali u zanemarivanju njegovih naputaka. „Ali“, on dodaje, „njega ne smatrajte neprijateljem, nego ga opominjite kao brata“. Završio je također ovu poslanicu s molitvom, da usred životnih muka i iskušenja Božji mir i milost Gospoda Isusa Krista mogu biti njihova utjeha i podrška.

POGLAVLJE XII

APOLON U KORINTU

NAKON napuštanja Korinta, Pavlovo sljedeće mjesto djelovanja je bilo Efez. Bio je na svom putu do Jeruzalema da proslavi predstojeći praznik; a njegov boravak u Efezu je bio nužno kratak. Iznosio je argumente Hebrejima u sinagogi, te je ostvario toliko povoljan utisak da su ga preklinjali da nastavi svoj rad među njima. Njegov plan da posjeti Jeruzalem spriječio ga je da se zadrži, ali je obećao da će raditi s njima kada se vrati. Akvila i Priscila, su ga pratili do Efeza i on ih je sada ostavio da nastave sprovoditi dobro djelo koje je on započeo.

Baš u to vrijeme Apolon, Aleksandrijski Hebrej, je posjetio Efez. Imao je najviše Grčko obrazovanje, te je bio književnik i govornik. Čuo je učenje Ivana Krstitelja, primio je krštenje na pokajanje, i bio je živi svjedok toga da djelo proroka nije bilo uzaludno. Bio je temeljit učenik proročanstava, i sposoban tumač Pisama, javno ispovijedajući svoju vjeru u Krista, onoliko koliko je svjetlost primio.

Akvila i Priscila su ga slušali, i primijetili su da su njegova učenja nepotpuna. Nije imao temeljno znanje o Kristovoj misiji, o njegovom uskrsnuću i uznesenju, te o djelu njegovog Duha, Utješitelja kojeg je poslao dolje da ostane sa svojim ljudima tijekom svog odsustva. Oni su u skladu s tim poslali po Apolona, a učeni govornik je primio pouke od njih sa zahvalnim iznenađenjem i radošću. Preko njihovih učenja on je stekao jasnije razumijevanje Pisama, te je postao jedan od najsposobnijih branioca Kršćanske crkve. Tako je temeljni književnik i briljantni govornik naučio Božju volju savršenije iz učenja

Kršćanskog muškarca i žene čiji skromni posao je bio pravljenje šatora.

Apolon, pošto je postao bolje upoznat s Kristovom doktrinom, sada se osjećao željnim posjetiti Korint, a Efeška braća su pisala Korinćanima da ga prime kao učitelja u punom skladu s Kristovom crkvom. On je u skladu s tim otišao u Korint, i radio je sa samim Hebrejima koji su odbacili istinu onakvu kakvu im je propovijedao Pavao. Iznosio im je argumente od kuće do kuće, te javno i privatno pokazujući im Krista u proročanstvu; da je On bio Isus kojeg je Pavao propovijedao i da su njihova očekivanja da će doći drugi Mesija bila uzaludna. Tako je Pavao posadio sjeme istine, a Apolon zalio; a činjenica da je Apolon podržao Pavlovu misiju dalo je karakter ranijim djelima velikog apostola među njima.

Njegov uspjeh u propovijedanju evanđelja naveo je neke iz crkve da uzdignu njegova djela iznad Pavlovih, dok je on sam radio u skladu s Pavlom prema napredovanju cilja. Ovaj duh suparništva je predstavljao prijetnju da u velikoj mjeri poremeti napredak istine. Pavao je namjerno predstavio evanđelje Korinćanima u njegovoj potpunoj jednostavnosti. Razočaran ishodom svojih djela u Ateni, gdje je iznio svoju učenost i rječitost da ih nametne svojim slušateljima, odlučio je pratiti potpuno drugačiji pravac u Korintu. Tamo je predstavio jasnu, jednostavnu istinu, neukrašenu svjetovnom mudrošću, te se marljivo bavio Kristom, i njegovom misijom prema svijetu. Rječiti Apolonovi govori, te njegova iskazana učenost, su bili suprotstavljeni od njegovih slušalaca s namjerno jednostavnim i neukrašenim Pavlovim propovijedanjem.

Mnogi su se izjasnili da su pod Apolonovim vodstvom, dok su drugi voljeli više Pavlova djela. Sotona je došao iskoristiti ove zamišljene razlike u Korintskoj crkvi, iskušavajući ih da drže ove Kršćanske propovjednike u suprotnosti. Neki su tvrdili da je Apolon njihov vođa, neki da je Pavao, a neki da je Petar. Tako se Pavao, u svojim naporima da učvrsti Kršćanstvo, susreo sa sukobima i iskušenjima unutar crkve kao i izvan nje.

Sekte su također počele rasti kroz utjecaj Judaističkih učitelja, koji su zagovarali da obraćenici u Kršćanstvo trebaju držati ceremonijalni zakon kada je obrezanje u pitanju. Oni su se i dalje držali toga da su izvorni Izrael bili uzvišena i privilegirana Abrahamova djeca, i da su imali prava na sva obećanja koja su mu dana. Oni su iskreno mislili da će zauzimanjem ovog polovičnog stava između Hebreja i Kršćana, uspjeti ukloniti mržnju koja se prikačila za Kršćanstvo, i da će okupiti veliki broj Hebreja.

Pravdali su svoj stav, koji je bio u suprotnosti s Pavlovim, pokazujući da je apostolov izbor, primanjem Neznabožaca u crkvu bez obrezanja, spriječio više Hebreja da prihvate vjeru nego što je bilo pristupanja od Neznabožaca. Tako su imali izgovor za svoje protivljenje ishodima mirnih dogovaranja prihvaćenih Božjih sluga.

Odbili su priznati da je Kristovo djelo obuhvatilo cijeli svijet. Tvrdili su da je on bio Spasitelj samo Hebreja; zato su se držali toga da Neznabošci trebaju primiti obrezanje prije nego što im se dozvole privilegije Kristove crkve.

Nakon odluke sabora u Jeruzalemu u vezi s ovim pitanjem, mnogi su još uvijek bili ovog mišljenja, ali onda više nisu nametali svoja protivljenja. Sabor je, tom prilikom, odlučio da obraćenici iz Hebrejske crkve mogu svetkovati uredbu Mojsijevog zakona ako to odaberu, dok te odredbe ne trebaju biti obavezne za Neznabožacke obraćenike. Suprotstavljena klasa je sada ovo iskoristila, da nametne razliku između svetkovatelja ceremonijalnog zakona i onih koji ga nisu svetkovali, govoreći da su ovi drugi dalji od Boga nego ovi prvi.

Pavlov gnjev se pokrenuo. Njegov glas se podigao u strogom ukoru: „Ako se obrežete, Krist vam ništa neće koristiti“. Grupa koja se držala toga da je Kršćanstvo beskorisno bez obrezanja grupirali su se protiv apostola, te je morao da se sretne s njima u svakoj crkvi koju je osnovao ili posjetio; u Jeruzalemu, Antiohiji, Galaciji, Korintu, Efezu, i Rimu. Bog ga je potakao na veliko djelo propovijedanja Krista, i njegovog raspeća; obrezanje ili neobrezanje nije značilo ništa.

Judaistička grupa je gledala na Pavla kao na apostola koji se namjerio srušiti zid razdvajanja koji je Bog uspostavio između Izraelaca i svijeta. Posjetili su svaku crkvu koju je on organizirao, stvarajući podjele. Držeći se toga da cilj opravdava sredstva, proširili su lažne optužbe protiv apostola, te su nastojali da ga dovedu na loš glas. Pošto je Pavao, posjećujući crkve, dolazio poslije revnosnih i nesavjesnih protivnika, susretao se s mnogima koji su ga gledali s nepovjerenjem, te s nekima koji su čak prezirali njegova djela.

Ove podjele u vezi s ceremonijalnim zakonom, i relativna postignuća različitih propovjednika koji su poučavali Kristove doktrine, zadavali su apostolu mnogo brige i teškog posla. U svojoj Poslanici Korinćanima, on im se zato obraća u vezi sa skorašnjim pitanjem: — „A zaklinjem vas, braćo, imenom Gospoda našeg Isusa Krista da svi isto govorite; i neka među vama ne bude razdora, nego budite savršeni u istom umu i u istoj misli. Jer Klojini mi, braćo moja, rekoše o vama da među vama ima svađa. A ovo kažem jer svaki od vas govori: ‘Ja sam Pavlov’, ‘A ja Apolonov’, ‘A ja Kefin’, ‘A ja Kristov’. Zar je Krist razdijeljen? Zar je Pavao bio raspet za vas? Ili ste u Pavlovo ime kršteni“?

On im je također objasnio razlog za svoj način rada među njima: „A ja, braćo, nisam mogao progovoriti vam kao duhovnima, nego kao tjelesnima, kao bebama u Kristu. Mlijekom vas napojih, a ne jelom, jer još ne mogaste — ali još ni sada ne možete, jer još ste tjelesni. Jer dok su među vama zavist i svađa i razdori, niste li tjelesni i ne živite li po ljudskom“?

On im je tako pokazao da nije mogao, kada je s njima, da im se obraća kao s onima koji su iskusni u duhovnom životu i u tajni pobožnosti. Koliko god da su bili mudri u svjetovnom znanju bili su samo bebe u Kristovom znanju; a njegov posao je bio da ih pouči, osnovama samog alfabeta, Kršćanske vjere i doktrine. Njegov posao je bio da posije sjeme, koje drugi moraju zaliti. Posao onih koji su ga pratili, bio je da nastave djelo od točke gdje ga je on stao, i da daju

duhovno svjetlo i znanje u pravo vrijeme, kako crkva bude mogla da ga nosi.

Kada im je došao, oni nisu imali praktično znanje o načinu spasenja, te je bio primoran predstaviti istinu u najjednostavnijem obliku. Njihovi tjelesni umovi nisu mogli razaznati sveta Božja otkrivenja; strane su im bila manifestacije božanske sile. Pavao je govorio o njima kao o onima koji su bili u neznanju o djelovanjima te sile na srce. Bili su tjelesnog uma, a apostol je bio svjestan da oni ne mogu shvatiti tajne spasenja; jer se duhovne stvari moraju duhovno razaznati. Znao je da su mnogi od njegovih slušalaca bili ponosni vjernici u ljudske teorije, te zalagači za lažne teološke sisteme, pipajući slijepim očima po knjizi prirode tražeći suprotnost duhovnom i besmrtnom životu otkrivenom u Božjoj Knjizi.

Znao je da bi kritikizam pokrenuo izvrtanje Kršćanskog tumačenja otkrivene riječi, a skepticizam bi tretirao Kristovo evanđelje s podsmjehom i ruganjem. Za njega je bilo neophodno da uvede najpažljivije velike istine koje je želio da ih nauči. Pravo Kršćanstvo je religija napredovanja. Stalno daje svjetlost i blagoslov, i u zalihama ima još veću svjetlost i blagoslov da podari onima koji prime njegove istine. Prosvjetljujući utjecaj Kristovog evanđelja, i posvećujuća Božja milost, jedini mogu preobraziti tjelesni um da bude u skladu s duhovnim stvarima.

Pavao se nije usudio direktno ukoriti bludnike, a da im pokaže koliko je odvratan bio njihov grijeh u očima svetog Boga. Njegov posao je bio, kao mudrom učitelju, da stavi pred njih pravi predmet života, utiskujući u njihove umove pouke božanskog Učitelja, što je bilo smišljeno da ih dovede iz svjetovnosti i grijeha u čistoću i besmrtni život. Duhovna čula moraju sazreti stalnim napredovanjem u znanju o nebeskim stvarima. Tako se um mora naučiti radovati u njima; a svaka odredba Božje riječi treba isijavati kao neprocjenjivi dragi kamen.

Apostol se posebno zadržao na praktičnoj pobožnosti, i o karakteru te svetosti koji se mora dobiti kako bi se osigurao ulazak u Nebesko carstvo. Želio je da svjetlost Kristovog evanđelja probije

tamu njihovih umova, kako bi mogli razaznati koliko su uvredljivi njihovi nemoralni postupci u Božjim očima. Zato je srž Pavlovog propovijedanja među njima bio Krist, i njegovo raspeće. Želio je da razumiju da predmet njihovog najiskrenijeg proučavanja, i najveće radosti, treba biti velika istina spasenja kroz pokajanje prema Bogu, te vjera u našeg Gospoda Isusa Krista.

Filozof se sklanjao u stranu od svjetla spasenja, zato što ono nanosi sramotu njegovim ponosnim teorijama. Svjetovan ga odbija prihvatiti, jer bi ga odvojilo od njegovih zemaljskih idola, i privuklo bi ga svetijem životu, prema kojem nema sklonosti. Pavao je vidio da se Kristov karakter mora razumjeti, prije nego što ga ljudi mogu voljeti, te gledati križ očima vjere. Tu mora početi to proučavanje koje će biti nauka i pjesma iskupljenome tijekom cijele vječnosti. Samo u svjetlu križa se može procijeniti prava vrijednost ljudske duše.

Pročišćujući utjecaj Božje milosti mijenja prirodnu narav čovjeka. Nebo ne bi bilo poželjno onima s tjelesnim umom; njihova prirodno, neposvećena srca ne bi osjećala privlačnost prema čistom i svetom mjestu; te ako bi bilo moguće za njih ući, oni ne bi pronašli tu ništa što im odgovara, u njihovom grešnom stanju. Sklonosti koje vladaju u prirodnom srcu moraju biti pokorene Kristovom milošću, prije nego što pali čovjek mora biti uzdignut, da bude u skladu s Nebom, i da uživa u društvu čistih i svetih anđela. Kada čovjek umre grijehu, i oživi novim životom u Isusu Kristu, božanska ljubav ispunjava njegovo srce; njegovo razumijevanje je posvećeno; on pije s neiscrpnog izvora radosti i znanja; a svjetlost vječnog dana sija na njegovoj stazi, jer on ima stalno sa sobom Svjetlo života.

Pavao je gledao utisnuti svojoj Korintskoj braći činjenicu da su on, i propovjednici koji su povezani s njim, samo ljudi, poslani od Boga da poučavaju istinu; da su oni pojedinačno uključeni u isto djelo, koje im je dano od njihovog nebeskog Oca; i da su svi oni zavisni od njega za uspjeh koji prati njihova djela. „Jer kad jedan govori: ‘Ja sam Pavlov’, a drugi: ‘Ja Apolonov’, zar niste tjelesni? Tko je dakle Pavao,

tko li Apolon, nego sluge po kojima povjerovaste, i to svako kako mu Gospod daje. Ja zasadih, Apolon zali, ali Bog davaše da raste.“

Svjesnost da je Božji sluga treba nadahnuti propovjednika s energijom i marljivošću da ustraje u izvršavanju svoje dužnosti, s pogledom samo uperenim na slavu svog Učitelja. Bog je dao svakom od svojih glasnika posebno djelo; te iako postoji raznovrsnost darova, svi trebaju da se skladno uklape u sprovođenju velikog djela spasenja. Oni su samo oruđa božanske milosti i sile.

Pavao kaže: „Tako niti je što onaj koji sadi niti onaj koji zaljeva, nego Bog koji daje da raste. A onaj koji sadi i onaj koji zaljeva, jedno su; i svaki će prema svojem trudu svoju plaću primiti. Jer mi smo Božji suradnici; vi ste Božja njiva, Božja građevina“. Učitelj Kristove istine mora osobno da bude blizu križa, kako bi doveo grešnike do njega. Njegov posao treba biti propovijedanje Krista, te da temeljno izbjegava privlačenje pažnje na sebe, i tako optereti svetu istinu, kako ne bi ometao njenu spasonosnu silu.

Ne može biti snažnijeg dokaza u crkvama da Biblijske istine nisu posvetile primatelje, od njihove vezanosti za nekog omiljenog propovjednika, i njihove nevoljnosti da prihvate djela nekog drugog učitelja, i da imaju koristi od njih. Gospod šalje pomoć svojoj crkvi po potrebi, a ne onako kako ona bira; jer kratkovidni smrtnici ne mogu razaznati što je za njihovo najviše dobro. Rijetko jedan propovjednik ima sve kvalifikacije neophodne da usavrši bilo koju crkvu po svim zahtjevima Kršćanstva; zato Bog šalje druge propovjednike da ga prate, jedan za drugim, gdje svaki od njih posjeduje neke kvalifikacije koje drugima fale.

Crkva treba sa zahvalnošću prihvatiti ove Kristove sluge, kao što bi prihvatili Učitelja osobno. Oni trebaju gledati da izvuku svaku moguću korist iz pouke koju propovjednici mogu da im daju iz Božje riječi. Međutim sami propovjednici ne trebaju biti obožavani; ne treba biti vjerskih ljubimaca i miljenika među ljudima; istine koje oni iznose su te koje treba da se prihvate i cijene u krotkoj poniznosti.

U vrijeme apostola, jedna grupa je tvrdila da vjeruje u Krista, a ipak je odbila da oda dužno poštovanje njegovim ambasadorima. Tvrdili su da ne prate ni jednog ljudskog učitelja, već da ih direktno uči Krist, bez pomoći propovjednika evanđelja. Bili su nezavisni u duhu i nevoljni da se pokore glasu crkve. Druga grupa je tvrdila da je Pavao njihov vođa, i uspoređivali su njega i Petra koji nije bio omiljen drugima. Drugi su izjavili da je Apolon daleko nadmašio Pavla u obraćanju, i u snazi govorničke vještine. Drugi su tvrdili da je Petar njihov vođa, izjavljujući da je on bio najprisniji Kristu kada je on bio na zemlji, dok je Pavao bio progonitelj vjernika. Postojala je opasnost da ovaj duh grupe upropasti Kršćansku crkvu.

Pavao i Apolon su bili u savršenom skladu. Drugi je bio razočaran i žalio je zbog nesloge u crkvi; nije iskoristio prednost koja mu je dana, niti ju je ohrabrivao, već je žurno napustio mjesto razdora. Kada ga je Pavao nakon toga nagovarao da posjeti Korint, on je odbio, i nije ponovo radio tamo sve dok nije prošlo dosta vremena, sve dok crkva nije postigla bolje duhovno stanje.

POGLAVLJE XIII

PAVAO U EFEZU

Dok je Apolon propovijedao u Korintu, Pavao je ispunio obećanje da će se vratiti u Efez. Bio je u kratkoj posjeti Jeruzalemu, te je proveo neko vrijeme u Antiohiji, mjestu njegovog ranijeg rada. Odande je putovao kroz Malu Aziju, posjećujući crkve koje je on sam osnovao, i jačajući vjeru učenika.

Grad Efez je bio prijestolnica Azijske* provincije, i veliki trgovinski centar Male Azije. Njegova luka je bila pretrpana brodovima iz svih krajeva poznatog svijeta, a njegove ulice su vrvjele od ljudi iz svake države. Zato je predstavljao, kao i Korint, povoljno polje za misionarenje.

Hebreji, sada naširoko raštrkani po svim civiliziranim zemljama, generalno su očekivali brzi dolazak Mesije. U svojim posjetama Jeruzalemu na godišnjim praznicima, mnogi su odlazili na obale Jordana da slušaju propovijedanje Ivana Krstitelja. Od njega su čuli objavu o Kristu kao Obećanome, a na svom povratku kući odnijeli su vijesti u sve dijelove svijeta. Tako je Providenje pripremilo put za posao apostola.

Nakon što je stigao u Efez, Pavao je pronašao dvanaesticu braće, koji su, kao Apolon, bili učenici Ivana Krstitelja, te su kao i on stekli nepotpuno znanje o Kristovom životu i misiji. Nisu imali Apolonove

* Kada se koristi u Novom Zavjetu, riječ Azija se ne odnosi na kontinent Azije, već na Rimsku provinciju koja je obuhvaćala zapadni dio Male Azije, a čija je prijestolnica bio Efez. - prim. prev.

sposobnosti, ali su s istom iskrenošću i vjerom gledali da prošire svjetlost koju su primili.

Ovi učenici su bili u neznanju o misiji Svetog Duha, kojeg je Isus obećao svojim vjernim ljudima, da bude život i sila crkve. Kada su upitani od Pavla da li su primili Svetog Duha, odgovorili su, „Nismo ni čuli da postoji neki Duh Sveti“. Pavao je pitao, „U što ste onda kršteni“? a oni su odgovorili, „U krštenje Ivanovo“. Apostol je zatim nastavio pred njima iznositi velike istine koje su temelj Kršćanske nade.

Ispričao im je o Kristovom životu na zemlji, i o njegovoj okrutnoj i sramnoj smrti. Rekao im je kako je Gospodar života slomio prepreke groba, i ustao s pobjedom nad smrću. Ponovio je Spasiteljevu naredbu njegovim učenicima: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite, dakle, učinite učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetog, učeći ih da drže sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta“. On im je isto tako rekao za Kristovo obećanje da će poslati Utješitelja, čijom će se silom činiti silni znaci i čuda, te je opisao slavno ispunjenje tog obećanja na dan Pedesetnice.

S dubokim zanimanjem, te zahvalnom, zadivljenom radošću, učenici su slušali Pavlove riječi. Vjerom su prigrlili iskupljujuću Kristovu žrtvu, te su ga priznali kao svog Iskupitelja. Zatim su se krstili „u Isusovo ime“; a pošto je Pavao spustio svoje ruke na njih, oni su također primili krštenje Svetim Duhom, kojim im je bilo omogućeno govoriti jezike drugih naroda i prorokovati. Tako su ovi ljudi bili osposobljeni da djeluju kao misionari u važnom Efeškom polju i njegovoj okolini, i isto tako iz tog centra šire Kristovo evanđelje u Maloj Aziji.

Gajenjem poniznog i poučljivog duha ova braća su dobila svoje dragocjeno iskustvo. Njihov primjer predstavlja lekciju od velike vrijednosti za Kršćane svakog doba. Ima mnogih koji malo napreduju u božanskom životu, jer su previše uobraženi da bi zauzeli položaj učenika. Zadovoljni su da ostanu u neznanju Božje riječi; ne žele

mijenjati svoju vjeru niti svoju naviku, i zato ne čine nikakav napor da dobiju veću svjetlost.

Kada bi Kristovi sljedbenici iskreno tražili božansku mudrost, bili bi uvedeni u bogata polja istine, koja su im još potpuno nepoznata. Tko god se bude potpuno predao Bogu kao što je to uradio Mojsije, bit će stvarno vođen božanskom rukom kao što je bio vođen veliki Izraelski vođa. On može biti skroman i na prvi pogled netalentiran; ipak ako sa srcem punim ljubavi i povjerenja poslušša svaki nagovještaj Božje volje, njegove sposobnosti će biti pročišćene, oplemenjene, snabdjevene energijom; njegove vještine uvećane. Kako njeguje pouke božanske mudrosti, sveto zaduženje mu je povjereno; osposobljen je učiniti svoj život na čast Bogu i na blagoslov svijetu. „Otvaranje riječi tvojih prosvjetljuje, daje razboritost priprostima.“

Samo umno znanje religijske istine nije dovoljno. Danas ima mnogih koji su u neznanju o djelovanju Svetog Duha na srce kao oni ljudi iz Efeza. Ipak nijedna istina se ne uči jasnije u Božjoj riječi. Proroci i apostoli su se bavili ovom temom. Sam Krist skreće našu pažnju na rast biljnog svijeta kako bi pokazao djelovanje svog Duha u održavanju religijskog života.

Sokovi loze, podižući se iz korijena, šire se u grane održavajući rast, i stvarajući pupoljke i plod. Tako da životodavna sila Svetog Duha, proističući iz Krista, i dodjeljujući se svakom učeniku, ispunjava dušu, obnavlja motive i osjećaje, čak i najtajnije misli, te donosi dragocjeni plod svetih djela. Život svjedoči o jedinstvu s pravom i živom Lozom.

Tvorac tog duhovnog života se ne vidi, a točna metoda kojom se dodjeljuje i održava je izvan sposobnosti ljudske filozofije da objasni. To je tajna božanstva. Ipak djelovanja Duha su uvijek u skladu s pisanom riječi. Kako u prirodnom, tako i u duhovnom svijetu. Ljudski život se čuva, trenutak po trenutak, božanskom silom; ipak ne održava se direktnim čudom, već preko korištenja blagoslova koji su nam postavljeni na dohvata ruke. Dakle život Kršćanina je održavan upotrebom onih sredstava koje je Providenje osiguralo. On mora jesti

od kruha života, i piti od voda spasenja. On mora bdjeti, mora se moliti, mora raditi, u svim stvarima slušati uputstva iz Božje riječi, ako bi da se razvije „do čovjeka savršenog, do mjere uzrasta punine Kristove“.

Postoji još jedna pouka za nas u iskustvu ovih Hebrejskih obraćenika. Kada ih je Ivan krstio, imali su ozbiljne zablude. Međutim s jasnijim svjetlom rado su prihvatili Krista kao svog Iskupitelja; i s ovim naprednim korakom došla je promjena u njihovim dužnostima. Nakon što su primili čišću vjeru, došlo je do odgovarajuće promjene u njihovom životu i karakteru. Kao znak ove promjene, i kao priznanje svoje vjere u Krista, ponovo su kršteni u Isusovo ime.

Mnogi iskreni Kristovi sljedbenici su imali slično iskustvo. Jasnije razumijevanje Božje volje, stavlja čovjeka u novi odnos prema njemu. Nove dužnosti su otkrivene. Mnogo onoga što je ranije izgledalo bezazleno, ili čak hvale vrijedno, sada se vidi da je pogrešno. Apostol Pavao izjavljuje da iako je, kao što je mislio, bio poslušan Božjem zakonu, i pored toga kada se zapovijed nametnula njegovoj savjesti Svetim Duhom, „grieh oživje, a ja umrieh“. Vidio je sebe kao grešnika, i savjest se usuglasila s presudom zakona.

U današnje vrijeme postoje mnogi koji su nesvjesno prekršili jedan od propisa Božjeg zakona. Kada se razumijevanje prosvijetli, a zahtjevi četvrte zapovijedi se nametnu na savjest, oni vide sebe kao grešnike u Božjim očima. „Grieh je bezakonje“, i „onaj tko prekrši samo jednu zapovijed, kriv je za sve“.

Iskreni tragalac za istinom se neće pozivati na neznanje o zakonu kao izgovor za prijestup. Svjetlost mu je na dohvat ruke. Božja riječ je jasna, i Krist mu je naložio da istražuje Pisma. On poštuje Božji zakon kao sveti, pravedni, i dobri, i kaje se za svoj prijestup. Vjerom se poziva na iskupljujuću Kristovu krv, te se hvata za obećanje pomilovanja. Njegovo ranije krštenje ga sada ne zadovoljava. On vidi sebe kao grešnika, osuđenog od Božjeg zakona. On je iznova iskusio smrt

* Ellen White ovdje parafrazira Jakov 2:10. - prim. prev.

grijehu, te ponovo želi biti zakopan s Kristom krštenjem, kako bi mogao hoditi u novini života. Takav tok je u skladu s Pavlovim primjerom kada je krstio Hebrejske obraćenike. Taj događaj je zabilježen Svetim Duhom kao poučna lekcija za crkvu.

Kao što je bio njegov običaj, Pavao je započeo svoj posao u Efezu poučavanjem u Hebrejskoj sinagogi. On je nastavio tamo raditi tri mjeseca, „raspravljajući i uvjeravajući o kraljevstvu Božjem“. U početku se susreo s povoljnim prihvaćanjem; ali kao i u drugim poljima rada, ubrzo su mu se nasilno suprotstavili nevjerni Hebreji. Pošto su ustrajavali u svom odbacivanju evanđelja, apostol je prestao propovijedati u sinagogi.

Božji Duh je radio sa i kroz Pavla u njegovom radu za svoje zemljake. Predstavljeno je dovoljno dokaza da se uvjere svi koji su iskreno imali želju znati istinu. Međutim mnogi su sebi dopustili da ih kontrolira predrasuda i nevjerovanje, te su odbili da se pokore najuvjerljivijem dokazu. Plašeci se da će vjera vjernika biti ugrožena stalnim druženjem s ovim protivnicima istine, Pavao je odvojio učenike kao zasebno tijelo, te je sam nastavio javno poučavati u školi jednog Tiranina, učitelja na glasu.

Pavao je vidio da su „vrata velika i uspješna“, bila otvorena pred njim, iako je tamo bilo „mnogo protivnika“. Efez nije bio samo najveličanstveniji, već i najkorumpiraniji, od gradova Azije. Praznovjerje i čulno zadovoljstvo su imali vlast nad njegovom rastućom populacijom. Pod okriljem njegovih idolopokloničkih hramova, kriminalci svih zanata su nalazili utočište, a najponižavajući poroci su cvjetali.

Grad je bio poznat po obožavanju boginje Dijane i po praktici-ranju magije. Tu je bio veliki Dijanin hram, na koji su stari gledali kao na jedno od svjetskih čuda. Njegov širok prostor i nenadmašna veličanstvenost, činili su ga ponosom ne samo grada, nego i nacije. Kraljevi i knezovi su ga obogatili svojim donacijama. Efežani su se nadmetali jedan s drugim da dodaju njegovoj raskoši, te je učinjen blagajnom za veliki dio bogatstva Zapadne Azije.

Idol brižljivo čuvan u tom skupocjenom zdanju bio je grub, odbojan lik, tradicijom proglašen da je pao s neba. Na njemu su bili ispisani zagonetni karakteri i simboli, za koje se vjerovalo da posjeduju veliku moć. Kada se izgovore, govorilo se da ostvaruju čuda. Kada se zapišu, čuvali su se kao snažna amajlija da štite svog vlasnika od pljačkaša, od bolesti, čak i od smrti. Brojne i skupe knjige su napisane od Efežana da objasne značenje i upotrebu ovih simbola.

Kada je Pavao doveden u direktan kontakt s idolopokloničkim stanovnicima Efeza, Božja sila se izrazito pokazala preko njega. Apostoli nisu uvijek bili u mogućnosti činiti čuda po volji. Gospod je darovao Svojim slugama ovu posebnu silu onako kako su napredovanje njegovog cilja ili čast njegovog imena zahtijevali. Kao Mojsije i Aron na faraonovom dvoru, apostol je sada morao održavati istinu protiv lažnih čuda čarobnjaka; zato su čuda koja je činio bila drugačijeg karaktera od onih koja je do tada činio. Kao što je rub Kristove odjeće prenio ozdravljujuću silu onoj koja je tražila olakšanje dodiranjem vjere, tako je ovom prilikom, odjeća učinjena sredstvom izlječenja svih koji su povjerovali; „pa bi bolesti odlazile od njih i zli duhovi izlazili iz njih“. Ipak ova čuda nisu ohrabrivala slijepo praznovjerje. Kada je Isus osjetio dodir bolesne žene, uzviknuo je, „sila je izašla iz mene“. Tako da pismo objavljuje da je Gospod činio čuda Pavlovom rukom, i da je ime Gospoda Isusa bilo veličano, a ne Pavlovo ime.

Pokazivanja natprirodne sile koja je pratila djelo apostola, bila su proračunata da ostave dubok utisak na ljude predane vraćanju, koji su se ponosili svojim komunikacijama s nevidljivim bićima. Pavlova čuda su bila snažnija nego što je ikada ranije viđeno u Efezu, i bila su takvog karaktera da se nisu mogla oponašati vještinom varalice ili čaranjima vračara. Tako je Gospod uzdigao svog slugu, čak i po prosudbi samih idolopoklonika, neizmjereno iznad najomiljenijih i najmoćnijih čarobnjaka.

Međutim On kojem su bili podčinjeni svi zli duhovi, i koji je dao svojim slugama vlast nad njima, spremao se donijeti još veću

sramotu i poraz onima koji su prezirali i skrnavili njegovo sveto ime. Vračarstvo je bilo zabranjeno u Mojsijevom zakonu, pod kaznom smrću, ipak s vremena na vrijeme bilo je u tajnosti prakticirano od otpalih Hebreja. U vrijeme Pavlove posjete Efezu, u gradu su bili određeni Hebrejski egzorcisti, koji su, vidjevši čuda koja on čini, tvrdili da posjeduju jednaku silu. Vjerujući da je Isusovo ime djelovalo kao amajlija, odlučili su istjerati zle duhove istim sredstvima koja je apostol koristio.

Pokušaj je bio učinjen od sedmoro braće sinova jednog Skeve, Hebrejskog Svećenika. Pronašavši čovjeka opsjednutog demonom, obratili su mu se, „Zaklinjemo te Isusom koga Pavao propovijeda“. Međutim zao duh je podrugljivo odgovorio, „Isusa poznajem i Pavla znam, a tko ste vi?“ te je opsjednuti skočio na njih s divljim bijesom, i pretukao ih i povrijedio, tako da su pobjegli iz kuće, goli i izranjavani.

Poraz i poniženje onih koji su skrnavili Isusovo ime, ubrzo su postali poznati širom Efeza, Hebrejima i Neznabošcima. Dat je nepogrešivi dokaz o svetosti tog imena, i o opasnosti kojoj su se izlagali oni koji bi ga prizivali dok nisu imali vjere u Kristovu božansku misiju. Užas je obuzeo umove mnogih, a na djelo evanđelja se gledalo sa strahopoštovanjem i naklonošću.

Činjenice koje su prethodno bile skrivene sada su iznijete na svjetlo. Prihvaćanjem Kršćanstva, neki od braće se nisu potpuno odrekli svojih poganskih praznovjerja. Prakticiranje magije je još uvijek u nekoj mjeri nastavljeno među njima. Uvjereni u svoju zabludu događajima koji su se nedavno odigrali, oni su istupili i dali potpuno priznanje Pavlu, te su javno prihvatili da su njihove tajne vještine prijevarne i Sotonske. Mnogi vračari su se također odrekli prakticiranja magije, te su prihvatili Krista kao svog Spasitelja. Zajedno su skupili skupe knjige koje su sadržale tajanstvena „Efeška slova“, i tajne njihovih vještina, i spalili su ih u prisustvu svih ljudi. Kada su knjige bile uništene, nastavili su brojati vrijednost žrtve. Procijenjeno je da vrijede pedeset tisuća komada srebra, što je jednako oko deset tisuća dolara.

Utjecaj ovih događanja je bio rasprostranjeniji nego što je čak i Pavao shvaćao. Pokazivanje Kristove sile je bila velika pobjeda za Kršćanstvo u samom uporištu praznovjerja. Iz Efeza su se vijesti naširoko proširile, a jak poticaj je dat Kristovom cilju. Ovi događaji iz Pavlove službe živjeli su u sjećanju ljudi, i bili sredstvo obraćenja mnogih k evanđelju, dugo nakon što je sam apostol završio svoj posao.

Kada su Efeški obraćenici spalili svoje magijske knjige, pokazali su da su im se stvari kojima su se nekada najviše oduševljavali sada najviše gadile. Kroz magiju su posebno uvrijedili Boga i ugrozili svoje duše, te su protiv magije pokazali takav gnjev. Tu je dan najbolji dokaz pravog obraćenja.

Ti spisi o vraćanju su sadržavali pravila i forme komuniciranja s zlim duhovima. Bila su to pravila obožavanja Sotone, — upute za traženje njegove pomoći i dobivanje informacije od njega. Da su zadržali te knjige, učenici bi se izložili iskušenju; da su ih prodali stavili bi druge na iskušenje. Odrekli su se carstva tame, i nisu oklijevali da bilo što žrtvuju kako bi uništili njegovu moć. Tako je istina pobijedila nad ljudskim predrasudama, nad njihovim omiljenim zanimanjima, i nad njihovom ljubavlju prema novcu.

Naivno se smatra da su neznabožačka praznovjerja nestala pred civilizacijom devetnaestog stoljeća. Međutim Božja riječ i neumoljivo svjedočanstvo činjenica objavljuju da se vračarstvo prakticira u današnjem Kršćanskom dobu i Kršćanskoj naciji isto tako kao i u vrijeme drevnih mađioničara. Drevni magijski sistem je, zapravo, isti onaj koji je sada poznat kao moderni Spiritizam. Sotona pronalazi pristup tisućama umova predstavljajući se pod maskom preminulih prijatelja. Pisma istine izjavljuju da „mrtvi ne znaju ništa“. Njihove misli, njihova ljubav, njihova mržnja, su nestali. Mrtvi se ne druže sa živima. Međutim vjeran svom ranijem lukavstvu, kada je u obliku zmije prevario majku naše rase, Sotona primjenjuje ovaj mehanizam da zadobije kontrolu nad umovima ljudi.

Neznabožački proroci imaju svoje pandane u spiritualističkim medijima, vidovnjacima, i gatarama današnjice. Zagonetni glasovi koji su govorili u Endoru i Efezu, još uvijek svojim lažljivim riječima obmanjuju čovječje sinove. Tajne neznabožačkog obožavanja su zamijenjene tajnim društvima i seansama, nejasnoćama i čudima, vračara našeg vremena. Njihova otkrivanja željno primaju tisuće koji odbijaju prihvatiti svjetlost iz Božje riječi ili od njegovog Duha. Dok podrugljivo govore o drevnim mađioničarima, veliki varalica se pobjedonosno smije dok se oni predaju njegovim vještinama u drugačijem obliku.

Njegovi posrednici još uvijek tvrde da liječe bolesti. Oni tvrde da koriste elektricitet, magnetizam, ili takozvane „simpatičke lijekove“; ali u istini magnetna sila kojom se hvale se direktno može pripisati Sotoninom vraćanju. Ovim sredstvima on baca svoje čini na tijela i duše ljudi.

Bolesni, oduzeti, radoznali, razgovaraju sa zlim duhovima. Svi koji se upuste u to su na opasnom terenu. Riječ istine objavljuje kako Bog gleda na njih. U drevna vremena on je izrekao presude nad onim tko potraži savjet od neznabožačkog proroka: „Nije li to zato što nema Boga u Izraelu da šalješ pitati Baal-Zebuba, boga ekronskog? Zato nećeš sići s te postelje na koju si se popeo, nego ćeš svakako umrijeti“.

Vidljivi i nevidljivi svijet su u bliskom kontaktu. Kada bi se veo mogao podići, vidjeli bismo zle anđele kako upotrebljavaju sve svoje vještine da varaju i uništavaju. Kada god se sprovodi neki utjecaj koji čini da čovjek zaboravi Boga, tu Sotona sprovodi svoju čarobnu moć. Svi koji se upuste u dešavanja raskalašenosti i nereligioznog zadovoljstva, ili traže društvo senzualiste, skeptika ili bogohulnika, osobnom komunikacijom ili preko medija štampe, igraju se s vračarstvom. Prije nego što postanu svjesni, um je zbunjen a duša zagađena. Apostolova opomena Efeškoj crkvi treba biti poslušana danas od Božjeg naroda: „I nemajte udjela u besplodnim djelima tame, već ih radije razotkrivajte“.

POGLAVLJE XIV

PAVLOVA ISKUŠENJA I POBJEDE

VIŠE od tri godine, Efez je bio središte Pavlovog djelovanja. Rastuća crkva je tu podignuta, a iz tog grada se evanđelje proširilo kroz Azijsku provinciju, među Hebrejima i Neznabošcima.

Apostol je neko vrijeme razmišljao o drugom misionarskom putovanju. Imao je želju ponovo posjetiti crkve u Makedoniji i Ahaji, te nakon što provede neko vrijeme u Korintu, da ode do Jeruzalema, nakon čega se nadao da propovijeda evanđelje u Rimu. Slijedeći svoj plan, poslao je Timoteja i Erasta pred sobom u Makedoniju; ali osjećajući da cilj u Efezu još uvijek zahtjeva njegovo prisustvo, odlučio je ostati sve do iza Pedesetnice. Međutim, uskoro se zbio događaj, koji je ubrzao njegov odlazak.

Mjesec svibanj je bio posebno posvećen obožavanju Efeške boginje. Univerzalno poštovanje s kojim se gledalo na ovo božanstvo, veličanstvenog njenog hrama i njenog obožavanja, privuklo je ogromnu masu ljudi iz svih dijelova Azijske provincije. Tokom cijelog mjeseca su održavane proslave u najvećem raskošju i sjaju. Bogovi su predstavljani osobama odabranim za tu svrhu, prema kojima se odnosilo kao prema objektima obožavanja, te im je bila odavana počast povorkama, žrtvama i pijankama. Muzička takmičenja, podvizi atletičara, i žestoke borbe ljudi i zvijeri, privlačili su zadivljene gomile u ogromna kazališta. Službenici odabrani da vode ovu veliku proslavu bili su ljudi od najvećeg ugleda u glavnim gradovima Azije. Oni su također bili jako bogate osobe, jer zauzvrat zbog časti njihovog položaja, od

njih se očekivalo da snose kompletan trošak događaja. Cijeli grad je bio scena briljantnog pokazivanja i divljeg opijanja. Istaknute povorke krstarile su do veličanstvenog hrama. Zrak je odzvanjao radosnim zvukovima. Ljudi su se odali gozbi, pijančenju, te najgrešnijem razvratu.

Ovo vrijeme proslave je bilo prilika za iskušenje učenicima koji su novi došli u vjeru. Grupa vjernika koja se sastajala u školi Tiranina bila je neskladan ton u prazničnom horu. Ismijavanje, ponižavanje, i vrijeđanje su slobodno nagomilavani na njih. Pavlovim radom u Efezu, neznabožačko vjerovanje je primilo efektivan udarac. Postojalo je primjetno opadanje u prisustvu na nacionalnom prazniku, i u oduševljenju obožavatelja. Utjecaj njegovog učenja je dopirao daleko izvan stvarnih obraćenika u vjeru. Mnogi koji nisu otvoreno prihvatili nove doktrine, postali su toliko prosvjetljeni da su izgubili pouzdanje u neznabožačke bogove. Pavlovo prisustvo u gradu je privlačilo posebnu pažnju zbog ove činjenice, te su glasna i duboka proklinjanja izgovorena protiv njega.

Postojao je još jedan razlog nezadovoljstva. Dugo je bio običaj među neznabožačkim narodima koristiti male likove ili oltare da predstavljaju njihove omiljene predmete obožavanja. Prenosive statue su bile oblikovane po velikom liku Dijane, te su bile naširoko dijeljene u državama uz obale Mediterana. Modeli hrama u kojem je brižljivo čuvan idol su također željno traženi. Na jedno i drugo se gledalo kao na objekte obožavanja, a bili su nošeni na čelu povorki, i na putovanjima i vojnim pohodima. Rasprostranjen i profitabilan posao se razvio iz Efeza od proizvodnje i prodaje tih oltara i likova.

Oni koji su bili zainteresirani za ovu granu industrije otkrili su da se njihovi dobici umanjuju. Svi su se ujedinili u pripisivanju nepoželjne promjene Pavlovom radu. Dimitrije, proizvođač srebrnih oltara, okupio je radnike svog zanata, te bijesnim zahtjevom nastojao pokrenuti njihovu ozlojeđenost protiv Pavla. On je predstavio da je njihova trgovina ugrožena, te je ukazao na veliki gubitak koji bi

oni pretrpjeli ako bi apostolu bilo dozvoljeno da odvraća ljude od njihovog drevnog obožavanja. On se zatim pozvao na njihovo prevladavajuće praznovjerje, govoreći, „A vidite i čujete da je taj Pavao, ne samo u Efezu nego gotovo u cijeloj Aziji, uvjerio i preokrenuo poveliko mnoštvo govoreći da nisu bogovi oni što su rukama načinjeni. Tako je u opasnosti ne samo da nam ovaj zanat dođe na loš glas nego će se i hram velike boginje Artemide smatrati ništavnim pa će se zatrti i veličanstvo one koju sva Azija i sav svijet obožavaju“. Ovaj govor je djelovao kao vatra na strnjiku. Pokrenute su uzbuđene strasti ljudi, i prolomile su se krikom, „Velika je Artemida Efeška“!

Izvještaj o Dimitrijevom govoru se brzo proširio. Galama je bila užasna. Izgledalo je da je cijeli grad u pobuni. Ubrzo se skupilo ogromno mnoštvo, te su brzo otišli do Akviline radionice u Hebrejskoj četvrti, s namjerom da uhvate Pavla. Bili su spremni da ga u svom ludom bijesu raskomadaju. Međutim apostol se nije mogao pronaći. Njegova braća, primivši nagovještaj o opasnosti, brzo su ga odveli s tog mjesta. Božji anđeli su bili poslani da čuvaju vjernog apostola. Nije još došlo njegovo vrijeme da umre mučeničkom smrću.

Ne uspjevši pronaći objekat svog gnjeva, rulja je zgrabila dvojicu njegovih suputnika, Gaja i Aristarha, te su požurili s njima do kazališta. Pavlovo mjesto skrivanja nije bilo previše udaljeno, te je ubrzo saznao za nevolju svoje voljene braće. Njegova hrabrost je bila u skladu s prilikom. Uvijek je bio spreman biti u prvim redovima borbe za svog Učitelja. Zaboravljajući na svoju vlastitu sigurnost, želio je odmah otići do kazališta, da se obrati buntovnicima. Međutim njegovi su mu prijatelji odbili dozvoliti da se na takav način žrtvuje. Gaj i Aristarh nisu bili plijen koji su ljudi tražili; nikakve ozbiljne povrede im nisu bile nanijete. Međutim ako bi se vidjelo apostolovo blijedo, od brige istrošeno lice, to bi odmah pokrenulo najgore strasti rulje, i ne bi postojala ni najmanja ljudska mogućnost da se spasi njegov život.

* Artemida je drugo ime za Dijanu. - prim. prev.

Pavao je i dalje bio željan braniti istinu pred mnoštvom; ali je na kraju odvrćen porukom upozorenja iz kazališta. Nekoliko od najpoštovanijih i najutjecajnijih magistrata su mu poslali iskren zahtjev da se ne upušta u situaciju od tako velike opasnosti. Ovaj dokaz uvažavanja Pavla od strane vodećih ljudi Azije nije bio podlo priznanje prvoklasnom poštenju njegovog karaktera.

Metež u kazalištu je stalno rastao. „Tako su jedni vikali jedno a drugi drugo, jer je skup bio smeten pa većina nije ni znala zbog čega se skupiše.“ Zbog činjenice da su Pavao i neki od njegovih suputnika bili Hebrejskog porijekla, Hebreji su osjećali da je mržnja bačena na njih, i da njihova vlastita sigurnost može biti ugrožena. Želeći da se shvati da oni nemaju suosjećanja s Kršćanima, izgurali su naprijed jednog iz cijelog mnoštva da riješi stvar pred narodom. Odabrani govornik je bio Aleksandar, jedan od zanatlija, kovač, za koga je Pavao poslije rekao da mu je učinio toliko mnogo zla. Aleksandar je bio čovjek značajne sposobnosti, a usmjerio je svu svoju energiju da usmjeri gnjev naroda izrazito protiv Pavla i njegovih suputnika. Međutim mnoštvo nije bilo raspoloženo činiti fine razlike. Vidjevši da je Aleksandar Hebrej, gurnuli su ga u stranu, galama je stalno rasla pošto su svi jednoglasno vikali, „Velika je Artemida Efeška!“ Ova vika se nastavila dva sata.

Konačno je nastupila trenutna tišina, zbog krajnje iscrpljenosti. Zatim je gradski pisar privukao pažnju mnoštva, te je snagom svog položaja pridobio da ga saslušaju. Svojom smotrenošću i dobrim rasuđivanjem ubrzo je uspio umiriti uzbuđenje.

Sreo se s ljudima na njihovom vlastitom terenu, te im je pokazao da ne postoji razlog za sadašnji metež. Pozvao se na njihov razum da odluče da li stranci koji su došli među njih mogu promijeniti mišljenja cijelog sveta u vezi s njihovom vladajućom boginjom. Rekao je, „Ljudi! Efežani! Pa ima li koji čovjek koji ne zna da je grad Efežana čuvar hrama velike boginje Artemide i kipa koji je od Zeusa pao“? Predložio im je da uzmu u obzir da Pavao i njegovi

sputnici nisu oskrnavili Dijanin hram, niti su uvrijedili bilo čije osjećaje ruganjem boginji.

On je stoga vješto promijenio temu, te je ukorio Dimitrijevo postupanje: „Ako dakle Dimitrije i zanatlije koje su s njim imaju protiv koga tužbu, sudovi se sastaju, a tu su i prokonzuli. Neka tuže jedni druge! Ako li što drugo tražite, to će se riješiti na zakonitom skupu“. Završio je upozoravajući ih da takva galama, podignuta bez očiglednog razloga, može podvrgnuti grad Efez cenzuri Rimljana, na taj način uvodeći zabranu njegovoj sadašnjoj slobodi, i nagovještavajući da ne smije doći do ponavljanja ovakve scene. Pošto je ovim govorom potpuno umirio uznemirene elemente, pisar je raspustio skup.

Riječi Dimitrija otkrivaju pravi razlog meteža u Efezu, a također i razlog mnogih progonstava koja su pratila apostole u njihovom djelu objavljivanja istine. „Tako je u opasnosti ne samo da nam ovaj zanat dođe na loš glas.“ Kod Dimitrija i njegovih kolega, profitabilni posao pravljenja likova je bio ugrožen učenjem i širenjem evanđelja. Prihod nezabožaćkih Svećenika i zanatlija je bio u pitanju; te su iz tog razloga oni promovirali najoštrije protivljenje apostolu, te su odbili primiti ili istražiti novu religiju, koja bi ih učinila mudrima za spasenje.

Pavlov rad u Efezu je na kraju bio završen. Osjećao je da je uzbuđenje koje je prevladavalo bilo nepovoljno za propovijedanje evanđelja. Njegovo srce je bilo ispunjeno zahvalnošću Bogu što je njegov život bio sačuvan, i što Kršćanstvo nije stavljeno na loš glas metežom u Efezu. Odluka pisara i drugih koji su bili na počasnim položajima u gradu, postavila je Pavla pred narodom kao nekog tko je nedužan za bilo kakvo nezakonito djelo. Ovo je bila još jedna pobjeda Kršćanstva nad zabludom i praznovjerjem. Bog je podigao velikog magistrata da obrani svog apostola, i da drži uzburkanu rulju pod kontrolom.

Pavao se rastao od svoje djece u vjeri sa srdačnim pozdravom. Uputio se na svoje putovanje u Makedoniju, osmislivši na putu do

tamo da posjeti Troadu. Pratile su ga Tihik i Trofim, obojica Efežani, koji su ostali njegovi vjerni suputnici i suradnici do kraja njegovog života.

Pavlova služba u Efezu je bila period neprekidnog rada, mnogih iskušenja, te duboke patnje. Poučavao je ljude u javnosti i od kuće do kuće, upućujući ih i upozoravajući ih s mnogo suza. On se stalno protivio nevjernim Hebrejima, koji nisu propuštali priliku da pokrenu popularne osjećaje protiv njega. Iznova i iznova bio je napadan od rulje, te podvrgnut uvredi i maltretiranju. Svim sredstvima koja su mogli primijeniti, neprijatelji istine su gledali uništiti posljedice njegovog rada za spasenje ljudi.

Dok se tako borio protiv protivljenja, te s neumornom revnošću gurao naprijed djelo evanđelja i čuvao interese crkve još mlade u vjeri, Pavao je nosio na svojoj duši teret svih crkava. Nije bio pošteđen ni tereta fizičkog rada. Ovdje, u Korintu, radio je svojim vlastitim rukama da osigura sve što mu je potrebno. U umoru i bolu zbog neprestanog mučnog rada i stalne opasnosti, oslabljen bolešću, te ponekad obeshrabrenog duha, on je nepokolebljivo nastavljao svoj posao.

Vijesti koje je primio, o otpadništvu u crkvama koje je sam postavio, zadavale su mu duboku muku. Jako se plašio da su se njegovi napori u njihovo ime pokazali uzaludnima. Mnoge besane noći je proveo u molitvi i iskrenom razmišljanju, kada je saznao za nove i razne metode primijenjene da se suprotstave njegovom djelu. Kada je imao priliku, pisao je crkvama, dajući ukor, savjet, upozorenje, i ohrabrenje, kako je njihovo stanje zahtijevalo. U svojim poslanicama apostol se ne bavi svojim vlastitim iskušenjima, ipak postoje povremeni djelići njegovog rada i patnji za Kristov cilj. Bičevanje i zatvor, hladnoća te glad i žeđ, opasnosti na kopnu i moru, u gradu i u pustinji, od njegovih vlastitih sunarodnjaka, od neznabožaca i od lažne braće, — sve je to on podnio radi istine. Klevetan je, prezren, „izmet svih sve dosad“, „U svemu smo pritisnuti, ali ne pritješnjeni; smeteni, ali ne očajni“, „svaki čas u opasnostima“, „uvijek se na smrt predajemo radi Isusa“.

Usljed stalne oluje protivljenja, galame neprijatelja, i napuštanja prijatelja, neustrašivi apostol je ponekad skoro izgubio srčanost. Međutim gledao je nazad na Golgotu, i s novim žarom je nastavio širiti znanje o Raspetom. Gazio je krvlju umrljanom stazom kojom je Isus gazio prije njega. Nije tražio nikakvo odsustvo s ratišta dok ne bude spustio svoj oklop pred noge svog Iskupitelja.

Osamnaest stoljeća je prošlo otkad se apostol odmorio od svog posla; ipak povijest njegovih patnji i žrtvi radi Krista je među najdragocjenijim blagom crkve. Ta povijest je zabilježena Svetim Duhom, kako bi Kristovi sljedbenici u svakom dobu mogli na taj način biti potaknuti na veću revnost i vjernost cilju njihovog Učitelja.

Kako se ovaj heroj vjere uzdiže iznad samopopustljivih, ljudi koji vole ugodnost i koji danas pretrpavaju redove službe. Kada su izloženi običnim poteškoćama i životnim iskušenjima, mnogi osjećaju da im je njihova sudbina teška. Međutim što su oni uradili ili pretrpjeli za Kristov cilj? Kako njihov zapis izgleda kada se usporedi s onim od ovog velikog apostola? Kakav su oni teret duše osjetili za spasenje grešnika? Oni znaju malo o samoodricanju ili žrtvi. Oni su dužni Kristovoj milosti za sve odlike karaktera koje posjeduju, za svaki blagoslov koji uživaju. Sve ono što oni jesu, sve ono što oni imaju, kupljeno je Kristovom krvlju. Kada se Kristove sluge suoče s protivljenjem i progonstvom, oni ne trebaju dopustiti svojoj vjeri da se ugasi ili svojoj hrabrosti da otkáže. S Kristom kao pomoćnikom, oni mogu odoljeti svakom protivniku, te nadvladati svaku poteškoću. Ista obaveza leži na onima koji su primorali apostola na njegov neumoran posao. Samo oni koji oponašaju njegovu vjernost, podijelit će s njim krunu života.

POGLAVLJE XV

PAVAO KORINĆANIMA

PRVA Poslanica Korinćanima je pisana od apostola Pavla tijekom kasnijeg dijela njegovog boravka u Efezu. Jer ni za jednu crkvu nije osjećao toliko duboko zanimanje i nije uložio toliko iskren trud kao za vjernike u Korintu. Dobro sjeme koje je on posijao činilo se da obećava obilnu žetvu; ali neprijatelj je posadio kukolj među pšenicom, te nije trebalo dugo da nikne, i donese svoj zao plod. Period Pavlovog odsustva je bio vrijeme teškog iskušenja za Korintsku crkvu. Bili su okruženi idolopoklonstvom i senzualnošću pod najveselijim i najprimamljivijim izgledom. Dok je apostol bio s njima, ovi utjecaji su imali malo sile. S njegovom čvrstom vjerom, njegovim vatrenim molitvama, i riječima pouke, te iznad svega, njegovim vlastitim primjerom da nadahne i ohrabri, oni su radije birali da podnesu patnju radi Krista, nego da uživaju u zadovoljstvima grijeha. Međutim kada je Pavao otišao, prirodni utisci i sklonosti su izmakli kontroli. Ne događa se u jednom danu da se odgoj i životne navike nadvladaju. Malo po malo, mnogi su odstupili od vjere.

Tri godine je glas koji ih je poticao k Nebu bio utišan. Kao i sinovi Izraelovi kada je Mojsije bio zaklonjen od pogleda u oblacima na Sinaju, oni su sjeli jesti i pili, i ustali su igrati. Svi osim nekolicine su se vratili najnižim grijesima hedonizma, kao da nikada nisu čuli nebesku poruku; neki su prakticirali bezakonje u tajnosti, drugi su otvoreno, i u duhu junaštva, izvrtali Pisma da opravdaju svoje ponašanje.

Pavao je kratko pisao crkvi, najavljujući plan koji je neko vrijeme gajio, da ih posjeti odmah nakon napuštanja Efeza, te opet nakon svog povratka iz Makedonije. U istom pismu napomenuo im je da prekinu svaki razgovor s članovima koji ustraju u svojoj razuzdanosti. Međutim Korinćani su izopačili značenje apostolovih riječi, izokrenuli su njegove riječi, te su našli izgovor za ignoriranje njegovih uputa.

Pavlu je poslano pismo od crkve, ne otkrivajući ništa od ogromnih grijeha koji su postojali među njima, već su na samozadovoljan način tražili savjet od njega u vezi s različitim stvarima. On je, međutim, bio pod snažnim utiskom Svetog Duha, kako je pravo stanje crkve skriveno, i da je ovo pismo pokušaj da se iz njega izvuku izjave koje bi pisci mogli tumačiti tako da posluže njihovoj vlastitoj svrsi. Otprilike u to vrijeme u Efez je došlo nekoliko članova domaćinstva Kloje, Kršćanske porodice od visokog ugleda u Korintu. Kao odgovor na pitanje apostola, ova braća su mu nevoljno dala izjavu o činjenicama onako kakve su one bile. Crkva je bila podijeljena u frakcije; nesloga koja se podigla u vrijeme Apolonve posjete se jako povećala. Lažni učitelji su navodili braću da preziru Pavlove upute. Učenja i odredbe evanđelja su bili izopačeni. Ponos, idolopoklonstvo, i senzualnost su se neprestano povećavali među onima koji su nekada bili Kristovi učenici.

Najgori apostolovi strahovi su se i više nego ostvarili. Bio je ispunjen užasom zbog situacije koja mu je tako predstavljena. Međutim on se ni sada nije predao očaju. Nije zaključio da je njegovo djelo bilo promašaj. Sa srcem koje je kucalo jako od patnje, i s očima zaslijepljenim suzama, potražio je savjet od Boga, te napravio svoje planove. Njegova skora posjeta Korintu je morala biti odgođena. U sadašnjem stanju crkve oni nisu bili spremni na dobrobit njegovog rada. Poslao je Tita u Korint da ih obavijesti o njegovoj promijeni planova, te da uradi što može da ispravi postojeća zla. Zatim je, skupivši svu hrabrost svoje prirode, i držeći svoju dušu prikovanu

za Boga, potisnuvši sve osjećaje ozlojeđenosti na nezahvalnost koju je primio, i unoseći svu svoju dušu u djelo, izdiktirao vjernom Sostenu jednu od svojih najbogatijih, najpoučnijih, i najsnažnijih od svih pisama, — prvu postojeću Poslanicu Korinćanima.

S čudesnom jasnoćom i energijom, nastavio je odgovarati na razna pitanja koja je predložila crkva, i da postavlja opća načela, koja, ako se poslušaju, će proizvesti bolje duhovno stanje. Njegovo pismo nije dugo učeni proizvod intelekta. Nije gledao da ispeglanim rečenicama zadovolji uši svoje braće. Njihove duše su bile u opasnosti. Upozorio ih je na njihove opasnosti, te je vjerno ukorio njihove grijehe. Ponovo im je ukazao na Krista, i gledao je da zapali žar njihove ranije posvećenosti.

Nakon nježnog pozdrava crkvi, on ih upućuje na njihovo iskustvo pod njegovom službom, kojom su bili navedeni da se okrenu od idolopoklonstva, službi i obožavanju pravog Boga. Podsjetio ih je na darove Svetog Duha koje su oni primili, te je iznio pred njih njihovu dužnost da nastave sa stalnim napredovanjem u Kršćanskom životu, kako bi mogli dostići čistoću i svetost Krista. Pripremvši tako put, on jasno govori o neskladu među njima, te opominje svoju braću, u Kristovo ime i Kristovim autoritetom, da prekinu sa svojim sukobima, i da iskreno teže ka Kršćanskom jedinstvu i ljubavi.

Pavao je bio slobodan spomenuti kako i od koga je bio obaviješten o podjelama u crkvi: „Jer Klotini mi, braćo moja, rekoše o vama da među vama ima svađa“. Iako je Pavao bio nadahnuti apostol, Gospod mu nije otkrivao u svim trenucima pravo stanje njegovih ljudi. Oni koji su bili zainteresirani za napredak crkve, i koji su vidjeli da se zla prikradaju, iznijeli su stvar pred njega, a od svjetla koje je ranije primio, bio je spreman suditi o karakteru tih dešavanja. Zato što mu Gospod nije dao novo otkriće za to posebno vrijeme, oni koji su zaista tražili svjetlost nisu odbacili njegovu poruku kao njegovo pismo. Gospod im je pokazao poteškoće i opasnosti koje će nastati u crkvama, da kada se budu razvile, da zna kako da se ophodi s njima. Bio je pripremljen za obranu crkve; trebao je paziti na duše

kao netko tko mora položiti račun Bogu; te zar ne treba on obratiti pažnju na izvještaje koji imaju veze s njihovim stanjem anarhije i podjele? Nesumnjivo; a ukor koji im je poslao je bio napisan toliko pod nadahnućem Božjeg Duha kao i bilo koja od njegovih poslanica.

Apostol nije spomenuo lažne učitelje koji su gledali uništiti plod njegovog rada. Zbog tame i podjele u crkvi, on je mudro izbjegao da ih provocira s takvim obraćanjem, iz straha da će okrenuti neke potpuno od istine. Međutim privukao je pažnju Korinćana na svoje vlastito djelo među njima, govoreći: „Po milosti Božjoj koja mi je dana, kao mudar graditelj postavih temelj, a drugi nadograđuje. Ali neka svaki pazi kako nadograđuje. Jer nitko ne može postaviti drugi temelj osim onog koji je položen, a taj je Isus Krist“.

Pavao, kao prvak vjere, nije oklijevao da objavi karakter svog djela. Međutim on nije na taj način uzdigao sebe kada je potvrdio da je on mudri graditelj, koji je postavio temelj da na njemu drugi gradi. Izjavio je, „Jer mi smo Božji suradnici“. Nije tvrdio da ima svoju vlastitu mudrost; već mu je božanska sila, ujedinjujući se s njegovim ljudskim naporima, omogućila da iznese istinu na način ugodan Bogu. On je bio suradnik s Kristom, marljiv radnik u donošenju duhovnog znanja iz Božje riječi i Kristovih djela, svima čija su srca bila otvorena za dokaz. Ujedinjen s Kristom, koji je bio najveći od svih učitelja, Pavlu je bilo omogućeno pričati pouke božanske mudrosti, koje su ispunile potrebe svih slojeva i stanja ljudi, te koje se trebaju primijeniti na sva doba, na sva mjesta, i na sve ljude. Radeći tako, apostol nije uzeo slavu na sebe, kao ponizno oruđe u Božjim rukama.

Gospod je dao Pavlu mudrost spretnog graditelja, kako bi mogao postaviti temelj Kristove crkve. Ovo slikovito građenje hrama je često ponovljeno u Pismima, kao nešto što stvarno oslikava izgradnju prave Kršćanske crkve. Zaharija upućuje na Krista kao na Granu koja treba da izgradi Gospodnji hram. On također upućuje na Neznabošce kao na one koji pomažu u ovom djelu: „I oni koji su daleko doći će i sagraditi hram Gospodnji“.

Pavao je sada radio u Neznabožačkom kamenolomu, iznoseći dragocjeno kamenje kako bi ga postavio na temelj, koji je Isus Krist, da dolaznjem u kontakt s tim živim kamenom, oni mogu također postati živo kamenje. Pišući Efežanima, on kaže: „Tako dakle više niste tuđinci i pridošlice, nego sugrađani svetih i ukućani Božji, nadograđeni na temelju apostola i proroka, a ugaoni kamen je sam Isus Krist. U njemu je sva građevina sastavljena i raste u hram svet u Gospodu, u njemu ste i vi sazidani za prebivalište Božje u duhu“.

U svom pismu Korinćanima, on dalje piše: „Ako li tko nadograđuje na ovom temelju zlatom, srebrom, dragim kamenjem, drvima, sijenom, slamom, svačije će se djelo pokazati. Jer dan će ga pokazati, jer će se u ognju otkriti. I svačije će djelo, kakvo god bilo, oganj iskušati“. Neki propovjednici, kroz svoj rad, priskrbljuju najdragocjeniji materijal, zlato, srebro, i drago kamenje, što predstavlja pravu moralnu vrijednost kod onih koje su oni pridobili za cilj. Lažni materijal pozlaćen da oponaša pravi, — to jest, tjelesni um, i neposvećen karakter, osvjetljeni prividnom pravednošću, — ne mogu biti odmah primijećeni smrtnim okom; ali će u dan Gospodnji materijal biti stavljen na probu.

Dragocjeno kamenje predstavlja najsavršenije Kršćane, koji su bili pročišćeni i izglancani Božjom milošću, te patnjom koju su podnijeli s puno molitve i strpljenja. Njihova poslušnost i ljubav podsjećaju na one od velikog Uzora. Njihovi životi su uljepšani i oplemenjeni samopožrtvovanjem. Oni će podnijeti test gorućeg dana, jer su oni živo kamenje. „Onoga koji pobjeđuje učinit ću stupom u hramu Boga svojeg i van više neće izaći.“

Sa svjetovne točke, mnogi nastoje, da svojim vlastitim naporima, postanu uglancano kamenje; ali oni ne mogu biti živo kamenje, jer nisu izgrađeni na pravom temelju. Na dan Božji će se pokazati, da su oni, samo drvo, slama, i strnjika. Veliki Dijanin hram je uništen; njena veličanstvenost je potpuno nestala; oni koji su vikali, „Velika je Artemida Efeška“! nestali su sa svojom boginjom i s hramom koji ju je

brižljivo čuvao. Njihova religija je zaboravljena, ili se čini kao prazna priča. Taj hram je bio izgrađen na lažnom temelju, te kada je bio iskušan, pokazao se bezvrijednim. Međutim kamenje koje je Pavao vadio iz kamenoloma u Efezu pokazalo se dragocjenim i izdržljivim.

Pavao je postavio sebe na pravi temelj, te je izvukao svaki kamen, bilo veliki ili mali, izglancan ili neobrađen, običan ili dragocjen, da bude povezan sa živim kamenom temeljcem, Isusom Kristom. Tako se polako podizao hram Božje crkve. Apostol kaže, „Ne znate li da ste hram Božji i da Duh Božji prebiva u vama? Ako tko hram Božji upropašćuje, njega će upropastiti Bog. Jer je svet hram Božji, a to ste vi“.

Pavao je imao, u viziji, pogled na Božji grad, s njegovim temeljima; te on predstavlja prave Kršćanske obraćenike da budu zlato, srebro, i dragocjeno kamenje. Međutim Hebreji su izuzetno otežavali Pavlov posao. Neprestano su tvrdili da su oni jedina prava Abrahamova djeca, a samim time jedino zakonito kamenje za izgradnju Božje kuće; a kada su Neznabošci prihvatili evanđelje, i bili dovedeni do pravog temelja, Hebreji su gundžali zbog ovog materijala. Tako su oni ometali Božje djelo; ali je apostol bez obzira na sve, nepokolebljivo nastavio sa svojim radom.

Pavao i njegovi suradnici su bili vješti arhitekti, jer su učili od Krista i njegovih djela. Nisu morali samo graditi već i rušiti. Morali su se boriti s netrpeljivošću, predrasudom, i nasiljem ljudi koji su gradili na lažnom temelju. Božjom silom, apostoli su postali snažni u rušenju tih neprijateljskih utvrđenja. Mnogi koji su radili kao graditelji hrama Kristove crkve bili su slični graditeljima zida u Nehemijino vrijeme: „Oni koji su gradili zid i oni koji su nosili teret, jednom svojom rukom su tovarili obavljajući posao, a drugom su držali oružje“.

Jedan za drugim plemeniti graditelji su padali u njegovom poslu od ruke neprijatelja. Stjepan je kamenovan; Jakov je ubijen mačem; Pavao je obezglavljen; Petar je razapet; Ivan je prognan. A ipak kamen za kamenom je ugrađivan u zgradu, crkva se povećavala usred strašnih

progonstava koja su je pogađala, a mnogi radnici na zidu su zauzimali mjesto palih.

Ovi vjerni graditelji su gledali marljivo da donose dragocjeni materijal u živi temelj. Pavao je radio da učini svoje srce i karakter u skladu s Božjim zakonom, a onda je revno gledao da postigne isti rezultat sa svojim obraćenicima. Opomenuo je Timoteja, „Pazi na samog sebe i na doktrinu“! Ovo je dužnost svakog učitelja Biblijske istine, — da oslikava u svom svakodnevnom životu aktivne Kršćanske vrline, da bude čist u srcu, i da se odaje svetom razgovoru, da bude dobar, i da čini dobro.

Bog neće prihvatiti najblistaviji talenat niti najsposobniju službu, osim ako nije postavljena na živom kamenu temeljcu, i povezana s njim; jer samo ovo daje pravu vrijednost sposobnosti, te čini rad živom službom Bogu. Možemo gledati unazad kroz stoljeća, i vidjeti živo kamenje koje sija kao zraci svjetla kroz tamu zablude i praznovjerja. Ovo drago kamenje će sijati s neprestano rastućim svjetlom kroz vječnost. Iako mrtvi, pravedni iz svih vjekova svjedoče, zapisom njihovih riječi i djela, o Božjoj istini. Imena mučenika za Krista su učinjena vječnim među anđelima na Nebu; i sjajna nagrada ih očekuje kada ih Davalac života pozove iz njihovih grobova.

Blještavo svjetlo ovog ulaštenog kamenja, postavljenog da uljepšava Kristov hram, je uvijek bilo neizmjereno iritirajuće za svijet; jer njihovo blještavilo usred okružujuće tame pokazuje snažnu suprotnost između pravednosti i grijeha, — zlata istine i prljavštine zablude i tradicije. Oni koji odbiju poštovati istinu sami ne žele da je i drugi poslušaju; jer je pravac vjernih neprestani ukor nevjernima i neposlušnima.

Krist osobno, temelj i okrunjena slava Božjeg hrama, je postao „i kamen spoticanja i stijena sablazni — onima koji se o Riječ spotiču budući da su neposlušni, za što su i bili određeni“. Ipak taj ugaoni kamen koji, „ljudi odbaciše“, je „kod Boga izabran, dragocjen“. Iako odbačen od Hebrejskih graditelja, postao je ugaoni. Krist je ubijen;

ali djelo gradnje nije zaustavljeno. On je poštovan na Nebu i od strane vjernih na zemlji kao pravi temelj.

Kristove sluge su uvijek bile jako ometane u svom radu zabludama koje su vremenom iskvarele crkvu. Tjelesni umovi izvrću Božju riječ da je uklope sa svojim zabludama i praznovjerjima. Ta nepogrešiva riječ, pravilo po kojem svaki kamen doveden do temelja mora da se isproba, doslovno je gurnuta u stranu od mnogih koji izgledaju kao da su revni graditelji hrama Kristove crkve. Tako su drvo, slama, i strnjika postavljeni na ugaoni kamen od nepažljivih radnika kao dragocjeni dobitak.

Kada imperatori, kraljevi, pape, i svećenici gledaju da skrnave i unište ovaj Božji hram sa svetogrdnim idolopoklonstvom i progonstvom vjernih, Božje oko nikada ni za trenutak nije napustilo njegovu zgradu i njegove radnike. Suočeno sa zatvorskim tamnicama, mučenjem, i lomačama, djelo je raslo pod rukama vjernih ljudi; građevina se podigla, prelijepa i simetrična. Radnici su ponekad bili skoro zaslijepljeni maglama praznovjerja koje su se guste i mračne spuštale oko njih, te su bili odbijani nazad nasiljem svojih protivnika; ipak, poput Nehemije i njegovih suradnika, oni su i dalje napredovali s djelom. Govorili su, Nebeski Bog živi i vlada; on će razvijati svoje vlastito djelo. Zato ćemo mi, njegove sluge, ustati i graditi.

Slika podignutog hrama na kamenu temeljcu koju Pavao koristi služi da predstavi djelo Božjih slugu do kraja vremena. Svima koji grade za Boga, apostol upućuje riječi ohrabrenja i upozorenja: „Ostane li kome djelo što ga je nadogradio, primit će plaću. Izgori li čije djelo, oštetit će se. A on sam spasit će se, ali tako kao kroz oganj“. Kršćanski učitelj koji vjerno predstavlja riječi istine dovodeći svoje obraćenike do svetosti srca i života, donosi dragocjeni materijal do temelja; i u Božjem carstvu on će biti poštovan kao mudar graditelj. Onaj koji zanemaruje proučavati istinu u njenoj čistoći, okupit će obraćenike koji nisu sveti u srcu i životu. On donosi materijal koji neće podnijeti probu. Na Božji dan on će pretrpjati gubitak. Iako je

moguće da oni koji su proveli najbolji dio života učeći zablude, budu na kraju spašeni, kroz pokajanje i vjeru, ipak je njihovo djelo izgubljeno. Njihov život je lišen dobrih rezultata koji su mogli biti osigurani. Propale su duše, koje su, vjernim prikazivanjem istine, mogle biti spašene. Apostol kaže, „Neka svaki pazi kako nadograđuje“.

Pavao piše Korinćanima: „Jer iako slobodan od svih, sam sebe učinih robom svima da ih što više pridobijem“. Apostol je imao želju da njegova braća iz Korinta budu navedena da vide sebičnu ambiciju i netoleranciju koju su gajili. Zato on iznosi pred njih svoj vlastiti pravac djelovanja, kako bi oni mogli nasuprot tome primijetiti grešnost svog ponašanja. Radio je za ljude iz svake nacije, jezika, i naroda, te je gledao da se susretne s raznim društvenim slojevima na njihovom vlastitom terenu. Izbjegavao je isticati razlike između njega i njih. Nastojao je skloniti u stranu svoje osobne osjećaje, te se nosio s predrasudama osoba za koje je radio.

Kada je radio za neobraćene Hebreje, nije odmah počinjao propovijedati ono što su oni smatrali da je opasna hereza, već je započinjao s doktrinama s kojima bi se oni mogli složiti. Počevši s Mojsijem i prorocima, postupno ih je vodio stavku po stavku, uspoređujući pismo s pismom, prateći ispunjenje proročanstva, pokazujući dokaz da je Mesija već bio došao, i način njegovog dolaska. Zatim im je jasno pokazao cilj njegovog dolaska, te što je trebao uraditi na zemlji, i kako je trebao biti prihvaćen.

Kada je pred mnogima održao govor o ovim temama, posvjedočio je da je Mesija zaista došao, te je zatim propovijedao jednostavno evanđelje Isusa Krista. To je bilo umijeće koje Pavao spominje, govoreći da ih je dobio lukavstvom. Pokušao je tako umiriti predrasudu, i pridobiti duše k istini. Uzdržavao se od nametanja činjenice Hebrejima da ceremonijalni zakoni više nemaju nikakvu silu. Savjetovao je Timoteja da ukloni svaku priliku da odbace njegovo djelo. Bio je u suglasnosti s njihovim pravilima i odredbama koliko je bio ustrajan u svojoj misiji prema Neznabošcima. Nije dovodio Hebreje u

zabludu niti ih je varao; ali je ostavljao po strani svoj vlastite osjećaje, radi istine.

S Neznabošcima je njegov način rada bio drugačiji. Jasno ih je obavijestio da se žrtveni prinosi i obredi Hebreja više ne trebaju svetkovati, te im je propovijedao Krista i to raspetog.

Apostol se u svom radu susretao s društvenim slojem koji je tvrdio da je moralni zakon učinjen nevažećim, s odredbama ceremonijalnog sistema. Obranio je zakon deset zapovijedi, te ga je iznio pred ljude kao pravilo života. Pokazao je da su svi ljudi pod najsvetčanijom obavezom da poštuju taj zakon, koji je Krist došao učiniti počasnim. Učio je da je Krist jedini koji može osloboditi ljude od posljedica kršenja božjeg zakona; i da samo pokajanjem zbog svojih ranijih prijestupa, vjerom u iskupljujuću Kristovu žrtvu, i životom poslušnosti, ljudi mogu da se nadaju da će primiti Božju naklonost.

Pavao nije omalovažavao savjesnu neodlučnost onih koji su bili slabi u vjeri ili oslabljenog shvaćanja. On nije pokazao svoje nadmoćno znanje, i nije pokazao nepoštovanje prema njihovom neznanju; već se postavio što je bliže moguće na isti nivo s njima, pokazujući prema njima iskreno suosjećanje i ljubav, navodeći ih do plemenitijih i uzvišenijih stavova. On kaže, „Svima sam bio sve da kako god neke spasim“. Vedrom, strpljivom ljubaznošću i Kršćanskom strpljivošću, pridobio je srce ljudi, utišao njihove predrasude, te je nastojao da ih poučava istinom bez da pokrene njihovu ratobornost. Sve je ovo radio zato što voli ljudske duše, i želio je da ih dovede Kristu kako bi mogli biti spašeni.

Pavao je nastojao utisnuti u umove svoje Korintske braće značaj čvrstog samosavlađivanja, stroge umjerenosti, i neumorne revnosti u Kristovoj službi. Da bi slikovito prikazao Kršćansko ratovanje, usporedio ga je s igrama koje su se proslavljale blizu Korinta, na kojima je uvijek bilo prisutno mnoštvo gledatelja. Ovaj slikoviti prikaz je bio proračunat da ostavi snažan utisak na umove onih kojima se obraćao, pošto se to odnosilo na nešto s čim su bili blisko

upoznati. Razne igre su bile uspostavljene među Grcima i Rimljanima u svrhu zabave, a također i s idejom da se treniraju mladi ljudi radi vlastite snage i aktivnosti, na taj način osposobljavajući ih za ratovanje. Utrke ljudi su bile najstarije i najpoštovanije među tim igrama. Održavale su se u označena vremena i na označenim mjestima s velikom raskoši, i bile su pod pokroviteljstvom kraljeva, plemića, i državnika. Osobe od ugleda i bogatstva su sudjelovale u tim vježbama, i nisu izbjegavali nikakav trud ili disciplinu neophodnu da ostvare čast koju osvajaju pobjednici.

Natjecanje je bilo regulirano strogim pravilima, na koje nije bilo žalbe. Prije nego što bi imena kandidata mogla biti unijeta na spisak natjecatelja za nagradu, od njih se zahtijevalo da se podvrgnu žestokoj pripremnoj obuci. Svako popuštanje apetitu, ili drugom zadovoljavanju koje bi moglo i najmanje utjecati na njihovu mentalnu ili fizičku snagu, bilo je strogo zabranjeno. Mišići su održavani jakim i gipkim. Svaki nerv mora biti pod kontrolom, svaki pokret siguran, svaki korak brz i nepokolebljiv, a sve snage održavane do najviše granice, da daju bilo kakvu nadu za uspjeh u velikoj probi snage i brzine.

Kada su se natjecatelji u trci pojavili pred željenom i iščekujućom publikom, njihova imena su bila objavljena, a pravila trke izričito naglašena. Nagrada je bila postavljena na vidjelo pred natjecatelje, i svi su počinjali zajedno, čvrsta pažnja gledatelja ih je nadahnjivala revnošću i odlučnošću da pobjede. Suci su bili postavljeni blizu cilja, da bi mogli promatrati utrku od njenog početka do završetka, te dodijeliti nagradu pobjedniku. Ako bi čovjek izašao kao pobjednik koristeći bilo kakvu nezakonitu prednost, nagrada mu nije bila dodijeljena.

Veliki rizici su bili izvođeni u tim takmičenjima; nije bilo neobično da jedan od natjecatelja padne mrtav dok se spremao preuzeti nagradu u pobjedi. Međutim to se nije smatralo prevelikim rizikom, da se trči radi časti dodijeljene pobjedniku. Kada je došao do cilja, uzvik

za uzvikom aplauza velikog mnoštva razdiru zrak i podižu odjeke okolnih brda i planina. Sudac mu je, u vidokrugu gledatelja, uručio simbole pobjede, propadljivi lovorov vijenac, i palminu grančicu da nosi u svojoj desnoj ruci. Ova kruna je nošena od strane pobjednika s velikim ponosom. Njegova slava je pretjerano objavljivana, i opjevana širom zemlje. Njegovi roditelji su primili svoj dio časti, a čak je i grad gdje je on živio bio veoma cijenjen jer je iznjedrio tako velikog sportaša.

Pavao prikazuje te trke kao upečatljivu sliku Kršćanskog ratovanja: „Ne znate li da u trkalištu svi trkači, doduše, trče, ali jedan prima nagradu? Tako trčite da dobijete. Svaki koji se takmiči u svemu se suzdržava; oni dakle da dobiju raspadljiv vijenac, a mi neraspadljiv“.

Da bismo trčali Kršćanskom stazom u pobjedi, za nas je potrebno primjenjivanje hrabrosti, strpljenja, i samoodricanja, kao što je bilo potrebno i za natjecatelje u igrama i utrkama Grka i Rimljana. Kao i kod njih, Kršćanin ne smije dozvoliti da njegova pažnja bude privučena gledateljima, niti skrenuta zabavama, luksuzima, ili ljubavlju prema lagodnosti. Sve njegove navike i strasti moraju biti stavljene pod najstrožu disciplinu. Razum, prosvjetljen učenjima Božje riječi, te vođen njegovim Duhom, mora držati uzde kontrole. Svaka prepreka mora biti sklonjena u stranu; nikakav teret ne smije ometati njegov pravac. A nakon što je to urađeno, najviši napor se zahtijeva kako bi se zadobila pobjeda.

„Oni dakle da dobiju raspadljiv vijenac, a mi neraspadljiv.“ Vijenac venučeg lovora je prikazan pred nama u najsnažnijoj suprotnosti s trajnom čašću i krunom besmrtne slave koje će primiti onaj koji trči s pobjedom Kršćansku trku, te postane pobjednik u duhovnom ratovanju. Ne smije biti mlitave revnosti, niti kolebljivih koraka, jer će trud biti izgubljen. Posljednjih nekoliko koraka natjecatelja u utrci su uvijek učinjeni s mučnim naporom da održe nesmanjenu brzinu. Tako da Kršćanin, kako se približava cilju, mora nastaviti s još većom revnošću i odlučnošću nego u prvom dijelu svog pravca.

Pavao vraća sliku nazad na pripreme neophodne za uspjeh natjecatelja u utrci, — na pripremnu disciplinu, pažljivu i uzdržanu prehranu, na umjerenost u svim stvarima. Oni su to nepokolebljivo prakticirali kako bi dobili malu nagradu zemaljske časti. Koliko je važnije da Kršćanin, čiji je vječni interes u pitanju, bude obučen da stavi apetit i strast pod pokornost razumu i Božjoj volji. Ako bi se ljudi dobrovoljno pokorili teškoćama, oskudicama, i samoodricanju da osiguraju propadljivu nagradu svjetovnog ugleda, koliko više Kršćanin treba biti voljan raditi i patiti radi zadobivanja krune slave koja ne vene, i života koji teče usporedno s Božjim životom.

Takmičari u drevnim igrama, nakon što su se pokorili samoodricanju i strogoj disciplini, čak ni tada nisu bili sigurni u pobjedu. Nagrada je mogla biti dodijeljena samo jednom. Neki mogu uložiti krajnji napor da dobiju tu krunsku čast, ali, dok pružaju ruku da je dobiju, drugi, u trenutku pred njima, može ugrabiti priželjkivano blago. Takav slučaj nije u Kršćanskom ratovanju. Oni koji se pridržavaju uslova neće biti razočarani na kraju utrke. Svi oni mogu dobiti nagradu, te osvojiti i nositi krunu besmrtnosti slave.

Mnoštvo u svijetu je svjedok te igre života, Kršćanskog ratovanja. Vladar svemira i mirijade nebeskih anđela gledaju sa silnim zanimanjem napore onih koji sudjeluju u trčanju Kršćanske trke. Nagrada dana svakom čovjeku bit će u skladu s ustrajnom energijom i vjernom ozbiljnošću s kojom je on izvršio svoj dio u velikom takmičenju.

Pavao je osobno prakticirao samoodricanje i izdržao je žestoke poteškoće i oskudice da bi mogao osvojiti nagradu vječnog života, te svojim primjerom i učenjima, navoditi druge da također budu dobitnici iste nagrade. On kaže: „Ja dakle tako trčim — ne kao neizvjesno; tako udaram šakom — ne kao da mlatim zrak. Naprotiv, obuzdam svoje tijelo i dovodim ga u pokornost da, pošto sam drugima propovijedao, sam ne budem odbačen“. Apostol je želio pokrenuti svoju Korintsku braću da vide opasnost koja im je prijetila kroz

samozadovoljavanje, zato se zadržao na strogoj disciplini i umjerenosti potrebnjoj da razvije čvrstinu, snagu, i izdržljivost kod natjecatelja u igrama. On je napravio usporedbu između te pripreme i njenih posljedica, te života sklonog uživanju Korinških Kršćana, koji su imali stvar od vječnog interesa pod rizikom, a trebala im je potpuna snaga tijela i uma kako bi izašli kao pobjednici. Pokazao im je da je do tada njihov put bio veoma podložan kritici; jer čak ni želja za duhovnim zdravljem i čast evanđelja nisu mogli da ih navedu da se odreknu žudnji za apetitom i strašću.

Popuštanjem izopačenim apetitima oni su se čak ujedinili s neznabošcima u njihovim idolopokloničkim svečanostima, tako izlažući opasnosti vjeru onih novo obraćenih iz idolopoklonstva. Pavao ih je savjetovao da čvrsto kontroliraju svoje životinjske strasti i apetite. Tijelo, remek djelo Božje izrade, kao savršen i instrument dobrih žica, mora biti očuvano, da bi proizvodilo skladnu muziku. On kaže da ako ne primjenjuje svoje vlastite ukore, težeći k vladanju nad sobom, držeći umjerenost u svim stvarima, on bi, nakon propovijedanja drugima, sam postao odbačen.

Apostol izjavljuje da on nije trčao u Kršćanskoj trci nesigurno, to jest, ravnodušno, voljan da bude ostavljen iza; niti se on borio kao što boksač vježba prije borbe, udarajući u zrak praznim udarcima, nemajući protivnika. Već kao, kada je u stvarnoj borbi, on se takmiči za nadmoć, nadvladava svog neprijatelja ponovljenim i dobro usmjerenim udarcima, obara ga udarcima na zemlju, i drži ga tamo dok on sam ne prizna da je pokoren, tako se apostol borio protiv Sotoninih iskušenja i zlih sklonosti tjelesne prirode.

Pavao upućuje svoju braću na iskustvo drevnog Izraela, na blagoslove koji su nagrađivali njihovu poslušnost, te na sudove koji su pratili njihove prijestupe. On ih podsjeća na činjenicu da su Hebreji izvedeni na čudesan način iz Egipta, pod zaštitom sjenovitog oblaka danju i stupom vatre noću. On prepričava kako je cijela grupa bila tako sigurno provedena kroz Crveno More, dok su Egipćani,

pokušavajući prijeći na isti takav način, svi bili podavljani. Bog je u ovim djelima priznao sav Izrael kao svoju crkvu. „I svi pojedše istu duhovnu hranu, i svi popiše isto duhovno piće. Pili su naime iz duhovne stijene koja ih je pratila — a ta Stijena bješe Krist.“ Hebreji su, na svim svojim putovanjima, imali Krista kao vođu. Udarena stijena je bila tip Krista, koji će biti ranjen za ljudske prijestupe, da potok spasenja može teći do njih.

Bez obzira na naklonost koju je Bog pokazao Hebrejima, ipak zbog njihove zlobne požude za raskošjem koje su ostavili u Egiptu, — zbog njihovih grijeha i pobune, — Božji sudovi su došli na njih. Apostol je nametnuo braći pouku da se nauči: „A ovo su bili primjeri nama, da ne žudimo za zlim stvarima kao što su i oni zažudjeli“.

Pavao nastavlja, dajući najuzvišenija upozorenja protiv idolopoklonstva, bludnosti i drskosti, što je učinilo da mnogi od Izraelaca padnu u pustinji. On navodi primjere iz svete povijesti da pokaže kako je ljubav prema lagodnosti i zadovoljstvu pripremila put za one grijeha koji su izazvali primjetnu Božju osvetu. Kada su sinovi Izraelovi sjeli jesti i piti, te ustali igrati, tada su odbacili pravedan Božji strah koji su osjećali netom prije toga dok su slušali zakon sa Sinaja. Napravili su sebi zlatno tele da predstavlja Boga, i klanjali mu se u svečanom vjerskom skupu. Ponovo, nakon uživanja u raskošnoj gozbi povezanoj s obožavanjem Bal-fegora mnogi od Hebreja su pali zbog bludnosti, a gnjev Božji se pokazao prema njima, i dvadeset tri tisuće su bili ubijeni mačem na Božju zapovijed preko Mojsija.

Apostol preklinje Korinćane, „Zato tko misli da stoji, neka pazi da ne padne“. Postanu li hvalisavi i samouvjereni, a zanemare da bdiju i da se mole, oni će pasti u mučan grijeh, te navući će na sebe Božji gnjev. Ipak Pavao ne želi da se oni pokore očaju i obeshrabrenju. Što god bila njihova iskušenja ili njihove opasnosti, on ih uvjerava, „Vjeran je Bog, on neće dopustiti da budete kušani preko onoga što možete, nego će s kušnjom dati i izlaz da je možete podnijeti“.

Pavao je naredio svojoj braći da istražuju kakav utjecaj njihove riječi i djela imaju na druge, te da ne rade ništa, koliko god samo po sebi bilo nedužno, što bi izgledalo kao da odobrava idolopoklonstvo, ili što bi uvrijedilo savjest onih koji bi mogli biti slabi u vjeri. „Dakle, bilo da jedete, bilo da pijete, bilo da što drugo činite — sve činite na slavu Božju. Ne budite na spoticaj ni Hebrejima ni Grcima ni zajednici Božjoj.“

Apostolove riječi upozorenja Korintskoj crkvi su primjenjive za sva vremena, a posebno su prilagođene potrebama našeg vremena. Pod idolopoklonstvom on nije samo mislio na klanjanje idolima, već na sebičnost također, ljubav prema lagodnosti, na zadovoljavanje apetita i strasti. Sve to dolazi s idolopoklonstvom na čelu. Puko ispovijedanje vjere u Krista, i hvalisavo znanje o istini, ne čine Kršćanina. Religija koja gleda samo kako da zadovolji oko, uho, i ukus, ili koja dozvoljava bilo kakvo štetno ugađanje sebi, nije Kristova religija. Ona je u skladu s duhom svijeta, a protivi se učenjima Svetih Pisama. Svečanosti i dešavanja zabave, u kojima zakleti članovi Kršćanske crkve oponašaju običaje i uživaju u zadovoljstvima svijeta, sačinjavaju doslovan spoj s Božjim neprijateljima.

Korinćani su naširoko napuštali jednostavnost vjere i sklada crkve. Oni su nastavili da se okupljaju za bogoslužjenje, ali sa srcima koja su bila otuđena jedna od drugih. Oni su izopačili pravo značenje Gospodnje večere, u velikoj mjeri po uzoru na idolopokloničke gozbe. Dolazili su zajedno slaviti Kristove patnje i smrt, ali su preokrenuli događaj u trenutak gošćenja i sebičnog uživanja.

Postalalo je uobičajeno da se, prije nego što sudjeluju u pričesti okupe za društvenom trpezom. Porodice koje su ispovijedale vjeru donijele su svoju vlastitu hranu na mjesto sastanka, te su je jele bez da učtivo sačekaju druge da budu spremni. Sveti običaj Gospodnje večere je bio, za bogate, pretvoren u proždrljivu gozbu; dok su siromašni bili primorani pocrvenjeti kada je njihova oskudna hrana iznesena u suprotnost sa skupim jelima njihove bogate braće.

Pavao je ukorio Korinćane što su učinili da Božja kuća bude mjesto gošćenja i pijančenja, poput grupe idolopoklonika: „Pa zar nemate kuće da jedete i pijete? Ili zajednicu Božju prezirete i sramotite one koji nemaju“? Javne religijske gozbe Grka su bile sprovedene na takav način, a to je bilo zbog praćenja savjeta lažnih učitelja što su Kršćani bili navedeni oponašati njihov primjer. Ti učitelji su počeli uvjeravajući ih da nije bilo pogrešno prisustvovati idolopokloničkim gozbama, i konačno su uveli slične običaje u Kršćansku crkvu.

Pavao je nastavio davati nalog i cilj Gospodnje večere, te je zatim upozorio svoju braću protiv izopačenja te svete naredbe: „Jer kad god jedete ovaj kruh i čašu ovu pijete, smrt Gospodnju pokazujete dok on ne dođe. Zato tko god jede ovaj kruh ili pije čašu Gospodnju nedostojno, bit će kriv za tijelo i krv Gospodnju... Jer koji nedostojno jede i pije, sud sebi jede i pije, ne razlikujući tijelo Gospodnje“.

Apostol je tako nastojao, da na najodlučniji i upečatljiviji način, ispravi lažne i opasne zamisli i običaje koji su prevladavali u Korintskoj crkvi. Govorio je jasno, ali ipak s ljubavlju za njihove duše. U njegovim upozorenjima i ukorima, svjetlo s Božjeg prijestolja je sijalo na njih, da otkrije skrivene grijehе koji su prljali njihove živote i karaktere. Ipak kako će ono biti primljeno?

Dok je pisao Korinćanima, Pavao je čvrsto kontrolirao svoja osjećaje; ali kada je pismo bilo poslano, došla je reakcija. On se plašio da ne rani previše duboko one kojima je želio biti od koristi. Jako se plašio daljnjeg otuđivanja, i ponekad je čeznuo da povuče svoje riječi. S drhtavom uznemirenošću čekao je da primi neke vijesti o prijemu svoje poruke.

Oni koji su, kao apostol, osjetili odgovornost za voljene crkve ili ustanove, mogu najbolje cijeniti njegovu obeshrabrenost duha i samooptuživanja. Božje slugе koje nose teret njegovog djela za ovo vrijeme, dijele isto iskustvo rada, sukoba, i mučne brige koja je pala na sudbinu velikog apostola. Opterećeni podjelama u crkvi, susreću se s nezahvalnošću i izdajom od onih na koje oni gledaju sa suosjećanjem i

podrškom, pod snažnim utiskom opasnosti od crkava koje su utočište za bezakonje, primorani da nose blisko, prodorno svjedočanstvo ukoravanja grijeha, a onda natovareni strahom da su se ponijeli s prevelikom oštrinom, — vjerni vojnici križa ne pronalaze odmor s ove strane Neba.

POGLAVLJE XVI

DRUGA POSLANICA KORINĆANIMA

PAVAO je iz Efeza otišao u Troadu, s istim ciljem koji je uvijek bio pred njim, ciljem objavljivanja spasenja kroz Krista ljudima. Bilo je to prilikom posjete ovom gradu na prethodnom putovanju kada su vizija o čovjeku iz Makedonije i molitveni povik, „Prijeđi i pomози nam“, bili presudni za njega da propovijeda evanđelje u Europi. Njegov ostanak u Troadi je stoga bio skraćen, te je bio spriječen raditi tamo kao što je imao namjeru; međutim on naglašava da su mu sada bila otvorena vrata od Gospoda, te je postavio temelje crkvi, koja se brzo uvećavala.

Pavao je uputio Tita, po povratku iz Korinta, da mu se pridruži u Troadi, te je iščekivao dolazak tog voljenog suradnika, nadajući se da će dobiti neke vijesti od Korintske crkve. Međutim tjedan za tjednom je prolazio, a Tit nije došao. Apostolova zabrinutost je postala skoro nepodnošljiva. On kaže, „Nisam imao spokoja u duhu svom, zbog Tita, mog brata“. On je napustio Troadu, i otišao u Filipu, gdje je upoznao Timoteja, svog sina u evanđelju.

Tu je bila crkva koja je dokazala svoju ljubav prema Kristovom evanđelju svojom vjerom i djelima. Braća nisu zastranila od svog povjerenja u Gospodnjeg glasnika. Pavao, u svojoj poslanici Filipljanima, ih ne osuđuje, već govori riječi toplog odobravanja. Istina evanđelja ih je potpuno obratila. Ta crkva nije mogla biti spriječena od davanja donacija apostolu za njegovo uzdržavanje dok je propovijedao evanđelje, iako je on više puta odbijao prihvatiti njihovu

velikodušnost. Bio je veoma ustrajan u svojoj odlučnosti da sam sebe uzdržava, kako se njegovim neprijateljima ne bi mogla dati prilika da kažu da je on radio za svoju vlastitu dobit. Međutim Filipljanima se nije mogla odbiti privilegija pomaganja Gospodnjem ambasadoru davanjem svojih sredstava da izađu u susret njegovim potrebama. Dvapat dok je bio u Solunu, odmah nakon njihovog obraćenja, salijetali su ga sa svojim darovima. Ponovo su mu poslali novčanu pomoć dok je on propovijedao u Korintu, te radio da uzdržava sam sebe. Također kada je apostol bio zatvorenik u Rimu, vjerna ljubav Filipijske braće se ispoljila njihovom dobronamjernom brigom za njegovu utjehu.

Crkva u Filipi nije bila bogata. Pavao kaže za ovu braću: „Jer u velikoj kušnji, kroz nevolju, izobilje njihove radosti i duboko siromaštvo njihovo obilno urodi bogatstvom darežljivosti njihove. Svjedočim da su prema svojoj mogućnosti, i preko mogućnosti, bili voljni davati, moleći nas mnogim molbama da primimo milost i zajedništvo služenja svetima. I ne samo kako se nadasmo nego sebe same najprije dadoše Gospodu, a potom i nama po volji Božjoj“.

Bio je to jedan od ciljeva apostola na tom putovanju, da prikupi sredstva za novčano uzdržavanje siromašnih svetih u Jeruzalemu. On je uspostavio u Korintskoj crkvi, kao i u Galaciji, sistem tjednih priloga, te je naredio Titu, u svojoj posjeti Korintu, da posveti posebnu pažnju prosljeđivanju ovog dobronamjernog pothvata. Ne samo da je apostol bio potaknut željom da olakša patnje svoje Hebrejske braće, već se nadao da će ovo opipljivo izražavanje ljubavi i suosjećanja Neznabožačkih obraćenika smekšati gorke osjećaje koje su gajili prema njima mnogi od vjernika u Judeji. Usprkos siromaštvu Filipljanske crkve, oni su se spremno pridružili apostolovom planu, te su nagovarali da prihvati njihovu pomoć za siromašne Kršćane u Jeruzalemu. Oni su imali najveće povjerenje u njegovo poštenje i rasuđivanje, te su ga smatrali odgovarajućom osobom da preuzme brigu o njihovim darovima.

Filipljani se nisu čvrsto držali za svoju malu zemaljsku imovinu, već su je smatrali svojom samo da bi je koristili u činjenju dobra. Oni su tako iskusili istinu Kristovih riječi, „Blaženije je davati nego primati“. Oni su osjećali da je Kristov cilj jednak svuda. Oni su se stoga, u svom siromaštvu, osjećali pozvanima da pomognu drugim crkvama koje su bile siromašnije nego oni sami.

Taj duh nepristrane velikodušnosti treba karakterizirati crkve današnjice. Oni trebaju neprestano držati na svojim dušama teret za napredovanje Božjeg cilja na bilo kojem i svakom mjestu. Dobročinstvo je sam temelj svemira. Bog je dobrotvor ljudske porodice. On je biće neiscrpne dobrote i ljubavi. Očeva ljubav prema čovjeku je bila izražena u darivanju svog ljubljenog Sina da spasi rasu od propasti.

Krist je dao svoj život za čovjeka. On je bio vladar u Nebeskim dvorovima, ipak on je dobrovoljno napustio svoje bogatstvo i čast, te došao na zemlju, postajući ponizan i skroman, da bismo mi mogli biti bogati i sretni u Nebeskom kraljevstvu. Otkrivenje evanđelja treba voditi sve koji prihvate njegove svete istine da oponašaju velikog Uzora u činjenju dobrog, u blagoslivljanju čovječanstva, i u življenju života samoodricanja i dobročinstva. Grijeh pohlepe se posebno osuđuje u Pismima. Svjetovnost je u ratu s pravim načelima Kršćanstva. Život dobrotvornog rada je plod koji Kršćansko drvo rađa.

Duboka tuga je i dalje počivala u Pavlovom umu i srcu zbog njegovog strahovanja u vezi s Korinjskom crkvom. Dok je bio u Filipi započeo im je svoju drugu poslanicu; jer su oni visjeli kao težak teret na njegovoj duši. Obeshrabrenost duha od koje je apostol patio se, međutim, u velikoj mjeri pripisivala tjelesnim bolestima, koje su ga činile jako nemirnim kada nije bio uključen u aktivnu službu. Međutim kada je radio za spasenje duša, on je bio nadmoćniji od fizičke slabosti. Osjećao je da je bolest pod kojom je patio bila užasna prepreka za njega u njegovom velikom djelu, te je neprestano molio Gospoda da ga izliječi. Bog nije vidio pogodnim odgovoriti na

njegove molitve u vezi s tim, iako mu je dao uvjerenje da božanska milost treba biti dovoljna za njega.

Pavlovo opterećenje zbog Korinćana ga nije napustilo dok nije došao do Makedonije, gdje je sreo Tita. On izjavljuje, „Nikakvog spokoja nije imalo tijelo naše, nego bili smo nevoljama pritisnuti sa svih strana: izvana borbe, iznutra strepnje. Ali Bog, koji tješi ponizne, utješi nas dolaskom Titovim“. Izvještaj ovog vjernog glasnika je veoma umirio Pavlov um. Tit ga je uvjerio da se veći dio Korinške crkve pokorio nalogu apostola, i da je dao dokaz najdubljeg pokajanja za grijehе koji su donijeli sramotu Kršćanstvu. Oni su odmah odvojili od svoje zajednice one koji su zgriješili, i koji su gledali da opravdaju svoj pokvareni običaj. Također su plemenito odgovorili na molbu u ime siromašnih svetih u Jeruzalemu.

U ovoj drugoj poslanici crkvi, apostol je izrazio svoju radost zbog dobrog djela koje je u njima bilo učinjeno: „Jer ako sam vas i ožalostio poslanicom, nije mi žao ako sam i požalio“, — kada je bio mučen strahom da će njegove riječi biti prezrene, te napola žalio što je pisao tako odlučno i oštro. On nastavlja: „Sada se radujem, ne što ste se ožalostili, nego što ste se ožalostili na pokajanje. Jer ožalostili ste se po Bogu, tako da od nas ni u čemu niste primili štetu. Jer žalost po Bogu rađa pokajanjem na spasenje, a to nije za žaljenje“. To pokajanje koje je proizvedeno utjecajem božanske sile na srce, dovest će do priznanja i ostavljanja grijehа. Takvi su bili plodovi za koje je apostol izjavio da su se pokazali od Korinške crkve: „Kolikom to u vama urodi gorljivošću, pa opravdavanjem, pa ogorčenjem, pa strahom, pa čežnjom, pa revnošću“.

Ipak postojala je neznatna manjina Korinćana koji su se tvrdoglavo opirali svim naporima apostola za pročišćenjem crkve; ali njihov pravac je bio takav da nitko od njih nije mogao biti prevaren. Oni su pokazali najogorčeniji duh, te su bili su drski u optuživanju Pavla, optužujući ga da ima koristoljubive motive, te lukavstvo u propovijedanju evanđelja i u ophođenju s crkvama. Oni su ga optužili da

je primio osobnu korist od sredstava priloženih od braće za razne dobrotvorne svrhe. S druge strane, neki su osporavali njegova prava na apostolstvo, jer on nije zahtijevao uzdržavanje od crkava koje je podigao. Tako su optužbe njegovih protivnika bile u suprotnosti, i bez trunke osnove.

Upravo takve nerazumne osobe ćemo sresti u naše vrijeme, ljude koji postavljaju sebe protiv napretka Božjeg djela, dok se izjašnjavaju da vjeruju u istinu. Oni odbijaju doći u sklad s tijelom crkve, teret njihovog djela je da analiziraju do najsitnijih detalja karaktere svoje braće, da podižu mračne sumnje, i šire skrivene nagovještaje. Mnoge iskrene osobe su prevarene od ovih klevetnika, čije namjere se ne primjećuju tako lako kao što bi se primijetile ako bi klevetnik iznosio gole neistine.

Pavao, u svojoj drugoj poslanici Korinćanima, izražava svoju vjeru i nadu u tu crkvu, da, pošto su pretrpjeli poniženje Krista radi, neće biti ostavljeni u teškoćama i iskušenjima bez utjehe. Većina crkve je bila vjerna načelu, te čvrstog poštenja; dijelili su tuge i zabrinutost svog oca u evanđelju, te veoma žalili grijeha nekih koji su ispovijedali Kršćansku vjeru.

Pavao je obavijestio Korinćane o svojim nevoljama u Aziji, gdje, on kaže, „Bili smo prekomjerno — preko snage — opterećeni, pa smo već strepili i za život“. U svojoj prvoj poslanici on govori o borbi sa zvijerima u Efezu. On tako govori o fanatičnoj rulji koja je tražila njegov život. Oni su zaista bili više kao bijesne divlje zvijeri nego kao ljudi. Sa zahvalnošću Bogu, Pavao se osvrće na svoju opasnost i na svoje izbavljenje. Mislio je kada je bio u Efezu, da će se njegov život korisnosti uskoro završiti, da će obećanje koje mu je dano, da će na kraju umrijeti za svoju vjeru, biti ispunjeno. Međutim Bog ga je sačuvao, a njegovo izuzetno izbavljenje učinilo je da se on nada da njegovom radu nije kraj.

Pavao spominje svoju nevolju tereta crkava. Pritisak je nekada bio toliko velik da ga je on mogao jedva izdržati. Vanjske opasnosti

i unutrašnji strahovi su ga uznemiravali izvan njegove vlastite sile da podnese. Lažni učitelji su učinili da njegova braća imaju predrasude prema njemu; podnijeli su lažne optužbe protiv njega da unište njegov utjecaj među crkvama koje je on podigao. Međutim, usred svih njegovih progonstava i obeshrabrenja, on se mogao radovati u utjesi koju je našao u Kristu.

Njegova savjest ga nije optužila za nepoštenje ili za nevjernost njegovom povjerenju. Za njega je bio uzrok radosti što mu je, milošću Božjom, omogućeno raditi u službi, ne koristeći svoju prirodnu rječitost, da prima hvalu od ljudi, već s jednostavnošću i čistoćom, u Duhu Božjem, njegov jedini cilj je dobro duša. Strah od Boga je uvijek bio pred njim; Kristova ljubav ga je uvijek održavala. On se nije pretvarao, nije radio da ostvari čast, ili reputaciju za mudrost. Mudrost koja mu je dana od Boga je primjenjivao da spasi duše iz tame zablude i praznovjerja, te da osnaži i izgradi crkve u najsvetijoj vjeri.

On je pazio na duše kao netko tko mora podnijeti račun Bogu. Nije bio odvrćen od svoje namjere protivljenjem, neistinama, predrasudama svoje braće, ili progonstvom svojih neprijatelja. On je dao svoju nesebičnu ljubav i trud podjednako svim dijelovima svijeta koje je posjetio. Propovijedao je Krista s iskrenošću i jednostavnošću, te crkva u Korintu nije mogla dokazati nikakve optužbe protiv njega.

On se poziva na obećanje koje im je dao, što znači da će ih posjetiti prije odlaska u Makedoniju. On im kaže da mu Bog nije dozvolio da ih posjeti u skladu sa svojom namjerom; jer bi njegovo prisustvo u to vrijeme izazvalo krizu koja bi mogla ugroziti duše. Da ih je odmah posjetio nakon odlaska iz Efeza, ne bi mogao obuzdati ukor koji je njihov pravac zaslužio. Da su mu se oni tada oduprli, Božja sila bi, preko njega došla na zle radnike. Bog je vidio da takav tijek nije prikladan u to vrijeme, i vodio je svog slugu u drugom pravcu. On je napisao svoju prvu poslanicu iznoseći pred njih zlo njihovog pravca, da bi oni mogli pokazati pokajanje, te poduzeti mjere protiv onih koji su sramotili crkvu svojim razvratnim ponašanjem.

Zbog Božjeg savjeta je bio odvrćen od svoje prvobitne namjere da ih posjeti, tako da kada ode kod njih, to neće biti s palicom ukora, već s ljubavlju, odobravanjem, i duhom poniznosti. Osjetio je da se više može postići njegovim pismom nego njegovim prisustvom u to vrijeme. Opomenuo ih je da odstrane zla koja postoje među njima, prije nego što on osobno treba posjetiti Korint.

Njegovo suosjećanje prema njima se ispoljilo njegovim savjetom da oni kojima su se pozabavili zbog njihovih grijeha, pošto su dali dokaz svog pokajanja, trebaju biti primljeni s ljubavlju i blagošću. Bili su slobodni da djeluju u njegovo ime prema grešniku koji se kaje. Ako oni mogu oprostiti i prihvatiti pokajnika, on će, djelujući u Kristovo ime, odobriti njihovo djelo. Tako apostol pokazuje svoje povjerenje u mudrost crkve, te prepoznaje njihov autoritet da ponovo prime u svoju zajednicu one koji su oštetili cilj svojim zlim putem, ali su se sada zaista pokajali.

Pavlovi protivnici u crkvi su iskoristili protiv njega njegov propust da posjeti Korint u skladu sa svojim obećanjem, i navodili razloge da je on nedosljedan i neodlučan, mijenjajući svoje planove prema svojoj pogodnosti ili sklonosti. Međutim apostol dostojanstveno uvjerava svoju Korintsku braću da su izvještaji netočni, te da ih njihovo znanje o njemu treba uvjeriti u njihovu nepravdu. Njegova promjena namjere, gledana s bilo čije točke gledišta, nije bila dokaz da je njegova doktrina nesigurna. Pošto je Bog iskren i vjeran, Pavlovo propovijedanje nije bilo nesigurno ili kontradiktorno. Nakon što je on jednom objavio Kristovu doktrinu, on je rekao da u Kristu, i nikada poslije nije rekao ne; ili, drugim riječima, nikada nije porekao nijednu stavku koju je uspostavio Božjom riječju. Njegovo svjedočanstvo je bilo direktno, ujednačeno, i skladno, te je služilo za primjer njegovim vlastitim životom.

On i njegovi suradnici su bili, u svojim poučavanjima i doktrinama, nepromjenjivi. Njihov pravac je bio dosljedan i nepokolebljiv. Oni su uvijek uvjerali svoje slušatelje da se spasenje može naći samo

u Kristu. Što se tiče običaja i obreda, apostol je izjavio da je on mudro prilazio ljudima u skladu sa znanjem koje su imali, da se nitko ne može odvratiti od istine nametanjem onoga što nije od suštinskog značaja. On ih je pažljivo poučio o zaista suštinskim pitanjima vjere.

Apostol izjavljuje da njihovo vjerovanje u istine evanđelja nisu posljedica mudrosti riječi njihovih učitelja. Nikakva ljudska sila nije učinila veliku promjenu. Oni nisu bili obraćeni iz neznaboštva u Pavla ili u bilo kojeg drugog čovjeka, već u Kršćanstvo. Bog ih je prihvatio i učinio ih je svojom djecom, utiskujući svoje božansko obličje u njihova srca kroz preobražavajuću silu njegovog Duha i milosti. Međutim bilo je neophodno da oni među njima koji su izopačili Kristovo evanđelje, te iskvarili čistu doktrinu učenu od njega, budu ukoreni, da bi se spriječili da kvare druge, i da svi mogu biti upozoreni vidjevši da je Božje neodobravanje na tim neprijateljima vjere.

Nakon što je obavijestio svoju braću o svojoj velikoj zabrinutosti za njih, te o olakšanju koje je iskusio dolaskom Tita, apostol se oglasio glasom hvale i pobjede: „Ali hvala Bogu koji nas u Kristu uvijek vodi u pobjedu i kroz nas širi miris svoje spoznaje na svakome mjestu. Jer Kristov smo miomiris Bogu i među onima koji se spašavaju i među onima koji propadaju“. Slika u apostolovom umu je bila slika generala koji se vraćao iz pobjedonosnog rata, praćen povorkom zarobljenika, prema običaju tog vremena. U takvim prilikama bilo je osoba postavljenih da budu nosioci tamjana. Dok je vojska pobjedonosno marširala kući, aromatični mirisi, znak pobjede, bili su za zarobljenike određene da umru miris smrti, jer im je to pokazivalo da se približavaju trenutku svog pogubljenja. Međutim onim zatvorenicima koji su pronašli naklonost svojih porobljivača, te čiji životi će biti pošteđeni, bio je to miris života, jer im je to pokazivalo da je njihova sloboda bila blizu.

Pavao je bio vatreni protivnik evanđelja, ali je bio osvojen svjetlom s Neba, te se pokorio da bude Kristov zarobljenik. On je postao nosilac tamjana, označavajući Kristovu pobjedu nad svojim

neprijateljima. Pavao je sada bio pun nade i slave. On je osjećao da Sotona neće pobijediti Božje djelo. Slavljenje i zahvalnost njegovog srca izlili su se kao skupocjeno mirisno ulje. Odlučio je da se Isusovo ime i spasenje treba širiti od njega kao slatki miris. On i njegovi suradnici bi proslavili istinu i svoju pobjedu nad Kristovim neprijateljima. Oni bi pristupili svojim dužnostima s novim žarom i hrabrošću da šire znanje o Kristu, kao mlaz aromatičnog tamjana, po svijetu. Onima koji bi prihvatili Krista, poruka bi bila miris života za život; ali onima koji bi ustrajali u nevjerovanju, bila bi miris smrti za smrt.

Pavao, osjećajući ogroman značaj djela, uzvikuje, „A tko je sposoban za to“? Tko je sposoban da propovijeda Krista na takav način da njegovi neprijatelji nemaju pravedan razlog da preziru njega ili poruku koju on nosi? Pavao bi utisnuo na vjernike dostojanstvenu odgovornost evanđeoske službe. Vjernost u propovijedanju riječi, spojena s čistim i dosljednim životom, bi sama učinila napore propovjednika prihvatljivim Bogu, i korisnim za duše. Službenici našeg vremena, opterećeni osjećajem veličine djela, mogu sasvim uzviknuti, s apostolom, „A tko je sposoban za to“?

POGLAVLJE XVII

PAVAO PONOVO POSJEĆUJE KORINT

BILA je jesen kada je Pavao ponovo posjetio Korint. Dok je promatrao Korintske tornjeve i visoku tvrđavu u daljini, oblaci koji su okruživali planine i bacali sjenku nad gradom ispod, činili su se odgovarajućim simbolom zablude i nemorala koji su prijetili napretku Kršćanske crkve na tom mjestu. Pavlov um je bio uznemiren sukobljavajućim mislima. Trebao je upoznati svoju djecu u vjeri evanđelja. Neki od njih su bili krivi za teške grijehе. Neki od njegovih bivših prijatelja su zaboravili njegovu ljubav i ugodno prijateljstvo i povjerenje ranijih dana. Oni su postali njegovi neprijatelji, te su preispitivali i osporavali da li je bio pravi Kristov apostol, kome je povjereno evanđelje. Iako se većina crkve odvratila od svojih grijehа i pokorila Pavlovim zapovijedima, ipak nije mogla biti s njima u potpunosti kao što je bila prije njihovog nemorala. Nije moglo postojati to zajedništvo, ljubav, i povjerenje između učitelja i ljudi, kao prilikom njegove ranije posjete.

Bilo je još uvijek nekih u crkvi, koji su, kada su ukoreni od apostola, ustrajali na svom grešnom putu, prezirući njegova upozorenja i prkoseći njegovom autoritetu. Došlo je vrijeme kada on mora poduzeti odlučne mjere da uguši to protivljenje. On je upozorio Korinćane o svojoj namjeri da dođe i pozabavi se osobno s upornim prijestupnicima: „Pišem onima koji su prije sagriješili i svima ostalima: ako opet dođem, neću štedjeti. Jer tražite dokaz da u meni govori Krist“. On je odgađao svoj dolazak, da im da vremena za razmatranje

i pokajanje. Međutim sada svi koji su nastavili s putevima zablude i grijeha, moraju se razdvojiti od Kristove crkve. Oni su optužili Pavla za plašljivost i slabost zbog njegovog dugog strpljenja kroz ljubav prema njihovim dušama. On bi sada bio primoran slijediti tok koji bi odbacio ovu optužbu.

Dok se Pavao tako približavao Korintu, koliko je upečatljiva bila suprotnost završetku ranijeg putovanja, kada se Savao, „odišući prijetnjom i ubojstvom protiv učenika Gospodnjih“, približavao Damasku! Koliko su ekstremno drugačiji izgled, namjere, i duh Savla i Pavla! Tada mu je bio povjeren mač svjetovne vlasti, bio je agent Sanhedrina, Hebrejski inkvizitor, istrebljivač heretika, tražeći žrtve da ih uhiti, išiba, ili kamenuje. Ispunjen ponosom, jahao je prema Damasku, sa slugama pod njegovom komandom da isporuči svoje zatvorenika u Jeruzalem. Sada je on putovao pješke, bez vanjskog čina ili vlasti, te bez službenika pravde koji bi izvršavali njegove naloge. Najviše što može uraditi da kazni one koji zanemaruju njegov autoritet, je da ih odvoji od društva čiji članovi se svuda smatraju neukima i degradiranima. Njegovi neprijatelji izjavljuju da je njegovo tjelesno prisustvo slabo, a njegov govor sraman. Ipak apostol nije bio tako nemoćan, kako je predstavljen. On nosi ovlaštenje Kralja nad kraljevima. Cijelo Nebo je angažirano da ga podrži. Njegova oružja nisu tjelesna, već silna kroz Boga da zbate tvrđavu grijeha i Sotone.

Došlo je do isto tako velike promjene u duhu apostola kao u njegovom vanjskom izgledu. Tada je on „odisao prijetnjom i ubojstvom protiv učenika“; „pustošio je crkvu“; „odvlačio i muškarce i žene pa ih je predavao u tamnicu“; on ih je „prisiljavao da hule“; bio je „prekomjerno bijesan“ na sve koji su poštovali Isusovo ime. Njegovo srce je bilo ispunjeno gorčinom, zlobom, i mržnjom; ipak on je bio u tolikoj zabludi da je zamišljao sebe kako služi Bogu, dok je u stvarnosti vršio Sotonino djelo. Sada je ponosna, strastvena Savlova priroda bila preobražena Kristovom milošću. Njegovo srce je osjećalo

ljubav prema njegovim najgorčnijim protivnicima. Pomisao da im izaziva bol, ispunjava ga s tugom. On je pisao svojoj braći, „Jer ako ja vas žalostim, a tko je taj koji mene razveseljava“? Preklinjao ih je da ga poštede neophodnosti oštrog ophođenja prema njima. Sve što je bilo dobro i plemenito u Savlovom karakteru je ostalo, isti žar gori na oltaru njegovog srca; ali je bio pročišćen, i sveto posvećen Kristovoj službi.

Pavla je do Korinta pratila mala grupa suradnika, od kojih su neki bili njegovi suputnici tijekom mjeseci provedenih u Makedoniji, i njegovi pomagači u skupljanju sredstava za crkvu u Jeruzalemu. On se mogao osloniti na tu braću uz suosjećanje i podršku u sadašnjoj krizi. Iako je stanje Korintske crkve bilo u nekim pogledima bolno i obeshrabrujuće, bilo je također razloga za radost i zahvalnost. Mnogi koji su jednom bili iskvareni i ponižavajući obožavatelji idola, bili su sada iskreni i ponizni Kristovi sljedbenici. Nemali broj je još uvijek smatrao apostola s toplom ljubavlju, kao onog koji im je prvi donio dragocjenu svjetlost evanđelja. Kada je on još jednom pozdravio te učenike, te vidio dokaz njihove vjernosti i revnosti, osjetio je da njegov trud nije bio uzaludan. U društvu svojih voljenih suputnika i tih vjernih obraćenika, njegov iscrpljeni i izmučeni duh je pronašao odmor i ohrabrenje.

Tri mjeseca je Pavao ostao u Korintu. Tokom tog perioda on ne samo da je radio neumorno za crkvu u tom gradu, već je i našao vremena da se raduje širim misijama, i da se pripremi za nova osvajanja. Njegove misli su još bile zaokupljene s njegovim zamišljenim putovanjem od Jeruzalem do Rima. Da vidi Kršćansku vjeru čvrsto utemeljenu u velikom centru poznatog svijeta, bila je jedna od njegovih najdražih nada i najdražih planova. Crkva je već bila podignuta u Rimu, a apostol je imao želju osigurati njihovu suradnju u djelu za koje se nadao da će ga ostvariti. Da bi pripremio put za svoj rad među tom braćom, još uvijek strancima, obratio im se pismom, najavljujući svoju namjeru da posjeti Rim, i također da uz njihovu pomoć postavi zastavu križa u Španjolskoj.

U svojoj Poslanici Rimljanima, Pavao je iznio velika načela evanđelja za koja se nadao da će ih predstaviti osobno. On je naglasio svoj stav po pitanjima koja uznemiravaju Hebrejske i Neznabožačke crkve, te pokazao da su nade i obećanja koja su jednom pripadala posebno Hebrejima, sada bila ponuđena Neznabošcima. S velikom jasnoćom i silom on je predstavio doktrinu o opravdanju vjerom u Krista. Dok se obraćao Rimskim Kršćanima, Pavao je također zamislio poučiti druge crkve; ali kako je malo mogao predvidjeti dalekosežni utjecaj svojih riječi! Velika istina o opravdanju vjerom, kako je iznijeta u ovoj poslanici, stajala je kroz sve vjekove kao moćni svjetionik koji vodi pokajanog grešnika na put života. To svjetlo je rasulo tamu koja je obavila Luterov um, te mu je otkrila silu Kristove krvi koja čisti od grijeha. Vodilo je tisuće grijehom opterećenih duša k istom izvoru oprostaja i mira. Svaki Kršćanin ima razlog da zahvali Bogu za tu poslanicu Rimskoj crkvi.

Dok je Pavao gledao sa zanimanjem i nadom nova polja rada na zapadu, imao je razloga za ozbiljnu strepnju u vezi s poljima svog prethodnog rada na istoku. Stigle su vijesti u Korint od crkava u Galaciji, otkrivajući stanje velike zbrke, i čak potpunog otpadništva. Judaistički učitelji su se protivili djelu apostola, te su gledali uništiti plod njegovog rada.

U skoro svakoj crkvi bilo je nekih članova koji su bili Hebreji po rođenju. U tim obraćenicima Hebrejski učitelji su pronašli spreman pristup, a preko njih su ostvarili uporište u crkvama. Bilo je nemoguće, argumentima iz Pisma, oboriti doktrine poučavane od Pavla; zato su oni pribjegli najnesavjesnijim mjerama da se suprotstave njegovom utjecaju i da oslabe njegov autoritet. Oni su objavili da on nije bio Isusov učenik, i da nije primio ovlaštenje od njega; a ipak se usudio poučavati doktrine koje se direktno protive onima koje su držali Petar, Jakov, i drugi apostoli. Tako su izaslanici Judaizma uspjeli otuđiti mnoge od Kršćanskih obraćenika od svog učitelja u evanđelju. Ostvarivši tu namjeru, oni su ih naveli da se vrate

svetkovanju obrednog zakona kao suštinskog za spasenje. Vjera u Krista, i poslušnost zakonu deset zapovijedi, smatrani su kao od manjeg značaja. Podjela, hereza, i senzualizam su brzo dobivali uporište među vjernicima u Galaciji.

Pavlova duša se uznemirila kada je vidio zla koja su ubrzano prijetila uništiti te crkve. On je odmah pisao Galaćanima, razotkrivajući njihove lažne teorije, i s velikom oštrinom je ukoravao one koji su otpali od vjere.

U uvodu svoje poslanice, on je branio svoj vlastiti položaj apostola, „ne od ljudi niti po čovjeku, nego po Isusu Kristu i Bogu Ocu koji ga uskrsnu iz mrtvih“. On je bio ovlašten od najvišeg autoriteta, ne na zemlji, nego na Nebu. Nakon davanja svog pozdrava crkvi, on im se oštro obratio: „Čudim se da se od Onoga koji vas pozva milošću Kristovom tako brzo odmećete u drugo evanđelje. Nekog drugog i nema“. Doktrine koje su Galaćani primili, ne mogu se u bilo kojem smislu nazvati evanđelje; one su bile učenja ljudi, te su bile direktno suprotstavljene doktrinama koje je poučavao Krist.

Apostol nastavlja: „Ima samo nekih koji vas zbunjuju i hoće da izvrsnu evanđelje Kristovo. Ali i kad bismo vam mi, ili kad bi vam anđeo s neba propovijedao evanđelje mimo onoga koje vam propovijedamo, neka je proklet“!

Koliko je drugačiji od njegovog načina pisanja Korintskoj crkvi pravac koji on slijedi prema Galaćanima! Baveći se prethodnima, on pokazuje veliki oprez i nježnost, dok druge ukorava s grubom oštrinom. Korinćani su bili nadvladani iskušenjem, i prevareni dovrtljivim sofizmom učitelja koji su iznosili zablude pod maskom istine. Oni su postali zbunjeni i zavedeni. Da bi ih naučio razlikovati pogrešno od ispravnog, zahtijevao se veliki oprez i strpljenje kod njihovog učitelja. Grubost ili nepromišljena žurba bi uništili njegov utjecaj nad onima kojima je gledao da bude od koristi.

U Galacijskim crkvama, otvorena, neskrivena zabluda je potisnula vjeru evanđelja. Krist, pravi temelj, je bio praktično odbačen zbog

zastarjelih obreda Judaizma. Apostol je vidio da bi te crkve bile spašene od opasnog utjecaja koji im je prijeto, najodlučnije mjere se moraju poduzeti, najoštrija upozorenja dati, da se dovedu do razumijevanja svog pravog stanja.

Da bi se postupalo mudro s različitim vrstama umova, pod raznim okolnostima i uslovima, je djelo koje zahtijeva mudrost i rasuđivanje, prosvjetljene i posvećene Božjim Duhom. Kristov propovjednik treba naučiti značaj prilagođavanja svog rada stanju onih na koje gleda da im bude od koristi. Nježnost, strpljenje, odlučnost, i čvrstina su jednako potrebni; ali oni se trebaju primjenjivati s ispravnim rasuđivanjem. Jedino održavanjem bliske veze s Bogom, njegove sluge se mogu nadati da će se razumno suočiti s iskušenjima i teškoćama koje se još uvijek javljaju u crkvama.

Pavao je iznio Galaćanima Kristovo evanđelje u njegovoj čistoći. Njegova učenja su bila u skladu s Pismima; a Sveti Duh je svjedočio njegovom radu. Dakle upozorio je svoju braću da ne slušaju ništa što bi poricalo istinu koju su naučili.

Apostol se vraća na svoje vlastito iskustvo, o kojem su Galaćani bili prethodno obavješteni. On ih podsjeća na svoje iskustvo u Hebrejskom učenju, i na svoju revnost za njihovu religiju. Još u ranoj mladosti postigao je da se istakne kao sposoban i revan branitelj Hebrejske vjere. Međutim kada mu se Krist otkrio, on je odmah odbacio sve svoje potencijalne počasti i prednosti, te je posvetio svoj život propovijedanju križa. On se obraća svojoj braći da odluče da li je on u svemu ovome mogao biti pokrenut bilo kakvim svjetovnim ili sebičnim motivom. On im zatim pokazuje da nakon svog obraćenja nije imao priliku primiti instrukciju od čovjeka. Doktrine koje je propovijedao otkrivene su mu od Gospoda Isusa Krista. Nakon vizije u Damasku, Pavao se povukao u Arabiju, radi druženja s Bogom. Tek kada su prošle tri godine otišao je u Jeruzalem; i onda je ostao samo petnaest dana, zatim je otišao da propovijeda evanđelje Neznabošcima. On izjavljuje da je bio „nepoznat judejskim crkvama

koje su u Kristu, već su samo čuli: 'Onaj koji nas je nekada progonio sada evanđeljem propovijeda vjeru koju je nekad pustošio' i slavili su Boga zbog mene“.

Osvrćući se tako na svoju povijest, apostol gleda učiniti očiglednim svima da je posebnim pokazivanjem Božje sile on bio vođen da primijeti i shvati velike istine evanđelja, kako su predstavljene u pismima Starog Zavjeta i otjelotvorene u Kristovom životu na zemlji. Bilo je to znanje primljeno od Boga osobno što je navelo Pavla da upozori i savjetuje Galaćane na taj dostojanstven i pozitivan način. On nije iznio evanđelje u oklijevanju i sumnji, već s uvjerenjem riješenog osvjedočenja i potpunog znanja. U svojoj poslanici on jasno označava razliku između poučavanja od čovjeka i primanja pouke direktno od Krista.

Apostol je poticao Galaćane, kao njihov jedini siguran put, da napuste lažne vođe od kojih su bili zavedeni, i da se vrate vjeri koju su primili od Izvora istine i mudrosti. Ti lažni učitelji su bili licemjerni, nepromjenjivi ljudi; nesveti u srcu, i pokvareni u životu. Njihova religija se sastojala od serija obreda, čijim su izvođenjem očekivali da dobiju Božju naklonost. Nisu uživali u doktrini koja je poučavala, „ako se tko ne rodi ponovo, ne može vidjeti kraljevstvo Božje“. Takva religija je zahtijevala preveliku žrtvu. Zato su se držali svojih zabluda, obmanjujući sami sebe, te obmanjujući druge.

Da zamjeni vanjskim formama religije svetost srca i života, je i dalje ugodno za neobnovljenu prirodu kao u vrijeme apostola. Iz tog razloga, lažni učitelji su se gomilali, a ljudi su željno slušali njihove varljive doktrine. Sotonin je proračunat napor da odvrati umove ljudi od jedinog puta spasenja, — vjere u Krista, i poslušnosti Božjem zakonu. U svakom dobu zakleti neprijatelj prilagođava svoja iskušenja predrasudama ili sklonostima ljudi. U apostolska vremena on je naveo Hebreje da uzvise obredni zakon, i odbace Krista; u sadašnje vrijeme on navodi mnoge takozvane Kršćane, pod izgovorom da poštuju Krista, da bace prijezir na moralni zakon, te da uče da

se njegova pravila mogu kršiti nekažnjeno. Dužnost je svakog vjernog Božjeg sluga, da se čvrsto i odlučno odupre tim izopačiteljima vjere, i da neustrašivo razotkrije njihove zablude riječju istine.

Pavao nastavlja braniti svoj položaj Kristovog apostola, ne voljom ljudi, već Božjom silom. On opisuje posjetu Jeruzalemu kako bi osigurao rješenje upravo tih pitanja koja sada muče crkve u Galaciji, o tome da li se Neznabošci trebaju podčiniti obrezivanju i držanju obrednog zakona. To je bio jedini slučaj u kojem se on prepustio rasuđivanju drugih apostola kao nadmoćnijem od njegovog vlastitog. On je isprva tražio privatan razgovor, u kojem je postavio stvar sa svim njenim pravcima pred vodećim apostolima, Petrom, Jakovom, i Ivanom. S dalekosežnom mudrošću je zaključio da ako se ti ljudi mogu navesti da zauzmu ispravan stav, sve bi bilo na dobitku. Da je prvo iznio pitanje pred cijelim zborom, postojala bi podjela mišljenja. Snažna predrasuda već pokrenuta jer on nije nametnuo obrezanje Neznabošcima, navela bi mnoge da zauzmu stav protiv njega. Tako bi cilj njegove posjete bio poražen, a njegova korisnost u većoj mjeri onemogućena. Međutim trojica vodećih apostola, protiv kojih takva predrasuda nije postojala, nakon što su sami pridobijeni za pravi stav, iznijeli su stvar pred sabor, te zadobili od svih suglasnost u odluci da ostave Neznabošce slobodne od obaveza obrednog zakona.

Pavao je nadalje osporio optužbe svojih neprijatelja, pokazujući da je njegov položaj Kristovog apostola bio priznat od sabora u Jeruzalemu, i da je u svom radu među Neznabošcima bio u skladu s odlukama tog sabora. Oni koji su gledali uništiti njegov utjecaj, izjašnjavali su se da priznaju Petra, Jakova, i Ivana kao stupove crkve. Oni su neprestano veličali te apostole, te su nastojali dokazati da su oni nadmoćniji od Pavla po položaju i autoritetu. Međutim Pavao je pokazao da njegovi neprijatelji ne mogu opravdati svoj pravac pretvarajući se da ih je briga za te apostole. Iako ih je poštovao kao vjerne Kristove propovjednike, pokazao je da oni nisu pokušali da ga pouče, niti su ga oni ovlastili da propovijeda evanđelje. Oni su

bili uvjereni da ga je Bog pozvao da iznese istinu Neznabošcima, kao što je odredio Petra da posebno ide Hebrejima. Stoga su oni priznali pred saborom Pavlovo božansko ovlaštenje, te su ga primili kao suradnika s jednakim položajem kao što su i oni sami.

Ne da bi uzvisio sebe, već da bi veličao Božju milost, Pavao je tako iznio onima koji su negirali njegovo apostolstvo, dokaz da on „ni u čemu nije manji od glavnih apostola“. Oni koji su gledali da omalovaže njegov poziv i njegovo djelo borili su se protiv Krista, čija milost i sila su se pokazali kroz Pavla. Zato je apostol osjetio da je primoran, protivljenjem svojih neprijatelja, a čak i pravcem svoje braće, zauzeti odlučujući stav da održi svoj položaj i autoritet.

POGLAVLJE XVIII

PAVLOVO POSLJEDNJE PUTOVANJE U JERUZALEM

PAVAO je jako želio doći do Jeruzalema prije pashe, pošto bi onda imao priliku susresti ljude koji dolaze iz svih dijelova svijeta da prisustvuju prazniku. On je imao stalnu nadu da na neki način može biti oruđe u uklanjanju predrasude svojih zemljaka, kako bi oni mogli prihvatiti dragocjeno svjetlo evanđelja. Također je bio željan susresti crkvu u Jeruzalemu, i odnijeti im darove donirane od drugih crkava siromašnoj braći u Judeji. I on se nadao, u ovoj posjeti, da će donijeti čvršće Kršćansko zajedništvo između Hebrejskih i Neznabožačkih obraćenika u vjeru.

Završivši svoje djelo u Korintu, odlučio je uploviti direktno u jednu od luka na obali Palestine. Sve je već bio dogovorio, i spremao se da se ukrca na brod, kada je obaviješten o zavjeri pripremljenoj od Hebreja da mu oduzmu život. Ti protivnici vjere su bili osujećeni u svim svojim naporima da prekinu apostolovo djelo. Od neuspjelog pokušaja da osiguraju njegovu osudu od Galiona, pet godina ranije, bili su neuspješni pokrenuti narod ili vladare protiv njega. Djelo evanđelja je napredovalo, usprkos svom njihovom protivljenju. Iz svakog kraja tu su stizali izvještaji o širenju nove doktrine kojom su Hebreji bili oslobođeni od svojih karakterističnih običaja, a Neznabošci priznavani da dijele jednake prednosti kao djeca Abrahamova. Uspjeh koji je pratio propovijedanje ove doktrine, koju sa svom svojom mržnjom oni nisu mogli osporiti, ožario je Hebreje do ludila. Pavao je u svom propovijedanju u Korintu iznio iste argumente

koje je tako snažno poticao u svojim poslanicama. Njegova moćna izjava, „Tu nema Grk i Hebrej, obrezanje i neobrezanje“, smatrana je od njegovih neprijatelja kao drsko huljenje. Oni su odlučili da njegov glas treba biti ušutkan. Dok je bio pod zaštitom Rimskih vlasti, ne bi bilo mudro uznemiravati ga; ali oni će imati svoju osvetu čim brod bude napustio obalu. Ne bi bila teška stvar da se podmite kapetan ili mornari da počine bilo koje djelo nasilja.

Nakon što je primio upozorenje o zavjeri, Pavao je odlučio promijeniti svoj pravac, idući okolo preko Makedonije, praćen dovoljnim brojem braće da ga zaštite. Moralo se odustati od njegovog plana da stigne u Jeruzalem do pashe, ali se nadao da će biti tamo na Pedeseticu. Prevladavajuće Proviđenje je dopustilo da apostol bude zadržan tom prilikom, jer da je on bio prisutan na pashi, bio bi optužen za poticanje pobune i masakra koji je bio izazvan zahtjevima Egipatskog varalice koji je tvrdio da je Mesija.

U Filipi se Pavao zadržao da svetkuje pashu. Samo je Luka ostao s njim, drugi članovi grupe su nastavili dalje do Troade da ga ondje čekaju. Filipljani su bili najljubazniji i najiskreniji među apostolovim obraćenicima, te je on uživao s njima u mirnoj i sretnoj posjeti tijekom osam dana praznika.

Put iz Filipe je bio obustavljen nepovoljnim vjetrovima, tako da je pet dana umjesto dva, što je bilo uobičajeno vrijeme, bilo potrebno da se dođe do Troade. Tu je Pavao ostao sedam dana, i kao što je bio njegov običaj, iskoristio je priliku da ohrabri i osnaži vjernike.

Posljednje večeri svog boravka s njima, braća se „sastadoše razlomiti kruh“. Činjenica da se njihov voljeni učitelj spremao otići, sazvala je veće društvo nego ranije. Okupili su se u gornjoj sobi na trećem katu, najhladnijem i najugodnijem mjestu za takvo okupljanje u to toplo proljetno večer. Noći su tada bile mračne, ali je mnogo svjetla svijetlilo u sobi. Pavlov um je bio pritisnut osjećajem opasnosti koje su ga čekale, i neizvjesnosti da će se opet susresti sa svojom braćom; imao je stvari od velikog interesa i značaja iznijeti pred njih; te u

iskrenosti svoje ljubavi i brige za njih, propovijedao je do ponoći.

Na širokom pragu prozora čiji su kapci bili širom otvoreni, sjedio je mladić po imenu Eutih. U tom opasnom položaju on je potonuo u dubok san, te je na kraju pao sa svog mjesta gdje je sjedio u dvorište ispod. Govor je bio prekinut. Svuda je nastala uzbuna i zbrka. Mladić je gore donesen mrtav, te su se mnogi okupili oko njega s plakanjem i žaljenjem. Međutim Pavao, prolazeći kroz uplašenu gomilu, obuhvatio ga je svojim rukama, te uputio iskrenu molitvu da će Bog vratiti mrtve u život. Molitva je bila ispunjena. Iznad zvuka žaljenja i plača čuo se apostolov glas, govoreći, „Ne uznemiravajte se, jer duša je njegova u njemu“! S radošću, a ipak u dubokoj poniznosti zbog ove vidljive manifestacije Božje sile i milosti, vjernici su se ponovo okupili u gornjoj sobi. Oni su sudjelovali u pričesti, a zatim je Pavao nastavio svoj govor do svitanja. Eutih je sada bio potpuno oporavljen, te su ga oni doveli u zajednicu i nisu bili malo utješeni.

Sada je došlo vrijeme da se društvo mora razići. Braća koja su pratila Pavla su se ukrcala na brod, koji se spremao otploviti. Apostol je, međutim, odabrao uzeti bliži put kopnom između Troade i Asosa, i da se pridruži svojim prijateljima na palubi u drugom gradu. Teškoće i opasnosti povezane s njegovom predloženom posjetom Jeruzalemu, stav te crkve prema njemu samom i njegovom djelu, kao i stanje crkava i interesi evanđeoskog djela na drugim poljima, predstavljali su teme za iskreno, željno razmišljanje, te je on izabrao ovu usamljenu šetnju da bi mogao imati priliku za razmišljanje i druženje a Bogom.

Dok su putnici plovili južno od Asosa, prošli su grad Efez, koji je toliko dugo bio mjesto apostolovog rada. On je jako želio posjetiti crkvu tamo; jer je imao važnu pouku i savjet da im saopći. Međutim nakon razmatranja odustao je od ove namjere. Bilo kakva odgoda mogla bi učiniti nemogućim za njega da dođe do Jeruzalema do Pedesetnice. Međutim, kada je stigao u Milet, saznao je da će brod biti zadržan kratko vrijeme, te je odmah poslao poruku starješinama

Efeške crkve da dođu k njemu. Razdaljina je bila samo trideset milja, a apostol se nadao da će osigurati bar nekoliko sati razgovora s tim ljudima od kojih u velikoj mjeri mora zavisiti napredak crkve.

Kada su oni došli, kao odgovor na njegov poziv, on im se ovako obratio: „Vi znate kako sam se sve vrijeme, od prvoga dana otkako sam stupio u Aziju, ophodio s vama, služeći Gospodu sa svom poniznošću i s mnogim suzama i kušnjama koje me snađoše zbog Hebrejskih zavjera; kako ništa od onog što je korisno nisam propustio propovijedati vam i poučiti vas, javno i po kućama, svjedočeći i Hebrejima i Grcima o nužnosti pokajanja pred Bogom i vjere u Gospoda našega Isusa Krista“.

Pavao je uvijek uzdizao božanski zakon. On je pokazao ljudima njihov veliki grijeh u prestupanju njegovih pravila, te njihovu dužnost da se pokaju zbog takvog prijestupa. Pokazao im je da nije bilo u zakonu nikakve sile da ih spasi od kazne za neposlušnost. Dok se trebaju pokajati za svoje grijeha, i poniziti pred Bogom, čiji sveti zakon su prekršili, te čiji pravedni gnjev su tako navukli na sebe, oni moraju prakticirati vjeru u Kristovu krv kao svoju jedinu osnovu pomilovanja. Božji Sin je umro kao njihova žrtva, te se uznio na Nebo da stoji kao njihov zastupnik pred Ocem. Pokajanjem i vjerom oni mogu biti oslobođeni od osude grijeha, a preko Kristove milosti im se može omogućiti da odsada odaju poštovanje Božjem zakonu.

Apostol je nastavio: „A ja sad, evo, svezan u duhu idem u Jeruzalem. Što će me u njemu snaći, ne znam, osim što Duh Sveti u svakom gradu svjedoči govoreći da me čekaju okovi i nevolje. Ali ne marim ni za što niti mi je stalo do mog života; samo da s radošću dovršim svoju trku i službu koju primih od Gospoda Isusa — posvjedočiti za evanđelje milosti Božje. I ja sad, evo, znam da više nećete vidjeti lice moje, svi vi među kojima prođoh propovijedajući kraljevstvo Božje“. Pavao nije planirao iznositi ovo svjedočanstvo; ali dok je govorio, Duh nadahnuća se spustio na njega, potvrđujući njegove ranije strahove da će ovo biti njegov posljednji sastanak sa svojom

Efeškom braćom. On im je stoga ostavio svoj savjet i opomenu kao svoju volju i svjedočanstvo da budu sprovedeni od njih kada ga više ne budu vidjeli.

„Zato vam na današnji dan svjedočim: ja sam čist od krvi svih jer nisam propustio da vam objavim svu Božju volju.“ Nikakav strah od davanja uvrede, nikakva želja za prijateljstvo ili aplauz, nisu ga mogli navesti da zadrži riječi koje mu je Bog dao za njihovo poučavanje, upozoravanje, ili ispravljanje. Kristov propovjednik ne treba iznositi pred ljude one istine koje su najugodnije, dok zadržava druge koje im mogu nanijeti bol. On treba promatrati s dubokom brigom razvoj karaktera. Ako vidi da bilo tko od njegovog stada gaji grijeh, on mora kao vjerni pastir da im da pouku iz Božje riječi primjenjivu na njihov slučaj. Ako im dozvoli da u njihovom samopouzdanju nastave u grijehu neupozoreni, on će biti odgovoran za njihovu krv. Pastor koji ispuni svoju uzvišenu naredbu mora poučiti svoje ljude o svakoj stavci Kršćanske vjere, sve što oni trebaju biti ili da raditi, kako bi stajali savršeni u Božji dan.

Apostol opominje svoju braću: „Pazite dakle na sebe i na sve stado u kojem vas Duh Sveti postavi nadzornicima, da napasate crkvu Božju koju steče svojom krvlju“. Kada bi propovjednici evanđelja stalno imali na umu da se suočavaju s kupnjom Kristove krvi, imali bi dublji osjećaj uzvišenog značaja svog djela. Oni trebaju paziti na sebe i na stado. Njihov vlastiti primjer mora pokazati i potaći njihove pouke. Oni koji uče druge putu života moraju biti pažljivi da ne daju priliku da se o istini govori zlo. Kao Kristovi predstavnici, oni trebaju održavati čast njegovog imena. Svojim posvećenjem, svojom čistoćom života, svojim pobožnim razgovorom, oni treba da se pokažu vrijednima svog poziva. Pravim primjerom oni mogu vršiti utjecaj koji same riječi ne mogu imati, da ohrabre vjeru i svetost, žarku ljubav, posvećenost, te poštenje među onima za koje oni rade. Bog zahtijeva od svih svojih slugu neustrašivost u propovijedanju riječi, vjernost u pokazivanju primjera njenih pravila, koliko god da

budu prezirani, vrijeđani, suprotstavljeni ili progonjeni. Svaki vjerni učitelj istine će na kraju svog rada biti sposoban reći s Pavlom, „Ja sam čist od krvi svih“.

Sveti Duh je otkrio apostolu opasnosti koje će napasti crkvu u Efezu: „Jer ja znam ovo: poslije mojeg odlaska ući će među vas vuci okrutni koji ne štete stada. A između vas samih ustat će ljudi koji će govoriti iskrivljenu doktrinu da bi odvuikli učenike za sobom“. Pavao je drhtao za crkvu dok je gledao unaprijed napade koje oni moraju pretrpjeti od vanjskih i unutrašnjih neprijatelja. Dok ratar spava kukolj je posijan; dok pastiri zanemaruju svoju dužnost, vuk pronalazi ulaz u tor. S dostojanstvenom ozbiljnošću on poručuje svojoj braći da čuvaju budno svoj sveti zalag. On ih upućuje na primjer svog vlastitog neumornog rada: „Zato bdijte, sjećajući se da tri godine — noću i danju — nisam prestajao sa suzama opominjati svakog od vas pojedinačno“.

„I sad vas, braćo“, nastavio je, „povjeravam Bogu i riječi milosti njegove, koja je sposobna izgraditi vas i dati vam nasljedstvo među svim posvećenim. Ničijeg srebra ili zlata ili odjeće nisam poželio“. Neki od Efeške braće su bili bogati; ali Pavao nikada nije gledao da primi vlastitu zaradu od njih. Nije bio dio njegove poruke privlačiti pažnju na svoje vlastite potrebe. On izjavljuje, „A sami znate da su za potrebe moje i onih koji su s mnom poslužile ove ruke“. Usred svog teškog rada i rasprostranjenih putovanja za Kristov cilj, bio je sposoban, ne samo zadovoljiti svoje vlastite potrebe, nego i uštedjeti nešto za podršku svojih suradnika i za pomoć dostojnim siromasima. To je bilo postignuto samo neprestanom marljivošću i minimalnim trošenjem. Dobro je mogao ukazati na svoj vlastiti primjer, kada je rekao, „Sve sam vam pokazao; tako se trudeći trebate podupirati nemoćne i sjećati se riječi Gospoda Isusa, jer on reče: ‘Blaženije je davati nego primati’“.

„A to rekavši, savi koljena svoja pa se zajedno sa svima njima pomoli. Tada svi briznuše u velik plač; padoše Pavlu oko vrata i poljubiše ga, ožalošćeni najviše zbog riječi koju im reče, da više neće gledati lice

njegovo. “Svojom vjernošću istini, Pavao je potakao snažnu mržnju; ali je također potakao najdublju i najtopliju naklonost. Nažalost učenici su ga pratili do broda, srca ispunjenih strepnjom, kako za njegovu budućnost tako i za svoju vlastitu. Apostolove suze su slobodno tekle dok se on rastajao s tom braćom, te nakon što se tu ukrcao, do njega je došao s obale zvuk plača. Teških srca starješine su se okrenule prema kući, znajući da ne mogu dalje očekivati pomoć od njega, koji je osjetio toliko duboko zanimanje i radio s toliko velikim žarom za njih i za crkvu pod njihovom brigom.

Od Mileta su putnici imali povoljno putovanje do Patare, na jugo-zapadnoj obali Male Azije, gdje su napustili svoj brod, te se ukrkali na drugi brod koji je krenuo k obali Fenicije. Ponovo su uživali u povoljnim vjetrovima, te punih dva tjedna prije Pedesetnice su se iskrkali u Tir, gdje je brod trebao istovariti svoj teret.

Apostolova strepnja oko dolaska u Jeruzalem sada je bila pri kraju. Bilo je nekoliko učenika u Tiru, i uspjehi da ih pronađe, proveo je sljedeći tjedan s njima. Sveti Duh je otkrio toj braći nešto o opasnostima koje su čekale Pavla u Jeruzalemu, a oni su nastojali da ga odvrte od njegove namjere. Međutim isti Duh koji ga je upozorio na patnje, okove, i zatvor, i dalje je njega voljnog zarobljenika poticao da napreduje. Kada se tjedan završio, Pavao ih je napustio. Toliko snažno je stekao njihovu naklonost u ovom kratkom periodu, da su sva braća, sa svojim ženama i djecom, krenula s njim da ga isprate na njegovom putu; a prije nego što se ukrcao na brod, kleknuli su jedni do drugih na obali i molili se, on za njih, i oni za njega.

Nastavljajući svoje putovanje prema jugu, putnici su stigli u Ceza-reju, i „dođoše u kuću Filipa evanđeliste, koji bješe jedan od sedmorice, i ostadoše kod njega“. Tu se Pavao zadržao do samog predvečerja praznika. Tih nekoliko mirnih, sretnih dana su bili posljednji dani savršene slobode u kojoj je dugo uživao. Prije nego što će ući u olujne događaje koji su ga čekali u Jeruzalemu, Bog je milostivo osvježio njegov duh s tim periodom odmora i sretnog druženja.

Filip evanđelist je bio vezan za Pavla vezama najdubljeg suosjećanja. Čovjek jasne oštroomnosti i pravog poštenja, Filip je bio prvi koji je umakao okovima Hebrejske predrasude, te je tako pomogao da se pripremi put za apostolovo djelo. Filip je bio taj koji je propovijedao evanđelje Samarjanima; Filip je bio taj koji je imao hrabrost da krsti Etiopskog uškopljenika. Neko vrijeme povijest ove dvojice radnika je bila blisko isprepletana. Nasilni progon Savla Farizeja je bio taj koji je rasturio crkvu u Jeruzalemu, te uništio djelotvornost organizacije sedam đakona. Bijeg iz Jeruzalema je naveo Filipa da promijeni svoj način rada, i dovede do toga da slijedi isti poziv kojem je Pavao posvetio svoj život. To su bili dragocjeni sati koje su Pavao i Filip proveli u društvu jedan drugog; uzbudljiva su bila sjećanja kojih su se prisjećali na dane kada je svjetlost koja je sijala na Stjepanovom licu okrenuta gore k nebu kad je on stradao mučeničkom smrću, bljesnula u svojoj slavi na Savlu progonitelju, dovodeći njega, bespomoćnog molitelja, pred Isusove noge.

Ubrzo nakon apostolovog dolaska u Cezareju, prorok Agab je sišao iz Judeje. On je bio upozoren od Svetog Duha, o sudbini koja je čekala Pavla, te na simboličan način drevnih proroka odveo je apostolov pojas, i s njim je vezao svoje vlastite ruke i noge, govoreći, „Ovo govori Duh Sveti: ‘Čovjeka čiji je ovo pojas ovako će svezati Hebreji u Jeruzalemu i predati u ruke neznabožaca‘. Pavlovi drugovi su bili svjesni da će njegova posjeta Jeruzalemu biti praćena velikom opasnošću; ali nisu predvidjeli pun obim opasnosti. Sada je uhićenje postalo sigurno; a opasnostima s kojima se treba suočiti od Hebreja, dodani su užasi Rimskog zatvora. Oni su iskreno preklinjali Pavla da ostane gdje je bio, te da dozvoli njima da odu u Jeruzalem da dostave priloge od neznabožičkih crkava. Braća iz Cezareje su također ujedinili svoje molitve i suze s onima od svojih prijatelja: Zašto on treba da se suoči s ovom velikom opasnošću? Zašto da izloži svoj dragocjeni život zlobi Hebreja? Zar ne bi bilo bezobrazno otići, nakon što je primio jasno upozorenje od Božjeg Duha?

Apostol je bio duboko dirnut preklinjanjima svoje voljene braće. Prema ljudskoj procjeni on je imao dovoljno razloga odustati od svog plana kao nerazumnog. Međutim osjetio je da se kreće u poslušnosti Božjoj volji, nije mogao biti odvrćen glasom prijatelja, niti čak upozorenjem proroka. On neće skrenuti s puta dužnosti ni na desnu ni na lijevu stranu. Mora slijediti Krista, ako je potrebno, u zatvor i u smrt. Njegove suze nisu pale zbog njega samog, već iz suosjećanja sa svojom braćom, na koju je njegova odlučnost donijela toliko mnogo tuge. „Što činite plačući i razdirući mi srce?“ On je uzviknuo; „Pa ja sam spreman ne samo biti svezan nego i umrijeti u Jeruzalemu za ime Gospoda Isusa“. Vidjevši da su mu izazivali bol, bez da promijene njegovu namjeru, braća su prekinula svoje dosađivanje, rekavši samo, „Volja Gospodnja neka bude“!

Uskoro je došlo vrijeme da se kratak boravak u Cezareji završi, i, u pratnji nekih od Cezarejske braće, Pavao i njegova družina su se uputili u Jeruzalem, sa svojim srcima duboko u sjeni predosjećanja zla koje dolazi. Gužva na godišnjim praznicima je bila toliko velika da stranci često nisu mogli naći zaklon unutar grada, te su bili primorani pribjeći šatorima izvan zidova. Međutim, u skladu s ranijim dogovorom, apostol i njegovi pratitelji su trebali biti ugošćeni u kući „nekoga Mnasona iz Cipra, staroga učenika“.

Od svog obraćenja, Pavlove posjete Jeruzalemu su uvijek bile praćene brigom, i s osjećajem kajanja dok je gledao na prizore koji su ga podsjećali na njegov prošli život. Tu je bila škola Gamaliela, gdje je primio svoje obrazovanje, sinagoga u kojoj je imao bogoslužnje, kuća gdje mu je prvosvećenik dao njegovo ovlaštenje za Damask, mjesto gdje je Stjepanova krv svjedočila za Krista. Dok je apostol gledao na mjesto mučeničke smrti, prizor u svoj svojoj jasnoći se podigao pred njim. Ide li on naprijed k sličnoj sudbini? Nikada on nije hodao ulicama Jeruzalema s tako tužnim srcem kao sada. On je znao da će naći nekoliko prijatelja i mnogo neprijatelja. U gužvama oko njega je bilo tisuće onih koje bi samo spominjanje njegovog

imena uzbudilo do ludila. Bio je u gradu koji je bio ubojica proroka, koji je odbacio i ubio Božjeg Sina, i nad kojim su sada visjele prijetnje božanskog gnjeva. Sjećajući se kako je bila gorka njegova vlastita predrasuda protiv Kristovih sljedbenika, osjećao je najdublju žalost za svoje zavedene zemljake. Pa ipak koliko je malo nade mogao osjećati da će im moći pomoći! Isti slijepi gnjev koji je nekada gorio u njegovom vlastitom srcu, sada je s neizrecivom silom potpaljivao srca cijele nacije protiv njega.

A on nije mogao računati na suosjećanje i podršku čak ni svoje vlastit braće u vjeri. Neobraćeni Hebreji koji su toliko pomno pratili njegov put, nisu bili spori proširiti najnepovoljnije izvještaje u Jeruzalemu, kako osobno tako i pismom, u vezi s njim i njegovim djelom, a neki, čak i od apostola i starešina, su primili ove izvještaje kao istinu, ne pokušavajući im proturječiti, i ne pokazujući želju da se usklade s njim. Ipak usred obeshrabrenja, apostol nije bio u očaju. On je vjerovao da će Glas koji je govorio njegovom vlastitom srcu, ipak govoriti srcima njegovih zemljaka, te da će Učitelj kojeg su njegovi suučenicima voljeli i služili mu, ipak ujediniti njihova srca s njegovim u jednom djelu evanđelja.

POGLAVLJE XIX

SASTANAK SA STARJEŠINAMA

„A KAD dođosmo u Jeruzalem, braća nas radosno primiše.“ Tako Luka opisuje prijem apostola prilikom njegovog dolaska u Jeruzalem. Iako je Pavao svugdje nailazio na predrasudu, zavist, i ljubomoru, također je našao srca koja su bila otvorena primiti radosne vijesti koje je donio, i koja su ga voljela radi Krista i istine. Ipak, koliko god da je bio radosno ljubazan pozdrav koji je primio, to nije moglo ukloniti njegovu zabrinutost u vezi sa stavom Jeruzalemske crkve prema njemu samom i njegovom djelu. Njihovi pravi osjećaji će se potpunije vidjeti na sastanku sa starješinama crkve, koji će se održati sutra.

Pavao je čeznuo da bude potpuno ujedinjen s njima. On je učinio sve što je u njegovoj moći da ukloni predrasudu i nepovjerenje tako nepravedno pokrenuto jer je iznio evanđelje Neznabošcima bez ograničenja obrednog zakona. Ipak se plašio da bi njegovi naponi mogli biti uzaludni, te da čak velikodušni prilozi koje je on donosio mogu da ne uspiju omekšati srca Hebrejske braće. On je znao da su ljudi s kojima se trebao sastati bili osobe velike čvrstine i odluke, te je gledao unaprijed sa značajnom strepnjom na taj sastanak s njima; ipak on nije mogao izbjeći iskušenje, koliko god moglo biti mučno. Došao je u Jeruzalem zbog nijedne druge namjere nego da ukloni pregrade predrasude i nerazumijevanja koje su ih razdvajale, i koje su toliko mnogo ometale njegov rad.

Dan nakon Pavlovog dolaska, starješine crkve su se, s Jakovom na čelu, okupile da prime njega i njegove suputnike kao glasnike iz

Neznabožačkih crkava. Pavlovo prvo djelo je bilo predaja priloga koji su mu povjereni. Bio je oprezan da se zaštiti od najmanjeg povoda za sumnju u upravljanje onim što mu je dano na čuvanje, učinivši da delegati budu izabrani od nekoliko crkava da ga prate kao zajednički povjerenici prikupljenih sredstava. Ta braća su sada pozvana da istupe, i jedan po jedan su spustili pred Jakovljeve noge priloge koje su Neznabožačke crkve velikodušno dale, iako često iz svog najdubljeg siromaštva. Tu je bio opipljiv dokaz ljubavi i suosjećanja koje su osjećali ovi novi učenici prema majci crkvi, te njihove želje da budu u skladu s Hebrejskom braćom. Tu je također bio dokaz, da je Pavao vjerno ispunio dano obećanje, kada je na zboru godinama ranije bio potaknut da se sjeti siromašnih.

Ti prilozi su koštali apostola mnogo vremena i nemirnih misli, te mnogo mučnog rada. Oni su daleko nadmašivali očekivanja Hebrejskih starješina, i moglo bi se očekivati da će izazvati tople izraze zahvalnosti i uvažavanja. Međutim Pavlovi polupriznati strahovi o načinu na koji će poklon biti prihvaćen su se ostvarili. On je jedino mogao naći utjehu u saznanju da je obavio svoju dužnost, te da je potakao u ovim obraćenicima duh velikodušnosti i ljubavi.

Nakon iznošenja darova, Pavao je dao braći izvještaj o svom načinu rada, i o njegovim rezultatima. On je u ranijim prilikama stajao pred tom istom zajednicom u istom gradu. Bilo je to pred istom publikom na apostolskom saboru (Djela 15) godinama ranije, kada je ispričao svoje iskustvo o svom obraćenju, te o velikom djelu koje je Bog učinio preko njega među Neznabošcima. Gospodnji Duh je tada svjedočio izgovorenoj riječi, i pod njegovim utjecajem sabor je povukao svoje predrasude, i izrazili su se da su u skladu s apostolovim stavom, te su poslali crkvama izvještaj s tim značenjem. Međutim ponovo se trebala voditi ista bitka, ponovo se treba suočiti s istim predrasudama.

Pavao je sada dao izvještaj svojoj braći o svom radu otkad se rastao od njih četiri godine ranije, i „poče im redom izlagati što Bog učini među neznabošcima po njegovoj službi“. Kada je opisao djelo u

Efezu, koje je dovelo do podizanja te velike crkve u samom uporištu neznaboštva, nitko nije mogao da ne sluša sa zanimanjem. Međutim on se nužno dotakao stvari koje bi iznervirale one koji su gajili predrasude protiv njega. Nije mogao prepričati svoje iskustvo u Galaciji a da ne navede teškoće s kojima se susreo zbog tih Hebrejskih učitelja koji su pokušali pogrešno predstaviti njegova učenja da iskvare njegove obraćenike. Opisujući djelo u Korintu, mogao je samo spomenuti one koji su širili pometnju i svađu među crkvom tamo. Ipak on je ispričao sve s velikom blagošću i ljubaznošću, pažljivo izbjegavajući sve što bi moglo nepotrebno povrijediti njegovu braću, i baveći se posebno temama gdje je znao da se mogu uskladiti.

Trud nije bio bez dobrih rezultata. Božji Duh je ostavio snažan utisak na umove braće i djelovao je na njihova srca. Novosti o napretku evanđelja, dokaz da je Božja sila radila s apostolovim naporima, smekšali su njihove osjećaje prema Pavlu, te su ih uvjerali da je njihova predrasuda protiv njega bila neosnovana; i slavili su Boga zbog čuda njegove milosti. Na kraju Pavlovog obraćanja, braća su se ujedinila u blagovremenoj svečanoj hvali, a Amen, kao izraz njihove srdačne suglasnosti za njegov rad, odjekivao je od mnogih glasova.

Međutim ispod ovog očiglednog sklada, predrasuda i nezadovoljstvo su i dalje tinjali. Neki u crkvi su i dalje težili da oblikuju Kršćanstvo po starim običajima i obredima koji su trebali proći Kristovom smrću. Oni su osjećali da se djelo propovijedanja evanđelja mora obaviti u skladu s njihovim mišljenjima. Ako bi Pavao radio u skladu s tim zamislima, oni bi priznali i podržali njegov rad; inače bi ga odbacili.

Starješine crkve su bile krive što su dozvolile sebi da budu pod utjecajem apostolovih neprijatelja. Međutim kada su čuli s njegovih vlastitih usana izvještaj o djelu koje je on radio, to je poprimilo drugačiji pogled. Oni nisu mogli osuditi njegov način rada; bili su uvjereni da nosi pečat Neba. Velikodušni prilozi od novih crkava koje je on podigao, svjedočili su sili istine. Vidjeli su da su bili držani u okovima Hebrejskim običajima i tradicijama, i da je djelo evanđelja bilo

u velikoj mjeri zadržavano njihovim naporima da održe pregradni zid razdvajanja između Hebreja i Neznabožaca.

Sada je bila zlatna prilika za ove vodeće ljude da iskreno priznaju da je Bog radio kroz Pavla, i da su oni pogriješili dozvolivši izvještajima njegovih neprijatelja da stvore ljubomoru i predrasudu protiv njega. Međutim umjesto da učine pravdu onome kojeg su oštetili, i dalje se činilo da ga oni smatraju odgovornim za postojeću predrasudu, kao da im je on dao razlog za takve osjećaje. Oni nisu plemenito stali u njegovu obranu, a nastojeći da pokažu nezadovoljnoj strani svoju zabludu; već su potpuno stavili teret na Pavla, savjetujući ga da prati postupak za uklanjanje svih nesporazuma. Oni su odgovorili na njegovo svjedočanstvo ovim riječima: „Vidiš, brate, kolike su tisuće Hebreja povjerovali; i svi su revni u Zakonu. A o tebi im je rečeno da sve Hebreje koji su među neznabošcima učiš otpadništvu od Mojsija govoreći im da ne obrezuju djecu i ne žive po običajima. Što ćemo dakle? Mnoštvo se svakako mora skupiti jer će čuti da si došao. Učini zato ovo što ti kažemo: s nama su četiri čovjeka koji imaju zavjet. Njih uzmi, očisti se zajedno s njima i plati za njih da obriju sebi glavu pa da svi shvate da nema ničeg u onome što je o tebi rečeno, nego da i sam hodiš ispravno i držiš Zakon. A što se tiče neznabožaca koji su povjerovali, mi smo im poručili odlučivši da ništa takvo ne drže, osim da se čuvaju mesa žrtvovana idolima i krvi i udavljenoga i bludništva“.

Braća su se nadala da bi Pavao ovim činom mogao dati odlučujuću suprotnost lažnim izvještajima u vezi s njim. Međutim dok je Jakov uvjeravao Pavla da je odluka prošlog sabora (Djela 15) u vezi s Neznabožackim obraćenicima i dalje bila dobra, dani savjet nije bio u skladu s tom odlukom koja je također bila odobrena od Svetog Duha. Božji Duh nije potakao taj savjet. Bio je to plod kukavičluka. Nepoštovanjem obrednog zakona, Kršćani bi donijeli sebi mržnju nevjernih Hebreja, te bi se izložili teškom progonu. Sanhedrin je činio sve što je u njegovoj moći da spriječi napredak evanđelja. Ljudi

su birani od ovog tijela da prate apostole, posebno Pavla, i da im se na svaki mogući način protive u njihovom djelu. Kada bi vjernici u Krista bili osuđeni pred Sanhedrinom kao prekršitelji zakona, oni bi navukli na sebe brzu i oštru kaznu kao otpadnici od Hebrejske vjere.

Ovdje je odlučujuće pobijanje tvrdnji toliko često iznijetih, da su Krist i njegovi apostoli prekršili Šabat iz četvrte zapovijedi. Kada bi se grijeh kršenja Šabata mogao pripisati Kristu ili Stjepanu ili drugima koji su umrli za svoju vjeru, ljudi ne bi bili podmićivani da lažno svjedoče protiv njih kako bi dali neki izgovor za njihovu osudu. Jedan takav slučaj prijestupa zakona bi stavio Kršćane pod vlast njihovih neprijatelja. Njihova pažljivost da pokažu najveće poštovanje za običaje i obrede od manjeg značaja je dokaz da bi bilo nemoguće za njih da prekrše Šabat iz četvrte zapovijedi bez da pretrpe najstrožu kaznu.

Sami učenici su ipak njegovali brigu za obredni zakon, te su bili previše voljni da čine ustupke, nadajući se da će čineći tako dobiti povjerenje svojih sunarodnjaka, ukloniti njihovu predrasudu, te ih pridobiti vjerom u Krista kao Iskupitelja svijeta. Pavlov veliki cilj posjećivanjem Jeruzalema je bio da pridobije crkvu Palestine. Sve dok su oni nastavljali gajiti predrasudu protiv njega, oni su stalno radili na sprječavanju njegovog utjecaj. On je osjećao da ako bi ih bilo kakvim zakonskim ustupkom sa svoje strane pridobio istini, uklonio bi jako veliku prepreku uspjehu evanđelja na drugim mjestima. Međutim on nije bio ovlašten od Boga da ustupi onoliko koliko su oni tražili. Ovaj ustupak nije bio u skladu s njegovim učenjima, niti s čvrstim poštenjem njegovog karaktera. Njegovi savjetnici nisu bili nepogrešivi. Iako su neki od ovih ljudi pisali pod nadahnućem Božjeg Duha, ipak kada nisu bili pod njegovim direktnim utjecajem oni su ponekada grijeshili. Ostat će zapamćeno da se jednom prilikom Pavao suprotstavio Petru u lice jer je glumio dvostruku ulogu.

Kada razmotrimo Pavlovu veliku želju da bude u skladu sa svojom braćom, njegovu nježnost duha prema slabima u vjeri, njegovo

poštovanje prema apostolima koji su bili s Kristom, i prema Jakovu, bratu Gospoda, te njegovu namjeru da postane sve svim ljudima onoliko koliko je mogao to uraditi, a da ne žrtvuje načelo, — kada razmotrimo sve to, manje je iznenađujuće što je bio prinuđen odstupiti od svog čvrstog, odlučnog pravca djelovanja. Međutim umjesto da ispuni željeni cilj, ti naponi pridobivanja su samo ubrzali krizu, ubrzali prorečena Pavlova stradanja, odvojili ga od njegove braće u njegovom radu, lišili crkvu jednog od njenih najsnažnijih stupova, i donijeli tugu Kršćanskim srcima u svakoj zemlji.

POGLAVLJE XX

PAVAO ZATVORENIK

SLJEDEĆEG dana Pavao je nastavio da se pridržava savjeta stariješina. Bile su među vjernicima u Jeruzalemu u to vrijeme četiri osobe koje su bile pod Nazirejskom zakletvom,^{*} propisom koji je skoro izumro. Određene žrtve za pročišćenje su se još prinosile, koje su bile toliko skupe da su bile nemoguće za jako siromašnog čovjeka. To se smatralo od Hebreja pobožnim činom za bogatog čovjeka da snosi neophodne troškove i tako pomogne svojoj siromašnjoj braći da ispune svoj zavjet. To je, Pavao pristao uraditi za četvoricu Kršćanskih Nazireja. Sam apostol je bio siromašan, radeći svojim vlastitim rukama za svoj svakodnevni kruh, ipak on se voljno izložio tom trošku, te je ispratio Nazireje do hrama da se ujedini s njima u obredima od sedam dana pročišćenja.

Oni koji su savjetovali Pavla da izvrši taj čin ustupka nisu potpuno razmotrili veliku opasnost kojoj će on biti izložen. U to vrijeme, stranci iz svih dijelova svijeta su vrvjeli ulicama Jeruzalema, i oduševljeno su se skupljali u dvorištu hrama. Kada je Pavao, ispunjavajući svoju naredbu donio evanđelje Neznabošcima, posjetio je mnoge od najvećih svjetskih gradova, te je bio dobro poznat tisućama koji su došli iz stranih krajeva da prisustvuju prazniku. Za njega ulazak u hram tijekom javnog događaja značilo je da riskira svoj život. Nekoliko dana je prolazio unutra i vani među vjernicima, očigledno neprimijećen;

* Ponovljeni zakon 6.

ali prije kraja određenog perioda, dok je razgovarao sa svećenikom u vezi žrtava koje su se trebale prinijeti, bio je prepoznat od nekih Hebreja iz Azije. Ti ljudi su bili pobijeđeni u svojoj raspravi s njim u Efeškoj sinagogi, te su postali sve više i više razjareni na njega dok su bili svjedoci njegovog uspjeha u podizanju Kršćanske crkve u tom gradu. Oni su ga sada vidjeli tamo gdje nisu mislili da će se pouzdati u sebe, — unutar samih granica hrama. Sada je on bio u njihovoj moći, te su odlučili učiniti da pati zbog svoje hrabrosti.

S bijesom demona jurnuli su na njega, vičući, „Ljudi, Izraelci, pomozite! Ovo je čovjek koji sve svuda poučava protiv naroda i Zakona i ovoga mjesta“. A kada su se ljudi u velikom uzbuđenju sjatili na mjesto događaja, druga optužba je dodana da uzbuđi njihove strasti do najvišeg nivoa, — „pa još i Grke uvede u Hram i oskrnavio je ovo sveto mjesto“.

Po Hebrejskom zakonu, to je bio zločin kažnjiv smrću za neobrezanu osobu da uđe u unutrašnje dvorište svetog zdanja. Pošto je Pavao viđen u gradu u društvu Trofima, Efežanina, pretpostavilo se da ga je on uveo u hram. On to nije uradio, a pošto je sam bio Hebrej, njegov čin ulaženja u hram nije bio kršenje zakona. Međutim iako je optužba potpuno bila lažna, poslužila je da izazove popularnu predrasudu. Kako se uzvik povisio i pronio hramskim dvorištem, velika gomila okupljena je tu bačena u najluđe uzbuđenje. Vijesti su se brzo proširile Jeruzalemom, „A sav se grad uskomeša, i navali narod zajedno“.

Da se apostol iz Izraela usudi da skrnavi hram u samo vrijeme kada su tisuće došle iz svih krajeva svijeta da se tu klanjaju, uzbuđilo je najžešće strasti rulje. Samo njihovo poštovanje prema hramu je spasilo apostola od toga da bude raskomadani u dijelove na licu mjesta. S nasilnim udarcima i povicima osvetničkog trijumfa, oni su ga odveli od svetog ograđenog zemljišta. Sada kada su ga imali u svojoj moći, bili su odlučni da ne izgube svoj plijen. On treba biti kamenovan na smrt, kao što je Stjepan bio godinama ranije. Oni su

već došli do dvorišta Neznabožaca, i Leviti su zatvorili vrata iza njih, kako se ne bi sveto mjesto zagadilo krvlju, kada su bili prekinuti u svojim ubilačkim planovima.

Vijesti su prenijete Klaudiju Lisiji zapovjedniku Rimskog garnizona, kako je sav Jeruzalem u neredu. Lisije je dobro poznao burne elemente s kojima se morao nositi, te se sa svojim oficirima i jakom snagom naoružanih ljudi sjurio dole do hramskog dvorišta. Ne znajući za razlog meteža, ali vidjevši da je gnjev mnoštva bio usmjeren protiv Pavla, Rimski kapetan je zaključio da on mora biti Egipatski pobunjenik koji je tako uspješno izbjegao njihovu stražu. On je zapovjedio da Pavao bude uhvaćen i vezan između dva vojnika, rukom vezan za svakog. On je zatim ispitao one za koje se činilo da su vođe u metežu tko je bio njihov zatvorenik, te za kakav je on zločin bio kriv. Mnogi glasovi su se odmah podigli u glasnoj i bijesnoj optužbi; ali zbog nereda glavni kapetan nije mogao dobiti nikakvu zadovoljavajuću informaciju, te je naredio da zatvorenik bude odnijet do utvrde, gdje su bile Rimske barake.

Gnjev mnoštva je bio neizmjeran kada su vidjeli da će im njihov plijen biti uzet iz ruku; a toliko su navalili i stiskali se blizu Pavla da su vojnici bili primorani da ga nose na rukama uz stepenice koje su vodile iz hrama. Svećenici i narod su bili pokrenuti istim Sotonskim duhom koji ih je pokrenuo trideset godina ranije da bučno zahtijevaju krv Božjeg Sina. Sa stepenica i iz gužve dolje je ponovo odjeknuo zaglušujući povik, „Smakni ga! Smakni ga“!

Usred meteža apostol je ostao miran i pribran. Njegov um se zadržao na Bogu, i znao je da su anđeli s Neba bili oko njega. On nije mogao napustiti hram, a ne učinivši napor da postavi istinu pred svoje sunarodnjake. On se zatim okrenuo k zapovjednom oficiru, i na poseban način mu se obratio na Grčkom, govoreći, „Dopuštaš li da ti nešto kažem“? Začuđeni Lisije je upitao da li je on zaista pogriješio kada je pretpostavio da je zatvorenik bio vođa bande pljačkaša i ubojica u nedavnoj pobuni. Kao odgovor Pavao je izjavio da on

nije Egipćanin, već Hebrej iz „Tarza cilicijskog, građanin ne tako beznačajnog grada“, te je molio da mu bude dozvoljeno da se obrati narodu. Gospod je dao svom slugi utjecaj nad Rimskim oficirima, a zahtjev je bio odobren.

„Pavao stojeći na stepenicama rukom dade znak narodu.“ Pokret je privukao njihovu pažnju, dok je njegovo držanje ulijevalo poštovanje. Prizor se promijenio toliko iznenadno kao kada je Krist otjerao trgovce iz hramskog dvorišta. Tišina je pala na more glava ispod, a zatim se Pavao obratio gomili na Hebrejskom jeziku, govoreći, „Ljudi, braćo i oci, poslušajte što ću vam sad reći u svoju obranu!“ Na zvuk tog svetog jezika, nastala je „potpuna tišina“, i u sveopćem muku, on je nastavio: —

„Ja sam zaista čovjek Hebrej, rođen u Tarsu cilicijskom, ali odrastao u ovome gradu do nogu Gamalielovih, odgojen točno po otačkom Zakonu. Bio sam revan prema Bogu, kao što ste svi vi danas.“ Nitko nije mogao negirati apostolove izjave, a bilo je mnogo prisutnih koji su mogli posvjedočiti u njihovu istinitost. On je zatim priznao svoju raniju revnost progoneći „na smrt ovaj Put“, te je ispričao okolnosti svog čudesnog obraćenja, govoreći svojim slušateljima kako je njegovo vlastito ponosno srce dovedeno do pokoravanja raspetom Nazarećaninu. Da je on pokušao ući u raspravu sa svojim protivnicima, oni bi tvrdoglavo odbili slušati njegove riječi; ali ovo izlaganje njegovog iskustva je bilo praćeno s uvjerljivom silom koja je za sada, činilo se smekšavala i pokorila njihova srca.

On je zatim nastojao pokazati da njegov rad među Neznabošcima nije bio izbor. On je želio raditi za svoju vlastitu naciju; ali u tom samom hramu Božji glas mu je govorio u svetoj viziji, usmjeravajući njegov pravac „daleko k neznabošcima“. Do sada je narod posvećivao veliku pažnju, ali kada je on došao do točke u svojoj povijesti gdje je postavljen za Kristovog ambasadora Neznabošcima, njihov bijes je ponovo izbio. Naviknuti da gledaju na sebe kao na jedini narod kojem je Bog naklonjen, oni nisu mogli podnijeti misao da prezreni Neznabošci

trebaju dijeliti privilegiju koja je do tada pripadala isključivo njima samima. Nacionalni ponos je nadvladavao svaki argument koji bi mogao utjecati na njihov razum i uliti njihovo poštovanje. Provala bijesa je prekinula njegov govor, pošto su svi jednoglasno povikali, „Makni takvoga sa zemlje, jer nije pravo da živi“! U svom uzbuđenju bacili su svoje haljine, kao što su učinili godinama ranije kod Stjepanove mučeničke smrti, te su bacali prašinu u zrak s bjesnim nasiljem.

Ova nova provala bacila je Rimskog kapetana u veliku zbunjenost. On nije razumio Pavlovo obraćanje na Hebrejskom, te je zaključio iz sveopćeg uzbuđenja da njegov zatvorenik mora biti kriv za neki veliki zločin. Glasni zahtjevi naroda da Pavao bude predan u njihove ruke učinila je da zapovjednik zadrhti. Naredio je da on bude odmah odveden u barake i ispitan bičevanjem, kako bi ga primorali da prizna svoju krivicu.

Tijelo apostola je bilo rastegnuto, kao kod običnog zločinca, kako bi primio šibanje. Nije bilo prijatelja koji bi stao uz njega. On je bio u Rimskoj baraci, okružen samo brutalnim vojnicima. Međutim, kao u prethodnoj prilici u Filipi, on je sada spasio sebe od tog poniženja, i zadobio je prednost za evanđelje, pozivajući se na svoja prava kao Rimski građanin.

On je tiho rekao stotniku koji je bio postavljen da nadgleda njegovo ispitivanje, „Zar vam je rimskog građanina, i to neosuđenog, dopušteno bičevati“? Stotnik je odmah otišao i rekao glavnom kapetanu, govoreći, „Pazi što ćeš činiti, jer ovaj čovjek je Rimljanin“!

Čuvši to, Lisije, se u sebi uznemirio. Rimljanin nije mogao biti kažnjen prije nego što je bio legalno osuđen, niti uopće kažnjen na ovakav način. Glavni kapetan je dobro znao koliko su bili strogi zakoni koji su štitili prava državljanstva, te da je on ako je izjava bila točna, svojim postupcima protiv Pavla, prekršio te zakone.

Odmah je otišao osobno do zatvorenika, i ispita ga u vezi s istinitošću stotnikovog izvještaja. Pavao ga je uvjerio da je on zaista Rimski građanin; a kada je oficir uzviknuo, „Ja sam za veliku svotu stekao to

građanstvo“, Pavao je izjavio, „A ja sam se s njim i rodio“. Priprema za mučenje nije tekla dalje, i oni koji su bili zaduženi da sprovedu njegovo ispitivanje su ga napustili. Pavao je, međutim, i dalje zadržan u pritvoru, pošto priroda njegovog prekršaja nije još bila ispitana.

Sljedećeg dana glavni kapetan je sazvao sastanak Hebrejskog Sanhedrina, s prvosvećenikom, te je doveo Pavla dolje iz utvrde, pod zaštitom dovoljno vojske da čuva protiv bilo kakvog napada na njegov život. Apostol je sada stajao u prisustvu tog suda čiji je on sam bio član, — tog suda od kojeg je Stjepan bio osuđen. Sjećanje na taj prizor, i na njegove vlastite napore da osigura osudu Kristovog sluge, došla je jasno pred njegov um. Dok je gledao na one koji su trebali biti njegove suci, on je prepoznao mnoge koji su bili njegovi suradnici u školi Gamaliela, a koji su se također ujedinili s njim u progonu Isusovih učenika. Oni su sada također bili željni kazniti smrću Pavla kao što su bili da ubiju Stjepana.

Apostolovo držanje je bilo smireno i čvrsto. Kristov mir, vladajući u njegovom srcu, bio je izražen na njegovom licu. Međutim njegov izgled svjesne nevinosti je uvrijedio njegove tužitelje, a kada im se on neustrašivo obratio, „Ljudi, braćo, ja sam sa svom dobrom savjesti živio pred Bogom sve do ovoga dana“, njihova mržnja se ponovo raspalila, te je prvosvećenik naredio da bude udaren po ustima. Na ovu neljudsku naredbu, Pavao je uzviknuo, „Udarat će tebe Bog, zide obijeljeni! Jel ti sjediš da mi sudiš po Zakonu, a protivno Zakonu zapovijedaš da budem udaren“? Ove riječi nisu bile izljev strasti. Pod utjecajem Svetog Duha, Pavao je izrekao proročku osudu sličnu onoj koju je Krist izrekao kada je ukoravao licemjerstvo Hebreja. Presuda izgovorena od apostola se užasno ispunila kada je nepravedni i licemjerni prvosvećenik bio ubijen od ubojica u Hebrejskom ratu. Međutim promatrači su smatrali Pavlove riječi grešnima, i uzviknuli su s užasom, „Zar prvosvećenika Božjeg grdiš“? Pavao je odgovorio, sa svojom uobičajenom ljubaznošću, „Nisam znao, braćo, da je prvosvećenik. Jer pisano je: O glavaru naroda svoga ne govori loše“.

Pavao je bio uvjeren da se on ne može nadati pravednom suđenju i pravednoj odluci na tom sudu. A njegova prirodna prodornost i oštroumnost omogućili su mu da iskoristi okolnosti. Sanhedrinski sud je bio sačinjen od Farizeja i Saduceja, koji su dugo bili u svađi zbog doktrine o uskrsnuću. Znajući to, apostol je uzviknuo, jasnim, odlučujućim glasom, „Ljudi, braćo, ja sam farizej, sin farizeja. Zbog nade i uskrsnuća mrtvih meni se sudi“.

Ove riječi, primamljive za naklonost onih koji su se slagali s njim u vezi s uskrsnućem, donijele su promjenu na sudu. Dvije strane su počele raspravljati među sobom, te je tako snaga njihovog protivljenja protiv Pavla bila slomljena; jer koliko god da su dobro bili ujedinjeni u ratu protiv evanđelja, bili su podijeljeni nepremostivom blokadom u drugim stvarima religiozne vjere. Farizeji su laskali sebi da su pronašli u Pavlu prvaka protiv svojih moćnih protivnika; a njihova mržnja prema Saducejima je čak bila veća od njihove mržnje prema Kristu i njegovim apostolima. S velikim bijesom su sada počeli braniti Pavla, koristeći skoro isti jezik koji je Gamaliel koristio mnogo godina ranije: „Nikakvo zlo ne nalazimo na ovom čovjeku! A što ako mu je duh progovorio, ili anđeo? Nemojmo se protiv Boga boriti!“

Rečenica je bila jedva završena prije nego što je sudnica postala prizor najbučnije zbrke. Saduceji su nestrpljivo pokušavali da se dokopaju apostola, kako bi ga mogli pogubiti, a Farizeji su isto tako bili nestrpljivi u pokušaju da ga zaštite. Ponovo je izgledalo da će on biti raskomadani na komade od ljutih boraca. Lisije je, pošto je obaviješten o tome što se dešava, odmah dao naređenja svojim vojnicima da dovedu zatvorenika bez odgode nazad u tvrđavu.

Tako su se završili događaji tog značajnog dana. Večer je pronašlo Pavla još uvijek u Rimskoj baraci, neodogojeni vojnici su mu bili jedino društvo, njihove grube šale i odvratno huljenje jedini zvukovi koji su padali na njegovo uho. On sada nije bio nervozan zbog prisustva svojih neprijatelja, niti je bio podržan suosjećanjem svojih prijatelja. Budućnost je činilo se bila obavijena tamom. On se plašio

da njegov postupak nije mogao biti ugodan Bogu. Da li je moguće da je on napravio grešku nakon svega u ovoj posjeti Jeruzalemu? Da li je njegova velika želja da bude u zajednici sa svojom braćom dovela do ovog katastrofalnog ishoda?

Položaj koji su Hebreji kao proglašeni Božji narod zauzimali pred nevjernim svijetom, donosio je apostolu jak duševan bol. Kako će ovi neznabožački oficiri gledati na njihovo ponašanje, — tvrdeći da su vjernici Jehove, te zauzimajući svetu službu, a ipak prepuštajući se pod kontrolu slijepe, nerazumne strasti, gledajući da ubiju čak i svoju vlastitu braću koja su se usudila da se razlikuju od njih u religijskoj vjeri, i pretvarajući svoj najvažniji savjetodavni sud u prizor razdora i bučne zbrke, takve da se ni Rimski senatori ili magistrati ne bi spustili toliko nisko da se u nju upuste. Cilj njegovog Boga je bio osramoćen, njegova nacionalna religija je bila dovedena na loš glas.

I sada je bio u zatvoru, a njegovi neprijatelji, u svojoj očajničkoj zlobi, pribjegli bi bilo kakvim sredstvima da ga pogube. Može li biti da je njegovo djelo za crkve završeno, i da će grabežljivi vukovi ući ne štedeći stado? Kristov cilj je bio blizu njegovog srca, i s dubokom uznemirenošću on je razmišljao o opasnostima za rasijane crkve, izložene progonstvima upravo takvih ljudi kakvi su oni s kojima se susreo na Sanhedrinskom sudu. U žalosti i obeshrabrenju on je plakao i molio. Gospod nije bio zaboravio svog slugu. On ga je čuvao od ubilačke gomile u dvorištu hrama, on je bio s njim pred Sanhedrinskim sudom, on je bio s njim u tvrđavi, te mu je bilo drago da se pokaže svom vjernom svjedoku. Kao i u mučnim prilikama nekoliko puta ranije, Pavao je sada bio utješeni i ohrabren vizijom u noćno vrijeme. Takva posjeta mu je dana u kući Akvile i Priscile u Korintu kada je razmišljao da napusti grad zbog sigurnijeg i povoljnijeg terena. A sada je Gospod stajao uz njega i rekao, „Samo hrabro, Pavle! Jer kao što si u Jeruzalemu posvjedočio za mene, tako moraš posvjedočiti i u Rimu“. Pavao je dugo očekivao posjetiti Rim; jako je želio svjedočiti za Krista tamo, ali je osjećao da su njegove namjere bile spriječene

neprijateljstvom Hebreja. Malo je mislio i sada, da će se desiti da kao Gospodnji zatvorenik, ode u Rim.

U mirnim noćnim satima, dok je Gospod posjećivao svog obehrabrenog slugu, Pavlovi neprijatelji su željno planirali njegovu ubojstvo. „A kad svane dan, neki od Hebreja skovaše zavjeru i zakleše se govoreći da neće ni jesti ni piti dok ne ubiju Pavla. A bilo je više od četrdeset onih koji su skovali tu zavjeru.“ To je bio takav post kakav je Gospod preko Izaije osudio mnogo godina ranije, — post „da se prepirete i svađate, i da udarate šakom opakom“. Hebreji su tako gledali da daju svom đavolskom planu potvrdu religije. Učvrstivši se svojom strašnom zakletvom, došli su do prvosvećenika i članova Sanhedrina, te su objavili svoju namjeru. Predloženo je da Pavao ponovo bude izveden pred sud kao zbog daljeg istraživanja njegovog slučaja, a da ubojice čekaju u zasjedi te ga ubiju dok je na svom putu od tvrđave. Takav je bio užasan zločin zamaskiran pod pokazivanjem religijske revnosti. Umjesto da ukore Sotonsku spletku, svećenici i poglavari su željno pristali na nju. Pavao je govorio istinu kada je usporedio Ananiju s obijeljenim grobom.

Sljedećeg dana bi se zavjera sprovela u djelo, da se Bog svojim providenjem nije umiješao da spasi život svog slugu. Kada je Petar zatvoren i osuđen na smrt, braća su iznosila iskrenu molitvu Bogu danju i noću za njegovo izbavljenje. Međutim nikakvo takvo zanimanje se nije pokazalo za njega na koga se gledalo kao na otpadnika od Mojsija, učitelja opasnih doktrina. Pavao nije dugovao svoj bijeg od nasilne smrti starješinama čiji savjet ga je doveo u ovaj opasni položaj, već budnom suosjećanju rođaka.

Nećak od apostola, za kojeg je on bio jako vezan, čuo je za ubilačku zavjeru, i bez odgode je prenio slučaj svom ujaku. Pavao je odmah pozvao jednog od stotnika, i tražio ga da odvede mladića zapovjedniku, govoreći da on ima važnu informaciju da mu da. Mladić je u skladu s tim odveden pred Klaudija Lisiju, koji ga je ljubazno primio, te ga odvojivši na stranu, upitao kakva je priroda njegove poruke.

Mladić je ispričao pojedinosti zavjere, i s dubokim osjećanjem je preklinjao zapovjednika da ne odobri zahtjev koji će sigurno biti izvršen, kada Pavao bude ponovo izveden pred sud. Lisije je slušao s posebnom pažnjom. On je uvidio poteškoće situacije, te je odmah napravio svoje planove. Birajući, međutim, da ih ne otkrije, otpustio je mladića, s jedinim upozorenjem: „Nikome ne govori da si mi to dojavio“.

Kada je mladić otišao zapovjednik „dozvavši neku dvojicu stotnika, reče: ‘Pripremite dvjesto vojnika i sedamdeset konjanika i dvjesto strijelaca da po trećem satu noći pođu do Cezareje. Te životinje neka pripreme da postave Pavla i dovedu ga uspješno kod upravitelja Feliksa’“.

Lisije je rado iskoristio ovu priliku da makne Pavla iz svojih ruku. On je bio predmet toliko velikog neprijateljstva, i njegovo prisustvo je stvaralo toliko rasprostranjeno uzbuđenje, da bi se u bilo koje vrijeme mogla desiti pobuna među ljudima, s posljedicama opasnim po samog zapovjednika. Hebreji kao narod su bili u stanju uzbuđenja i ljutnje, a ustanci su se često dešavali. Malo ranije, Rimski vitez daleko višeg čina od samog Lisije, je bio nasilno odveden i vučen oko zidova Jeruzalema od pobješnjelih Hebreja, te na kraju obezglavljen, jer je primio mito od Samarjana. Pod sumnjom za slične zločine, drugi visoki službenici su bili zatvarani i osramoćeni. Ako bi Pavao bio ubijen, glavni kapetan bi mogao biti optužen da je uzeo mito kako bi odobrio njegovu smrt. Bilo je sada dovoljno razloga da ga tajno otjera, te se tako otarasi neugodne odgovornosti.

Bilo je važno da se ne gubi vrijeme. U devet uvečer, grupa vojnika, s Pavlom u sredini, je odmarširala van iz tvrđave, te je kroz mračne i tihe ulice grada, brzim korakom nastavila svoje putovanje prema Cezareji. U Antipatridi, trideset pet milja od Jeruzalema, putnici su stali. Sada je bilo malo opasnosti od napada, a ujutro je četristo pješadinaca poslano nazad u Jeruzalem. Dok su konjanici nastavili svoje putovanje.

Udaljenost od Antipatride do Cezareje je bila samo dvadeset pet milja, i usred dana je Pavao, praćen sa „sedamdeset konjanika“, ušao u grad. Koliko je bila drugačija njegova sadašnja pratnja od skromnog Kršćanskog društva koje ga je pratilo na putovanju od Cezareje samo nekoliko dana ranije! Bez obzira na njegovo promijenjeno okruženje, on je bio prepoznat od Filipa i drugih njegovih Kršćanskih suradnika, čija srca su bila šokirana i rastužena brzim ostvarenjem njihovih slutnji.

Stotnik zadužen za odred predao je svog zatvorenika Feliksu upravitelju, također iznoseći i pismo koje mu je bilo povjereno od glavnog kapetana: —

„Klaudije Lisije čestitom upravitelju Feliksu: pozdrav! Ovog su čovjeka uhvatili Hebreji i htjeli su ga smaknuti kada ja naiđoh s vojskom i izbavih ga saznajući da je Rimljanin. A želeći doznati razlog zbog kojeg ga optužuju, dovedoh ga u njihovo Vijeće. Nađoh da ga optužuju po pitanjima njihovog zakona, ali da nema nikakve krivice koja bi bila vrijedna smrti ili okova. A kad mi dojavite za zavjeru što su je Hebreji skovali protiv tog čovjeka, smjesta ga poslah k tebi zapovjedivši i tužiteljima da pred tobom kažu što imaju protiv njega. Budi pozdravljen!“

Nakon što je pročitao poruku, Feliks je pitao kojoj provinciji zatvorenik pripada, a pošto je obaviješten da da je on iz Cicipije, naredio je da bude držan u Herodovoj sudnici, navodeći da će on saslušati slučaj kada tužitelji također budu došli iz Jeruzalema.

Pavlov slučaj nije bio prvi u kojem je Božji sluga našao među neznabošcima utočište od zlobe navodnog naroda Jehove. U svom bijesu protiv Pavla, Hebreji su pridodali još jedan zločin mračnom spisku koji je obilježio povijest tog naroda. Oni su još dodatno otvrdnuli svoja srca protiv istine, te su učinili svoju propast izvjesnijom.

Malo je onih koji shvaćaju pravi značaj Kristovih riječi, kada je u sinagogi u Nazaretu on objavio sebe kao Pomazanika. On je objavio svoju misiju da utješi, blagoslovi, i spasi tužne i grešne, i zatim,

vidjevši da ponos i nevjerstvo kontroliraju srca njegovih slušatelja, podsjetio ih je kako se Bog u prošlom vremenu okrenuo od svog odabranog naroda, zbog njihovog nevjerovanja i pobune, te se pokazao onima u neznabožačkoj zemlji koji nisu odbacili svjetlost s Neba. Udovica iz Sarpate i Naman Sirijac su živjeli po svojoj svjetlosti koje su imali. Zato su oni uračunati pravednijima nego Božji odabrani narod koji je odstupio od njega, te žrtvovao načelo radi pogodnosti i svjetovne časti.

Nemoguće je za svjetovne i ljubitelje zadovoljstva da ispravno cijene poruku upozorenja i ukora koju je Bog poslao da ispravi greške svog naroda. Oni ne mogu napraviti razliku između iskrenosti i revnosti vjernog sluga, i beznačajnog površnog duha onoga koji je nevjeran. Jedan objavljuje da mač dolazi; drugi odlaže daleko zli dan. Jedan vjerno ukorava grijeh; drugi ga opravdava i uljepšava. Kad navodni Božji narod odstupi od njega i izgubi jednostavnost vjere, riječi njegovih glasnika izgledaju im nepotrebno grube i stroge. Oni gaje predrasudu i nevjerovanje, te na kraju stavljaju sebe potpuno na Sotoninu stranu. Njegovi prijedlozi izgledaju ugodni i prihvatljivi; oni su kontrolirani, u duhu i mišljenju, od zakletog varalice, pošto su mu dozvolili da upravlja njihovim mislima, oni mu uskoro dozvoljavaju da upravlja njihovim postupcima.

Krist je iznio pred skup u Nazaretu strašnu istinu kada je objavio da kod nazadnog Izraela nije bilo sigurnosti za Božjeg vjernog glasnika. Oni nisu znali njegovu vrijednost, niti cijenili njegov rad. Dok su se izjašnjavali da imaju veliku revnost za Božju čast i za dobrobit Izraela, bili su najgori neprijatelji za oboje. Oni su propisom i primjerom vodili ljude dalje i dalje od poslušnosti Bogu i od čistoće i jednostavnosti vjere, — vodeći ih gdje se on ne može otkriti kao njihova obrana u dan nevolje. Bog je poslao Iliju udovici iz Sarpate, jer ga nije mogao povjeriti Izraelu.

Te oštre ukore, iako iznijete od Veličanstva Neba, Hebreji iz Nazareta su odbili čuti. Oni su samo trenutak prije toga bili svjedoci

milostivih riječi koje su poticale s njegovih usana; Božji Duh je govorio njihovim srcima; ali u trenutku kada je na njih bačeno razmišljanje, — na prvi nagovještaj da osobe iz drugih nacija mogu biti vrjednije Božje naklonosti nego oni, — ti ponosni, nevjerni Hebreji su bili izbezumljeni od bijesa. Oni bi oduzeli život Božjem Sinu, da se anđeli nisu umiješali za njegovo izbavljenje. Ti ljudi iz Nazareta su pokazali isti duh prema Kristu koji su njihovi praočevi pokazali prema Iliji. Zasljepljeni od Sotone, oni nisu mogli vidjeti božanski karakter Božjeg Sina, niti cijeniti istinu i čistoću njegovih pouka.

Spasiteljeve riječi ukora ljudima iz Nazareta se primjenjuju u Pavlovom slučaju, ne samo na nevjerne Hebreje, već i na njegovu vlastitu braću u vjeri. Da su se vođe u crkvi potpuno odrekli svojih osjećaja ogorčenosti prema apostolu, te ga prihvatili kao nekoga tko je posebno pozvan od Boga da nosi evanđelje Neznabošcima, Gospod bi ga pozajmio njima da još radi za spasenje duša. On koji vidi kraj od početka, i koji razumije srca svih, vidio je što će biti ishod zavisti i ljubomore gajenih prema Pavlu. Bog nije u svom providenju odredio da se Pavlov rad treba završiti tako rano; ali on nije učinio čudo da se suprotstavi nizu okolnosti koje je njihov vlastiti pravac podigao.

Isti duh vodi i dalje do istih ishoda. Zanimarivanje da se cijene i iskoriste odredbe božanske milosti, lišilo je crkvu mnogih blagoslova. Koliko često bi Bog produžio život nekog vjernog propovjednika, da je njegov rad bio cijenjen. Međutim ako crkva dozvoli neprijatelju duša da izopači njihovo razumijevanje, tako da oni pogrešno predstavljaju i pogrešno tumače riječi i djela Kristovog sluga; ako dozvole sebi da stanu na njegov put i ometaju njegovu korisnost, Gospod će ukloniti od njih blagoslov koji je dao.

Sotona neprestano radi preko svojih agenata da obeshrabri i ubije one koje je Bog odabrao da ispune veliko i dobro djelo. Oni mogu biti spremni da žrtvuju čak svoj vlastiti život za napredovanje Kristovog cilja, ipak veliki varalica će predlagati sumnje, nepovjerenje,

ljubomoru, vezano za njih, koje će ako se prihvate narušiti povjerenje u njihovo poštenje karaktera, te tako osakatiti njihovu korisnost. Prečesto on uspijeva radeći preko njihove vlastite braće, da im donese takvu tugu i patnju srca da se Bog milostivo umiješa da svojim progonjenim slugama dadne odmor. Nakon što su ruke sklopljene na grudima bez pulsa, nakon što je glas upozorenja i ohrabrenja nečujan, tada smrt može ispuniti ono što život nije uspio učiniti; onda se tvrdoglavi mogu probuditi da vide i cijene blagoslove koje su odbacili od sebe.

Veliko djelo za nas kao Kršćane nije da kritiziramo karakter i motive drugih, već da pažljivo ispitujemo naše vlastito srce i život, da ljubomorno čuvamo sebe protiv Sotoninih sugestija. Moramo imati na umu da nisu slušatelji zakona ti koji su opravdani pred Bogom, već izvršitelji zakona. Ako načela Božjeg zakona vladaju u našim srcima, mi ćemo imati Kristov duh; mi ćemo pokazivati u našem svakodnevnom životu tu milost koja je bolja od žrtve. Svaki Kršćanin mora biti učenik u Kristovoj školi; a postoji potreba za marljivim i ustrajnim naporom da se dosegne taj standard pravednosti koji Božja riječ zahtijeva. Svatko ima posao naučiti pouke pravde, poniznosti, strpljenja, čistoće, i ljubavi. Te osobine karaktera su dragocjenije u očima našeg Gospoda nego prinosi od zlata ili srebra. Oni su prihvatljiviji za njega od najskuplje žrtve.

Postoji ista mrskost prema ukoru i opomeni među navodnim Božjim narodom danas kao i u dane našeg Spasitelja. Postoji ista sklonost da se naginje k svijetu i da se prate njegove podrugljive sjenke. Prisutnost ambicioznih, sebičnih, dvoličnih članova ugrožava crkvu, čija najveća opasnost je od svjetovnog prilagođavanja. Takvi članovi stalno vrše utjecaj da ujedine crkvu bliže sa svijetom. Oni rade Sotonino djelo. Kada Bog pošalje svoje sluge s riječima upozorenja ili savjeta, ti izdajnici svog svetog vjerovanja odbacuju poruku poslanu s Neba, i tako ne samo da oni sami umanjuju Kristovu milost, već navode i druge da uguše svoja uvjerenja i izgube ponuđeni blagoslov.

Opiranjem istini, srca takvih uranjaju u fatalnu tvrdoću potvrđenog nepokajanja. Oni varaju sebe, i varaju druge. Oni se samo izjašnjavaju kao Kršćani; oni odaju površno poštovanje Kristu; oni se ujedinjaju u službama svetinje; a ipak srce, čiju jedinu odanost Isus cijeni, je otuđeno od njega. Oni imaju ime da su živi, ali su mrtvi. Oni su prepušteni tami koju su izabrali, — crnilu vječne noći.

Strašna je stvar za one koji se izjašnjavaju da su Božja djeca, da prijeđu liniju granice koja treba razdvajati crkvu od svijeta. Takvi su Sotonini najdjelotvorniji agenti. On radi preko njih s odlučnošću, revnošću, i ustrajnošću, da smisli i izvrši takve podlosti protiv onih koji su vjerni Bogu, za kakve bi čini se običan grešnik bio nesposoban. Sama svjetlost koju su oni omalovažavali čini njihovu tamu deseterostruko većom nego što bi ona inače bila. Kada ljudi odbiju prihvatiti svjetlost koju im Bog u milosti šalje, oni ne znaju gdje idu. Oni se samo jedan po jedan korak udaljavaju od pravog puta; ali ti uzastopni koraci vode direktno u propast. Oni stavljaju sebe na Sotonin teren, i njegov duh ih kontrolira. Oni ne mogu primijetiti veliku promjenu u sebi. Nitko se ne promijeni odjednom; ali oni ulaze u Sotoninu školu umjesto u Kristovu školu, a veliki varalica ih školuje da vrše njegovo djelo.

POGLAVLJE XXI

SUĐENJE U CEZAREJI

PET dana nakon Pavlovog dolaska u Cezareju, njegovi tužitelji su se također spustili iz Jeruzalema, praćeni jednim Tertulom, govornikom kojeg su angažirali kao svog odvjetnika. Slučaju je odobreno brzo saslušanje. Pavao je izveden pred skup, a Tertul je nastavio navoditi optužbe protiv njega. Ovaj lukavi govornik je procijenio da će laskanje imati veći utjecaj na Rimskog upravitelja nego jednostavne izjave istine i pravde. On je stoga počeo svoj govor s hvaljenjem Feliksa: „Veliki mir što ga po tebi uživamo, i hvale vrijedna djela učinjena za ovaj narod tvojim providenjem u svemu i posvuda, preuzvišeni Felikse, radosno primamo sa svom zahvalnošću“.

Tertul se ovdje spustio do bestidne laži. Feliksov karakter je bio pokvaren i odvratn. Rečeno je da je on „upražnjavao sve vrste požude i svireposti s moći kralja i s naravi roba“. Istina je da je pružio neke usluge naciji svojom obazrivošću lišavajući zemlju pljačkaša, te je progonio i otjerao Egipatskog pobunjenika s kojim je Klaudije Lisije u brzini pobrkao Pavla; ali njegova djela svireposti i ugnjetavanja učinila su da on bude opće omrznut. Izdajnička svirepost njegovog karaktera se pokazala njegovim brutalnim ubojstvom prvosvećenika Jonatana, kojem je u velikoj mjeri dugovao svoj vlastiti položaj. Jonatan se, iako je zapravo bio malo bolji od samog Feliksa, usudio prepirati s njim zbog nekih od njegovih djela nasilja, te je zbog toga, upravitelj učinio da on bude ubijen dok je služio na svojim javnim dužnostima u hramu.

Primjer neobuzdane razuzdanosti koja je uprljala njegov karakter vidi se u njegovoj bračnoj vezi s Druzilom, koja je bila potpuna upravo u to vrijeme. Prijevarnim vještinama Šimuna Maga, Ciparskog čarobnjaka, Feliks je naveo ovu princezu da napusti svog muža i da postane njegova žena. Druzila je bila mlada i lijepa, a osim toga, Hebrejka. Bila je predano vezana za svog muža, koji je podnio veliku žrtvu da dobije njenu ruku. Zaista je bilo malo toga što bi je navelo da se odrekne svojih najjačih predrasuda i da navuče na sebe gnušanje svoje nacije radi formiranja preljubničke veze s okrutnim i starijim razvratnikom. Ipak Sotonski planovi prizivača duhova i izdajnika su uspjeli, a Feliks je postigao svoju namjeru.

Hebreji prisutni na Pavlovom ispitivanju su dijelili sveopće osjećanje prema Feliksu; ipak toliko je bila velika njihova želja da zadobiju njegovu naklonost kako bi osigurali Pavlovu osudu, da su oni pristali na laskave riječi Tertula. Ti ljudi u svetoj službi obučeni u svećeničke haljine, bili su jako točni u pridržavanju običaja i obreda, jako savjesni da izbjegnu izvanjsko zagađenje, dok je hram duše bio uprljan svim vrstama bezakonja. Vanjski kontakt s bilo čim smatranim nečistim je bio veliki prekršaj u njihovim očima, dok je ubojstvo Pavla smatrano opravdanim djelom. Kakva slika sljepila koje može doći na ljudski um! Tu su bili predstavnici onih koji tvrde da su Božji zavjetni narod. Kao besplodno smokvino drvo, oni su bili ogrnuti nadmenim listovima, ali lišeni plodova svetosti; „imaju obličje pobožnosti, ali su se sile njene odrekli“. Ispunjeni mržnjom prema čistom i dobrom čovjeku, traže da svim sredstvima oduzmu njegov život, i veličaju osvetoljubivog razvratnika!

Postoje mnogi danas koji procjenjuju karakter na isti način. Potaknuti protivnikom svake pravednosti, oni zlo nazivaju dobrim, a istinu laž. To je kao što je prorok opisao, — „Na ulici je posrnula istina, i pravda nije mogla ući“. Zato što je takvo stanje i duh svijeta, Bog poziva svoj narod da izađe i da se odvoji. Oni koji se miješaju sa svijetom počet će gledati stvari sa stanovišta svjetovnog čovjeka, umjesto da gledaju

kako Bog vidi. „Jer što zajedničko ima pravednost s bezakonjem? I kakvo zajedništvo ima svjetlo s tamom? A kakvu slogu ima Krist s Belijarom? Ili kakav udio ima vjernik s nevjernikom?“ Božji narod će vidjeti onako kako on vidi. Čisti i dobri će biti poštovani i voljeni od onih koji su dobri.

U svom govoru protiv Pavla, Tertul je optuživao da je on pošast, koja je stvorila bune među Hebrejima po svijetu i koja je zbog toga kriva za izdaju protiv cara; da je on vođa Nazaretske sekte, te da je optuživan za hereze protiv Mojsijevog zakona; i da je oskrnavio hram, doslovno prijestup ne samo protiv Hebrejskog zakona već i Rimskog zakona, koji je štitio Hebreje u njihovom religijskom bogoslužju. On je zatim lažno naveo da je Lisije, zapovjednik garnizona, nasilno uzeo Pavla od Hebreja dok su se oni spremali da mu sude svojim svećeničkim zakonom, i da ih je tako nepropisno primorao da iznesu slučaj pred Feliksa. Te lažljive izjave su bile vješto smišljene da navedu upravitelja da preda Pavla Hebrejskom sudu. Sve optužbe su bile bijesno podržane od prisutnih Hebreja, koji se nisu potrudili da sakriju svoju mržnju protiv zatvorenika.

Feliks je imao dovoljno oštroumnosti da pročita narav i karakter Pavlovih tužitelja. On je shvatio motive njihovog laskanja, te je također vidio da oni nisu uspjeli dokazati svoje optužbe. Okrenuvši se k optuženom, mahnuo mu je rukom da se brani. Pavao nije trošio riječi na bljutave komplimente, već je samo naveo da može drage volje braniti sebe pred Feliksom, pošto je ovaj drugi bio toliko dugo upravitelj, te je stoga imao toliko dobro razumijevanje zakona i običaja Hebreja. Korak po korak je zatim pobijao optužbe iznijete protiv njega. Izjavio je da nije izazvao nikakve neredе u bilo kojem dijelu Jeruzalema, niti je skrnatio svetinju: „I ne nađoše me ni u Hramu da s kim raspravljam ili pravim metež u mnoštvu, ni u sinagogama, ni po gradu; niti mogu dokazati ono za što me sada optužuju“.

Dok je priznavao da je „prema Putu za koji kažu da je hereza“ služio Bogu svojih očeva, tvrdio je da on nikada nije skrenuo od

svog vjerovanja u zakon i u proroke, te da je u skladu s Pismima držao vjeru u Uskrsnuće mrtvih; a nadalje je izjavio da je glavna svrha njegovog života da „ima uvijek besprijekornu savjest pred Bogom i ljudima“.

Na iskren, direktan način je zatim naveo cilj svoje posjete Jeruzalemu, te okolnosti svog uhićenja i suđenja: „A nakon više godina dođoh da donesem milostinju za svoj narod i prinose. Među njima me nađoše očišćenog u Hramu, a ne s mnoštvom niti u metežu, i to neki Hebreji iz Azije. Njih bi trebalo dovesti pred tebe pa neka tuže ako imaju što protiv mene. Ili neka ovi sami reknu jesu li kakav zločin našli na meni kad sam stao pred Vijeće, osim toga jednoga glasa kojeg doviknuh stojeći među njima: ‘Zbog uskrsnuća mrtvih vi mi danas sudite’“!

Apostol je govorio s ozbiljnošću i očiglednom iskrenošću, a njegove riječi su nosile sa sobom dokaz svoje istinitosti. Osim toga, njegove izjave su bile u skladu s pismom Klaudija Lisije. Feliks je sam toliko dugo boravio u Cezareji — gdje je Kršćanska religija bila poznata mnogo godina — da je on imao bolje znanje te religije nego što su Hebreji pretpostavljali, te nije bio prevaren njihovim glumljenjem. Pavlove riječi su ostavile dubok utisak na njegov um, i omogućile su mu da razumije još jasnije motive Hebreja. On im neće ugoditi nepravednim osuđivanjem Rimskog građanina, niti će ga on dati njima da ga pogube bez poštenog suđenja. Ipak Feliks nije znao za veće motive od vlastitog interesa, a njegova ljubav prema hvali i želja za unapređenjem su ga kontrolirali. Strah od vrijeđanja Hebreja ga je držao podalje od izvršenje pravde u slučaju, te oslobađanja čovjeka za kojeg je on znao da je nedužan. On je odgodio svaki daljnji postupak u slučaju dok Lisije ne bude prisutan, govoreći, „Kad siđe tisućnik Lisije, riješit ću vaš slučaj“.

Pavao je ponovo stavljen pod nadzor stotnika, ali s narednjima da on treba uživati veću slobodu nego prije njegovog ispitivanja. Dok je bilo neophodno da bude strogo čuvan, kao zaštita od zavjera

Hebreja, a također i zato što je on još uvijek bio zatvorenik, njegovim prijateljima je bilo dozvoljeno da ga posjećuju i da mu pružaju utjehu.

Nedugo nakon toga Feliks i njegova žena Druzila pozvali su Pavla na privatni razgovor. Druzila je osjećala prilično interesiranje za apostola, pošto je čula priču o njemu od svog muža, i bila je željna da čuje razloge za njegovo vjerovanje u Krista. Tako je Pavao, kao Gospodnji zatvorenik, imao priliku da iznese istine evanđelja nekim dušama kojima drugačije ne bi mogao prići. Okrutni i razvratni Rimski upravitelj i razuzdana Hebrejska princeza bili su njegovi jedini slušatelji. Oni su sada čekali da čuju istine koje nikada ranije nisu čuli, koje mogu više nikad ne čuti, a koje će se, ako se odbace, pokazati brzim svjedokom protiv njih u Božjem danu.

Pavao je cijenio ovu Bogom danu priliku, te ju je vjerno poboljšao. On je znao da muškarac i žena pred njim imaju moć da ga pogube, ili da sačuvaju njegov život; ipak im se nije obratio s hvalom ili laskanjem. On je znao da će im njegove riječi biti miris života ili smrti, te zaboravljajući sva sebična razmatranja, nastojao je da ih probudi u opasnosti njihovih duša.

Poruka evanđelja ne priznaje nikakvu neutralnost. Ona ubraja sve ljude kao opredijeljene za istinu ili protiv nje; ako oni ne prime i ne slušaju njena učenja, oni su njeni neprijatelji. Ipak ona ne poznaje poštovanje osobe, društvenog sloja, ili prilike. Ona je usmjerena k cijelom čovječanstvu koje osjeća svoju potrebu za njene milostive pozive. Krist je rekao: „Nisam došao pozvati pravednike, nego grešnike na pokajanje“.

Apostol je osjećao da koji god mogu čuti njegove riječi, evanđelje polaže pravo na njih; oni će ili stajati među čistima i svetima oko velikog bijelog prijestolja, ili s onima kojima Krist treba reći: „Odstupite od mene, vi koji bezakonje činite“! Znao je da se mora sresti sa svakim slušateljem pred Nebeskim sudom, i da tamo mora položiti račun, ne samo za sve što je rekao i uradio, već i za motiv i duh njegovih riječi i djela.

Toliko nasilno i okrutno je bilo Feliksovo postupanje, da se malo njih ikada ranije usudilo da mu čak i nagovijesti da njegov karakter i ponašanje nisu ispravni. Međutim Pavao nije imao takve strahove. Sa savršenim poštovanjem za položaj svojih slušatelja, on je jasno objavio svoju vjeru u Krista, i razloge za tu vjeru, te je tako bio vođen da govori posebno o onim vrlinama bitnim za Kršćanski karakter, ali kojih je oholi par pred njim bio tako upadljivo lišen.

On je predstavio svojim slušateljima Božji karakter — njegovu pravednost, pravdu, i nepristranost — te prirodu i obavezu njegovog zakona. On je jasno pokazao čovjekovu dužnost da živi život trijeznosti i umjerenosti, držeći strasti pod kontrolom razuma, u skladu s Božjim zakonom, te održavajući fizičke i mentalne snage u zdravom stanju. Dan suda će sigurno doći, kada će svi biti nagrađeni prema djelima učinjenim u tijelu. Bogatstvo, položaj, ili počasne titule bit će nemoćni da uzdignu čovjeka u Božju naklonost, ili da ga otkupe od ropstva grijehu. Ovaj život je bio vrijeme milosti, u kojem je on trebao oblikovati karakter za budući, besmrtni život. Ako zanemari svoje sadašnje privilegije i prilike, to će se pokazati vječnim gubitkom; nikakva nova milost neće biti odobrena za njega. Svi koji se pokažu nesveti u srcu ili oštećeni u bilo kojem pogledu kada im bude suđeno po Božjem zakonu, pretrpjet će kaznu za svoju krivicu.

Pavao se posebno zadržao na dalekosežnim zahtjevima Božjeg zakona. Pokazao je kako se on proteže do najdubljih tajni čovjekove moralne prirode, i baca bujicu svjetlosti na ono što je bilo sakriveno od pogleda i znanja ljudi. Što ruke mogu uraditi ili jezik može izgovoriti, — što izvanjski život može pokazati, — samo nesavršeno otkriva čovjekov moralni karakter. Zakon se proteže do misli, motiva, i namjera srca. Mračne strasti koje leže skrivene od pogleda ljudi, ljubomora, osveta, mržnja, požuda, i divlja ambicija, zla djela o kojima se razmišlja u mračnim šupljinama duše, a ipak nikad sprovedena zbog nedostatka prilike, — o svemu tome Božji zakon pravi zapis. Ljudi mogu zamišljati da oni mogu sigurno gajiti te tajne

grijehe; ali baš ti su ono što potkopava same temelje karaktera; jer iz srca „izvire život“.

Pavao je zatim nastojao da usmjeri umove svojih slušatelja na jednu veliku Žrtvu za grijeh. On je ukazivao unazad na one žrtve koje su bile sjenke dobrih stvari koje dolaze, te je zatim predstavio Krista kao antitipa svih tih obreda, — cilj onoga na što su one ukazivale kao na jedini izvor nade i života za palog čovjeka. Sveti ljudi iz davnina su bili spašeni vjerom u Kristovu krv. Dok su oni gledali umiruće patnje žrtvovanih žrtava, gledali su preko ponora vjekova u Božje Janje koje je trebalo odnijeti grijeh svijeta.

Bog je pravedno zahtijevao ljubav i poslušnost od svih svojih stvorenja. On im je dao u svom zakonu savršenu normu pravednosti. Međutim oni su zaboravili svog Tvorca, te su odabrali pratiti svoj vlastiti put suprotno njegovoj volji. Oni su uzvratili neprijateljstvom za ljubav koja je bila visoka kao Nebo i široka kao svemir. Bog nije mogao spustiti svoj zakon da izađe u susret mjerilu zlog čovjeka, niti je mogao čovjek, pao od grijeha, ispuniti zahtjeve zakona besprijekornim karakterom i životom. Međutim vjerom u Krista grešnik može biti očišćen od svoje krivice, i biti u mogućnosti pružiti poslušnost zakonu njegovog Tvorca. Bog nije pružio svoju milost da umanjí obavezujuće zahtjeve zakona, već da to utvrdi. „Milosrđe i istina se sastadoše, pravednost i mir poljubiše se.“

Tako je Pavao zatvorenik poticao Hebrejku i Neznabošca na zahtjeve božanskog zakona, te je predstavio Isusa, prezrenog Nazarećanina, kao Božjeg Sina, Iskupitelja svijeta. Hebrejska princeza je dobro razumjela sveti karakter tog zakona koji je ona tako besramno prekršila; ali njena predrasuda prema Čovjeku s Golgote učvrstila je njeno srce protiv riječi života. Međutim Feliks, koji nikada ranije nije čuo istinu, bio je duboko potresen dok je Božji Duh slao osvjedočenje njegovoj duši. Savjest, sada probuđena, učinila je da se njen glas čuje. On je osjetio da su Pavlove riječi istinite. Sjećanje se vratilo unazad na grešnu prošlost. S užasnom jasnoćom došle su pred njega tajne

njegovog ranog života požude i krvoprolića, te crnog svjedočanstva njegovih kasnijih godina, — razvratnih, okrutnih, pohlepnih, nepravednih, natopljenih krvlju tajnih ubojstava i javnih pokolja. Nikada ranije istina nije bila tako uvjerljiva njegovom srcu. Nikada ranije njegova duša nije bila tako ispunjena užasom. Pomisao da su sve tajne njegove karijere zločina bile otvorene pred Božjim okom, i da mu se mora suditi prema njegovim djelima, učinila je da zadržati od straha krivice.

Međutim umjesto da dozvoli svojim osvjedočenjima da ga dovedu do pokajanja, on je nestrpljivo gledao izbaciti iz glave te neugodne misli. Razgovor s Pavlom je bio prekinut. „Zasad idi“, rekao je, „pozvat ću te kada budem imao vremena“.

Koliko je bila velika suprotnost između postupka Feliksa i onog od tamničara iz Filipe! Gospodnje sluge su u okovima dovedene tamničaru, kao što je bio Pavao Feliksu. Dokazi koje su dali da su podržani tamničarevom silom, njihovo radovanje pod patnjom i sramotom, njihova neustrašiva smirenost kada se zemlja tresla od potresa, te njihov duh Kristolikog opraštanja, poslali su osvjedočenje tamničarevom srcu. On nije, kao Feliks, uklonio ta osvjedočenja, već je s drhtanjem i u dubokoj poniznosti pitao za put spasenja; a pošto je naučio put, hodao je u njemu, sa svim svojim domom. Feliks je drhtao, ali se nije pokajao; tamničar je s drhtanjem priznao svoje grijehi i našao pomilovanje. Feliks je naredio Božjem Duhu da ode; tamničar ga je s radošću primio u svoje srce i u svoj dom. Jedan je podijelio svoju sudbinu s vršiteljima bezakonja; drugi je odabrao da bude Božje dijete i nasljednik Neba.

Dvije godine nikakav postupak nije poduzet protiv Pavla, ipak je ostao zatvorenik. Feliks ga je nekoliko puta posjetio, te je slušao pažljivo njegove riječi. Međutim pravi motiv za ovo prividno prijateljstvo je bila želja za dobitkom, i nagovijestio je Pavlu da uplatom velike sume novca on može osigurati svoje oslobođenje. Apostol je, međutim, bio previše plemenite prirode da se oslobodi mitom. On

je bio nedužan za sve zločine i nije htio da se povinuje izbjegavanju zakona. Osim toga, on sam je bio previše siromašan da plati takvu otkupninu, da je bio sposoban uraditi to, i ne bi se pozvao u svoje ime, na suosjećanje i velikodušnost svojih obraćenika. On je također osjećao da je bio u Božjim rukama, i ne bi se miješao u božanske namjere vezane za njega.

Pred kraj ovog vremena nastala je strašna svađa među stanovnicima Cezareje. Bilo je čestih rasprava, koje su postale neprestano neprijateljstvo, između Hebreja i Grka, u vezi s njihovim dotičnim pravima i privilegijama u gradu. Sva raskoš Cezareje, njeni hramovi, njene palače, i njen amfiteatar, postojali su zahvaljujući ambiciji prvog Heroda. Čak i luka, kojoj je Cezareja dugovala sav svoj napredak i značaj, bila je sagrađena od njega uz ogromne troškove novca i rada. Hebrejski stanovnici su bili brojni i bogati, i prisvajali su grad kao svoj, jer je njihov kralj uradio toliko mnogo za njega. Grci su, s jednakom upornošću, branili svoje pravo na prednost.

Pred kraj druge godine, te rasprave su dovele do žestokog sukoba na tržnici, što je dovelo do poraza Grka. Feliks, koji je stao na stranu Neznabožačke grupe, došao je sa svojim trupama i naredio Hebrejima da se razidu. Naredba nije odmah poslušana od strane pobjedničke grupe, te je on naredio svojim vojnicima da se obruše na njih. Radosni zbog prilike da zadovolje svoju mržnju prema Hebrejima, oni su izvršili naređenje na najnemilosrdniji način, te su mnogi pogubljeni. Kao da to nije bilo dovoljno, Feliks, čije neprijateljstvo prema Hebrejima se povećavalo svake godine, sada je dao svojim vojnicima slobodu da pljačkaju kuće bogatih.

Ta smjela djela nepravde i okrutnosti nisu mogla proći nezapaženo. Hebreji su podnijeli javnu žalbu protiv Feliksa, a on je pozvan u Rim da odgovara na njihove optužbe. On je dobro znao da im je ovaj način iznude i ugnjetavanja dao izobilje osnova za žalbu, ali on se još nadao da će ih umiriti. Zato, iako je imao iskreno poštovanje za Pavla, odlučio je da ugodi njihovoj zlobi, ostavljajući ga

zatvorenikom. Međutim svi njegovi napori su bili uzaludni; iako je izbjegao protjerivanje ili smrt, uklonjen je iz službe, i lišen velikog dijela svog nečasno stečenog bogatstva. Druzila, partner u njegovoj krivici, je nakon toga poginula, s njihovim jedinim sinom, u erupciji Vezuva. Njegovi vlastiti dani su se završili u sramoti i povučenosti.

Zraci svjetlosti s Neba je bilo dozvoljeno da zasija nad tim zlim čovjekom, kada mu je Pavao iznosio dokaze u vezi s pravednošću, umjerenošću, te sudom koji dolazi. To je bila njegova s Neba poslana prilika da vidi i da ostavi svoje grijehе. Međutim on je rekao Božjem Duhu, „Zasad idi, pozvat ću te kada budem imao vremena“. On je ignorirao svoju posljednju ponudu milosti. On nikada neće dobiti drugi poziv od Boga.

POGLAVLJE XXII

PAVAO SE POZIVA NA CEZARA

UPRAVITELJ postavljen umjesto Feliksa bio je Porcije Fest, daleko časniji vladar. On je imao veći osjećaj odgovornosti za svoj položaj, a odbijajući prihvatiti mita namjeravao je provoditi pravdu. Tri dana nakon svog dolaska u Cezareju, Fest je otišao u Jeruzalem. Tu su ga brzo salijetali Hebreji, koji nisu gubili vrijeme da iznesu svoje optužbe protiv Pavla. Dugo Pavlovo zatvaranje nije smekšalo njihovu zloćudnu mržnju, niti je uzdrimalo njihovu odlučnost da oduzmu njegov život. Oni su navaljivali da mu mora suditi Sanhedrin, te su zahtijevali da on odmah bude poslan u Jeruzalem. Iako je taj zahtjev bio toliko uvjerljiv, skrivao je brižljivo isplaniranu zavjeru. Oni su bili odlučni da ga ne prepuste čak ni odluci Sanhedrinskog suda, već da se bez odgode riješi slučaj ubivši ga usput.

U Cezareji, Fest se već susreo s popularnim protestiranjem protiv Pavla, ali u Jeruzalemu zahtijevanje njegove smrti nije bilo samo vika rulje. Delegacija najcjedenijih uglednih osoba grada, na čelu s prvosvećenikom, je službeno uputila zahtjev u vezi s Pavlom, nemajući sumnju, da bi ovaj novi i neiskusni službenik mogao biti oblikovan po želji, i da će, da bi zadobio njihovu naklonost rado odobriti sve što su oni željeli.

Međutim Fest nije bio čovjek koji bi žrtvovao pravdu da zado-bije popularnost. Hebreji su uskoro otkrili da se oni suočavaju s nekim tko je više ličio na Galiona nego na Feliksa. Pronicljivo je prozreo motiv koji je potakao njihov zahtjev, te je ljubazno odbio

poslati Pavla. Izjavio je, međutim, da će se on osobno uskoro vratiti u Cezareju, i da će im tamo dati poštenu priliku da podnesu svoje optužbe protiv njega.

To nije bilo ono što su oni željeli. Njihov prethodni poraz nije bio zaboravljen. Oni su dobro znali da bi se u suprotnosti s mirnim držanjem i uvjerljivim argumentima apostola, njihov vlastiti zloćudni duh i neosnovane optužbe pokazali u najgorem mogućem svjetlu. Opet su navaljivali da Pavao bude doveden u Jeruzalem na suđenje. Međutim Fest je odgovorio odlučno da kakav god da je njihov običaj, nije bio običaj Rimljana da žrtvuju život bilo kojeg čovjeka samo da bi udovoljili njegovim tužiteljima, već da dovedu optuženog lice u lice s njegovim tužiteljima pred nepristranim svjedocima, i da mu daju priliku da se brani. Bog je u svom providenju kontrolirao odluku Festa, kako bi život apostola mogao biti sačuvan.

Vidjevši da su njihove namjere poražene, Hebrejske vođe su odmah organizirale moćnu delegaciju da iznesu svoje optužbe na sudu upravitelja. Nakon boravka od osam ili deset dana u Jeruzalemu, Fest se vratio u Cezareju, i sljedećeg dana je zauzeo svoje mjesto na sudu da sasluša slučaj. Hebreji su, budući da su ovom prilikom bili bez odvjetnika, sami podnijeli svoje optužbe. Suđenje je bilo prizor strastvene, nerazumne galame od strane tužitelja, dok je Pavao sa savršenom smirenošću i iskrenošću jasno pokazao neistinitost njihovih izjava.

Hebreji su ponovili svoje optužbe za herezu, izdaju, i skrnavljenje, ali nisu mogli dovesti nikakve svjedoke da ih dokažu. Oni su nastojali zastrašiti Festa kao što su jednom zastrašili Pilata svojom tobožnjom revnošću za Cezarevu čast. Međutim Fest je imao previše temeljito razumijevanje Rimskog zakona da bi bio prevaren njihovom galamom. On je vidio da je pravo pitanje u sporu bilo potpuno povezano s Hebrejskim doktrinama, te da, ispravno shvaćeno, nije bilo ničega u optužbama protiv Pavla, kada bi se mogle dokazati, što bi ga učinilo vrijednim smrti, ili čak zatvora. Ipak on je jasno vidio oluju gnjeva koja bi se stvorila ako Pavao ne bi bio osuđen ili predan u njihove ruke.

On je s gađenjem gledao na prizor pred sobom, — Hebrejski svećenici i poglavari, s namrgođenim licima i blještavim očima, zaboravljajući dostojanstvo svoje službe, nestrpljivo su ponavljali svoje molitve, u tonovima koji su postajali glasniji i glasniji dok sud nije odzvanjao od njihovih bijesnih povika. Željeći od srca da sve to završi, okrenuo se k Pavlu, koji je stajao mirno i staloženo pred svojim protivnicima, te je pitao da li je voljan da ide u Jeruzalem pod njegovom zaštitom, da mu sudi Sanhedrin.

To bi doslovno prebacilo predmet iz Rimske u Hebrejsku jurisdikciju. Pavao je znao da on ne može tražiti pravdu od tih ljudi koji su svojim zločinima navlačili na sebe Božji gnjev. Kao prorok Ilija, on bi bio sigurniji među neznabošcima nego s onima koji su odbacili svjetlost s Neba, i otvrdnuli svoja srca protiv istine. Kada je njegov život bio ugrožen gnjevom njegovih neprijatelja, neznabožački magistrati su ti koji su bili njegovi izbavitelji. Galion, Lisije, čak i Feliks, nisu oklijevali proglasiti njegovu nevinost, dok ga je svaki Hebrejski sud osudio, bez dokazivanja njegove krivice.

Pavao je bio umoran od svađe, umoran od žestokog ponavljanja optužbi, iznova i iznova pobijanih, te isto toliko često obnavljanih. Njegov aktivni duh teško bi mogao izdržati ponovljena odgode i zamornu neizvjesnost njegovog suđenja i zatvaranja. Koliko mu je odvratn bio svakodnevni kontakt s grubim, besposlenim, nesavjesnim vojnicima, čestim zvukovima rasprava, i glasinama o svađi i krvoproliću između Hebreja i Neznabožaca. Nije se više imao čemu nadati od Hebrejskih svećenika ili poglavara; ali kao Rimski građanin imao je jednu posebnu privilegiju, mogao bi se pozvati na Cezara, i bar, neko vrijeme, njegovi neprijatelji bi bili držani podalje.

Na pitanje upravitelja, Pavao je dao odgovor, Ja stojim na Cezarevom sudu. Tu, a ne pred Sanhedrinom, treba mi se suditi. Okrenuvši se k upravitelju, obratio mu se direktno. Čak i ti, Feste, si uvjeren da nikakve optužbe protiv mene nisu dokazane. Nikada nisam u bilo kojem pogledu skrivio Hebrejima. Ako sam ja počinio bilo kakav

zločin, nije protiv njih, već protiv cara; a ako se nađem krivim, ja ne odbijam umrijeti. Međutim ako se optužbe koje oni iznose protiv mene ne mogu dokazati, nitko me ne može predati pod njihovu vlast kao uslugu. Prizivam se na Cezara.

Fest ništa nije znao o zavjerama Hebreja da ubiju Pavla, te je bio iznenađen ovim prizivom na Cezara. Nije bilo laskavo za ponos Rimskog upravitelja, da prvi slučaj iznijet pred njega bude tako upućen k višem autoritetu. Međutim, riječi apostola su zaustavile sudski postupak. Feliks^{*} je održao kratko savjetovanje sa svojim vijećem, i pošto su se svi složili da je priziv bio zakonski prihvatljiv, on je rekao zatvoreniku: „Jesi li se na cezara prizvao? Pred cezara ćeš ići“! To je bilo rečeno tonom i načinom koji su činilo se nagovještavali da je Pavao malo znao što je prizivanje na Cezara značilo.

Još jednom je mržnja rođena iz Hebrejskog fanatizma i samopravednosti primorala Božjeg slugu da traži zaštitu od neznabožačkog vladara. To je bila ista mržnja koja je natjerala proroka Iliju da bježi za pomoć udovici iz Sarpate; koja je primorala vjesnike evanđelja da objave svoju poruku Neznabošcima. To je isti duh koji Božji narod u ovom vremenu tek treba susresti. U velikoj krizi kroz koju oni uskoro trebaju proći, oni će postati bolje upoznati s Pavlovim iskustvom. Među navodnim sljedbenicima Krista, postoje isti ponos, formalizam, oholost, sebičnost, i ugnjetavanje, koji su postojali u Hebrejskoj naciji. Prije nego što rat bude završen i pobjeda zadobivena, mi kao ljudi ćemo iskusiti iskušenja slična onim Pavlovim. Mi ćemo se susresti s istom tvrdoćom srca, istom okrutnom odlučnošću, istom nepopustljivom mržnjom.

Ljudi koji se izjašnjavaju da su Kristovi predstavnici će ići putem sličnim onim kojim su išli svećenici i poglavari u njihovom postupanju s Pavlom. Svi koji će neustrašivo služiti Bogu prema nalogima svoje

* Ellen White se pogrešno izrazila. Nije Feliks nego Fest, (Djela 25:12) - prim. prev.

vlastite savjesti, trebat će moralnu hrabrost, čvrstinu, te znanje o Bogu i njegovoj riječi, da opstanu u tom zlom danu. Progonstvo će ponovo biti zapaljeno protiv onih koji su vjerni Bogu; njihovi motivi će biti napadani, njihovi najbolji naponi krivo tumačeni, njihova imena odbačena kao zla. Tada će se dogoditi, kao što je Krist predskazao, da će tko god bude tražio da ubije vjerne, misliti da čini službu Bogu. Tada će Sotona raditi sa svom svojom očaravajućom silom, da utječe na srce i zamrači razumijevanje, da učini da zlo izgleda dobro, a dobro zlo. Onda će on preko svojih agenata „prikazivati velika znamenja i čudesa, tako da, bude li moguće, zavedu i same izabrane“.

Bog hoće da njegov narod bude spreman za skorbu nadolazeću krizu. Pripremljeni ili nepripremljeni, mi se svi moramo sresti s njom. Samo oni čiji su karakteri temeljito disciplinirani da ispune božanski standard bit će sposobni da stoje čvrsto u to vrijeme probe. Međutim kada neprijatelji budu na svakoj strani, promatrajući ih za zlo, Nebeski Bog će gledati svoje dragocjene dragulje za dobro. Kada se svjetovni vladari ujedine s propovjednicima religije da bi došli između Boga i naše savjesti, onda će se oni koji njeguju strah od Boga otkriti. Kada je tama najdublja, onda će svjetlo plemenitog, Bogu sličnog karaktera da sija najsajnije. Kada svako drugo povjerenje propadne, onda će se vidjeti tko ima stalno povjerenje u Boga.

Što je snažnija i čišća vjera Božjeg naroda, i čvršća njihova odlučnost da ga slušaju, više će Sotona izazvati bijes onih koji tvrde da su pravедni, dok gaze po Božjem zakonu. U toj dolazećoj nevolji, vladari i magistrati neće posredovati u ime Božjeg naroda. Postojat će iskvarena skladnost sa svima koji nisu bili poslušni Božjem zakonu. Na taj dan, svi dvolični, svi koji nemaju pravo djelo milosti u srcu, naći će se lakim. Bit će potrebno najčvršće povjerenje, najhrabrija namjera, da se čvrsto drži vjera jednom predana svetima.

POGLAVLJE XXIII

OBRAĆANJE PRED AGRIPOM

POŠTO se Pavao pozvao na Cezara, Festova dužnost je bila da vidi da on bude poslan u Rim. Neko vrijeme je prošlo, međutim, prije nego što je odgovarajući brod mogao biti nabavljen, a pošto su drugi zatvorenici trebali biti poslani s Pavlom, razmatranje njihovih slučajeva je također izazvalo izvjesnu odgodu. Ta odgoda je dala Pavlu priliku da iznese razloge svoje vjere pred glavnim ljudima Cezareje, i Hebrejima i Neznabošcima, i također pred posljednjim od Herodovaca koji su nosili titulu Hebrejskih kraljeva.

„A kad je prošlo nekoliko dana, kralj Agripa i Berenika stigoše u Cezareju da pozdrave Festa.“ Znajući da je Agripa bio dobro upućen u zakone i običaje Hebreja, Fest je tijekom ove posjete skrenuo njegovu pažnju na Pavlov slučaj, kao zatvorenika ostavljenog u okovima od strane Feliksa. Agripin interes je bio izazvan pričom koju je Fest iznio o slučaju, te je izrazio želju da osobno vidi i čuje Pavla. U skladu s tim sljedeći dan je određen kao vrijeme za takav razgovor. Pavao se sada nije trebao braniti pred novim sudom, već samo zadovoljiti radoznalost privatne publike; da osigura jednosatnu zabavu za upraviteljeve ugledne goste, te za pozvano društvo koje predstavlja bogatstvo i plemstvo Cezareje. Glavni oficiri vojske su trebali biti prisutni, i također vodeći građani grada, te je Fest odlučio to učiniti prilikom najveličanstvenijeg izlaganja, u čast svojih posjetioca.

U cijelom raskošju i sjaju kraljevske porodice, Agripa i Berenika su otišli u salu za prijem, praćeni povorkom sljedbenika u skupoj odjeći

Istočnjačkog prikaza. Ponosno je oholi vladar sa svojom lijepom sestrom prošao kroz skup, i sjeo pored upravitelja. Na njegovu naredbu, Pavao je, još okovan kao zatvorenik, uveden, a kralj je gledao s hladnom radoznalošću na njega, sada pognutog i blijedog od bolesti, dugog zatvoreništva, i stalne zabrinutosti.

Kakva suprotnost je tu predstavljena! Agripa i Berenika su bili lišeni osobina karaktera koje Bog cijeni. Oni su bili prestupnici njegovog zakona, iskvareni u srcu i u životu. Bog i anđeli su bili zgroženi njihovim putem grijeha. Međutim zato što su oni posjedovali, u ograničenoj mjeri, vlast i položaj, bili su miljenici svijeta. Taj ostarjeli zatvorenik, stojeći okovan za svog vojnika stražara, nije predstavljao ništa veličanstveno ili privlačno u svom oblačenju ili izgledu, da bi mu svijet trebao odati poštovanje. Ipak taj čovjek, očigledno bez prijatelja ili bogatstva ili položaja, imao je pratnju koju svjetski ljudi nisu mogli vidjeti. Nebeski anđeli su bili njegova pratnja. Da je slava jednog od tih blistavih glasnika bljesnula, raskoš i ponos kraljevske porodice bi izbledili pred tim; kralj i dvorani bi bili oboreni na zemlju, kao što su bili Rimski stražari kod Kristovog groba. Cijelo Nebo je bilo zainteresirano za tog jednog čovjeka, sada držanog zatvorenikom za svoju vjeru u Božjeg Sina. Kaže voljeni Ivan: „Zbog toga nas svijet ne poznaje — jer njega ne upozna“. Svijet ne poznaje Krista, niti će poznavati one koji su primjer Krista. Oni su Božji sinovi, djeca kraljevske porodice; ipak njihova kraljevska prava nisu primijećena od ovog svijeta. Oni mogu pobuditi njihovu radoznalost, ali oni nisu cijenjeni ni shvaćeni. Oni su njima nezanimljivi i nezavidni.

Fest je osobno predstavio Pavla skupu, ovim riječima: „Kralju Agripa i svi vi s nama prisutni ljudi! Gledajte ovoga zbog koga me je salijetalo cijelo Hebrejsko mnoštvo i u Jeruzalemu i ovdje vičući da taj više ne treba živjeti. Ali ja sam utvrdio da on nije učinio ništa što zaslužuje smrt, a budući da se i sam pozvao na Njegovo veličanstvo, odlučio sam poslati ga. O njemu nemam ništa pouzdano napisati

gospodaru. Zato ga izvedoh pred vas, a posebno pred tebe, kralju Agripa, da bih nakon istrage imao što napisati. Jer čini mi se nerazumnim slati zatvorenika, a ne naznačiti optužbe protiv njega“.

Kralj Agripa je sada dao Pavlu slobodu da govori za sebe. Apostol je znao koliko malo su vrijedile izvanjske okolnosti svjetovnog bogatstva i položaja, i on nije bio uznemiren blistavim prikazom ili visokim činom te publike s položajem. Veličanstvena odjeća upravitelja i njegovih gostiju, mačevi vojnika, te blještavi oklopi njihovih zapovjednika, nisu mogli ni za trenutak savladati njegovu hrabrost ili uznemiriti njegovu samokontrolu. Pružajući svoju okovanu desnu ruku, rekao je: „Za sve za što me Hebreji optužuju, kralju Agripa, smatram se sretnim što ću se danas pred tobom braniti, tim više što si ti poznavatelj svih Hebrejskih običaja i pitanja. Zato te molim da me strpljivo saslušas“.

Da li se Agripin um na ove riječi vratio u prošlu povijest njegove porodice, i njihovih besplodnih napora protiv Onoga kojeg je Pavao propovijedao? Da li je on mislio o svom pradjedu Herodu, i o pokolju nedužne djece iz Betlehema? O svom prastricu Antipi, i o ubojstvu Ivana Krstitelja? O svom vlastitom ocu, Agripa I., i o mučeničkoj smrti apostola Jakova? Da li je on vidio u propastima koje su brzo zadesile te kraljeve dokaz Božjeg nezadovoljstva zbog njihovih zločina protiv njegovih slugu? Da li su raskoš i razmetanje tog dana podsjetili Agripu na vrijeme kada je njegov vlastiti otac, monarh, moćniji nego on, stajao u tom istom gradu, odjeven u blještave haljine, dok su ljudi vikali da je on bog? Da li je on zaboravio kako je, čak prije nego što su povici divljenja utihnuli, osveta, brza i užasna, zadesila hvalisavog kralja? Nešto od svega toga je proletjelo kroz Agripino sjećanje; ali njegova sujeta je bila polaskana blistavim prizorom pred njim, a ponos i uobraženost su protjerali sve plemenitije misli.

Pavao je ponovo ispričao poznatu priču svog obraćenja od tvrdoglavog nevjerovanja strogog i fanatičnog Farizeja u vjeru u Isusa Nazarećanina kao Iskupitelja svijeta. On je opisao nebesku viziju koja ga je ispunila s neizrecivim užasom, iako se nakon toga pokazalo

da je bila izvor najveće utjehe, — otkrivenja božanske slave, usred koje je sjedio ustoličen Onaj kojeg je prezirao i mrzio, čije sljedbenike je čak i tada tražio ubiti. Preobražavajuća milost je učinila Pavla novim čovjekom od tog trenutka, iskrenim pokajnikom i vatrenim vjernikom u Isusa. To je bilo onda kada je pozvan da bude Kristov apostol, „Božjom voljom“.

Pavao nikada nije vidio Krista dok je on boravio na zemlji. On je zaista čuo o njemu i njegovim djelima, ali on nije mogao vjerovati da bi se obećani Mesija, Stvoritelj svih svjetova, Davalac svih blagoslova, pojavio na zemlji kao običan čovjek. Očekivao je da se on pojavi u haljinama veličanstva, praćen kraljevskim raskošima, i proglašen od anđeoske vojske kraljem Hebreja. Međutim otkrio je da nije pravilno čitao Pisma; Krist je došao kao što je proročanstvo proreklo, ponizan čovjek, koji propovijeda riječ života u blagosti i poniznosti. On je došao probuditi najplemenitije nagone duše, zadovoljiti njene čežnje, i okruniti djelo i životni rat s beskonačnom nagradom.

Pavao je uzalud očekivao Mesiju da izbavi naciju od ropstva stranim kraljevima, ali je našao u Kristu Spasitelja od ropstva grijehu. Život je bio za njega slijep i zbunjujući konflikt, nejednaka borba, groznica nezadovoljenih želja, dok nije vidio Krista. Onda su njegove žudnje bile zadovoljene, njegovi strahovi otjerani, njegovi tereti olakšani. On je pronašao Njega o kojem su Mojsije i proroci pisali, — Isusa Nazarećanina, Spasitelja svijeta.

Zašto bi, upitao je, izgledalo nevjerovatno da je Krist uskrsnuo iz mrtvih? Jednom je i njemu tako bilo; ali kako bi on mogao da ne vjeruje u ono što je sam vidio i čuo u toj popodnevnoj viziji? On je mogao svjedočiti o uskrsnuću mrtvih; jer je gledao na raspetog i uskrslog Krista, — istog koji je hodao ulicama Jeruzalema, koji je umro na Golgoti, koji je slomio okove smrti, i uznio se na Nebo s Maslinove gore. On ga je vidio i razgovarao je s njim stvarno kao što su i Kefa, Jakov, Ivan, ili bilo koji drugi od učenika. Te kako bi on mogao biti neposlušan kada ga je Glas s Neba poslao da otvori oči

Hebrejima i Neznabošcima, da bi se oni mogli okrenuti od tame k svjetlu, i od Sotonine vlasti k Bogu, da bi mogli primiti oproštaj grijeha, i nasljeđe među onima koji su posvećeni? U Damasku, u Jeruzalemu, i po cijeloj Judeji, te Neznabošcima, on je propovijedao pokajanje prema Bogu, vjeru u Krista, te život u skladu s tim.

To, i samo to, je ono što je navelo Hebreje da ga uhvate u hramu, i da gledaju da ga pogube; ali Gospod ga je izbavio iz te i svake druge opasnosti. Svjedočanstvo koje je on nosio u vezi s Isusom Nazarećaninom nije bilo huljenje, niti hereza, niti otpadništvo, već istina u savršenom skladu sa svim učenjima Mojsija i proroka.

Apostol se zadržavao na svojoj omiljenoj temi, na taj svečani, iskreni, strastven način koji je bio toliko silno sredstvo u njegovoj misiji. U tom sve privlačnom zanimanju za svoju temu, on je izgubio iz vida kraljeve i upravitelje i glavne kapetane, bogatstvo, čin, i titule. On je nosio svjedočanstvo koje je bilo cilj njegovog života, te je mogao govoriti s uvjerenjem dugog poznavanja i žarom snažnog osvjedočenja. Nitko tko ga je čuo nije mogao sumnjati u njegovu iskrenost. Međutim u punoj plimi svoje rječitosti iznenada je zaustavljen. Ispričane činjenice su bile nove za Festa, kao i za skoro sve prisutne. Cijela publika je slušala očarana Pavlovu priču o čudesnim iskustvima i vizijama, o otkrićima i drevnim proročanstvima, te o Hebrejskom proroku koji je bio odbačen i raspet, a ipak koji se podigao iz mrtvih i uznio na Nebo; te koji je jedini mogao oprostiti grijeha i osvjetliti tamu Hebreja i Neznabožaca. Posljednja napomena je bila previše za Festa da povjeruje. On je iznenada uzbuđeno povikao: „Luduješ, Pavao! Veliko ti znanje pamet zaokrenulo“!

Apostol je odgovorio smireno i poučljivo: „Ne ludujem, plemeniti Feste, nego riječi istine i razboritosti govorim. Jer zna za to kralj, kome s pouzdanjem govorim, jer mu ništa od toga, uvjeren sam, nije nepoznato; jer nije se to dogodilo u nekom kutku“. Zatim, okrenuvši se k Agripi, obratio mu se direktno: „Vjeruješ li, kralju Agripa, prorocima? Znam da vjeruješ“.

Hebrejski kralj je bio poučen o zakonu i prorocima, te je učio od vjerodostojnih svjedoka neke od činjenica o kojima je Pavao govorio. Zato, argumenti koji su bili toliko novi i čudni Festu, su bili jasni i uvjeravajući Agripi. A on je mogao samo biti pod utjecajem tog gorućeg žara kojeg ni bičevanje ni zatvaranje nisu mogli ugaziti. Na kratko vrijeme je zaboravio dostojanstvo svog položaja, izgubio je iz vida svoje okruženje, te svjestan jedino istina koje je čuo, vidjevši samo poniznog zatvorenika kako stoji kao Božji ambasador, odgovorio je nehوتيčno, „Zamalo si me uvjerio da postanem Kršćanin“.

Sa dostojanstvenom iskrenošću, apostol je odgovorio: „Želio bih od Boga da i za malo i za mnogo, ne samo ti, nego i svi koji me danas slušaju, postanu takvi kakav sam i ja“, dodajući, kada je podigao svoje okovane ruke, „osim ovih okova“. Svi koji su ga čuli su bili uvjereni da Pavao nije bio običan zatvorenik. Netko tko bi mogao govoriti kao što je on govorio, i iznijeti argumente koje je on iznio, tko je bio toliko ispunjen s ushićenjem nadahnute vjere, toliko obogaćen Kristovom milošću, toliko smiren u svjesnosti mira s Bogom i s čovjekom; netko tko bi mogao željeti da svi ti veličanstveni i istaknuti ljudi mogu imati istu nadu i pouzdanje i vjeru koja je održavala njega, ali tko bi, bez i najmanje želje za osvetom, mogao da se moli da oni mogu biti pošteđeni sukoba, tuga, i patnji koje je on iskusio, — takav čovjek ne može biti varalica.

Fest, Agripa, i Berenika su bili kriminalci koji su po pravdi trebali nositi okove stavljene na apostola. Svi su bili krivi za užasne zločine. Ti prijestupnici su tog dana čuli ponudu spasenja kroz Kristovo ime. Jedan je, bar, bio zamalo uvjeren da prihvati milost i pomilovanje. Međutim biti zamalo uvjeren, znači odbaciti pruženu milost, biti osvjedočen u pravi put, ali odbiti da se prihvati križ raspetog Iskupitelja.

Radoznalost kralja Agripe je bila zadovoljena, te ustajući sa svog mjesta, pokazao je da je razgovor završen. Kada se skup razišao, o Pavlovom slučaju se slobodno raspravljalo, i svi su se složili da, iako

bi on mogao biti zanesenjak ili fanatik, on se ni u kojem smislu ne može smatrati pravnim kriminalcem; on nije uradio ništa vrijedno smrti ili zatvora.

Iako je Agripa bio Hebrej, on nije dijelio fanatični žar i slijepu predrasudu Farizeja. On nije imao želju da vidi slobodu misli suzbijenu nasiljem. „Taj čovjek“, on je rekao, „mogao bi biti pušten da se nije prizvao na Cezara“. Međutim sada kada je slučaj bio proslijeđen tom višem sudu, bio je izvan jurisdikcije Festa ili Agripe. Ipak, dvije godine kasnije ishod suđenja od tog dana je spasao život toliko dragocjen za Božji cilj. Fest, otkrivši da je njegova vlastita presuda slučaja, na osnovu Rimske pravde, bila podržana s Hebrejskog stajališta od zaštitnika hrama, poslao je pismo caru, navodeći da se nikakva pravna optužba ne može naći protiv zatvorenika. A Neron, okrutan i bezobziran kakav je bio, se nije usudio pogubiti čovjeka kojeg su Lisije, Feliks, Fest, i Agripa proglasili nedužnim, te kojeg čak ni Sanhedrin nije mogao osuditi.

POGLAVLJE XXIV

PLOVIDBA I BRODOLOM

„KADA je odlučeno da otplovimo u Italiju, predadoše Pavla i neke druge zatvorenike stotniku carske čete, koji se zvao Julije. Ukrcasmo se na neku adramitsku lađu koja je trebala oploviti neka azijska mjesta i otplovismo. Sa nama bješe neki Makedonac Aristarh, Solunjanin.“

Adramit se nalazio na zapadnoj obali Azijske provincije; zato su putnici mogli obaviti samo dio svog putovanja u brodu na putu za taj grad. Međutim u nekoj od većih luka kojima se brod približio, oni bi vjerojatno pronašli brod u koji bi se mogli ukrcati za Rim.

U prvom stoljeću Kršćanske ere, putovanje morem kao i kopnom je bilo praćeno s mnogo većom teškoćom nego u sadašnje vrijeme. Vještine brodogradnje i navigacije nisu tada bile razvijene kao sada. Pomorci su upravljali svojim kretanjem pomoću sunca i zvijezda; a kada se oni nisu pojavili, te je bilo nagovještaja oluje, plašili su se povjeriti svoje brodove otvorenom moru.

Sezona sigurne navigacije je već bila daleko odmakla, prije nego što je apostolov brod napustio Cezareju, a vrijeme se brzo približavalo kada je putovanje morem bilo gotovo za tu godinu. Svakodnevno odgađanje je povećavalo opasnost plovidbe. Međutim putovanje koje bi bilo teško i opasno za običnog putnika, bilo bi dvostruko teže apostolu kao zatvoreniku. Rimski vojnici smatrani su odgovornima svojim vlastitim životima za sigurnost svojih zatvorenika, a to je dovelo do običaja vezivanja lancima zatvorenika desnim zglobovima za lijevi zglob vojnika, koji su smjenjivali jedni druge po redu. Tako da ne

samo da apostol nije imao slobodno kretanja, već je bio postavljen i u blisku i neprestanu povezanost s ljudima najneugodnijeg i apsolutno odbojnog karaktera; ljudima koji ne samo da su bili neobrazovani i prosti, već koji su, od demoralizirajućeg utjecaja svojih okruženja, postali brutalni i degradirani. Ovaj običaj je, međutim, bio manje strogo poštovan nego kada su zatvorenici bili na obali. Jedna okolnost je jako olakšala muke njegove sudbine. Bilo mu je dozvoljeno da uživa u društvu svoje braće, Luke i Aristarha. U svom pismu Kološanima, on govori o drugom kao svom „prijatelju zatvoreniku“. Međutim to je bio čin izbora, zbog njegove naklonjenosti Pavlu, da je Aristarh dijelio njegove okove, te mu pomogao u njegovim patnjama.

Plovidba je započela povoljno, a dan nakon što su krenuli, usidrili su se u Sidonsku luku. Tu je Julije, stotnik koji je slušao apostolovo obraćanje pred Agripom, te zbog toga bio povoljno naklonjen prema njemu, „s Pavlom čovječno postupio“, a budući da je bio obaviješten da je bilo Kršćana u mjestu, on „mu dopusti poći k prijateljima da se pobrinu za njega“. Usluga je bila jako cijenjena od apostola, koji je bio slabog zdravlja, i samo oskudno opremljen udobnostima za dugo putovanje. Njegov kratak boravak u Sidonu je bio kao oaza na njegovom pustom i sumornom putu, i pokazao mu se utjehom i ohrabrenjem tijekom nemirnih, olujom bacanih tjedana na moru.

Nakon napuštanja Sidona, brod se susreo s nepovoljnim vjetrovima; a pošto je skrenut s pravog puta, njegovo kretanje je bilo jako sporo. U Miri, u Licijskoj provinciji, stotnik je pronašao veliki Aleksandrijski brod, koji se uputio k obali Italije, te je u njega odmah prebacio svoje zatvorenike. Međutim vjetrovi su i dalje bili nepovoljni, a kretanje broda sporo i teško. Kaže Luka, „A mnoge smo dane plovili sporo pa smo jedva došli do Knida. Kako nam vjetar nije dao da pristanemo, plovili smo ispod Krete prema Salmoni pa jedva ploveći uz nju, dođosmo na neko mjesto zvano Dobra Pristaništa“.

U Dobrim Pristaništima oni su bili primorani da ostanu neko vrijeme, čekajući povoljnije vjetrove. Tijekom tog vremena Hebrejska

sezona navigacije se završila. Neznabošci su smatrali sigurnim da se putuje sve do kasnijeg datuma; ali nije bilo nade da će se završiti plovidba. Jedino pitanje sada o kojem se trebalo odlučiti je bilo, da li da ostanu gdje su bili ili da pokušaju doći do povoljnijeg mjesta da provedu zimu.

Stvar je bila ozbiljno razmotrena, te je konačno bila upućena od stotnika k Pavlu, koji je zadobio poštovanje i mornara i vojnika. Apostol je bez oklijevanja savjetovao da oni ostanu tu gdje jesu. On je rekao, „Ljudi, vidim da će plovidba biti s mukom i velikom štetom, ne samo za tovar i brod nego i za naše živote“. Međutim vlasnik broda, koji je bio na palubi, te većina putnika i posade, bili su nevoljni prihvatiti taj savjet. Oni su isticali da je luka Dobrih Pristaništa već bila nepotpuno zaštićena od zimskih vjetrova, i da bi obližnji grad, pošto je toliko mali, pružio malo zaposlenja za tri stotine mornara i putnika tijekom boravka od nekoliko mjeseci. Luka Feniks, samo 34 milje udaljena, imala je dobro zaklonjenu luku, te je bila u svakom drugom pogledu daleko poželjnije mjesto u kojem bi se zimovalo.

Stotnik je odlučio pratiti procjenu većine. U skladu s tim, „kada je blago zapuhalo jugo“, oni su isplovili iz Dobrih Pristaništa, s laskavom nadom da će za nekoliko sati doći do željene luke. Svi su se sada radovali što nisu pratili Pavlov savjet: ali njihove nade su bile predodređene da brzo ne ispune očekivanja. Nisu putovali daleko, kada je buran vjetar, kakav na toj geografskoj širini često prati puhanje južnog vjetra, navalio na njih s nemilosrdnim gnjevom. Od prvog trenutka kad je vjetar udario brod, njegovo stanje je bilo beznadežno. Toliko je iznenađan bio udarac, da mornari nisu imali ni trenutak da se pripreme, te su mogli samo ostaviti brod milosti bure.

Poslije nekog vremena približili su se malom otoku Klauda, i dok su bili pod njegovim zaklonom učinili su sve što je u njihovoj moći da se pripreme za najgore. Čamac bi im bio jedino sredstvo za bijeg, u slučaju da se brod potopi; ali dok se teglio bilo je vjerojatno da će svakog trenutka biti razbijen na komade. Prvi posao je bio da ga

podignu na palubu broda. To nije bio lagan zadatak; jer je tako bilo da su s najvećom mukom pomorci mogli obavljati najjednostavniju dužnost. Sva moguća predostrožnost je poduzeta da se brod učini čvrstim i sigurnim, a onda ništa nije ostalo da se uradi već da se plovi u milosti vjetra i valova. Nije bilo mjesta u koje bi oni mogli pobjeći u sklonište, vjetar ih je pomjerao, pa čak ni loša zaštita koju je pružao mali otok nije im dugo koristila. Tako je bio katastrofalan završetak dana koji je počeo s blagim povjetarcima i velikim nadama.

Cijelu noć je bura divljala, a brod je propuštao. Sljedećeg dana, svi na palubi — vojnici, mornari, putnici, i zatvorenici — ujedinili su se u bacanju s palube svega što je moglo biti suvišno. Noć je ponovo došla, ali vjetar nije slabio. Olujom izudaran brod, sa svojim razmrskanim jarbolom i poderanim jedrima, bacan je tamo vamo gnjevom bure. Svakog trenutka se činilo da će škripuće grede popustiti dok se brod ljuljao i podrhtavao pod udarom bure. Propuštanje se brzo povećavalo, a putnici i posada su neprestano radili na pumpama. Nije bilo ni trenutka odmora za onoga na palubi. „A trećeg dana“, kaže Luka, „svojim rukama izbacismo brodsku opremu. Kako se više dana nije pojavljivalo ni sunce ni zvijezde, a nad nama je bjesnila nemala oluja, izgubili smo svaku nadu da ćemo se spasiti“. Sumorna ravnodušnost se spustila na tih tri stotine duša, pošto su oni četrnaest dana plovili, bespomoćno i beznadežno, pod nebom bez sunca i bez zvijezda. Nisu imali mogućnosti za kuhanje; nikakva vatra se nije mogla upaliti, posuđe je bilo izbačeno preko palube, a većina namirnica je bila vodom natopljena i pokvarena. Zapravo dok se njihov dobar brod hrvao s burom, a valovi razgovarali sa smrću, nitko nije želio hranu.

Usred tog užasnog prizora, apostol je zadržao svoju smirenost i hrabrost. Bez obzira što je on fizički bio najveći paćenik od svih njih, imao je riječi nade za najmračniji čas, ruku pomoći u svakoj hitnoj situaciji. U tom vremenu iskušenja, on je zgrabio vjerom ruku beskonačne moći, njegovo srce se zadržalo na Bogu, te usred

okružujuće sumornosti njegova hrabrost i plemenitost duše su isijavali s najblistavijim sjajem. Dok su svi okolo tražili samo brzo uništenje, ovaj Božji čovjek je, u mirnoći nevine savjesti, izlijevao svoje iskrene molbe za njih.

Pavao se nije plašio za sebe; on se osjećao uvjerenim da neće biti progutan od gladnih voda. Bog će sačuvati njegov život, da može svjedočiti za istinu u Rimu. Međutim njegovo ljudsko srce je čeznulo sa sažaljenjem za sirote duše oko njega. Grešni i degradirani kakvi su bili, bili su nepripremljeni da umru, a on je iskreno preklinjao Boga da poštedi njihove živote. Otkriveno mu je da je njegova molitva uslišana. Kada se bura smirila, tako da se njegov glas mogao čuti, istupio je na palubu i rekao: —

„Trebali ste me, ljudi, poslušati i ne isploviti s Krete i navući na sebe ovu pogibao i štetu. A sada vam savjetujem da se razvedrite: jer među vama ničiji život neće biti izgubljen, osim lađe. Jer stao je uz mene noćas anđeo Boga čijeg jesam i kome služim, rekavši mi: ‘Ne boj se, Pavle pred cara moraš stati. I evo, Bog ti je podario sve koji plove s tobom.’ Zato se razvedrite, ljudi, jer vjerujem Bogu da će biti tako kako mi je rečeno. Ali trebamo biti bačeni na neki otok.“

Na te riječi nada je oživjela. Putnici i posada su se probudili iz svoje ravnodušnosti, te su uložili sve moguće napore da spase svoje živote. Bilo je još mnogo toga da se uradi. Svaki napor u njihovoj moći mora biti uložen da se spriječi uništenje; jer Bog pomaže onima koji pomažu sebi.

Bila je četrnaesta noć kako su oni bili bacani gore dole na crnim, uzburkanim valovima, kada su, usred buke oluje, mornari prepoznali tutnjavu velikih valova koji se razbijaju o obalu, i javili da su blizu nekog kopna. Oni „izmjeriše dubinu olovom i utvrdiše da iznosi dvadeset hvati. Otišavši malo dalje, ponovo izmjeriše i nađoše petnaest hvati“. Sada im je prijetila nova opasnost, da njihov brod bude nasukan na neku krševitu obalu. Oni su odmah izbacili četiri sidra, što je bila jedina stvar koja se mogla učiniti. Tijekom svih preostalih

sati te noći oni su čekali, znajući da im svaki trenutak može biti posljednji. Propuštanje se neprestano povećavalo, a brod je mogao potonuti u bilo koje vrijeme, čak iako ga drže sidra.

Konačno kroz kišu i oluju siva svjetlost je pala na njihova mršava i blijeda lica. Obrisi olujne obale su se mogli zamagljeno vidjeti, ali ni jedan poznati orijentir nije bio vidljiv. Sebični neznabožački mornari su odlučili napustiti brod i posadu, te spase sebe u čamcu koji su s toliko mnogo teškoće podigli na palubu. Pretvarajući se da oni mogu učiniti nešto više da obezbijede sigurnost broda, odvezali su čamac, te su ga počeli spuštati u more. Da su uspjeli, bili bi razbijeni na komade o stijene, dok bi svi na brodu poginuli zbog svoje nesposobnosti da upravljaju brodom koji tone.

U tom trenutku, Pavao je primijetio iskrvareni plan, te je spriječio opasnost. Sa svojom uobičajeno potičućom energijom i hrabrošću rekao je stotniku i vojnicima, „Ako ovi ne ostanu na lađi, vi se ne možete spasiti“. Apostolova vjera u Boga se nije pokolebala; on nije imao sumnje u vezi sa svojim vlastitim očuvanjem, ali obećanje o sigurnosti posade je bila uslovljena njihovim ispunjavanjem dužnosti. Vojnici su, čuvši Pavlove riječi, odmah presjekli konopce čamca, puštajući ga da padne u more.

Najkritičniji čas je još bio pred njima, kada će vještina, hrabrost, i prisustvo duha svih na palubi biti testirani. Ponovo je apostol govorio riječi ohrabrenja, te je preklinjao sve, i mornare i putnike, da uzmu nešto hrane, govoreći, „Ovo je četrnaesti dan kako u iščekivanju nastavljate bez jela, ništa ne uzevši. Zato vas molim da uzmete nešto jela, jer je to za vaše zdravlje: jer nikome od vas neće ni dlaka pasti s glave“.

Sam Pavao je dao primjer. „Rekavši to, uze kruh i pred svima njima zahvali Bogu, razlomi ga i poče jesti. Tada se svi razvedriše pa i oni uzeše jelo.“ Ta iscrpljena, mokra, obeshrabrena gomila od dvije stotine i sedamdeset šest duša, koja bi osim Pavla postala očajna i beznadežna, sada je uzela svježju hrabrost, i pridružila se apostolu u

njihovom prvom obroku za četrnaest dana. Nakon toga, znajući da će biti nemoguće da spase svoj tovar, oni su ispravili brod bacajući preko palube pšenicu s kojom je bio opterećen.

Svjetlost dana je sada potpuno došla, ali oni nisu mogli vidjeti nikakve orijentire kojima bi odredili svoj položaj. Međutim, „otkrili su neki zaljev niske obale, na koju, bude li moguće, naumiše nasukati lađu. I, kada podigoše sidra, prepustiše se moru, oslobodiše užad na kormilima, razapeše prednje jedro prema vjetru i zaploviše prema obali. Uletjevši na mjesto gdje se susreću dvije struje, nasukaše lađu: pramac se čvrsto nasadi i ostade nepomičan, dok je kormilo lomila žestina valova“.

Pavlu i drugim zatvorenicama sada je prijetila sudbina strašnija od brodoloma. Vojnici su vidjeli da bi u toj krizi bilo nemoguće za njih da drže kontrolu nad svojim zatvorenicama. Svaki čovjek bi htio sve što može uraditi da spasi sebe. Ipak ako bi bilo koji od zatvorenika nestao, životi onih koji su bili odgovorni za njih bili bi oduzeti. Zato su vojnici željeli pogubiti sve zatvorenike. Rimski zakon je dozvoljavao tu okrutnu politiku, a prijedlog bi bio izvršen odmah, da nije bilo njega kojem su i vojnici i zatvorenici jednako dugovali svoje očuvanje. Julije stotnik je znao da je Pavao bio ključan u spašavanju života svih na palubi, te je osjećao da bi bila najpokvarenija nezahvalnost dopustiti da bude pogubljen; i još više, osjećao se uvjerenim da je Gospod bio s Pavlom, te se plašio da mu naškodi. On je stoga dao naređenja da se poštede životi zatvorenika, te je naredio da se svi koji mogu plivati bace u more i dođu do kopna. Ostali su se uhvatili za daske i druge dijelove olupine, te su nošeni valovima prema kopnu.

Kada je bila prozivka, nijedan nije falio. Skoro tri stotine duša, mornara, vojnika, putnika, i zatvorenika, stajali su tog olujnog studenog jutra na obali otoka Malte. I bilo je nekih koji su se ujedinili s Pavlom i njegovom braćom u davanju hvale Bogu koji je sačuvao njihove živote, te ih doveo sigurno na kopno kroz opasnosti velike dubine.

Posada brodoloma je bila ljubazno primljena od barbarskog naroda Malte. Pošto se kiša spustila, cijela grupa je bila mokra i drhtala je, a otočani su zapalili ogromnu vatru od grmlja, te su ih dočekali njenom ugodnom toplinom. Pavao je bio među najaktivnijima u skupljanju ogrijeva. Dok je on stavljao snop granja na vatru, zmija koja je bila iznenada probuđena toplinom iz svoje uspavanosti, bacila se iz snopa i zakačila za njegovu ruku. Očevidci su bili užasnuti, te vidjevši po njegovom lancu da je Pavao bio zatvorenik, oni su rekli jedan drugome, „Nema sumnje mora da je taj čovjek ubojica: iako se izbavio iz mora, Osveta mu svejedno ne da živjeti“. Međutim Pavao je otresao stvorenje u vatru, i nije pretrpio nikakvu povredu. Znajući njenu otrovnu prirodu, pažljivo su ga promatrali neko vrijeme, očekujući da ga svakog trenutka vide kako pada dolje, uvijajući se u užasnoj patnji. Međutim kako nikakvi neugodni rezultati nisu uslijedili, oni su se predomislili, te, kao i ljudi iz Listre, rekli su da je on bog. Ovom okolnošću Pavao je zadobio snažan utjecaj nad otočanima, te je gledao da to vjerno primjeni navodeći ih da prihvate istine evanđelja.

Tri mjeseca je grupa s broda ostala na Malti. Tokom tog vremena Pavao i njegovi suradnici su unaprijedili svaku priliku da propovijedaju evanđelje. Gospod je djelovao kroz njih na izuzetan način, a radi Pavla, cijela grupa je tretirana s velikom ljubaznošću; sve njihove potrebe su snabdjevene, te su na odlasku oni bili obilno opremljeni sa svim potrebnim za njihovo putovanje. Glavni događaji njihovog boravka su tako kratko ispričani od Luke: —

„U blizini toga mjesta bješe imanje prvog čovjeka otoka, kome bješe ime Publija, koji nas je primio i tri dana nas uljudno gostio. A Publijin otac je ležao bolestan od groznice i krvavog proljeva. Pavao je ušao k njemu, pomolio se, položio ruke na njega i izliječio ga. Nakon toga dolazili su i bili izliječeni i drugi koji na otoku bjehu bolesni. Oni su nam i iskazali mnoge počasti, a kada smo odlazili, natovarise nas svim potrebnim.“

POGLAVLJE XXV

DOLAZAK U RIM

S početkom plovidbe, stotnik i njegovi zatvorenici su krenuli na svoje putovanje. Aleksandrijski brod, *Kastor i Poluks*, je prezimio na Malti, na svom putu do Rima, te su se putnici na njega ukrkali. Iako je donekle bila zadržavana nepovoljnim vjetrovima, plovidba je uspješno ostvarena, a brod je zabacio sidro u prelijepu luku Puteoli, na obali Italije.

Bilo je nekoliko Kršćana u tom mjestu, koji su zamolili apostola da ostane s njima sedam dana, a privilegija je ljubazno odobrena od stotnika. Otkad su primili Pavlovu Poslanicu Rimljanima, Kršćani iz Italije su se željno radovali posjeti apostola. Oni nisu očekivali da će ga vidjeti u lancima kao zatvorenika, ali njegove patnje su im ga samo još više učinile dragim. Pošto je razdaljina od Puteolija do Rima bila samo sto i četrdeset milja, i pošto je morska luka bila u stalnoj vezi s prijestolnicom, Rimski Kršćani su bili obaviješteni o Pavlovom približavanju, a neki od njih su se počeli okupljati i da ga dočekuju.

Osmog dana nakon iskrcavanja, stotnik i njegovi zatvorenici su se uputili k Rimu. Julije je voljno odobrio apostolu svaku uslugu koja je bila u njegovoj moći da je podari; ali on nije mogao promijeniti njegovo stanje kao zatvorenika, ili ga osloboditi od lanca koji ga je vezivao za njegovog vojnika stražara. S teškim srcem je Pavao otišao naprijed u svoju dugo očekivanu posjetu svjetskoj prijestolnici. Koliko su drugačije bile okolnosti od onoga što je on očekivao! Kako će on, okovan i označen kao kriminalac, objaviti evanđelje? Njegove

nade da će zadobiti mnoge duše za istinu u Rimu, izgledalo je da su predodređene da ne ispune očekivanja.

Putnici su stigli do Apijeovog Foruma, četrdeset milja od Rima. Dok se probijaju kroz gužvu koja se gura velikim putem, sjedokosi starac, okovan s grupom kriminalaca okorjelog izgleda, prima mnoge prezirne poglede, te postaje predmet mnogih grubih, podrugljivih šala. Nijedan od onih koje sreće mu nisu dali ni pogled sažaljenja ili suosjećanja. On ponizno nosi svoj lanac, te tiho, polako nastavlja svojim putem.

Iznenada se čuo uzvik radosti, te čovjek iskače iz prolazeće gomile i pada na zatvorenikov vrat, grleći ga sa suzama i radujući se, kao što bi sin dočekaao dugo odsutnog oca. Više puta se prizor ponovio. Sa očima željnim nježnog očekivanja, mnogi prepoznaju u okovanom zatvoreniku onoga koji im je govorio riječi života u Korintu, u Filipi, ili u Efezu.

Cijela grupa je zaustavljena, dok se srdačni učenici željno okupljaju oko svog oca u evanđelju. Vojnici su nestrpljivi zbog zastoja, no ipak nisu imali srca prekinuti ovaj sretni susret; jer su i oni naučili poštovati i cijeniti svog zatvorenika. U tom iscrpljenom, bolom pogođenom licu, učenici vide odraz Kristovog lika. Oni uvjeravaju Pavla da ga nisu zaboravili ili ga prestali voljeti; da su mu dužni zbog radosne nade koja pokreće njihove živote, te im daje mir prema Bogu. U oduševljenju svoje ljubavi oni bi ga nosili na svojim ramenima cijelim putem do grada, samo kada bi mogli imati privilegiju.

Malo tko shvaća značaj tih Lukinih riječi, da se Pavao kada je vidio svoju braću, „zahvalio Bogu i ohrabrio“. Apostol je hvalio Boga naglas usred te plaćuće, suosjećajne gomile, koja se nije stidjela njegovih okova. Oblak tuge koji je počivao na njegovom duhu bio je zbrisan. Osjećao je da njegov rad nije bio uzaludan. Iako je njegov Kršćanski život bio niz iskušenja, patnji, i razočarenja, osjećao se u tom času obilno nagrađen. Radovao se što mu je bilo dozvoljeno da propovijeda Krista, da donese svjetlost vječnog života i mira toliko

mnogo duša koje su bile u najgušćoj tami, bez nade, i bez Boga u svijetu. Njegov korak je čvrst, njegovo srce radosno u nadi. On se neće žaliti na prošlost, niti plašiti za budućnost. Zna da ga okovi i nevolje čekaju; ali on također zna da je njegovo životno djelo izbavljati duše iz beskrajno strašnijeg ropstva, te se raduje svojim stradanjima radi Krista.

U Rimu se dužnost stotnika Julija završila. Tu je on predao svoje zatvorenike kapetanu carske straže. Dobar izvještaj koji je on dao o Pavlu, međutim, zajedno s pismom od Festa, upravitelja Judeje, učinio je da apostol bude blagonaklono gledan od glavnog kapetana, te umjesto da bude bačen u zatvor, bilo mu je dozvoljeno da živi u svojoj vlastitoj unajmljenoj kući. Teškoća stalnog vezivanja za vojnika je nastavljena; ali on je bio slobodan da primi svoje prijatelje, i da radi za napredovanje Kristovog cilja.

Hebrejima koji su bili protjerani iz Rima nekoliko godina ranije, bilo je prešutno dozvoljeno da se vrate, tako da su se sada tu mogli naći u velikom broju. Ovima je, prije svega, Pavao odlučio iznijeti činjenice o sebi i svom djelu, prije nego što njegovi neprijatelji budu imali priliku da ih ogorče protiv njega. Tri dana nakon svog dolaska u Rim, on je stoga pozvao zajedno njihove vodeće ljude, i na jednostavan, direktan način je naveo razloge zašto je došao u Rim kao zatvorenik.

“Ljudi, braćo“, rekao je, „iako ja ne učinih ništa protiv naroda ili otačkih običaja, ipak me okovanog iz Jeruzalema predadoše u ruke Rimljana. Oni me, pošto me preslušашe, namjeravahu pustiti jer nije na meni bilo nikakve krivice koja bi zasluživala smrt. Ali kako su se Hebreji protivili, bio sam primoran pozvati se na cara — ne kao da bih imao za što optužiti svoj narod. Iz tog dakle razloga zamolih vidjeti vas i prozboriti vam. Jer zbog nade Izraelove ovim sam lancem vezan“.

On ništa nije rekao o zlostavljanju koje je pretrpio u rukama Hebreja, ili o njihovim ponovljenim zavjerama da ga ubiju. Njegove

riječi su bile obilježene s oprezom i ljubaznošću. On nije težio da zadobije osobnu pažnju ili suosjećanje, već da brani istinu i da održi čast evanđelja.

Kao odgovor, njegovi slušatelji su naveli da oni nisu primili nikakve optužbe protiv njega preko pisama javnih ili privatnih, i da ga nitko od Hebreja koji su došli u Rim nije optužio za bilo kakav zločin. Oni su također izrazili snažnu želju da čuju za sebe razloge njegove vjere u Krista. „Jer o toj nam je sekti“, rekli su, „poznato samo da se svuda protiv nje govori“. To je potkopavalo religiju njihovih očeva, i stvaralo rasprave i razdore što su oni smatrali štetnim za narod.

Pošto su oni sami to željeli, Pavao ih je pozvao da odrede dan kada im on može iznijeti istine evanđelja. U dogovoreno vrijeme, mnogi su došli zajedno, „Njima je izlagao svjedočeci o kraljevstvu Božjem pa ih je od jutra do večeri iz Mojsijevog zakona i Proroka uvjeravao o Isusu.“ Ispričao je svoje vlastito iskustvo, te je iznio argumente iz Starozavjetnih pisama s jednostavnošću, iskrenošću, i silom. Barem su na neke umove, njegove riječi ostavile utisak koji nikada neće biti izbrisan. Svi koji su iskreno tražili istinu su bili uvjereni, pošto je Pavao govorio o onome što zna, te svjedočio o onome što je vidio.

On je pokazao da se religija ne sastoji iz rituala i obreda, kreda i teorija. Da se sastoji, tjelesan čovjek bi je mogao razumjeti ispitivanjem, kao što razumije svjetovne stvari. Pavao je učio da je religija praktična, spašavajuća snaga, načelo u potpunosti od Boga, osobno iskustvo Božje obnavljajuće sile na duši.

On je pokazao kako je Mojsije usmjeravao Izrael naprijed ka Kristu kao o tom Proroku kojeg su oni trebali čuti; kako su svi proroci svjedočili o njemu kao o Božjem velikom lijeku za grijeh, Onom nedužnom koji će ponijeti grijehe krivih. On nije pronašao manu u njihovom svetkovanju formi i obreda, već je pokazao da dok su održavali obrednu službu s velikom točnošću, oni su odbacivali Njega koji je bio antitip cijelog tog sistema.

Izjavio je da je u svom neobraćenom stanju znao Krista po tijelu, ne po osobnom poznanstvu, već po zamislama koje je on, zajedno s drugima, gajio u vezi s njegovim karakterom i djelom. Odbacio je Isusa iz Nazareta kao varalicu jer on nije ispunio ta očekivanja. Međutim od Pavlovog obraćenja, njegovi stavovi o Kristu i njegovoj misiji su bili daleko duhovniji i uzvišeniji nego Hebrejska zamisao o dugo obećavanom Mesiji. On je tvrdio da im nije predstavio Krista po tijelu. Herod je vidio Krista u danima njegove ljudskosti; Ana ga je vidio; Pilat, prvosvećenici i poglavari su ga vidjeli; Rimski vojnici su ga vidjeli. Međutim nisu ga vidjeli okom vjere, te ga prepoznali duhovno kao proslavljenog Iskupitelja. Razumjeti Krista vjerom, imati duhovno znanje o njemu, bilo je poželjnije nego osobno poznanstvo s njim kada se pojavio na zemlji. Druženje s Kristom u kojem je Pavao sada uživao, bilo je intimnije i trajnije nego obično zemaljsko i ljudsko prijateljstvo.

Neki od Pavlovih slušatelja su željno primili istinu, ali su drugi tvrdoglavo odbili biti uvjereni. Svjedočanstvo Pisama je bilo iznijeto pred njih od onoga koji je bio njima jednak u učenju i nadmoćniji od njih u mentalnoj snazi, te koji je imao posebno prosvjetljenje od Svetog Duha. Oni nisu mogli pobiti njegove argumente, ali su odbili prihvatiti njegov zaključak. Proročanstva koja su rabini sami primjenjivali na Krista bila su velika smetnja tim suprotstavljenim Hebrejima; jer je apostol pokazao da je ispunjenje tih samih proročanstava zahtijevalo od njih da prihvate Krista. Njegov ponizni ulazak u Jeruzalem, njegovo odbacivanje od vlastitog naroda, izdaja Jude, bijedna suma plaćena za njegovu izdaju, njegova smrt kao zločinca, čak i gorki, omamljujući gutljaji ponuđeni mu u njegovoj umirućoj agoniji, ždrjebovi bacani za njegove haljine, njegova pobjeda nad smrću i grobom uskrsnućem na treći dan, njegovo posljednje konačno uzdizanje s desne strane Bogu, — sve to je bilo u direktnom ispunjenju riječi proroka. Međutim što su uvjerljiviji argumenti iznošeni, to su odlučniji bili Hebreji u svom protivljenju. Bijesni od zlobe, oni su ponavljali svoje tvrdnje da je Isus iz Nazareta bio varalica.

Daljnja diskusija je bila beskorisna. Pavao je završio s dostojanstvenim obraćanjem, u kojem je primijenio na njih riječi Izaije, koje je ranije citirao sam Krist: „Dobro je Duh Sveti po Izaiji, proroku, rekao ocima našim govoreći: Idi narodu tom i reci: ‘Sluhom ćete slušati, i nećete razumjeti; i gledajući gledat ćete, i nećete vidjeti’. Jer odrvenilo se srce naroda ovoga pa ušima jedva čuše, a oči svoje zatvoriše: da očima ne vide i ušima ne čuju i srcem ne razumiju da se ne obrate i ja ih ne iscijelim“.

Pavlove riječi nisu bile uzaludne. Neki su potpuno prihvatili Isusa kao Iskupitelja svijeta, te, usprkos protivljenju svoje bivše braće, postali su iskreni zastupnici istine.

Božji narod živeći blizu kraja vremena treba naučiti lekciju iz ovog Pavlovog iskustva. Mi ne trebamo biti obeshrabreni zato što oni koji nemaju ljubavi za istinom odbijaju biti uvjereni najjasnijim dokazom. Mi ne trebamo laskati sebi da će javne i svjetoljubive crkve ovog vremena spremnije primiti učenja Božje riječi nego što su bile one iz prošlih vremena. Pavlovi najgori neprijatelji su bili među Hebrejima, koji su najviše tvrdili da su pobožni. Tom staležu je Krist rekao, „Ne poznajete ni Pisama ni sile Božje“. Najgorčeniiji protivnici istine danas se nalaze među onima koji se izjašnjavaju da su njeni branitelji.

Bog je učinio svoj narod opunomoćenicima njegovog zakona. Oni moraju podržavati zahtjeve tog pogaženog zakona protiv protivljenja propovjednika evanđelja, protiv učenih ljudi, na položaju i od autoriteta. Dokaz njegovih obvezujućih zahtijeva ne može biti oboren; ipak njegovi neprijatelji će doći opet i opet u borbu, navodeći iste argumente, svaki put pobijene, a isto toliko često obnovljene.

Pavao je bio vođen i učen Svetim Duhom; ali bez obzira na to, oni koji nisu bili tako učeni su bili ispunjeni ljubomorom i zlobom kada su ga vidjeli kako zagovara istine koje oni nisu odobravali. Bili su odlučni da on ne treba napredovati brže od njih. Da su oni, kao plemeniti Berejci, pretraživali Pisma s poniznim, poučljivim duhom,

naučili bi istinu onako kako ju je Pavao propovijedao; ali oni su proučavali samo da bi našli nešto da podrže sebe i osude njega.

Istina uvijek uključuje križ. Oni koji neće vjerovati, protive se i ismijavaju one koji vjeruju. Činjenica da njeno iznošenje stvara oluju protivljenja, nije dokaz protiv istine. Proroci i apostoli su ugrozili svoje živote jer su se savjesno pokoravali Bogu. A naš Spasitelj izjavljuje da „svi koji hoće pobožno živjeti u Kristu Isusu, bit će progonjeni“. To je Kršćansko nasljeđe.

POGLAVLJE XXVI

BORAVAK U RIMU

PREMA Rimskom zakonu, suđenje Pavlu se nije moglo održati dok njegovi tužitelji ne budu prisutni osobno da navedu svoje optužbe protiv njega. Oni nisu još došli iz Palestine, niti je bilo poznato u Rimu da li su oni uopće i započeli dugo putovanje. Zato je suđenje moglo da se odgađa na neodređeno vrijeme. Malo obzira je pokazivano za prava onih za koje se pretpostavljalo da su prekršili zakon. Često je bio slučaj da je optužena osoba držana u zatvoru dugo vremena, kašnjenjem tužitelja da podnesu svoje optužbe; ili bi njegovo suđenje moglo biti odgođeno hirom onih na vlasti. Korumpirani sudac je mogao držati zatvorenika u pritvoru godinama, kao što je uradio Feliks u slučaju Pavla, da ugoditi popularnoj predrasudi, ili u nadi da će osigurati mito. Ti suci su bili, međutim, odgovorni višem tribunalu, a to je u nekoj mjeri služilo kao ograničenje za njih. Međutim car nije bio podložan takvom ograničenju. Njegov autoritet je doslovno bio neograničen, te je često dozvoljavao da hir, zloba, ili čak lijenost, ometaju ili sprječavaju sprovođenje pravde.

Hebreji iz Jeruzalema nisu žurili iznijeti svoje optužbe protiv Pavla. Oni su bili više puta osujećeni u svojim planovima, te nisu imali želju riskirati još jedan poraz. Lisije, Feliks, Fest, i Agripa su svi objavili svoje vjerovanje u njegovu nevinost. Njegovi neprijatelji su se mogli nadati uspjehu samo gledajući da spletkom utječu na cara u svoju korist. Odgađanje bi doprinijelo njihovom cilju, pošto bi im priuštilo vremena da usavrše i sprovedu svoje planove.

U Božjem providenju, sve to odgađanje je dovelo do unapređivanja evanđelja. Pavao nije bio osuđen na život neaktivnosti. Bila mu je dozvoljena slobodna komunikacija s njegovim prijateljima, i bilo mu je dozvoljeno da boravi u udobnoj kući, gdje je svakodnevno iznosio istinu onima koji su se skupili da čuju njegove riječi. Tako je on dvije godine nastavio, „propovijedajući kraljevstvo Božje i ućeci o Gospodu Isusu Kristu sa svom slobodom, nesmetano“. A njegov rad nije bio ograničen na propovijedanje evanđelja. „Briga za sve crkve“ je i dalje ležala na njemu. On je duboko osjećao opasnost koja je prijetila onima za koje je radio toliko ozbiljno, te je gledao koliko god je bilo moguće da zamijeni pisanim porukama mjesto svog osobnom poučavanja. On je također poslao ovlaštene izaslanike da rade među crkvama koje je podigao, i također na poljima koja on nije posjetio. Ti glasnici su mu pružali vjernu službu, i pošto je bio u komunikaciji s njima, bio je obaviješten u vezi sa stanjem i opasnostima crkava, te je bio osposobljen da sprovodi neprestani nadzor nad njima.

Tako dok je očigledno bio odsječen od aktivnog rada, Pavao je vršio širi i trajniji utjecaj nego što je ikada mogao vršiti da je bio slobodan da putuje među crkvama kao u ranijim godinama. Kao Gospodnji zatvorenik, imao je čvršći utjecaj na osjećaje svoje braće u vjeri, a njegove riječi su zapovijedale čak veću pažnju i poštovanje nego kada je on bio osobno s njima. Kada su prvi put saznali da je njihov voljeni učitelj bio zatvorenik, oni su tugovali i nisu se dali utješiti. Dok nije bio uklonjen od njih, oni nisu shvatili koliko su teški bili tereti koje je on nosio za njih. Do tada su oni uglavnom oslobađali sebe odgovornosti i nošenja tereta jer im je nedostajala njegova mudrost, takt, i neslomljiva energija; a sada, ostavljeni u svom neiskustvu da nauče pouke koje su izbjegavali, te osjećajući da više nikada neće imati koristi od apostolovog rada, cijenili su upozorenje, savjet, i pouku koje im je on poslao, kao što nikada ranije nisu cijenili njegova učenja. A kad su saznali za njegovu hrabrost, vjeru, i poniznost u njegovom dugom zatočeništvu, oni su također bili potaknuti na veću vjernost i revnost u Kristovom cilju.

Među Pavlovim pomagačima u njegovom radu bilo je mnogih njegovih ranijih suputnika i suradnika. Luka, „ljubljeni ljekar“, koji ga je pratio na putovanju u Jeruzalem, tijekom dvije godine zatvaranja u Cezareji, i na njegovoj zadnjoj opasnoj plovidbi, bio je još uvijek s njim. Timotej mu je također pružao utjehu. Tihik je bio njegov pismonoša, noseći njegove poruke različitim crkvama koje su oni posjetili zajedno. Dimas i Marko su također bili s njim.

Marko je jednom bio odbačen od Pavla kao nedostojan da ga prati, jer, kada je njegova pomoć bila jako potrebna, napustio je apostola i vratio se svojoj kući. On je vidio da, dok je Pavlov suputnik, njegov život mora biti život stalnog teškog rada, strepnje, i samoodricanja; a želio je lakši put. To je navelo apostola da osjeća da se njemu ne može vjerovati, te je ta odluka izazvala nesretnu neslogu između Pavla i Barnabe.

Marko je od tada naučio pouku koju svi moraju naučiti, da su Božji zahtjevi iznad svega drugog. On je vidio da nema oslobađanja u Kršćanskom ratu. On je stekao bliže i savršenije gledište njegovog Obrasca, te je vidio na njegovim rukama ožiljke njegovog sukoba da spasi izgubljene i umiruće. Bio je voljan pratiti primjer ozbiljnosti i samopožrtvovanja svog Učitelja, kako bi mogao zadobiti duše za Isusa i blaženstvo Neba. I sada, dok je dijelio sudbinu Pavla zatvorenika, Marko je razumio bolje nego ikada prije, da je trajan dobitak zadobiti Krista po bilo koju cijenu, a trajni gubitak zadobiti svijet i izgubiti dušu za čije iskupljenje je Kristova krv prolivena. Marko je sada bio koristan i voljeni pomoćnik apostola, te je nastavio biti vjeran čak do kraja. U pismu iz Rima neposredno prije svoje mučeničke smrti, Pavao je zapovjedio Timoteju, „Marka uzmi i dovedi sa sobom jer mi je koristan za službu“.

Dimas je sada bio vjerni pomagač apostola. Nekoliko godina kasnije, međutim, u istom pismu Timoteju koje hvali Markovu vjernost, Pavao piše, „jer Dimas me, zaljubljen u sadašnji svijet, napustio“. Radi svjetovne dobiti, Dimas je prodao svako više i plemenitije

razmišljanje. Koliko kratkovidna, koliko ne mudra promjena! Oni koji posjeduju samo svjetovno bogatstvo ili čast su zaista siromašni, koliko god oni to ponosno nazivali svojim. Oni koji biraju patiti radi Krista, zadobit će vječna bogatstva; bit će Božji nasljednici, i sunasljednici s njegovim Sinom. Oni možda na zemlji neće imati mjesto da spuste svoje glave; ali na Nebu Spasitelj kojeg oni vole priprema stanove za njih. Mnogi, u svom ponosu i neznanju, zaboravljaju da su silne skromne stvari. Da bi bili sretni, mi moramo naučiti samoodricanje u podnožju križa. Mi ne želimo nikakvu zemaljsku nadu toliko čvrsto ukorijenjenu da je ne možemo presaditi u raj.

Pavao nije bio sam u iskušenjima koja je podnosio zbog ljubavi za lagodnim i želje za svjetovnim dobitcima od svoje navodne braće. Njegovo iskustvo i dalje dijele vjerne Kristove sluge. Mnogi, čak i od onih koji se izjašnjavaju da vjeruju u uzvišene istine za ovo vrijeme, osjećaju samo malo moralne odgovornosti. Kada oni vide da je put dužnosti prepriječen neprilikama i iskušenjima, biraju put za sebe, gdje je manje truda potrebno; gdje ima manje rizika za trčanje, manje opasnosti za suočavanje. Sebičnim izbjegavanjem odgovornosti, oni povećavaju terete vjernih radnika, te istovremeno odvajaju sebe od Boga, i gube nagradu koju bi mogli osvojiti. Sve koji će raditi iskreno i nepristrano, u svojoj ljubavi i strahu, Bog će učiniti suradnicima sa sobom. Krist ih je unajmio po cijeni svoje vlastite krvi, zalogom vječne težine slave. Od svakog od svojih sljedbenika on zahtijeva napore koji će u nekoj mjeri odgovarati plaćenju cijeni i ponuđenoj beskrajnoj nagradi.

Među učenicima koji su služili Pavlu u Rimu bio je Onezim, odbjegli rob iz grada Kolosa. On je pripadao Kršćaninu po imenu Filemon, članu Kološke crkve. Međutim opljačkao je svog gospodara i pobjegao u Rim. Tu su tog neznabožackog roba, rasipnog i nesavjesnog, dosegle istine evanđelja. On je vidio i čuo Pavla u Efezu, i sada, u Božjem providenju, ga je ponovo sreo u Rimu. U ljubaznosti svog srca, apostol je gledao olakšati siromaštvo i muku jadnog bjeGUNCA, te je zatim nastojao baciti svjetlost istine na njegov zamračen um.

Onezim je slušao s pažnjom riječi života koje je jednom prezreo, te je bio obraćen u Kristovu vjeru. On je sada priznao svoj grijeh protiv svog gospodara, te je zahvalno prihvatio savjet apostola.

On je omilio Pavlu zbog svoje pobožnosti, poniznosti, i iskrenosti, ništa manje nego zbog svoje nježne brige za apostolovu utjehu i zbog svoje revnosti da promovira djelo evanđelja. Pavao je vidio u njemu osobine karaktera koje bi ga učinile korisnim pomagačem u misionarskom radu, te bi ga rado zadržao u Rimu. Međutim on to ne bi uradio bez potpunog pristanka Filemona. Stoga je on odlučio da Onezim treba odmah da se vrati svom gospodaru, te obeća da drži sebe odgovornim za sumu za koju je Filemon bio opljačkan. Pošto se pripremao poslati Tihika s pismima različitim crkvama Male Azije, poslao je Onezima u njegovom društvu i pod njegovom brigom. Bio je to težak test za tog slugu da se tako preda gospodaru kojem je učinio nepravdu; ali bio je zaista obraćen, i, koliko god da je bilo bolno, on nije izbjegavao ovu dužnost.

Pavao je učinio Onezima nosiocem pisma Filemonu, u kojem se on s velikom finoćom i ljubaznošću zalagao za slučaj pokajničkog roba, te je nagovijestio svoje vlastite želje u vezi s njim. Pismo je počelo s osjećajnim pozdravom Filemonu kao prijatelju i suradniku: —

„Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospoda Isusa Krista. Zahvaljujem Bogu svom spominjući te uvijek u svojim molitvama, jer čujem za tvoju ljubav i vjeru, koju imaš prema Gospodu Isusu i prema svim svetima, da bi zajedništvo tvoje vjere postalo djelotvorno u spoznaji svakoga dobra koje je u vama u Kristu Isusu.“ Apostol je nastojao nježno podsjetiti Filemona da svaka dobra namjera i osobina karaktera koje je on posjedovao moraju biti pripisane Kristovoj milosti; jer samo to je učinilo da se razlikuje od pokvarenog i grešnog. Ista milost može učiniti propalog kriminalca Božjim djetetom i korisnim radnikom u evanđelju.

Iako je Pavao mogao s autoritetom potaknuti Filemona na njegovu dužnost kao Kršćanina, ipak zbog svoje ljubavi prema njemu on

nije zapovjedio, već je radije izabrao jezik preklinjanja: „Pavao starac, a sada i zatvorenik Isusa Krista. Zaklinjem te za svoga sina kojega sam rodio u svojim okovima, za Onezima, nekad tebi beskorisnog, a sada i tebi i meni korisnog“.

On je molio Filemona da ga primi kao njegovo vlastito dijete. On kaže da je bila njegova želja da zadrži Onezima, da ima istu ulogu u služenju njemu u njegovim okovima kao što bi Filemon učinio. Međutim on nije želio njegove usluge, osim ako ga Filemon dobrovoljno oslobodi; jer bi moglo biti Božje providenje da je Onezim napustio svog gospodara na neko vrijeme na tako neprikladan način, da bi mu, pošto se obratio, po povratku moglo biti oprosteno i da bude primljen s takvom ljubavlju da bi on odabrao da živi s njim poslije zauvijek, „ne više kao sluga, nego više od sluge, kao ljubljeni brat“.

Apostol je dodao: „Ako me, dakle, smatraš prijateljem, prihvati ga kao mene. Ako ti je on što skrivio ili ti nešto duguje, stavi to na moj račun; ja, Pavao, potpisao sam to svojom rukom, ja ću to platiti: da ti ne govorim da mi i samoga sebe duguješ“.

Pavao je dobrovoljno predložio da preuzme dug drugoga; on će dati odštetu za zločin učinjen od drugog, da bi krivac mogao biti pošteđen sramote kažnjavanja, te da bi mogao opet uživati privilegije koje je izgubio. Apostol je dobro znao surovost koju su gospodari sprovodili prema svojim robovima, te da je Filemon bio jako ljut na ponašanje svog sluge. On mu je zato prišao na način da probudi njegova najdublja i najnježnija osjećanja kao Kršćanina. Obraćanje Onezima ga je učinilo bratom u vjeri, i bilo kakva kazna zadana tom novom obraćeniku iz neznabožačke tame bila bi smatrana od Pavla kao da je zadana njemu.

Kakva prikladna slika Kristove ljubavi prema grešniku koji se kaje! Kao što sluga koji je prevario svog gospodara nema ništa s čime bi mogao dati odštetu, tako i grešnik koji je opljačkao Boga za godine službe nema sredstava da poništi dug; Isus posreduje između grešnika

i pravednog Božjeg gnjeva, i kaže, ja ću vratiti dug. Neka grešnik bude pošteđen kazne za svoju krivicu. Ja ću stradati umjesto njega.

Nakon što se ponudio da preuzme dug Onezima, Pavao je nježno podsjetio Filemona koliko je on sam dugovao apostolu; on mu je dugovao samog sebe u posebnom smislu, pošto je Bog učinio Pavla oruđem njegovog obraćenja. On je zatim, u najnježnijoj, usrdnoj molbi, zamolio Filemona da kao što je svojom velikodušnošću osvježio svete, tako bi osvježio duh apostola dajući mu ovaj razlog za radost. „Uvjeren u tvoju poslušnost“, dodao je, „napisao sam ti znajući da ćeš učiniti još i više nego što kažem“.

Ova poslanica je od velike vrijednosti kao praktična ilustracija utjecaja evanđelja na odnos gospodara i slugu. Robovlasništvo je bilo uspostavljena ustanova po cijelom Rimskom carstvu, a gospodari i robovi su se nalazili u većini crkava za koje je Pavao radio. U gradovima, gdje su robovi mnogo puta brojno nadmašivali slobodnu populaciju, zakoni najužasnije strogoće su smatrani neophodnim da ih drže podčinjenima. Bogati Rimljanin je posjedovao stotine robova, iz svakog zvanja, od svake nacije, i od svakog dostignuća. Gospodar je imao punu kontrolu nad dušama i tijelima tih bespomoćnih bića. Mogao im je zadati bilo koju patnju koju bi izabrao; ali ako bi se jedan od njih u osveti ili samoobrani usudio podignuti ruku protiv svog gospodara, cijela porodica prijestupnika bi bila nečovječno žrtvovana, koliko god da su oni bili nevini. Čak i najmanja greška, nesreća, ili neobazrivost su bili kažnjavani bez milosti.

Neki gospodari, humaniji od drugih, su bili popustljiviji prema svojim slugama; ali velika većina bogatih i plemstva odavala se bez obuzdavanja, slabostima požude, strasti, i apetita, te su učinili svoje robove jadnim žrtvama hira i nasilja. Sklonost cijelog sistema je beznadežno degradirala.

Apostolov posao nije bio da nasilno obara uspostavljen društveni red. Da je to pokušao, spriječio bi uspjeh evanđelja. Međutim on je poučavao načela koja su udarala u sam temelj ropstva, a to,

sprovedeno u djelo, bi sigurno narušilo cijeli sistem. „A gdje je Duh Gospodnji, tamo je sloboda.“ Kristova religija ima preobražavajuću silu nad primaocem. Obraćeni rob je postao član Kristovog tijela, i kao takav trebao je biti voljen i tretiran kao brat, sunasljednik sa svojim gospodarem blagoslova od Boga i privilegija evanđelja. U istom duhu su trebale sluge izvršavati svoje dužnosti; „Ne naoko, kao oni koji se ulaguju ljudima, nego kao sluge Kristove koje iz srca vrše volju Božju“. Kršćanstvo čini snažnu vanjsku vezu između gospodara i sluge, kralja i podanika, propovjednika evanđelja i najdegradiranijeg grešnika koji je u Kristu našao olakšanje od svog tereta zločina. Oni su bili oprani u istoj krvi, oživljeni istim Duhom; postali su jedno u Kristu Isusu.

POGLAVLJE XXVII

CEZAREVO DOMAĆINSTVO

EVANĐELJE je uvijek ostvarivalo svoj najveći uspjeh među skromnijim slojevima. „Nema mnogo mudrih po tijelu, ni mnogo moćnih, ni mnogo uglednih.“ Nije se moglo očekivati da Pavao, siromašan i zatvorenik bez prijatelja, bude sposoban zadobiti pažnju bogatih i plemićkih slojeva Rimskih građana. Njihov cijeli život — fizički, mentalni, i moralni — bio je na drugačijoj ravni od njegove. Za njih je grijeh predstavljao sve svoje blještave draži, te ih je držao svojevolumnim zatočenicima. Međutim od radom istrošenih, oskudicom pogođenih žrtava njihovog ugnjetavanja, čak i od siromašnih robova, neukih i degradiranih kakvi su bili, mnogi su rado slušali Pavlove riječi, te su pronašli Kristovu vjeru i mir koji su ih razveseljavali pod teškoćama njihove sudbine.

Ipak dok je apostolovo djelo započelo s poniznima i skromnima, njegov utjecaj se proširio, dok nije stigao do same careve palače. Rim je u to vrijeme bio prijestolnica svijeta. Oholi Cezari su davali zakone skoro svakoj naciji na zemlji. Kralj i dvoranin su ili bili potpuno u neznanju o poniznom Nazarećaninu, ili su ga gledali s mržnjom i ismijavanjem. A ipak za manje od dvije godine evanđelje je pronašlo svoj put od zatvorenikovog skromnog doma u carske dvore. Pavao je u okovima kao zločinac; ali „riječ Božja nije okovana“!

Među svetima koji su poslali pozdrave Filipljanskoj crkvi, apostol je spomenuo uglavnom one koji su iz Cezarevog domaćinstva. Nigdje tu nije mogla postojati atmosfera neugodnija za Kršćanstvo

nego na Rimskom dvoru pod takvim zlim monstrumom kakav je tada stajao na njegovom čelu. Neron činilo se da je izbrisao iz svoje duše posljednji trag Božanskog, pa čak i ljudskog, te da nosi samo pečat Sotonskog. Njegove sluge i dvorani su generalno bili istog karaktera kao on, žestoki, niskih vrednota, i iskvareni. Po svemu sudeći bilo bi nemoguće za Kršćanstvo da stekne uporište na Neronovom dvoru i palači.

Ipak u ovom slučaju, kao i u mnogim drugim, pokazala se istinita Pavlova izjava, da su oružja ovog ratovanja bila „u Bogu moćna za rušenje utvrda“. Trofeji križa su zadobiveni čak i u Neronovom domaćinstvu. Od zlih slugu još zlobnijeg kralja zadobiveni su obraćenici koji su postali Božji sinovi. Oni nisu bili Kršćani tajno, već otvoreno. Oni se nisu stidjeli svoje vjere. Oni su osjećali najtopliju naklonost prema onima koji su bili stariji u Kršćanskoj vjeri i iskustvu, te se nisu plašili ili stidjeli da ih priznaju kao braću.

A kakvim sredstvima je ulaz ostvaren i čvrsto uporište za Kršćanstvo gdje se čak i njegovo priznanje činilo nemogućim? U ranijim godinama apostol je javno objavio Kristovu vjeru s pobjedonosnom silom; te je sa znacima i čudesima dao nepogrešivi dokaz njenog božanskog karaktera. S plemenitom čvrstoćom on se uzdigao pred mudracima Grčke, i svojim znanjem i rječitnošću ušutkao je argumente ponosne filozofije. S neustrašivom hrabrošću je stao pred kraljeve i upravitelje, te iznosio dokaze o pravednosti, umjerenosti, i o sudu koji dolazi, dok oholi vladari nisu zadrhtali kao da već gledaju užase Božjeg dana.

Međutim nikakve takve prilike sada nisu odobrene apostolu, zatvorenom kao što je bio u svojoj vlastitoj kući, te sposoban da objavi istinu samo onima koji su ga tamo tražili. On nije imao, kao Mojsije i Aron, božansku naredbu da ode pred rasipničkog kralja s Božjom palicom, i zahtijeva njegovu pažnju, te da u ime velikog JA SAM ukori njegovu okrutnost i ugnjetavanje. Ipak upravo u to vrijeme, kada je njen glavni zastupnik bio očigledno odsječen od javnog rada,

ova velika pobjeda za istinu je zadobivena, te su zadobiveni članovi crkve iz samog kraljevskog domaćinstva.

U svojoj poslanici Filipljanima, Pavao pripisuje svom vlastitom zatvaranju svoj uspjeh u dovođenju obraćenika k vjeri iz Neronovog domaćinstva. Izražava se kao da se plaši da Filipljani ne pomisle da njegove nevolje ometaju napredak evanđelja. On ih uvjerava da je postignut suprotan efekt: „Ali htio bih da razumijete, braćo, da je to što se meni dogodilo ispalo kao napredovanje evanđelja, tako da su moji okovi u Kristu postali poznati po cijelom dvoru i na svim drugim mjestima“.

Nije to bilo zbog Pavlovih propovijedi, već zbog njegovih okova, da je pažnja dvora bila privučena na Kršćanstvo. Kao zarobljenik je osvojio vladare. Sa svojim lancem je slomio okove od toliko mnogo duša koji su ih držali u ropstvu grijehu. Nije to bilo sve. On izjavljuje: „pa se mnogi od braće u Gospodu, ohrabreni mojim okovima, još više usuđuju neustrašivo govoriti riječ“.

Strpljenje i poniznost s kojima se pokorio dugom i nepravednom zatvaranju privukli su pažnju javnosti, te iznudili osvjedočenje za mnoge umove, da gdje je bila takva spremnost da se pati, tu mora biti nepokolebljiva vjera u podržanim doktrinama. Njegova veselost pod patnjom i zatvaranjem je bila toliko drugačija od duha nesretnih i ražalošćenih u svijetu, da su oni samo mogli vidjeti da je sila veća od bilo kakvog zemaljskog utjecaja uvijek boravila s njim. Njegova hrabrost i vjera su bili stalna propovijed. A njegovim primjerom, drugi Kršćani su bili ohrabreni za veći napor. Oni su osjećali da neće biti gubitnici postajanjem zastupnika istine i guranjem naprijed djela s kojeg je Pavao bio privremeno povučen. Na te načine su apostolovi okovi bili utjecajni, tako da kada je po svemu sudeći on mogao učiniti najmanje, kada su njegova snaga i korisnost činilo se bili prekinuti, tada je on skupljao snopove za Krista, u poljima s kojih je činilo se potpuno isključen.

Kada je Gospodnji sluga povučen iz aktivne službe, kada se njegov glas više ne čuje u ohrabrenju i ukoru, mi, u svojoj kratkovidnoj

procjeni, često zaključimo da je njegova korisnost na kraju. Međutim Gospod ne gleda to tako. Tajna providjenja nad kojima mi tako često jadikujemo, smišljena su od Boga da ostvare djelo koje inače nikada ne bi moglo biti učinjeno.

Kršćanin koji pokazuje strpljenje i veselost pod gubitkom i patnjom, koji susreće smrt u miru i tišini nepokolebljive vjere, može ostvariti mnogo više što se tiče prevazilaženja protivljenja neprijatelja evanđelja nego što bi mogao postići da je radio sa svojom najvećom energijom dan i noć da ih dovede do pokajanja.

Kada se Kristove sluge kreću aktivno po zemlji da se bore protiv rasprostranjenih zabluda i praznovjerja, oni rade posao koji im je Gospod dao, stajući u obranu evanđelja. Međutim kada su preko Sotonine zlobe, oni progonjeni, njihov aktivni rad zaustavljen, a oni bačeni u zatvor, kao što je Pavao, i konačno odvučeni na gubilište ili na lomaču, tada istina zadobiva veći trijumf. Oni koji su ranije sumnjali, uvjereni su njihovom iskrenošću, pošto oni tako zapečaćuju svoju vjeru svojom krvlju. Iz pepela mučenika niče obilna žetva za Božju žitnicu.

Neka nitko ne osjeća da zato što nije više sposoban raditi otvoreno i aktivno za Boga i njegovu istinu, da nema nikakvu službu da pruži, nikakvu nagradu da pribavi. Pravi Kršćanin nikada nije maknut u stranu. Bog će ga koristiti efektivno u zdravlju i u bolesti, u životu i u smrti. U tami patnje, gubitka, iskušenja, i progonstva, svjetlost Kršćanske vjere sija najsjajnije, te se Gospodnja obećanja pronalaze najvrjednijim. A kada grob primi Božje dijete, iako mrtvo ono govori. Njegova djela ga prate. Sjećanje na njegove riječi opomene i ohrabrenja, na njegovo nepokolebljivo pridržavanje istine pod svim okolnostima, govori silnije nego čak njegov živi primjer.

Strpljenje kao i hrabrost ima svoje pobjede. Obraćeni mogu nastati s poniznošću u iskušenju, ništa manje nego s hrabrošću u poduhvatu. Ako bi se Kršćani pomirili s prividnim isključenjem svoje korisnosti, te se razdragano odmorili od sukoba, i odustali od

tereta rada, naučili bi slatke pouke kod Isusovih nogu, i vidjeli bi da ih njihov Učitelj koristi isto efikasno kada se čini da su oni povučeni iz posla, kao i u aktivnijem radu.

Kada su Kršćanske crkve prvi put saznale da je Pavao namjeravao posjetiti Rim, očekivale su značajnu pobjedu evanđelja. Pavao je donio istinu mnogim zemljama; objavio ju je u mnogim gradovima. Zar ovaj prvak vjere ne bi uspio u pridobivanju duša Kristu, čak i na Neronovom dvoru? Međutim njihova očekivanja su bila skršena vijestima da je Pavao otišao u Rim kao zatvorenik. Oni su se samouvjerenom nadali da vide evanđelje, jednom uspostavljeno u ovom velikom centru, kako se širi brzo svim nacijama, dok ne postane prevladavajuća sila na zemlji. Koliko je veliko njihovo razočaranje! Ljudska predviđanja su propala, ali ne i Božja namjera. Pavao nije mogao raditi kao što se nadao, ipak prije kraja tog dvogodišnjeg zatvaranja mogao je reći, „Moji okovi u Kristu postadoše poznati cijelom carskom dvoru i svima drugima“; a među onima koji šalju pozdrave Filipljanima, on uglavnom spominje one koji su iz Cezarevog domaćinstva.

Revnost i vjernost Pavla i njegovih suradnika, ništa manje nego vjera i poslušnost onih obraćenika u Kršćanstvo, pod tako neugodnim okolnostima, trebaju biti ukor lijenosti i nevjerovanju Kristovih sljedbenika. Nikada ne dozvolimo da svojim kratkovidnim rasuđivanjem, ograničimo planove i djelo Božje. Nikada ne dozvolimo da se izvlačimo od napora da pridobijemo duše za Krista, čak i u najbeskorisnijim poljima. Apostol i njegovi pomoćni propovjednici mogli su tvrditi da su Neronove sluge bile podvrgnute najžešćim iskušenjima, okružene najstrašnijim preprekama, izložene najgorčenijem protivljenju, te da bi pod takvim okolnostima bilo uzaludno zvati ih na pokajanje i u vjeru Kristovu. Ako bi bili uvjereni u istinu, kako bi mogli pokazati poslušnost? Međutim evanđelje je bilo predstavljeno tim dušama, a bilo je nekih među njima koji su ga odlučili poslušati po svaku cijenu. Bez obzira na prepreke i opasnosti,

oni će hodati u svjetlu, vjerovati u Boga za priliku da pusti njihovo svjetlo da obasjava druge.

Tko je postavljen u okolnosti nepovoljnije za religijski život, ili je potrebno da učini veće žrtve, da se susretne s većim opasnostima, ili da navuče na sebe žešće protivljenje, nego što bi uslijedilo zamjenom poganizma za Kršćanstvo od onih koji su bili u službi na Cezarevom dvoru? Nijedan čovjek ne može biti tako postavljen da on ne može poslušati Boga. Ima premalo vjere s Kršćanima današnjice. Oni su voljni da rade za Krista i njegov cilj samo kada oni sami mogu vidjeti vjerojatnoću povoljnih rezultata. Božanska milost će pomoći napore svakog pravog vjernika. Ta milost je dovoljna za nas pod svim okolnostima. Kristov Duh će primijeniti svoju obnavljajuću, usavršavajuću silu na karakter svih koji će biti poslušni i vjerni.

Bog je veliki JA JESAM, izvor bića, centar autoriteta i sile. Kakvo god da je stanje ili situacija njegovih stvorenja, ona ne mogu imati dovoljan izgovor za odbijanje odgovora na Božje zahtjeve. Gospod nas drži odgovornima za svjetlost koja sija na našem putu. Mi možemo biti okruženi teškoćama koje nam se čine strašnim, te se zbog njih možemo izvlačiti za ne slušanje istine kakva jest u Isusu; ali ne može biti izgovora koji će izdržati istragu. Kada bi mogao biti izgovor za neposlušnost, to bi pokazalo našeg nebeskog Oca nepravednim, jer nam je dao uslove spasenja kojih se mi ne možemo pridržavati.

Sluge zaposlene u nereligioznoj porodici su stavljene u okolnosti donekle slične onima od članova Cezarevog domaćinstva. Takvi zaslužuju suosjećanje; jer ako oni teže živjeti religioznim životom, njihova situacija je često situacija velikog iskušenja. Loš primjer je stalno pred njima, — primjer kršenja Šabata i zapostavljanja religije. Malo religijskih privilegija im je dozvoljeno; i ako bi oni pokazali zanimanje za religiju, mogli bi izgubiti naklonost svog poslodavca, navući na sebe ismijavanje svojih suradnika. Onaj koji je tako raspoređen ima više od obične bitke da se bori, ako istupa kao Kristov svjedok, kandidat za Nebo. Međutim ne može biti ničega u njegovom okruženju

da ga opravda za zanemarivanje Božjih zahtijeva. Kakve god da su teškoće na njegovom putu, one će biti nemoćne da ga zaustave ako je on odlučan tražiti prvo Božje carstvo i njegovu pravednost.

Kršćanin ne treba poredati pred svojom maštom sva iskušenja koja se mogu desiti prije kraja trke. On samo mora početi služiti Bogu, i da svaki dan živi i radi za Božju slavu tog dana, a prepreke koje se čine nepremostivim će postupno postajati sve manje i manje; ili, ako se on susretne sa svime čega se plašio, Kristova milost će mu biti dodijeljena u skladu s njegovom potrebom. Snaga raste s teškoćama koje se susreću i prevazilaze.

Daniel, Hebrejski zarobljenik, premijer veličanstvenog kraljevstva, susreo se s velikim preprekama u životu vjernosti Bogu. Međutim na samom početku svoje karijere, odlučio je da što god da bi se moglo protiviti, učinit će Božji zakon svojim pravilom djelovanja. Kako je održavao svoju postojanost usred manjih iskušenja s kojima se svakodnevno susretao na dvoru neznabožačkog kralja, njegova vjera, hrabrost, i čvrstoća su postajali snažniji; a kada je kraljevski dekret izašao zabranjujući mu da se moli svom Bogu, mogao je s jamom lavova otvorenom pred sobom, da stoji vjeran načelu i Bogu.

Onaj čije srce je upravljeno da služi Bogu, pronaći će priliku da mu služi. On će se moliti, on će čitati Božju riječ, on će tražiti vrlinu i ostaviti porok. On se može nositi s prijezirom i podsmjehom dok gleda u Isusa, začetnika i dovršitelja naše vjere, koji je podnio proturječnost grešnika protiv sebe. Pomoć i milost su obećani od Onoga čije su riječi istina. Bog neće iznevjeriti svoje obećanje svima koji vjeruju u njega.

Da li su neki u iskušenju da učine svoje okolnosti izgovorom za zanemarivanje Kristove religije? Neka zapamte da Sotona može namještati jednu po jednu poteškoću da zapriječi put onima koji će dozvoliti sebi da budu tako zadržani. Neka razmotre situaciju učenika u Cezarevom domaćinstvu, žestoku pokvarenost cara, razuzdanost dvora. To je bilo u takvim okolnostima kao da se trči u vatru da se prihvati Krist. Ako su ti Kršćanski obraćenici mogli održavati svoju

vjernost usred svih teškoća i opasnosti takvih okruženja, nitko ne može pružiti dovoljan razlog za zanemarivanje zahtijeva dužnosti. Ne postoji takva stvar kao što je nemogućnost da se posluša Bog.

Postoji još jedna činjenica u vezi tih učenika koja je vrijedna naše pažnje. Ne samo da su obraćenici pridobijeni istini u Cezarevom domaćinstvu, već su ostali u tom domaćinstvu nakon svog obraćenja. Oni se nisu osjećali slobodnima napustiti svoj položaj dužnosti. Istina ih je pronašla tamo gdje su bili, i tamo će oni ostati, te će svojim životom i karakterom svjedočiti o njenoj preobražavajućoj sili. Primjer tih Kršćana ima veliku težinu, iz činjenice da su oni imali direktnu komunikaciju s Pavlom, pa su zato uživali u prednosti njegove pouke i savjeta. On uči da se vjernici ne povlače uvijek s položaja teškoća i iskušenja, te postavljaju sebe gdje će biti manjeg iskušenja ili protivljenja.

Neka uvijek imamo na umu da je naš Spasitelj napustio nebeske dvorove, i došao na svijet zagađen grijehom. Svojim vlastitim životom je pokazao svojim sljedbenicima kako oni mogu biti u svijetu, a da ipak ne budu od svijeta. On nije došao koristiti njegova varljiva zadovoljstva, da bude pokoleban njegovim običajima, ili da slijedi njegove postupke, već da traži i spašava izgubljene. S tim ciljem, i samo tim, Kršćanin može pristati ostati u društvu bezbožnih.

Nitko tko traži da spasi svoju dušu ne treba bez dobrog razloga postaviti sebe u neugodnu atmosferu, ili tamo gdje će biti okružen smetnjama religijskom životu; ali ako je u takvom položaju primio istinu, on treba marljivo ispitivati da li Bog tu nema posao za njega da radi za spasenje duša. Taj jedan Kršćanin usred nevjernika, može, u Božjem providenju biti kao komad kvasca „sakriven u tri mjere brašna“, koji treba raditi svoj posao dok cijela masa ne uskisne. Dosljedan Kršćanski život će ostvariti više dobrog nego što se može ostvariti mnogim propovijedima. Kakva god da je služba Kršćanina, bilo da je uzvišena ili skromna, on će pokazati silu prave religije vjernim ispunjavanjem dužnosti te službe.

Nije odsustvo iskušenja i nevolja ono što je najpovoljnije za razvijanje Kršćanskog karaktera. Gdje ima manje suočavanja s teškoćama, Kršćanin je u većoj opasnosti od duhovne lijenosti. Bog svake milosti je obećao da njegovi ljudi neće biti iskušani iznad onoga što mogu podnijeti, ali da će s iskušenjem on napraviti put za bijeg. Neprestano izlaganje odbacivanjima i protivljenju, vodit će Kršćanina k većoj opreznosti i iskrenijoj molitvi silnom Pomagaču. Izvanredna iskušenja, izdržana kroz Božju milost, dat će mu dublje iskustvo i veću duhovnu snagu, pošto su opreznost, strpljenje, i hrabrost pozvani za upotrebu.

Kristovi sljedbenici trebaju očekivati da će biti gledani od svijeta s ništa više naklonosti nego što je bio gledan njihov Učitelj. Međutim onaj tko ima Boga za svog prijatelja i pomagača može si priuštiti da provede dugu zimu hladnog zapostavljanja, zlostavljanja, i progonstva. Milošću koju Krist dodjeljuje, on može održavati svoju vjeru i povjerenje u Boga pod najbolnijim iskušenjima. On se sjeća Spasiteljevog primjera, i osjeća da može podnijeti patnju i progonstvo ako tako može dobiti jednostavnost karaktera, poniznost srca, i stalno povjerenje u Isusa. Pobjeda Kršćanske vjere je da se pati, i da se bude snažan; da se pokori, i tako osvoji; da se bude ubijan po cijeli dan, a ipak da se živi; da se nosi križ, i da se tako osvoji kruna besmrtno slave.

POGLAVLJE XXVIII

PAVAO NA SLOBODI

Dok je Pavlov rad bio blagoslovljen obraćenjem mnogih duša, te jačanjem i ohrabrenjem vjernika, skupljali su se oblaci koji su prijetili njegovoj vlastitoj sigurnosti kao i napretku crkve. Kada je, na svom dolasku u Rim, stavljen pod nadzor kapetana carske garde, funkcija je bila popunjena čovjekom od pravde i poštenja, čijom milošću je on ostavljen relativno slobodnim da nastavi djelo evanđelja. Međutim prije kraja dvogodišnjeg zatvaranja, taj čovjek je bio zamijenjen službenikom čiji su porok i tiranija učinili njegovo ime ozloglašanim. Apostol nije mogao očekivati nikakvu naklonost od tog roba požude i okrutnosti.

Hebreji su sada bili aktivniji nego ikada ranije u svojim naporima protiv Pavla. Pronašli su sposobnog pomagača u razuzdanoj ženi koju je Neron učinio svojom drugom ženom, a koja će, budući da je Hebrejski obraćenik, pružiti sav svoj utjecaj da podrži njihove ubilačke zamisli protiv Kršćanskog prvaka.

Pavao je imao malo razloga da se nada za pravdu od Cezara na kojeg se on prizvao. Neron je bio pokvareniji u moralu, razvratniji u karakteru, te istovremeno sposoban za užasniju okrutnost, nego bilo koji vladar koji mu je prethodio. Uzde vlade nisu mogle biti povjerene nečovječijem despotu. Prva godina njegovog vladanja je bila obilježena trovanjem njegovog mlađeg polubrata, koji je bio zakoniti nasljednik prijestolja. On se neprestano spuštao iz jedne dubine poroka i zločina u drugu, dok nije ubio svoju vlastitu majku,

i zatim svoju ženu. Nije bilo zvjerstva koje on ne bi počinio, nijednog podlog čina na koji ne bi pristao. U svakom plemenitom umu on je poticao gađenje i prijezir.

Detalji bezakonja koji su se prakticirali na dvoru od te poročke nakaze su previše degradirajući, previše užasni, da bi se opisali. Njegova razuzdana zloba je stvarala odvratnost i gađenje, čak i u mnogima koji su bili primorani dijeliti njegove zločine. Oni su bili u stalnom strahu kakve će pokvarenosti sljedeće predložiti. Ipak čak ni takvi zločini kao što su Neronovi nisu uzdrmali odanost njegovih podanika. On je bio priznat kao apsolutni vladar cijelog civiliziranog svijeta. I više od toga, učinjen je primateljem božanskih počasti, i obožavan je kao bog.

Sa stanovišta ljudskog rasuđivanja, Pavlova osuda pred takvim sudcem je bila sigurna. Međutim apostol je osjećao da se nema čega plašiti, sve dok je čuvao svoju odanost i svoju ljubav prema Bogu. Njegov život nije bio u rukama Nerona, i ako njegov posao još nije bio završen, Rimski car će biti nemoćan da ga ubije. Onaj koji je do sada bio njegov zaštitnik mogao ga je i dalje štiti od zlobe Hebreja, i od vlasti Cezara.

I Bog je zaštitio svog slugu. Na Pavlovom ispitivanju optužbe protiv njega nisu bile potvrđene, te suprotno sveopćem očekivanju, — obazirući se na pravdu što se potpuno nije slagalo s njegovim karakterom, — Neron je proglasio zatvorenika nevinim. Pavlovi okovi su presječeni, te je ponovo bio slobodan čovjek.

Da je njegovo suđenje duže odgađano, ili da je on iz bilo kojeg razloga bio zadržan u Rimu tijekom sljedeće godine, poginuo bi u strašnom progonstvu koje se tada odigralo. Obraćenci u Kršćanstvo su postali toliko brojni tijekom Pavlovog zatvaranja da su privukli pažnju i izazvali neprijateljstvo vlasti. Ljutnja cara je bila posebno pokrenuta obraćenjem članova njegovog vlastitog domaćinstva; još uvijek je bio žedan krvi, te je uskoro pronašao izgovor da učini Kršćane predmetima svoje nemilosrdne okrutnosti. Užasan požar se otprilike u to vrijeme desio u Rimu, od kojeg je bila progutana skoro

polovina grada. Neron je osobno izazvao da plamen bude zapaljen, a onda, da bi otklonio sumnju, pretvarao se da je velikodušan u pomaganju beskućnika i siromašnih. On je, međutim, optužen za zločin. Ljudi su bili uzbuđeni i razjareni, i Neron je odlučio da oslobodi sebe sumnje, a također i da oslobodi grad sloja kojeg se plašio i mrzio, tereteći Kršćane za djelo.

Sotonski plan je uspio. Tisuće Kristovih sljedbenika — muškaraca, žena, i djece — su pogubljeni na najokrutniji način. Neki su bili razapeti, neki pokriveni kožama divljih zvijeri, te raskomadani od pasa, drugi su bili obučeni u odjeću od zapaljivog materijala, te su zapaljeni noću da osvjetljavaju Vatikanski cirkus i Neronove vrtove zadovoljstva. Tako je ovaj monstrum u ljudskom obliku zabavljao javnost pokazivanjem svojih žrtava u smrtnim agonijama, dok je on sam stajao po strani, s najvećim uživanjem u njihovoj patnji. Koliko god da su Rimljani bili degradirani i otvrdnuti, te koliko god da je bila gorka njihova predrasuda protiv Kršćana, stalno ponavljanje ovih užasnih, srcu odvratnih prizora pokrenulo je čak i njihovo suosjećanje.

Pavao je bio pošteđen od tog užasnog mučenja, napustivši Rim ubrzo nakon svog oslobođanja. Taj posljednji dragocjeni interval slobode je bio ozbiljno poboljšan radom među crkvama. On je nastojao uspostaviti čvršću zajednicu između Grčkih i Istočnih crkava koje je podigao, te da ih čuva protiv suptilnih hereza koje su se uvlačile da pokvare vjeru. Iskušenja i brige koje je podnio, oštetili su njegovu fizičku i mentalnu snagu. Slabosti starosti su ga sustigle. On je osjećao da je njegov posao bio skoro završen.

U Jeruzalemu i u Antiohiji je branio Kršćanstvo protiv uskih ograničenja Judaizma. Propovijedao je evanđelje neznabošcima Likonije, fanaticima Galacije, kolonistima Makedonije, neozbiljnim obožavateljima umjetnosti iz Atene, trgovcima iz Korinta koji vole uživanje, polu barbarskim nacijama Dalmacije, otočanima s Krete, i robovima, vojnicima, ljudima od čina i položaja, te mnoštvu u Rimu. Sada je on radio svoje posljednje djelo.

POGLAVLJE XXIX

POSLEDNJE UHIĆENJE

Iako je Pavlov rad bio uglavnom među crkvama, on nije mogao pobjeći od promatranja svojih neprijatelja. Od Neronovog progona, Kršćani su svuda bili predmet mržnje i sumnje. Svaka zlu sklona osoba je mogla lako osigurati uhićenje i zatvaranje nekoga iz zabranjene sekte. Te su sada Hebreji smislili zamisao da pokušaju podmetnuti Pavlu zločin poticanja na spaljivanje Rima. Nijedan od njih ni za trenutak nije vjerovao da je on kriv; ali oni su znali da bi takva optužba, učinjena s najmanjom uvjerljivošću, zapečatila njegovu propast. Ubrzo se pružila prilika da ostvare svoje planove. U kući učenika u gradu Troadi, Pavao je ponovo uhvaćen, i s tog mjesta je žurno odveden na svoje posljednje zatvaranje.

Na uhićenje su utjecali naponi Aleksandra kovača, koji se toliko neuspješno protivio apostolovom djelu u Efezu, a koji je sada ugrabio priliku da se osveti onome kojeg nije mogao pobijediti. Pavao je u svojoj drugoj poslanici Timoteju kasnije spomenuo spletke tog neprijatelja vjere: „Aleksandar, kovač, nanio mi je mnogo zla: neka mu Gospod uzvati po njegovim djelima“. U svojoj prvoj poslanici on je govorio na sličan način o Himeneju i Aleksandru kao o onima koji su „doživjeli brodolom u pogledu vjere“; „koje sam“, kaže on, „predao Sotoni da se nauče ne huliti“. Ti ljudi su odstupili od vjere evanđelja, te su usprkos Duhu milosti još više od toga uradili pripisujući Sotonskoj sili divna otkrivenja dana Pavlu. Odbacivši istinu, ispunili su se mržnjom protiv nje, te su nastojali ubiti njenog vjernog zastupnika.

Popravno djelovanje je uvijek praćeno gubitkom, žrtvom, i opasnošću. Ono uvijek ukorava ljubav prema lagodnom, sebične interese, i pohlepnu ambiciju. Zato, tko god započne ili vodi takvo djelovanje mora se susresti s protivljenjem, klevetom, i mržnjom od onih koji su nevoljni da se pokore uslovima reforme. Nije lagana stvar da se nadvladaju grešne navike i postupci. Djelo može biti ispunjeno jedino pomoću božanske milosti; ali mnogi zanemaruju tražiti takvu pomoć, te nastoje spustiti standard kako bi zadovoljili svoje nedostatke, umjesto da se podignu da zadovolje Božji standard. Takav je bio trud tih ljudi koji su bili tako strogo tretirani zbog svojih grijeha. Oni su ugrožavali čistoću vjernika, te je bilo neophodno da se čvrst, odlučan način slijedi radi suočavanja sa zabludom i njenog izbacivanja iz crkve. Pavao je vjerno ukorio njihov grijeh, — porok bludnosti toliko rasprostranjen u tom vremenu, — međutim oni su odbili da budu ispravljani. On je nastavio u skladu s Kristovim uputama u vezi s takvim slučajevima, ali prijestupnici nisu dali nikakav znak pokajanja, te ih je stoga izopćio. Oni su zatim otvoreno otpali od vjere, te su se ujedinili s njenim najgorčnijim protivnicima. Kada su odbacili Pavlove riječi, te se postavili da ometaju njegov rad, zaratili su protiv Krista; a to je bilo zbog nadahnuća Božjeg Duha, a ne zbog izražavanja vlastitog osjećaja, da je Pavao izrekao protiv njih tu javnu optužbu.

Na svojoj drugoj plovidbi u Rim, Pavla su pratili nekoliko njegovih ranijih suputnika; drugi su iskreno željeli podijeliti njegovu sudbinu, ali im je on odbio dozvoliti da tako ugroze svoje živote. Izgledi pred njim bili su daleko nepovoljniji nego u vrijeme njegovog ranijeg zatvaranja. Progon pod Neronom je uveliko smanjio broj Kršćana u Rimu. Tisuće su bili mučenički ubijeni zbog svoje vjere, mnogi su napustili grad, a oni koji su ostali su bili jako obeshrabreni i zaplašeni. Na Pavlovom prvom dolasku, Hebreji iz Rima su bili voljni slušati njegove argumente; ali preko utjecaja izaslanika iz Jeruzalema, a također i zbog prihvaćenih optužbi protiv Kršćana, postali su njegovi žestoki neprijatelji.

Nikakvi srdačni učenici sada nisu susreli Pavla i njegove suputnike na Apijevom Forumu i Tri Krčme kao ranije, kada je on bio primoran da zahvali Bogu i ohrabri se. Sada nije bilo nikog poput ljubaznog i dobronamjernog Julija, da kaže riječ u njegovu korist, nema izjave od Festa ili Agripe da potvrdi njegovu nevinost. Promjena koja se dogodila u gradu i njegovim stanovnicima — grad još uvijek u ožiljcima i pocrnio od strašnog požara, a ljudi na desetine tisuća, svedeni na najjadnije siromaštvo — izgledala je u skladu s promjenom njegovog vlastitog stanja i izgleda. Kroz uskomešanu rulju koja je još uvijek vrvjela ulicama Rima, te koja je gledala na njega i na njegove prijatelje Kršćane kao na krivce za svu svoju bijedu, Pavao je prošao, ne sada u svoju vlastitu iznajmljenu kuću, već u mračnu tamnicu, da ostane tamo, okovan noću i danju, dok ne završi svoj put.

Posjetiti Pavla sada nije značilo, kao tijekom njegovog prvog zatvaranja, da se posjeti čovjek protiv koga nikakva optužba nije bila dokazana, i koji je zadobio povoljna mišljenja od knezova i vladara. Bila je to posjeta onome tko je bio predmet sveopće mržnje, koji je optužen da je potakao najpokvareniji i najužasniji zločin protiv grada i nacije. Tko god bi mu se usudio pokazati najmanju pažnju, na taj način je učinio sebe predmetom sumnje, te je ugrozio svoj vlastiti život. Rim je sada bio ispunjen špijunima, koji su stajali spremni da iznesu optužbu protiv bilo koga na najmanju mogućnost. Nitko osim Kršćanina ne bi posjetio Kršćanina; jer nitko drugi ne bi navukao mržnju vjere koju su čak i inteligentni ljudi smatrali ne samo prezrivom, već i izdajničkom.

Jednog po jednog, Pavao je vidio svoje prijatelje kako ga napuštaju. Prvi su otišli Figel i Hermogen. Zatim je Dimas, zastrašen sve gušćim oblacima teškoće i opasnosti, napustio progonjenog apostola da bi potražio lakoću i sigurnost u svjetovnom životu. Krescent je poslan na misiju crkvama u Galaciji, Tit u Dalmaciju, Tihik u Efez. Luka, voljeni ljekar i vjerni prijatelj, je još uvijek bio s njim. To je bila velika utjeha Pavlu, kojem nikada nije trebalo društvo i pomoć svoje braće

više nego sada, oslabljenom kakav je bio od godina, teškog rada, i bolesti, te zatvorenom u vlažnim, mračnim svodovima Rimskog zatvora. A, pošto je on zavisio od pomoći prepisivača, usluge Luke su bile od velike vrijednosti, omogućavajući mu da i dalje komunicira sa svojom braćom i vanjskim svijetom.

Neočekivano ohrabrenje je dano apostolu u to vrijeme, posjetom Onezifora, Efeškog Kršćanina koji je došao u Rim nedugo nakon Pavlovog dolaska. On je znao da je Pavao bio negdje u tom gradu kao zatvorenik, i odlučio ga je pronaći. To nije bila lagana stvar u gradu krcatom zatvorenici, gdje je posvuda bila sumnja, a trebao je samo da se uhvati za nesretnu žrtvu da ga pošalje u zatvor i možda u smrt. Međutim bez obzira na teškoće, Onezifor je tražio Pavla dok ga nije pronašao. Nezadovoljan s jednom posjetom, on je išao više puta u njegovu tamnicu, te je uradio sve što je u njegovoj moći da olakša teret njegovog zatvaranja. Strah od prezira, ponižavanja, ili progonstva, bio je nemoćan da prestraši tog Efežanina iskrenog srca, kada je on znao da je njegov voljeni učitelj bio u okovima radi istine, dok je on sam, u svakom pogledu daleko manje vrijedan, hodao slobodno.

Posjeta Onezifora, svjedočanstvo njegove voljene vjernosti u vrijeme usamljenosti i ostavljenosti, bila je svjetla točka u Pavlovom zatvorskom iskustvu. U posljednjem pismu ikada napisanom od njega, on ovako govori o ovom vjernom učeniku: „Neka Gospod podari milosrđem Oneziforov dom, jer me je često krijepio i mojeg se lanca nije stidio, nego me, kada je bio u Rimu, brižno potražio i našao. Dao mu Gospod da nađe Gospodnje milosrđe u onaj dan“.

Želja za ljubavlju i suosjećanjem je usađena u srce od samog Boga. Krist je u svom trenutku agonije u Gecemanimiji, dok je nosio krivicu grešnih ljudi, čeznuo za suosjećanjem svojih učenika. A Pavao je, iako skoro ravnodušan na teškoću i patnju, čeznuo za suosjećanjem i društvom. Bog hoće da njegovi ljudi gaje ljubav i suosjećanje jedni prema drugima. Čovječnost, uzvišena, oplemenjena, i učinjena Božanskom, vrijedna je uvažavanja i poštovanja. Božji sinovi i kćerke će biti nježnog

srca, sažaljivi, poučljivi, prema svim ljudima, „a posebno prema ukućanima vjere“. Međutim Pavao je bio vezan za svoje prijatelje učenike snažnijom vezom od čak one iz Kršćanskog bratstva. Gospod se otkrio Pavlu na poseban način, te ga je učinio sredstvom u spašavanju mnogih duša. Mnoge crkve mogu zaista da ga smatraju svojim ocem u evanđelju. Takav čovjek, koji je žrtvovao svako zemaljsko razmišljanje u službi Bogu, imao je posebno pravo na ljubav i suosjećanje svojih obraćenika i suradnika.

POGLAVLJE XXX

PAVAO PRED NERONOM

KADA je Pavao pozvan da se pojavi pred carem za svoje suđenje, to je bilo sa skorim izgledom za sigurnu smrt. Otežavajuća priroda zločina za koji je optužen, i rasprostranjeno neprijateljstvo prema Kršćanima, ostavljali su malo prostora za povoljan rezultat.

Praksa je bila među Grcima i Rimljanima da omoguće odvjetnika optuženoj osobi da iznese njen slučaj na sudu pravde, te da se zalaže u njeno ime. Snagom argumenta, svojom strastvenom rječitošću, ili uvjeravanjima, molbama, i suzama, takav bi odvjetnik često osigurao odluku u korist zatvorenika, ili ako u tome ne uspije, ublažio bi težinu njegove kazne. Međutim nijedan čovjek se nije usudio djelovati kao Pavlov savjetnik ili odvjetnik; nijedan prijatelj nije bio pri ruci, čak ni da sačuva zapis o optužbama iznijetim protiv njega od njegovih tužitelja, ili o argumentima koje je on isticao u svojoj vlastitoj obrani. Među Kršćanima u Rimu, nije bilo nijednog koji je istupio da stoji uz njega u tom času kušnje.

Jedini zapis o događaju je dan osobno u riječima Pavla, u drugom pismu Timoteju: „U mojoj prvoj obrani nitko nije stajao uz mene, nego su me svi napustili: molim Boga da im se to ne uračuna. Ali Gospod je stajao uz mene i krijepio me; da se po meni potpuno obznani propovijedanje i da čuju svi neznabošci: te bijah izbavljen iz usta lavljih“.

Pavao pred Neronom — kakva upadljiva suprotnost! Potpuna visina zemaljske moći, autoriteta, i bogatstva, kao i najniže dubine

zločina i bezakonja, dosegnuti su od strane oholog monarha pred kojim je Božji čovjek odgovarao za svoju vjeru. U svojoj moći i veličini, Neron je stajao neusporediv, nepristupačan. Nije bilo nikoga da ispituje njegov autoritet, nikoga da se opire njegovoj volji. Zemaljski kraljevi su spuštali svoje krune pred njegove noge. Najmoćnije vojske su marširale na njegovu zapovijed. Zastave njegovih flota na morima su označavale pobjedu. Njegov kip je postavljen u dvorani pravde, a dekreti senatora i odluke sudaca su bili samo odjek njegove volje. Mili- oni podanika su se klanjali u poslušnosti njegovim nalogima. Neron- ovo ime je učinilo da svijet drhti. Izložiti se njegovom nezadovoljstvu značilo je izgubiti imanje, slobodu, i život. Njegovog namrštenog pogleda se trebalo plašiti više nego kuge. Ipak dok je bio okružen svim vanjskim prividom zemaljske raskoši i veličine, obožavan i poštovan kao Bog u ljudskom obliku, on je posjedovao srce demona.

Pavao ostarjeli zatvorenik, bez para, bez prijatelja, bez savjetni- ka, izveden je iz odvratne tamnice da mu se sudi za njegov život. On je živio život siromaštva, samoodricanja, i patnje. S osjetljivom prirodom koja je žudjela za ljubavlju i suosjećanjem, suprotstavljao se lažnom prikazivanju, ukoru, mržnji, i zlostavljanju; grčeći se s nervoznom jezom od bola i opasnosti, neustrašivo je podnio oboje. On je bio, kao njegov Učitelj, beskućnik lotalica na zemlji; živio je i patio radi istine, nastojeći olakšati terete čovječanstva, i pokazivati u svom životu primjer Kristovog života. Kako se može od hirovitog, strastvenog, bludnog tiranina, koji nema razumijevanje vrijednosti samokritičnog, čestitog, plemenitog života, očekivati da razumije ili cijeni karakter i motive ovog Božjeg sina?

Pavao i Neron licem u lice! — mladoliki monarh koji nosi na svom grijehom žigosanom licu sramni zapis o strastima koje su vladale unutra; mirno i dobroćudno lice ostarjelog zatvorenika koje govori o srcu u miru s Bogom i ljudima. Plodovi suprotstavljenih siste- ma obuke i obrazovanja stajali su tog dana u suprotnosti, — život neograničenog samozadovoljstva i život potpunog samopožrtvovanja.

Tu su bili predstavnici dvije religije, — Kršćanstva i neznaboštva; predstavnici dvije teorije života, — jednostavnost samokritične ustrajnosti, spremnost da se preda sam život, ako treba, za dobro drugih, te luksuz samozadovoljavajuće sebičnosti, koji ne smatra ništa previše vrijednim žrtvovati za trenutno zadovoljstvo; predstavnici dvije duhovne sile, — Kristov ambasador i Sotonin rob. Njihov relativni položaj pokazao je u kojoj mjeri je put ovoga svijeta bio pod vlašću kneza tame. Bijednik čija duša je bila uprljana incestom i ubojstvom majke, bio je obučen u purpurno, te je sjedio na prijestolju, dok su najčišći i najplemenitiji od ljudi stajali pred sudskom stolicom, prezreni, omrznuti, i okovani.

Ogromna dvorana koja je bila mjesto suđenja bila je prepuna željne, nemirne rulje koja je navirala i pritiskala se naprijed da vidi i čuje sve što se treba desiti. Među tim okupljenima bilo je tu visokih i niskih, bogatih i siromašnih, učenih i neukih, ponosnih i poniznih. Ipak svi su podjednako bili lišeni pravog znanja o putu života i spasenja.

Ponovo su Hebreji isticali protiv zatvorenika stare optužbe o pobuni i herezi, dok su ga i Hebreji i Rimljani optuživali za poticanje na paljenje grada. Dok su njegovi neprijatelji bijesno isticali svoje optužbe, Pavao je sačuvao mirno dostojanstvo; nikakva sjenka straha ili bijesa nije poremetila mirnu blagost koja je počivala na njegovom licu. Ljudi pa čak i sudci su ga gledali s čuđenjem. Oni su bili prisutni na mnogim suđenjima, i gledali su mnoge kriminalce; ali nikada nisu vidjeli čovjeka koji nosi takav pogled svetog mira kao zatvorenik pred njima. Oštre oči sudaca, naviklih kakvi su bili da čitaju lica svojih zatvorenika, pretraživale su Pavlovo lice za neki skriveni trag zločina, ali uzalud. Kada mu je bilo dozvoljeno govoriti u svoje ime, svi su slušali s nestrpljivim interesom njegove riječi.

Još jednom je Pavao imao priliku podići u visinu pred začuđenim mnoštvom barjak Kristovog križa. S više od ljudske rječitosti i sile on je tog dana potakao njihova srca na istine evanđelja. Božja mudrost je bila otkrivena preko njegovog slugu. Dok Pavao stoji pred carem svijeta,

njegove riječi pogađaju strunu koja vibrira u srcima čak i najsurovijih, te koja oduševljava u skladu s misijom anđela. Istina, jasna i uvjerljiva, ruši zabludu i pobija laž. Nikada ranije ta grupa nije slušala riječi kao te. Svjetlost je sinula u zamračene umove koji bi rado slijedili vodstvo njenih dragocjenih zraka. Istine izgovorene tom prilikom nikada neće umrijeti. Iako izrečene od nejakog i ostarjelog zatvorenika, bile su predodređene da uzdrmaju nacije. One su bile obdarene silom koja će živjeti kroz sva vremena, utičući na srca ljudi kada usne koje su ih izgovorile trebaju utihniti u mučeničkom grobu.

Dok je Pavao gledao u rulju pred njim, — Hebreji, Grci, Rimljani, sa strancima iz mnogih zemalja, — njegova duša je bila uzburkana snažnom željom za njihovim spasenjem. On je izgubio iz vida događaj, opasnosti koje su ga okruživale, užasnu sudbinu koja se činila tako blizu. On je gledao iznad svega ovoga, u Isusa, Božanskog Posrednika, Zastupnika koji se zalaže pred Božjim prijestoljem u ime grešnih ljudi. Iskreno je uputio svoje slušatelje na veliku Žrtvu učinjenu u ime pale rase, te im je predstavio čovjeka u njegovom pravom dostojanstvu i vrijednosti. Neizmijerna cijena je plaćena za čovjekovo iskupljenje; zakonska odredba je bila učinjena da bi on mogao biti uzdignut da dijeli Božje prijestolje i da postane nasljednik besmrtnog bogatstva. Preko anđela glasnika, zemlja je bila povezana s Nebom, a sva čovjekova djela, dobra ili zla, bila su otvorena pred okom Beskonačne Pravde.

Tako se zalaže zastupnik istine; vjeran među nevjernima, odan i iskren među nelojalnima i neposlušnima, on stoji kao Božji predstavnik, a njegove riječi su kao glas s Neba. Nema traga straha, tuge, ili obeshrabrenja na licu ili ponašanju. Snažan u svojoj svjesnoj nevini, obučen u puni oklop istine, raduje se što je sin Božji. Njegove riječi su kao uzvik pobjede nad hukom bitke. Cilj istine kojem je posvetio svoj život, čini da izgleda kao jedini cilj koji ne može nikada propasti. Iako on može poginuti radi istine, evanđelje neće umrijeti. Bog živi, i istina će pobijediti.

Njegovo lice sija svjetlošću s Neba, kao da odražava sunčeve zrake. Mnogi koji su ga gledali u toj sudskoj dvorani „opaziše da mu je lice kao kod anđela“. Suze su zamaglile mnoge oči koje nikada ranije nisu viđene da plaču. Poruka evanđelja je pronašla svoj put do umova i srca mnogih koji je nikada ne bi slušali da nije bilo zatvaranja Pavla.

Nikada Neron nije čuo istinu kao što ju je čuo tom prilikom. Nikada mu ogromna krivica njegovog vlastitog života nije bila otkrivena kao što je bila otkrivena tog dana. Svjetlost s Neba je prodrla u grijehom zagađene odaje njegove duše. Zadržao je s užasom na pomisao o sudu pred kojim on, vladar svijeta, treba biti optužen, i gdje bi njegova djela trebala dočekati pravednu nagradu. On se plašio apostolovog Boga, te se nije usudio izreći kaznu nad Pavlom, protiv kojeg nikakva optužba nije bila dokazana. Osjećaj strahopoštovanja je na neko vrijeme obuzdao njegov krvožedni duh.

Na trenutak, Nebo je pred njim bilo otvoreno Pavlovim riječima, a njegovi mir i čistoća činili su se poželjnima. Tog trenutka poziv milosti je bio pružen čak i krivom i surovom Neronu. Ali samo na trenutak. Naredba je izdana da se Pavao vrati nazad u svoju tamnicu; i kao što su se vrata zatvorila za Božjeg glasnika, tako su se vrata pokajanja zauvijek zatvorila za Rimskog cara. Nijedan drugi zrak svjetlosti neće probiti gustu tamu koja ga je obavijala. Bio je potreban samo ovaj krunski čin odbacivanja božanske milosti da bi se na njega prizvala osvetnička Božja pravda.

Nedugo nakon toga Neron je otplovio na svoju ekspediciju u Grčku, gdje je osramotio sebe i svoje carstvo najsrमतnijom i najpokvarenijom lakomislenošću. Vratio se u Rim s velikom svečanom ceremonijom, i u svojoj zlatnoj palači, okružen najozloglašanim dvoranima, upustio se u scene odvratnog razvrata. Usred njihovog opijanja, zvuk poput meteža se čuo na ulicama, te je poslan glasnik da sazna uzrok. On se brzo vratio sa strašnim vijestima da je Galba, na čelu osvetničke vojske, marširao brzo na Rim, da je ustanak već izbilo

u gradu, a ulice su bile pune razjarene rulje koja je prijetila smrću caru i svim njegovim pristalicama, te se brzo probijala prema palači.

Bijedni tiranin, isto plašljiv koliko je i okrutan, bio je potpuno bez osoblja. Skočio je od stola za kojim se gostio i pio, prevrnuvši ga u svom slijepom užasu, te razbivši najskuplji porculan u komadiće. Kao netko tko je izvan sebe, on je jurio tamo i vamo, udarajući svoje čelo, i vičući, „Izgubljen sam! Izgubljen sam“! On nije imao, kao vjerni Pavao, silnog suosjećajnog Boga da se osloni na njega u svom času opasnosti. On je znao da će ako bude zarobljen biti podvrgnut uvredi i mučenju, te je razmišljao kako bi mogao okončati svoj bijedni život sa što manje bola je moguće. Tražio je otrov, ali kada je donijet, nije se usudio uzeti ga; tražio je mač, ali nakon što je ispitao njegovu oštru ivicu, položio je i njega u stranu. Zatim, maskiran u žensku odjeću, istrčao je iz svoje palače, te je pobjegao mračnim, uskim ulicama do Tibra; ali dok je gledao u njegove mračne dubine, njegova hrabrost je opet iznevjerila. Jedan od nekoliko pratitelja koji su ga slijedili, predložio je da pobjegne u seoski ljetnikovac udaljen nekoliko milja, gdje bi mogao pronaći sigurnost. Skrivajući svoje lice, skočio je na konja, i uspio pobjeći.

Dok je car tako neslavno bježao za svoj život, Rimski senat je, ohrabren ustankom i približavanjem Galbe, donio dekret proglašavajući Nerona neprijateljem svoje države, te ga osuđujući na smrt. Pošto je vijest o toj odluci donio Neronu jedan od njegovih pratitelja, monarh je upitao kakvu smrt treba pretrpjeti, i rečeno mu je da će biti skinut gol, da bude pričvršćen glavom za stup srama i da bude bičevan do smrti. Monstrum koji je bio oduševljen da zadaje Kršćanima najnečovječnije mučenje, skupio se od užasa na samu pomisao da će osobno podnijeti slično mučenje. Zgrabio je bodež i ponovo se potrudio da ohrabri sebe da ga zabije u svoje srce; ali je bockanje oruđa sve što je on mogao podnijeti. Kada ga je bacio u stranu s očajničkim jecanjem, čuli su se konjanici kako se približavaju. Njegovo sklonište je otkrivena; još nekoliko trenutaka, i on će

biti u moći svojih neprijatelja. Užasnut podjednako na pomisao o mučenju i samoubojstvu, još uvijek je oklijevao, te je bio konačno primoran dopustiti robu da pomogne njegovoj drhtavoj ruci da prodre bodežom u njegov vrat. Tako je poginuo tiranin Neron, u ranoj trideset i drugoj godini.

Bog u svojoj neograničenoj milosti dugo podnosi prijestupnike svog zakona. U dane Abrahama on je objavio da idolopoklonički Amorejci trebaju i dalje biti pošteđeni do četvrtog naraštaja; jer se njihovo bezakonje još nije napunilo, i on nije mogao dati zapovijed za njihovo uništenje. Više od četiri stotine godina ih je štedio, ali kada su, umjesto da se okrenu k pokajanju, otvrdnuli svoja srca u bezakonju, i zaratili protiv njegovog naroda, njihov dan milosti se završio, te je izašao nalog za njihovo potpuno uništenje. S nepogrešivom preciznošću, Beskonačni drži zapis o grešnosti nacija i pojedinaca. Duga je njegova milost ponuđena njima, s pozivima na pokajanje; ali kada njihova krivica dostigne određenu granicu, koju je on odredio, onda milost prestaje sa svojim molbama, te počinje davanje gnjeva.

POGLAVLJE XXXI

PAVLOVO POSLJEDNJE PISMO

Iz Cezareve sudske dvorane, Pavao se vratio u svoju tamnicu, znajući da je dobio za sebe samo kratku odgodu; njegovi neprijatelji se neće smiriti dok ne osiguraju njegovu smrt. Ipak on je znao da je istina trijumfirala za to vrijeme, i da je objava rassetog i uskrslog Spasitelja pred ogromnom ruljom koja je slušala njegove riječi, bila sama po sebi pobjeda. Tog dana je započelo djelo koje će se uvećati i napredovati, i koje će car Rima, sa svom svojom raskoši i moći, uzalud gledati uništiti ili spriječiti.

Apostolov govor mu je stekao mnogo prijatelja, a posjetile su ga neke visoke ličnosti, koje su smatrale da je njegov blagoslov vrijedniji od naklonosti cara svijeta. Međutim bio je jedan prijatelj za čijim suosjećanjem i prijateljstvom je čeznuo u tim posljednjim zamornim danima. Taj prijatelj je bio Timotej, kojem je on povjerio brigu o crkvi u Efezu, i koji je zato ostavljen kada je on krenuo na svoje posljednje putovanje u Rim. Privrženost između ovog mladog radnika i apostola počela je s Timotejevim obraćenjem kroz Pavlov rad; a povezanost je ojačala jer su zajedno dijelili nade i opasnosti i muke misionarskog života, sve dok se nije činilo da su kao jedno. Različitost u njihovim godinama i razlika u njihovom karakteru učinili su njihov interes i ljubav jednog prema drugom ozbiljnijim i svetijim. Vatrene, revne, neslomljivi Pavlov duh našao je odmor i utjehu u blagom, popustljivom, povučenom karakteru Timoteja. Vjerno pomaganje i nježna ljubav od tog iskušanog prijatelja osvijetlila je mnoge mračne

sate u apostolovom životu. Sve ono što je Melanchton bio Luteru, sve ono što je sin mogao biti voljenom i poštovanom ocu, to je bio mladi Timotej iskušanom i usamljenom Pavlu.

A sada, sjedeći dan za danom u svojoj mračnoj ćeliji, znajući da na riječ ili klimanje glavom tiranina Nerona njegov život može biti žrtvovan, Pavao razmišlja o Timoteju, te odlučuje poslati po njega. Pod najpovoljnijim okolnostima, nekoliko mjeseci mora proći prije nego što Timotej može doći do Rima iz Male Azije. Pavao zna da je njegov vlastiti život, čak i na jedan dan, neizvjestan, te se plaši da Timotej može stići prekasno, ili može oklijevati iz straha zbog opasnosti na koje treba naići. On ima važan savjet i uputstvo za mladog čovjeka kojem je tako velika odgovornost povjerena, i dok ga požuruje da dođe bez odgode, on diktira svjedočanstvo na samrti koje možda neće biti pošteđen izgovoriti. Njegova duša je ispunjena voljenom brigom za svojim sinom u evanđelju, i za crkvom koja je pod njegovom brigom, te on iskreno nastoji utisnuti na njega značaj vjernosti njegovom svetom zalogu.

Pavlove riječi Timoteju se odnose s jednakom silom na sve Kristove propovjednike, do kraja vremena: „Zadužujem te, zato, pred Bogom, i Gospodom Isusom Kristom, koji će suditi živima i mrtvima svojim dolaskom i svojim kraljevstvom: propovijedaj riječ, bilo zgodno ili nezgodno vrijeme; uvjeravaj, opominji, ohrabruj sa svom strpljivošću i doktrinom“.

Ovo uzvišeno zaduženje nekom tko je tako revan i vjeran kao što je bio Timotej, jasno je svjedočanstvo o velikoj važnosti i odgovornosti evanđeoske službe. Apostol poziva Timoteja, takoreći, pred sud beskrayne pravde, i na najupečatljiviji način ga zadužuje da propovijeda riječ; ne običaje ili izreke ljudi, već Božju riječ; da je propovijeda kao netko tko je ozbiljan, — „bilo zgodno ili nezgodno vrijeme“, — kad god bi se prilika ukazala; u navedena vremena i povremeno; velikim zajednicama, privatnim krugovima; pored puta, kraj vatre; pred prijateljima i neprijateljima; jednome kao i mnogima; bez obzira da

li može govoriti sigurno ili će biti izložen teškoći i opasnosti, ukoru i gubitku.

Timotej je patio od fizičkih bolesti, i apostol, nježan i suosjećajan kakav je bio, smatrao je neophodnim da ga upozori da ne zanemaruje dužnost po tom pitanju. I plašeći se da bi ga njegova, blaga, popustljiva sklonost mogla navesti da izbjegava suštinski dio svog posla, Pavao ga opominje da bude vjeran u ukoravanju grijeha, pa čak i da ukorava s oštrinom one koji su bili krivi za velika zla. Ipak on to treba raditi sa „svom strpljivošću i doktrinom“; on mora pokazati strpljenje i Kristovu ljubav, te mora objasniti i potkrijepiti svoje ukore i opomene Božjom riječju.

Mrziti i ukoravati grijeh, a u isto vrijeme pokazivati sažaljenje i nježnost prema grešniku, teško je dostignuće. Što su iskreniji naši vlastiti napori da dostignemo svetost srca i života, to je jače naše opažanje grijeha, i odlučnije naše neodobravanje svakog odstupanja od ispravnog. Moramo se čuvati od neopravdane strogoće prema krivcu. Međutim dok trebamo nastojati da ga ohrabrimo u svakom naporu da ispravi svoje zablude, moramo biti pažljivi da ne izgubimo iz vida prekomjernu grešnost grijeha. Dok je potrebno Kristoliko strpljenje i ljubav prema grešniku, postoji stalna opasnost pokazivanja toliko velike tolerancije za njegovu zabludu da će on smatrati sebe nedostojnim za ukor, i odbacit će ga kao ničim izazvanim i nepravednim.

Propovjednici evanđelja čiji karakteri su inače skoro besprijekorni, često čine veliku štetu dozvoljavajući svom strpljenju prema grešnicima da se izrodi u toleriranje njihovih grijeha, pa čak i u sudjelovanje u njima. Na ovaj ležerni način oni opravdavaju i ublažavaju ono što Božja riječ osuđuje; i nakon nekog vremena oni postaju toliko zaslijepljeni da čak hvale upravo one koje im Bog zapovijeda da ukore. Jedina zaštita od ovih opasnosti je da se strpljenju doda pobožnost, — da se poštuje Bog, njegov karakter i njegov zakon, i da se drži njegov strah uvijek pred umom. Druženjem s Bogom, kroz molitvu i

čitanje njegove riječi, mi trebamo gajiti takav osjećaj svetosti njegovog karaktera da ćemo gledati na grijeh kao što on gleda na njega.

Pobožnost dovodi do bratske ljubaznosti; a oni koji ne gaje jedno, sigurno će im drugo nedostajati. Onaj tko je zatupio svoja moralna opažanja grešnom popustljivošću prema onima koje Bog osuđuje, ubrzo će počiniti veći grijeh strogošću i grubošću prema onima koje Bog odobrava. Gledano kroz izopačeno posredstvom neposvećenog duha, samo poštenje i vjernost iskrenog Kršćanina činit će se vrijednim prijekora.

Ponosom ljudske mudrosti, preziranjem utjecaja Svetog Duha, i gađenjem prema poniznim istinama Božje riječi, mnogi koji se izjašnjavaju da su Kršćani, i koji se osjećaju sposobnim da uče druge, bit će navedeni da se odvrte od Božjih zahtijeva. Pavao je izjavio Timoteju: „Jer doći će vrijeme kada ljudi neće podnositi zdravu doktrinu, nego će prema vlastitim požudama sami sebi nagomilati učitelje, jer će ih svrbjeti uši; i odvratit će svoje uši od istine i okrenuti se bajkama“.

Apostol se ovdje ne obraća otvoreno nereligioznima već navodnim Kršćanima koji su se prepuštali sklonosti dok ne postanu porobljeni svojim vlastitim neobuzdanim strastima, — „vođeni raznovrsnim strastima“. Takvi žele čuti doktrine koje neće ometati njihov grešni pravac, ili osuditi njihove sklonosti k zadovoljstvu. Zato su oni uvrijeđeni jasnim riječima vjernih Kristovih slugu, te biraju one učitelje koji će ih hvaliti i laskati im umjesto da ukore njihove grijehe. Te učitelje će „sebi nagomilati“ kao posebno omiljene. Čak i među otvorenim Kršćanima, ima mnogo onih koji ne propovijedaju riječ, već mišljenja ljudi. Oni su odvratili svoje uši od istine. Gospod im je govorio u svojoj riječi, ali njih nije briga čuti njegov glas, jer osuđuje njihove postupke.

U svojih deset svetih zapovijedi, Bog je dao pravilo za čovjekov život, zakon za koji Krist izjavljuje da ne ukida ni jedno slovo od njegovih zahtijeva prema ljudima tijekom svih njihovih naraštaja, do kraja

vremena. Taj zakon je i dalje vjernikovo pravilo života, grešnikova osuda. Taj zakon je Krist došao da uveliča i učini cijjenjenim. Pokazao je da je on baziran na širokom temelju ljubavi prema Bogu i ljudima, i da poslušnost njegovim zapovijedima obuhvaća svu čovjekovu dužnost. U svom vlastitom životu on je dao ljudima savršen primjer poslušnosti Božjem zakonu. U svojoj propovijedi na gori pokazao je kako se njegovi zahtjevi protežu izvan izvanjskih djela, te uzimaju u obzir misli i namjere srca. Taj zakon, poslušan, će voditi ljude da odbacuju bezbožnost i svjetovne požude, te da žive „razborito, pravedno i pobožno u ovom sadašnjem svijetu“.

Međutim neprijatelj svake pravednosti je zarobio svijet, te ih je naveo da učine ništavnim Božji zakon. Kao što je Pavao predvidio, ljudi su se odvratili od jasnih, prodornih istina Božje riječi, a pošto su ih svrbjele uši, nagomilali su sebi učitelje koji im iznose bajke koje oni žele. Ti učitelji gaze pod svojim nogama četvrtu zapovijed, te umjesto dana koji je Bog blagoslovio i posvetio, oni poštuju dan koji on nije zapovjedio, i u koji se nije odmorio. Prvi dan sedmice, čija svetost leži potpuno na autoritetu papstva, „čovjeka grijeha“, svetkuje se kao sveti dan od Katolika i Protestanata jednako, umjesto dana koji je Bog izdvojio, i na koji je on stavio svoj blagoslov. Tako je Stvoritelj svijeta uvrijeđen, a Sotona se smije u trijumfu zbog uspjeha svojih zamisli.

S rastućim prezirom prema Božjem svetom zakonu, postoji rastuća odvratnost prema religiji, povećanje ponosa, ljubavi prema zadovoljstvu, neposlušnosti prema roditeljima, i ugađanja sebi; a obazrivi umovi svuda zabrinuto pitaju, Što se može učiniti da se isprave ova alarmantna zla? Odgovor se nalazi u Pavlovoj opomeni Timoteju: „Propovijedaj riječ“. U toj riječi su jedina sigurna načela djelovanja. Ona je prijepis Božje volje, te izraz božanske mudrosti. Ona otvara čovjekovom razumijevanju veliki problem života. Ona će se pokazati vodičem svima koji je slušaju, tako da njihovi životi ne budu potrošeni na pogrešno usmjerene napore. Bog je objavio svoju

volju, i potpuno je ludilo da ljudi mijenjaju ili čak dovode u pitanje ono što je sišlo s njegovih usana. Nakon što je Beskonačna Mudrost progovorila, ne može biti sumnjivih pitanja koje čovjek treba riješiti, nema kolebljivih vjerojatnoća za njega da ih on prilagodi. Svi interesi vremena i vječnosti su uključeni u iskreno, ozbiljno usuglašavanje uma i volje ljudi s izraženom Božjom voljom. Poslušnost je najviša naredba razuma kao i savjesti. Oni koji biraju slušati druge glasove i slijediti druge vodiče, bit će okrenuti k bajkama, a vjerujući njima, oni će se na Božji dan sresti s vječnim gubitkom.

Pavao nastavlja sa svojim zaduženjem: „Ali ti budan budi u svemu, podnesi nevolje, vrši djelo evanđeliste, služenje svoje u potpunosti ispuni“. Sada kada je Pavao pozvan da završi svoj put, želio bi da Timotej popuni njegovo mjesto, i čuva crkve od bajki i hereza s kojima bi Sotona i njegovi agenti na različite načine nastojali da ih odvedu u stranu od jednostavnosti istine. On ga zato opominje da se kloni svih zemaljskih zanimanja i zapleta, koji bi ga spriječili da se preda u potpunosti svom djelu; da podnosi s vedrinom protivljenje, prijekor, i progon kojima će ga njegova vjernost izložiti; da „služenje svoje u potpunosti ispuni“, koristeći do krajnjih granica sva sredstva za činjenje dobra dušama ljudi za koje je Krist umro.

Pavao se nikada nije plašio ili stidio priznati Krista pred ljudima. Nikada nije zauzimao sumnjiv stav, već se pod svim okolnostima bez oklijevanja obvezivao na stranu poštenja i pravедnosti. Njegov vlastiti život je bio živa slika istine koju je poučavao; a u tome leži njegova sila s ljudima. Glas dužnosti je za njega bio Božji glas. Njegujući u svojoj vlastitoj duši načela istine, nikada se nije ustezao da ih drži pred punim pogledom svijeta. Njegova duša je uvijek bila ispunjena s dubokim i trajnim osjećajem njegove odgovornosti pred Bogom; te je živio u bliskom i stalnom druženju s Njim koji je izvor pravde, milosti, i istine. On se držao za Kristov križ kao za jedinu garanciju uspjeha. Kristova ljubav je bila svemoguća, neprolazni motiv koji ga je podupirao u njegovim sukobima sa sobom i sa Sotoninom silom, u njegovim

borbama s duhovnom zlobom na visokim mjestima, u njegovom doživotnom radu, dok je on gurao naprijed protiv nedruželjivosti svijeta i tereta svojih vlastitih bolesti.

Ono što crkvi treba u ovim danima opasnosti je vojska radnika, koji su se, kao Pavao, obrazovali za korisnost, koji imaju duboko iskustvo u Božjim stvarima, i koji su nadahnuti s ozbiljnošću i revnošću u njegovoj službi. Profinjeni, oplemenjeni, posvećeni, samopožrtvovani ljudi su potrebni; ljudi koji se neće kloniti iskušenja i odgovornosti, već koji će podići terete gdje god ih mogu naći; ljudi koji su hrabri, koji su iskreni; ljudi koji imaju Krista oblikovanog u njima, i koji će, s usnama dotaknutim svetom vatrom, „propovijedati riječ“ usred tisuća koji propovijedaju bajke. Zbog nedostatka takvih radnika, Božji cilj slabi, a fatalne zablude, poput smrtonosnog otrova, prljaju moral i razaraju nade velikog dijela ljudske rase.

Dok vjerni, radom izmoreni nositelji barjaka prinose svoje živote radi istine, tko će istupiti da zauzme njihova mjesta? Da li će naši mladi ljudi prihvatiti sveti zalog ostavljen od njihovih očeva? Da li se oni sada pripremaju da popune prazna mjesta napravljena smrću vjernih? Da li će se apostolova briga poslušati, poziv na dužnost čuti, usred poticanja na sebičnost i ambiciju koji privlače mlade?

Pavao završava svoje pismo s raznim vlastitim porukama, i više puta ponavlja hitan zahtjev da Timotej upotrijebi svu ustrajnost da mu uskoro dođe, i ako je moguće da dođe prije zime. On opisuje svoju usamljenost zbog napuštanja nekih prijatelja i neophodnog odsustva drugih, a da Timotej ne bi i dalje oklijevao, plašeći se da crkva u Efezu zahtijeva njegov rad, on navodi da je već poslao Tihika da popuni mjesto Timoteja u njegovom odsustvu. a zatim on dodaje dirljivi zahtjev, „Kabanicu koju sam ostavio u Troadi kod Karpa, donesi kad budeš dolazio; i knjige, posebno pergamene“. Pri svom drugom uhićenju, Pavao je uhvaćen i brzo odveden toliko iznenada da nije imao priliku pokupiti svojih nekoliko „knjiga i pergamena“, ili čak ponijeti sa sobom svoj ogrtač. A sada je dolazila zima, i znao

je da će se mučiti s hladnoćom u svojoj vlažnoj zatvorskoj ćeliji. On nije imao novaca da kupi drugu odjeću, znao je da njegov kraj može doći u svakom trenutku, te sa svojom uobičajenom nesebičnošću i strahom da će opteretiti crkvu, on nije želio da bude nikakvog troška na njegov račun.

Nakon što je opisao događaje sa suđenja koje je već prošlo, napuštanje svoje braće, i podupiruću milost Boga koji se drži zavjeta, te uputio pozdrav vjernim suradnicima, Pavao završava predavanjem svog voljenog Timoteja u starateljstvo Poglavara Pastira, koji će, iako podpastiri mogu biti oboreni, i dalje brinuti za svoje sluge i svoje stado.

POGLAVLJE XXXII

PAVLOVO I PETROVO MUČENIŠTVO

APOSTOLI Pavao i Petar su puno godina bili daleko udaljeni u svojim poslovima, Pavlov je posao bio da nosi evanđelje Neznabošcima, dok je Petar posebno radio za Hebreje. Međutim u Božjem providenju, obojica će svjedočiti za Krista u svjetskoj prijestolnici, te će na njenom tlu obojica prolići svoju krv kao sjeme obilate žetve svetaca i mučenika.

Otprilike u vrijeme Pavlovog drugog uhićenja, Petar je također bio uhvaćen i bačen u zatvor. Posebno je postao nepodnošljiv vlastima svojom revnošću i uspjehom u razotkrivanju prevara i sprečavanju spletki vračara Šimuna Maga, koji ga je pratio u Rim da se protivi i ometa djelo evanđelja. Neron je vjerovao u magiju, te je štitio Šimuna. Stoga je bio jako ljut na apostola, i zato je požurio narediti njegovo uhićenje.

Careva zloba protiv Pavla je bila pojačana činjenicom da su članovi carevog domaćinstva, a također i druge istaknute osobe, bili obraćeni u Kršćanstvo tijekom njegovog prvog zatočeništva. Iz tog razloga je on učinio drugo zatočeništvo mnogo težim od prvog, dajući mu malo prilike da propovijeda evanđelje; i bio je odlučan da skрати njegov život čim bi se ukazao prihvatljiv izgovor za to. Sila apostolovih riječi je ostavila toliko snažan utisak na Neronov um na njegovom zadnjem suđenju da je on odgodio odlučiti slučaj, niti ga oslobodivši, niti osudivši. Međutim presuda je samo bila odgođena. Nije prošlo dugo prije nego što je odluka bila izrečena, što je predalo Pavla mučeničkom grobu. Pošto je bio Rimski

građanin, nije mogao biti izložen mučenju i stoga je bio osuđen na odrubljivanje glave.

Petar, kao Hebrej i stranac, bio je osuđen da bude išiban i raspet. Očekujući ovu strašnu smrt, apostol se sjetio svog velikog grijeha odricanja Isusa u času iskušenja, i njegova jedina misao je bila, da on nije vrijedan tako velike časti da umre na isti način kao što je umro njegov Učitelj. Petar se iskreno pokajao za taj grijeh, a Krist mu je oprostio, što se vidi i u visokoj dužnosti koja mu je dana da hrani ovce i jaganjce stada. Međutim on nikada nije mogao sebi oprostiti. Čak ni misli o patnjama posljednje užasne scene nisu mogle ublažiti gorčinu njegove tuge i pokajanja. Kao posljednju želju zamolio je svoje krvnike da bude zakucan na križ sa svojom glavom nadolje. Zahtjev je odobren, i na taj način je umro veliki apostol Petar.

Pavao je na skrovit način odveden na mjesto pogubljenja. Njegovi progonitelji su se uznemireni veličinom njegovog utjecaja, plašeći se da se obraćenici mogu zadobiti za Kršćanstvo, čak i prizorima njegove smrti. Zato je bilo dozvoljeno da malo promatrača bude prisutno. Međutim otvrdnuli vojnici dodijeljeni da ga otprate, slušali su njegove riječi, te su ga s čuđenjem gledali veselog i čak radosnog u iščekivanju takve smrti. Njegov duh opraštanja prema svojim ubojicama, te njegovo neprolazno pouzdanje u Krista do samog kraja, pokazali su se kao ukus života za život nekima koji su bili svjedoci ovom mučeništvu. Više od jednog su ubrzo prihvatili Spasitelja kojeg je Pavao propovijedao, te su neustrašivo zapečatili svoju sudbinu svojom krvlju.

Pavlov život je, do njegovog samog posljednjeg trenutka, svjedočio o istini njegovih riječi u drugoj Poslanici Korinćanima: „Jer je Bog, koji je zapovjedio da iz tame zasvijetli svjetlo, zasvijetlio u našim srcima da bi dao svjetlo spoznaje slave Božje na licu Isusa Krista. A to blago imamo u zemljanim posudama da ta izvanredna snaga bude od Boga, a ne od nas. U svemu smo pritisnuti, ali ne pritješnjeni; smeteni, ali ne očajni; progonjeni, ali ne napušteni; oboreni, ali ne

uništeni: uvijek umiranje Gospoda Isusa u tijelu nosimo da se i život Isusov pokazuje u našem tijelu“. Njegova sposobnost nije bila u njemu samom, već u prisustvu i posredništvu božanskog Duha koji je ispunio njegovu dušu, i doveo svaku misao u pokornost Kristovoj volji. Činjenica da je njegov vlastiti život služio za primjer istine koju je objavljivao, davalo je uvjerljivu silu i njegovom propovijedanju i njegovom ponašanju. Prorok kaže, „Ti ćeš u savršenom miru održati onoga čiji se um na tebe oslanja, jer se u tebe pouzdava“. Upravo je taj od Neba rođen mir izražen na licu, ono što je zadobilo mnogo duša za evanđelje.

Apostol nije gledao u zagrobni život s nesigurnošću ili sa strahom, već s radosnom nadom i čežnjom iščekivanja. Dok je stajao na mjestu mučeništva, nije vidio bljesak krvnikovog mača, ili zelenu zemlju koja će ubrzo primiti njegovu krv; gledao je kroz mirno plavo nebo tog ljetnog dana na prijestolje Vječnoga. Izgovorio je, O Gospode ti si moja utjeha i moje zadovoljstvo. Kada ću te zagrliti? Kada ću te gledati za sebe, bez zatamnjenog vela između nas?

Pavao je nosio sa sobom kroz svoj život samu atmosferu Neba. Svi koji su bili povezani s njim osjećali su utjecaj njegove povezanosti s Kristom i druženja s anđelima. Ovdje leži sila istine. Spontan, nesvjestan utjecaj svetog života je najuvjerljivija propovijed koja se može dati u korist Kršćanstva. Argument, čak i kada je bez odgovora, može izazvati samo protivljenje; ali božanski primjer ima silu kojoj je nemoguće u potpunosti odoljeti.

Dok je apostol izgubio iz vida svoja vlastita bliska stradanja, osjećao je duboku zabrinutost za učenike koje se spremao ostaviti da izlaze na kraj s predrasudom, mržnjom, i progonstvom. Nastojao je osnažiti i ohrabriti nekolicinu Kršćana koji su ga pratili do mjesta pogubljenja, ponavljajući neizmjereno dragocjena obećanja dana za one koji su progonjeni radi pravednosti. Uvjerio ih je da ništa neće propasti od svega što je Gospod govorio u vezi sa svojim iskušanima i vjernima. Oni će ustati i sijati; jer će se svjetlost Gospoda podići nad njima. Oni

će obući svoje prelijepje haljine kada Gospodnja slava bude otkrivena. Kratak period oni mogu biti u poteškoćama kroz mnogostruka iskušenja, mogu biti lišeni zemaljske udobnosti; međutim oni moraju ohrabrivati svoja srca govoreći, Znam onoga kome vjerujem. On je sposoban čuvati ono što sam Mu povjerio. Njegov prijekor će se završiti, a radosno jutro mira i savršenog dana će doći.

Pavao je objavio svojoj braći, Našim očevima nije pokazano kakve velike i dobre stvari trebaju biti dane onima koji vjeruju u Isusa. Oni su željeli vidjeti stvari koje mi vidimo, i čuti stvari koje mi čujemo, ali su umrli bez uvida ili znanja. Veće svjetlo koje smo mi primili sija nad nama Kristovim evanđeljem. Sveti ljudi od davnina su priznati i poštovani od Boga jer su bili vjerni u nekoliko stvari; a samo oni koji ojačaju s istom vjernošću svoje veće pouzdanje, će biti s njima uračunati u vrijedne sluge, te će biti okrunjeni slavom, čašću, i besmrtnošću.

Ovaj čovjek vjere promatra ljestve predstavljene u Jakovljevoj viziji, — ljestve koje su se spustile na zemlju i dosezale su do najviših nebesa, a kojima su se Božji anđeli penjali i spuštali. On zna da ove ljestve predstavljaju Krista, koji je povezo zemlju s Nebom, a ograničenog čovjeka s neograničenim Bogom. On čuje anđele i arkandele kako veličaju to slavno ime. Njegova vjera je osnažena dok se on prisjeća da su se patrijarsi i proroci oslanjali na istog Spasitelja koji je njegova podrška i utjeha, i za kojeg daje svoj život. Ovi sveti ljudi koji su iz stoljeća u stoljeće prenosili svoje svjedočanstvo za istinu, te apostoli, koji su da bi propovijedali Kristovo evanđelje otišli da se suoče s religijskom netrpeljivošću i neznabožačkim praznovjerjem, kojima nije bilo stalo do svojih života ako bi mogli nositi visoko svjetlo križa među mračne labirinte nevjerstva, — sve njih on čuje kako svjedoče o Isusu kao o Sinu Svevišnjega, Spasitelju svijeta. Mučenički pobjedonosni uzvik, neustrašivo svjedočanstvo za vjeru, pada na njegovo uho sa sprave za mučenje, s kolca, iz tamnice, iz jazbina i pećina zemlje, od nepokolebljivih duša koje su napuštene, pogođene, mučene, a ipak

kojih ovaj svijet nije vrijedan. S neprestano osnažujućim uvjerenjem one izjavljuju, „Znam kome sam povjerovao“. Dok predaju svoje živote kao svjedoci za istinu, oni nose svečano, osuđujuće svjedočanstvo svijetu, izjavljujući da je On u kojeg vjeruju dokazao da je sposoban da u najvećoj mogućoj mjeri spašava.

Kapetan našeg spasenja je pripremio svog slugu za posljednji veliki sukob. Otkupljen Kristovom žrtvom, opran od grijeha njegovom krvlju, i obučen u njegovu pravednost, Pavao ima svjedočanstvo u sebi da je njegova duša dragocjena u očima njegovog Iskupitelja. Njegov život je sakriven s Kristom u Bogu, i uvjeren je da je Onaj koji je pobijedio smrt sposoban sačuvati ono što Mu je povjereno. Njegov um shvaća Spasiteljevo obećanje, „Ja ću ga uskrsnuti u posljednji dan“. Njegove misli i nade su usmjerene na drugi dolazak njegovog Gospoda. A kako se mač krvnika spuštao, i sjenke smrti skupljale oko mučeničke duše, njegova posljednja misao iskače, kao što će njegova najranija misao u velikom probuđenju da susretne Davaoca života koji će mu poželjeti dobrodošlicu u blagoslovljenoj radosti.

Skoro da je dvadeset stoljeća prošlo otkad je ostarjeli Pavao prolio svoju krv kao svjedok za Božju riječ i za Kristovo svjedočanstvo. Nijedna vjerna ruka nije zabilježila za buduće naraštaje, posljednje scene iz života ovog svetog čovjeka; ali je nadahnuće sačuvalo za nas njegovo umiruće svjedočanstvo. Kao glasan zvuk trube je njegov glas odzvanjao tijekom stoljeća, krijepeći svojom vlastitom hrabrošću tisuće svjedoka za Krista, a budeći u tisućama tugom pogođenih srca odjek njegove vlastite pobjedonosne radosti: „Jer ja sam već spreman biti žrtvovan i vrijeme mog odlaska je pristiglo. Dobar rat sam ratovao, trku sam svoju dovršio, vjeru sačuvalo: zato mi je pripremljen vijenac pravednosti, koji će mi u onaj dan dati Gospod, pravedan sudac; i ne samo meni, nego svima onima koji vole njegov dolazak“.